

Aposer+hiyaami Kiyoh+waiwaap+haare Kimandi Aposer+hiyaapi Utip+mandapi Nesip+hande

Utaaho Rukiho dok+taahoematati isihiya timbipaisahiyai usonati tit+hemwas+ho kimo utip+mo jipati+piyahore. Jisaasihomi piw+ha p+waatat+ komi otip+pati kiyati kaiwaiwaap+ha piw+ha Rukiho j+hi namasati jipati+pais+ha Rukihoaapi+hi sa ahotise. Ahi ami kimandi utip+mandi k+mandaat+hi Rukiho jipati+pais+ma Jisaasiho napotati aimi nepasi nai+hura komi isihiya kiyoh+waiwaapuni ami kop+ g+wunyaahohiy+hiya taah+ti+handi noaipahot+handapuni jipati+piyataise. Kimandi utip+mandaat+hi piw+ha ahotis+ma Autaahaat+homi Itip+ho Gaaho nasati Jisaasihomi isihiyaam+het+ nandaasi+hi ami kiya otip+pati awaiwaiwa kaiw+ ami watip+haiwa wiwa kiyoh+waiwaap+ha kimandi utip+mandaat+hi katati ahondaise. Rukiho katati jipati+paiw+maiwa isihiya g+wunyaahohiy+hiya aunah+pati kat+kata nuw+ piw+ha ausaapi kaundawaatopo. Kaundauhi isihiya kahatamat+petahiyaun+ am+ isihiya Judaahiyaami dawaap+p+hap+hiyaun+ nepe-mait+w+ nap+w+ isihiya aimi Autaahaat+homi g+wunyaahohiy+hiyaisawi t+maamaitawaapo. Kiya otip+pati j+hi Judiyaahanda namasawesi

Samariyaahanda nowaayopo. Aihî sapîhapaahî ipotî aunahîpîhaiwa wiwa wiwaara nuwî ausaapî pîwîha kaundawaayopo. Aihî saiwaapî Rukîho pîwîha katatî jîpatîpiyatî ahiyataise.

Kîmandî utîpîmandî aposerîhiyaamîmandî pîwaaahaiwa awaiwaiwa maurîmandetî tipîtapaatatî ahotahande. Jîhî wuwanînihi Jerusaremîhanda isîhiya namasawî Jisaasihopî gîwunyaawaapo. Aihî kiya gîwunyaahohiyîhiya itîpîho Gaaho nepî otîpîpatî kiyawaayopo. Aihî kiya pîwîha ausaahauhî Jisaasihopî gîwunyaahohiyîhiya taahiyîhiya Judiyaahandaahunî amî Samariyaahandaahunî noaipawaayopo. Aihî Jisaasiho katatî kaiwaiwaapîha pîwîha yapî nahanda notî gaamasîhî isîhiya nahatiya atisawaayopo.

Kîmandî utîpîmandamî ambîpatî siyate, 'Autaahaatîhomî isîhiya sapîhapî namasawî gîwunyaahohiyîhiya taahiyîhiya noaipawaayopo'. Isîhiya Autaahaatîhopî gîwunyaapî saiwa siyauhî nyahî saiwa mmonaatî newa gwînyaahaayo. Isî amî nyahî sataatî kîmandî utîpîmandî Itîpîho Gaahomî kaindîhandaahî noaipasîwaiwaapî katatî ahotihî nanyisataise taatî gwînyaahaawaahî sandîhî tîtîhe. Sandî apaapîmaahe. Itîpîho Gaaho Jisaasihomî isîhiyai netî taahiyîhiyemasîhe. Taahiyîhiyematî watîpîhandî numwihî amî kiya Komî pîwîha Gaaha awusaapî komî otîpîpatî kawisauhe.

*Aposerîhiyaamî Pîwîha Napîmasatî
Ahondaise*

Komi isihya pwiha awusaitaatiwi Jisaasiho
 watipihandi numwindihandapaha (1:1-26)
 Jisaasihomi isihya kapih Jerusaremihanda
 pwiha awusaahohitihandapaha (2:1-8:3)
 Jisaasihomi isihya Judiyaahandaahuni
 Samariyaahandaahuni komi pwiha
 awusaahohitihandapaha (8:4-12:25)
 Porihho Jisaasihomi pwiha kaundati
 numwisaha nesi nutandihomatati noaipati
 yapipati aunahipati katikataahimati pwiha
 awusaasitihandapaha (13:1-21:16)
 Porihhoai Jerusaremihanda isipi
 napwitohipipih napuwawaayopo. Aih ami
 ipotihura numwaasi nuw Sisariyaahanda
 napuwawaayopo. Kapih napwindingati
 ami japih numwaasi nuw Romihanda
 napuhotihandapaha (21:17-28:31)

*Pwiha Kima Jisaasiho Itipihoi
 Natausaasitandi Katindihandapahaare*

¹ Tiyopiraasihonye nin Rukihonin jihura nisi
 utipihandi jipatihiyohitihandaatih Jisaasiho
 maapi yapipataapih bindataati otipipati
 namasati kaimi noti yamihapataatih naisuraapi
 jipatihiyayaayo.

² Iyataati Jisaasiho yamihapataatih sangi
 niyati bindataati Itipihomi watipihandaahi
 komi otipipatihiya ahwisawihya aposerihiyai
 pwiha otipipati kaitaatwihaiwaapi
 kaundataase.

³ Jisaasiho napwih Autaahaatih japih
 ahowimati namwaasih yamihapataatihapi
 sangi niyati waatih wo napoti wo nusoipati

siyati sanawihî bindataati komî otîpîpatîhiya aposerihiyai saundataase. “Nîni japîhî nepati asohonînimandî bindataayo,” undati komî aposerihiyaapîhî pîhîthaiwaara noaipati nunjoanataise. Nunjoanati Autaahaatho iwinjaati bimindîhandapi pîwîha kaundataase.

⁴ Aihî asisîha wehî Jisaasiho komî aposerihiyaisati maasi bindataati pîwîha wa sata kaundataase. “Sahî Jerusaremîhandaahi namasi ketî namuwîse. Bindawaawî Itîpîho Apîho nasamîtandî akîtinîhî katihî kasatohîhopî jaawî bimaawîse.

⁵ Iyataati Jonîho nehî waapohoraahi isîhiyai baawusataise. Aisî asisîha wîndî taahîha sanamotî otîhîmetanîhî nînîhî sangî Itîpîhora baasusisanîhî amî sahî ko naitaapo,” undataase.

⁶ Aihî japîhî asisîha wehî aposerihiya Jisaasihoaisawî maasi ahoyanîwî bindawaawî Jisaasihoai satîwî nunjenawaayopo. “Awaisîhonye, wanî kimura kînyî katisamîhî nyahî Isîraherîhiyaanîni jîhuraamatiyaati noaipawaati otîpîpati nahatewa yawanaanîni newaati isîhiyai iwinjaawa bimîthaaawo?” undîwî nunjenawaayopo.

⁷ Saundîwî nunjenîhauhî Jisaasiho kiyai wihoanîha sata kaundataise. “Kîhaiwa kîhaiwa noaipaitandî Apîho asisîhaiwa ahaiwaiwaapî sahî mmonîwî gwînyaitaatiwî sandî samîhandîmaahe. Owetise. Sawaho gwînyaati kaitaise.

⁸ Aisî ipotîhura Itîpîho nasati samîhatîhîtanîhî sahî watîpîhandî naitaapo. Saiwî newaawî nisî pîwîha Jerusaremîhandaahunî yapîpati

Judiyaahandaahuni yapipati Samariyaahandaahuni ami yapipati nahatewaaraahuni ausaapi kaundiataiwe,” undataase.

Autaahaatiho Jisaasihoai Numwaasi Yamihapataatapi Niyataise

(Maakihho 16:19-20; Rukihho 24:50-53)

⁹ Saundati piwaha kaundati owetihihura aposerihiya jasauhi Autaahaatiho Jisaasihoai nunwaasi yamihapataatihhi naihihura tiwipati Jisaasiho naimbipihhi nimbipusihhi kiya koai wihindi japihi mausonawaayopo.

¹⁰ Yamihapataatihhi Jisaasiho naimbipihhi baiwi jasauhi keti kuraanihhi utaahuri yahuri apotihiri kihoepihapa niyopi nipaatihihurhi kiyaami otihapihhi bitotamaise.

¹¹ Bitotamaami kuri kiyai saundamaase, “Garirihandaahapihiyaate, sahi napaapi yamihapimataatihhi jasopo? Jisaasimoaisaahhi wani Autaahaatiho autahhi nunwaasi niyataise. Niyataisi ipotihura nasonihhi sahi wani iwinjahohipamatamataiwi iwinjasaihi noatipaitaise,” undamaase.

Judaasihomhi Aunahipati Neti Otihipati Kaitandihoi Namihanawaayopo

¹² Saundi mapi japihi yamihapataatihapi niyamaise. Aihhi aposerihiya Sisiho Oripihooasini namasi japihi Jerusaremihandaahapi nowaayopo. Iyataati so siso deti Jerusaremihanda ahendaise.

¹³ Aihhi nuwihhi noaipapi Judaahiyaami anaanjhi bipinjawi utaarihaiwa amatihwihaiwaasi mbwitihiireti nasaamanihwi kiyaami bimohipihhi nandaapi bindawaayopo.

Iyataati kiyaami ambipati siyaare: Pitaahotih Jonihotih Jemsihotih Endiruhotih Piripihotih Tomaasihotih Batoromiyuhotih Matiyuhotih Arapiyaasihomi mwaaho Jemsihotih Saimoni Serotihotih Jemsiho womi mwaaho Judaasihotih siyaare.

¹⁴ Siya nahatiya maariho naasohitih asisaha nahatewetih ahoyaniwi gaapundiwi bimauhi ami Jisaasihomi sanaatitih ashiya usaatih Jisaasihomi saingoyai maawi gaapundiwi bindawaayopo.

¹⁵⁻¹⁶ Aihisi asisaha wehi ishiya Jisaasihopi gwunyaahohiyihiya taahiyihiya 120 kaiwihiya ahoyaniwi bimauhi Pitaaho kiyaami ndiheti doti bitonda sata kaundataase. “Nisi naishiyaati nisataiwi Kraisihopi gwunyaahohiyihiyaate, piwiha wa nyami asih Daawitih Itipihoraahi komi maahomwaanapi jihura katisaha Judaasihopi kandaase. So Judaasisori tiworisa Jisaasihoi isiwitaatiwihiyai numwaasi noti, ‘Jisaasiho kimore,’ undati nunjisihore. Sandapi akithandi noaipaitaise tauhithandisi wani aimi akithandi noaipataise.

¹⁷ Jisaasiho Judaasihoi nyangisati otipipati maasi kaitandi jihura ahiwihosi nyamihoematati otipipati kiyataise,” undataase.

¹⁸ Judaasiho maipihandi kiyati Jisaasihoi ishiya isiwitaatiwihiyaami ikwiraatihimati nawih nesihora yapipati nunya netaise. Iyati yapipa nawih nesipata noti nepatihopi nepandataise. Nepandamati nawihara komi gwisaha kipwiramataise. Kipwiramasih Judaasihomi wita apohipa

nehahaati nehaarwataise.

¹⁹ Aih isihya Jerusaremihandanda bimohiyihiya nahatiya kandapi atisawaayopo. Aih atisawaawi kiyaami piwiharaahi sati yapitapi satiwi, “Akeritamaahande,” tiwi ambihitawaatopo. Iyataati Akeritamaahande tiwi ambihitotimandami tanyaaha siyate, “yapipati jitipatisihate,” tiwi nusoaasawaayopo.

²⁰ Aih Pitaaho piwaha wa sata kaundataase: “Daawitho Aunihihirami utipihoaatihijipatipaisiha sata ahiyataise:

‘Komi aunahipati nehahati aupwipihikiyati ahotane.

Ahotanhi utaaho wo kati windi namene,’

Aunihihiri 69:25

tati katise. Iyataati ami piwaha wa sata ahiyataise:

‘Utaaho wo komi aunahipati nanipimati nene,’

Aunihihiri 109:8

tise.

²¹⁻²² “Aisi wani nyahi Judaasihomi aunahipati naitandi utaaho woaisi ahwisaihura ko Jisaasiho napotati japihi nepasihisonihohitihandapi nyangisati maasi piwaha ausaati isihiyai kaundatando. Jihura Joniho isihiyai baawusataise. Baawusihijisaasiho otipipati kura namasati kaihi maasi kaimi nowaati Autaahaatho numwaasihiyamihapataatihiniyataise. Isisuraapi nyangisati maasi otipipati kiyaati daayohiyihiyaami woaisi namihanaati ahwitahaawo,” undataase.

²³ Saundati Pitaaho kaundihikiya utaahuriyahuri jih namihanawi ahwisawaayopo.

Kurami womi ambipati mauri matisahore. Josephihota Basapaasihota ami witi Jasitaasihoe. Aih womi ambipati Matiyaasihoe.

²⁴ Suri ahewisawosawi Autaahaatihopi satiwigaapundawaayopo, “Awaisihone, kinyi isihiya nahatiyaami maarihooatihimmonipihone. Isi kinyi kimo ahewisataayo tipi nepi nanyise.

²⁵ Nanyisisamihiko Judaasihomi aunahipati neti aposerihomatitandihaiso. Iyataati Judaasiho aimi aposerihomatati otipipati kaipati namasi komi anjipipihimaipihapihapinaise,” tiwi Autaahaatihopi gaapundawaayopo.

²⁶ Gaapundiwosawi utaasuri surami maahiwaisi Autaahaatihohawise tiwinaawiheti kurami ambipati yiyandihijipatiipaiwi onihopi wiwawaayopo. Wiposawi kishisisauhi nawiha Matiyaasihomi ambipati ahotisha jihinoandiwataise. Noandiwihimandihimatiyaasihoi Autaahaatihohawisataiso tiwi kiya koai numwaahauhiko aposerihomatati ikwimaindimwitihi naasohitahiyai numwihainji 12 kaiwihiyaisati maasi otipipati kiyawaayopo.

2

Autaahaatihomi Itipihoyamihapataatihapinasaataise

¹ Aih Judaahiyaami asisihawa awaisiha kim-

bap̄ho Pendikosihande* t̄iw̄i amb̄h̄itoh̄it̄ihand̄i
noaipas̄ih̄i Jisaasihop̄i ḡiwunyaahohiȳihiya
maasi ahoyan̄iw̄i asis̄iha sa awais̄iha mmon̄iw̄i
bindawaayopo.

² Bimauh̄i w̄ind̄i yam̄hapataat̄ihap̄i
it̄inamb̄it̄ih̄iramatiyahand̄i gaata ut̄im̄i nasa-
taise. Nasat̄i an̄ihand̄i kiya bimoh̄it̄ihandaat̄ih̄i
nandaat̄i kiyai namaasataise.

³ Namaasamas̄ih̄i jasauh̄i sis̄iha wa
t̄ihw̄it̄ih̄ir̄i nait̄ipw̄iris̄ihaamatiya noaipat̄i
k̄ihon̄ji k̄ihon̄ji nas̄ihaatesi not̄i Jisaasihop̄i
ḡiwunyaahohiȳihiyaam̄het̄i gaamat̄i ahondaise.

⁴ Ahotih̄ihura kiyaam̄i oman̄j̄it̄it̄ih̄i
Autaahaat̄ihom̄i It̄ip̄ho t̄iw̄isaitaise.
T̄iw̄isaitih̄ihura kiya p̄w̄iha wan̄iha kiya
atiw̄i w̄ind̄i p̄iwaamaat̄iw̄iha k̄iha k̄iha kiyai
It̄ip̄ho wat̄ip̄ihand̄i numwih̄i namasaw̄i
p̄iwaataawaatopo. Sand̄i It̄ip̄ho kiyaam̄i
oman̄j̄it̄it̄ih̄i net̄i nusepemais̄ih̄i p̄w̄iha k̄iha
k̄iha p̄iwaataawaatopo.

⁵ Aih̄i suraan̄ih̄i is̄ihiya Judaahiya usa Au-
taahaat̄ihop̄i aun̄ih̄ih̄ir̄i kat̄iw̄i gaapund̄iw̄ihiya
nap̄iw̄i Jerusarem̄ihanda bindawaayopo. Iy-
ataat̄i is̄ihiya siya yap̄ih̄i nahatewaaraahap̄i
nap̄iw̄i ahoyan̄iw̄ihiyaare.

⁶ Aih̄i is̄ihiya kiya p̄w̄iha k̄iha k̄iha atisawaaw̄i
nap̄iw̄i det̄i ahoyanawaayopo. Ahoyan̄iw̄i bi-
mauh̄i Jisaasihop̄i ḡiwunyaahohiȳihiya kiyaam̄i

* **2:1:** Pendikosihandam̄i tanyaaha siyate nandapa b̄iret̄ihand̄i
nipitand̄ihand̄i owehand̄i Judaahiya nan̄iwosaw̄i bimauh̄i
asis̄ihaiwa 50 kiyat̄i sanausotaise. Sanawih̄i kiyaam̄i asis̄iha
wa awais̄iha nandapa kipoh̄it̄ihandap̄i Autaahaat̄ihoai, “K̄inyi
gaahone gaare,” und̄iw̄iha mmonawaayopo

maahomwaanqapî pîwîha pîwaatauhî kiya nehî
nînaasiyaahîhî sawanaamî pîwîha yiyandîhî ati-
sawaawî apîpaahî aungwohandî yayawaayopo.

7-8 Kiya apîpaahî awaindîhandî yayawaawî
satawaatopo, “Isîhiya kîmiya nahatiya Gariri-
handaahapîhiyaahîhîsî napitaiwî nyamî pîwîha
yiyandîhî pîwaatawaayondîho?

9 Nyahî Patiyaahandaahapîhiyaanîntihî
Mitiyaahandaahapîhiyaanîntihî
Iramîhandaahapîhiyaanîntihî Mesopotemiyaa-
handaahapîhiyaanîntihî Judiyaahan-
daahapîhiyaanîntihî Kapatosiyaahan-
daahapîhiyaanîntihî Pondaasihan-
daahapîhiyaanîntihî Esiyaahandaahapîhiyaanîntihî,

10-11 Pîrisiyaahandaahapîhiyaanîntihî
Pambiriyaahandaahapîhiyaanîntihî
Isipîhandaahapîhiyaanîntihî aunahîpatî
Sairinihandî Ripiyaahanda ahetipatamî
detî bimohiyîhiyaanîntihî aunahîpatî
Romîhandaahapîhiyaanîntihî amî
nyahî Romîhandaahapîhiyaanîntihî us-
aanîntihî Judaahiyaanîntihî. Usaanîntihî
Judaahiyaamî aunîhîhîrî katawa gaapundotîhandî
nehohiyîhiyaanîntihî
Kîritîhandaahapîhiyaanîntihî Arepiyaahandî
yapîpatî saiwaaraahapî nasaahiyaanîntihî.
Nasaahiyaanîntihîhandî kandî kiya Autaa-
haatîho otîpîpatî watîpîhaiwa kaiwaiwaapî
nyamî pîwîhaara yiyandîhî pîwîha katîwî
ausaahauhî atisîhaayo,” tawaatopo.

12 Aihî kiya saiwî awaindîhandî yaiwî
naharimainjîhî pîhitîwî gwînyapenawaayopo.

Gwinyapenawaawi kiya satawaatopo, “Sandi noaipasiti mandi napitiyate?” tawaatopo.

13 Satauhi ami usa Jisaasihopi giwunyaahohiyihiyaapi sisipihitiwi satawaatopo. “Isihiya kimiya waapoho wainhandi asitihandi naniwimapih naharisawaayopo,” tiwi katawaatopo.

Pitaaho Piwiha Ausaati Kiyai Kaundataase

14 Satiwi kiya katauhi Pitaaho Aposerihiya usa ikwimaindimwitihi auhirami naasohitahiyaisati maasi bitondaati piwiha waapihita ahoyanihohiyihiyai sata kaundataase. “Sahi nisi naisihiyaati Judaahiyaatuni usaati napiwih Jerusaremihanda kimbih bimohiyimiyaati atininjatiwise. Sandapi siyati noaipataise ndi ausaati kasaitaano.

15 Sahi nyapi satiwi, ‘Wainhandi naniwih naharisawaayopo,’ tiwi katawaatopo. Iyataati wani asishihaatih naini okirokehuraasi waapoho wainhandi nanaati naharitihaawihuraamaahe. Owetise.

16 Iyataati kimandi noaipasiti mandi Autaahaatihomi piwiha atisati neti ausaasiho piropeti Joerihohi jihura satati jipatihiyati ahaisihaare:

17 ‘Autaahaatihohi sandaase: “Sihohi ipotihura asishiha ipotihaiwa noaipahonihohi nini nisi Itipihohi isihiya nahatiyai waapohomataindi kiyaami maarihooatihohi nuhaati wiwiti tisaiti numwito. Numwisanihohi nisi Itipihohi ko sami simwaaya simaashihiyai giwunyaati neti anditwihonihohi keti kuraanihohi nisi piwiha kiya atiwi nepi isihiyai

iwitatamaniwī anditiwiwītandīha
 pīropetiha anusaitaapo. Anusaasaihi
 samī waimwaaya amī apwanyhiya
 Autaahaatīhomīhaiwaapi pīwīha
 ausaitaatīwī sīwīpati yapepatamataiwī
 mmondaapo. Mmosaihi samī
 aunīhiya gwīnyaahiya usīhiyai Nīnī
 Autaahaatīhonīnī nisī pīwīha akītīhaapi
 nīwahonīnī kiyai netī nunjisanīhi yapepa
 yapenīwī mmondaapo.

- 18 Aindi amī sura nīnī nisī Itīpīho
 waapohomataindi nuhaatī tisaitī nisī
 nehī otīpīpatīhatīmai maawī usīhiyaisunī
 asīhiyaisunī numwīto. Numwisanihi
 nisī Itīpīho ko kiyai gīwunyaahonīhi
 ketī kuraanīhi nisī pīwīha isīhiyai
 iwitatamanatī anditiwiwītandīha
 anusaitaapo.
- 19 Aindi amī nīnī autaahi yamīhapataatīhi
 watīpīhaiwa kahatamatīpetahaiwa
 kaindunī amī yapīpataapīhi nisī
 watīpīhandaaahī kīhaiwa kīhaiwa
 kaisanihi jītīpatunī sisīhaunī sītīpatī
 aungwohandunī noaipaitaise.
- 20 Aindi nīnī ipīhopī katisanihi noaipatī
 asīhatītaise. Asīhatonīhi amī
 waatīhopisangi katisanihi noaipatī
 jītīpatimatītaise. Saiwa Awaisīhomī
 asisīha awaisīha detītanīhi siyatī
 jīhi noaipaitaise. Iyonīhi ipotī
 Awaisīhomī Asisīha noaipaitaise.
 Sa ketī sīkura Awaisīho komī
 watīpīhandī awaindīhandī isīhiyaisī netī

nunjitandihaaoro.

- 21 Noaipahonihī isihīya usa Awaisihōai nyamī maipihaiwa nepinyamapī nanyamaapī nyatatamanime tiwī gaapundohiyīhiyaisaahihī Autaahaatihoninī numwaito,”’ *Joerihō 2:28-32*

tatī Autaahaatihō katihī Joerihō jipatipiyatī ahaisihaare.

22 “Isī sahī Isiraherihīyaate, ninī piwīha kīma sangī kasatītandiyonī atinjatīwise. Jisaasiho Nasaretīhandaahapīho nehī koai wo apīpaahī gaahoe. Sahī sawanaatī aimī mmonīwī gwīnyaapīhiyaate. Jisaasihomīhetapī Autaahaatīho samī ndīhetī otīpīpatī amī sīwīpatī watīpīhaiwa kahatamatīpetahaiwa kiyatī sangī netī Jisaasihopī nasisataise. Iyatī siyatī Jisaasihoai Autaahaatīho natausaasihi nasahoe tatī sahī gwīnyaapī mmondaatīwī Autaahaatīho netī nasisataise. Saiwa Autaahaatīho sahī sawanaatamī otīhatīhī kaihi noaipasīhī sahī mmonīwīhiyaate.

23 Jihura Autaahaatīho komī maarīho gwīnyaasīhoraahī Jisaasihoai netī samī ikwīraatīhīmasīhī sahī Jisaasihopī ipī tītīhī atawīhatetī tipī tipīmandaapīse tiwī sahī katauhī isīhiya maipīhiya Jisaasihoai tipī tipīmandaahauhī napotaise.

24 Napwihī Autaahaatīho japīhī ahowimatī numwaataise. Numwaataatī apīpaahī napwītaatīwīhandamī watīpīhandī Autaahaatīho ipīhatisamataise. Sandī Autaahaatīho ipīhatisamasītīndī apaapīmaahē. Amī Jisaasihomī ambīpatī wīndī anīmwaahīpatī

jomaahipataatihī kiyatī ahimotitandī kiyataise.

²⁵ Amī jihura Daawitīho Jisaasihopī satatī jīpatīpiyatī ahiyataise:

“Awaisīhoai nisī mandosohīpīpīhī nahatewetī bimihī usonataayo. Iyatī ko nīngi nītatamanatī andītīniwītandī nīngisatī maasi detī bindataise. Bindataisi nīngisī wapa netī nanopīsasatī yaasīhandī wīndī naninyatī namaanoaipaitaise.

²⁶ Aihī nisī maarīho gaatihī nīnī sandapī maaritataayo. Maaritī nīnī pīwīha sandī kandaato. ‘Nisī ambīpatisangi wīndī napotī namaamasatītaise,’ ndī gwīnyaatī nīngi Autaahaatīho gaahandī kanitandīhandapī jatataayo.

²⁷ Saindī gwīnyaatī jatotīmandī apaapīmaahe. Amī Autaahaatīhojī kīnyī nisī maarīhoaisī wīndī namaamasamīhī isīhiya napohiyīhiya nuwī bimohīpīpīhī notī kiyatī wīndī ahimotītaise. Aimbī kīnyī otīpīpatīho nehī kīnyapaahiyatī mepī autaahehīmatī kīnyīhatīhī nasisoari bimisīhoai kīnyī nehī iwinjapī namasamīhī komī ambīpatī anīmwaahīpatopī pīndīpoamatī wīndī namaamasatītaise.

²⁸ Aimbī kīnyī nīnī asohonimandī bimītandīhandamī daihīra japepīhīrītī daitandīhīra aimī nīngi nanīsīnīhī mmonataayo. Aindī amī kīnyī nīngisapī maasi biminīhī amī nīnī apīpaahī awaīndīhandī maaritataayo,’ *Aunīhīhīrī 16:8-11*

tati jipatihiyati Daawitihoo ahaisihaare.

29 “Isi naisihiyaati nisataiwu Kiraisihopi gwunyaahohiyihiyaate, sandapi sangi nasesipatitandi ninu nyamu asihoo awaisihoo Daawitihopi tithi sandi kasaitaano. Daawitihoo aimihura napwihu jomaahipataatihu ahiyawaayopo. Komu animwaahipati jomaahipati ahiyohipati nyamu yapipati Judiyaahanda kimati katinihi ahendaise. Iyataati Daawitihoo sawahopi sa piwa kandaamaase taati gwunyaahaayo.

30 Iyataati Daawitihoo so Autaahaatihomu piwaha atisati neti ausaasihoo piropetihore. Ausaasihosi Autaahaatihoo piwaha akitinini sata katisiha gwunyaataise. “Ninu sihigura gaasihoi ninu ahiwisanihi ko kinyatiyati awaisihoematati noaipati ishiyai iwinjaati bimitaise,” tati Autaahaatihoo katisiha gwunyaataise.

31 Iyataati Kiraisihoo Ishiyai Japihi Numwaitandi Autaahaatihoo Ahiwisihoo napotati nepaitandihandapi gwunyaataati kandi sangi noaipasihhi jihhi kopu sata kandaase: “Koi Autaahaatihoo ishiya napohiyihiya nuwu bimohipipihhi wundi kiyati namaamasihhi ko kapihhi ahimondaise. Iyati komu ambipati animwaahipatopi wundi namaamasaatise,” tati Daawitihoo kandaase.

32 Aisi so Jisaasisoi Autaahaatihoo aimi ahowimati numwaataise. Numwaasihhi nyahi Jisaasihopi gwunyaahohiyihiyaanini sandapi mmonihawu kasatahaato.

33 Aihhi Autaahaatihoo Sapihoo numwaasihhi yamihapataatihu niyati watipihandi numwihhi

neti bindataise. Bimihî Itipîho isihiyai numwitandi Sapîho akîtinîhi katisîho Jisaasihoai numwihî netaise. Netaati ko Jisaasiho Itipîhoai neti natausaasihî nyangisaapîhi napihî sahî kandi mmonîwî atisawaayopo.

³⁴ Daawitîho napotî yamîhapataatîhi naihi Daawitîhopî noaipati awaisihoematane tatî Autaahaatîho kandaamaase. Owetise. Daawitîho sangî napotî maapî yapîpataapîhi bindataati sa pîwîha kandaase:

‘Autaahaatîho Awaisiho nisî Awaisîhoai sata kaundataase, “Nîni gi nisî watîpîhaiwa nahatewa nahîmisanîhi kînyî ningisapî isîhiya kahapaamapîpa nahataapai iwinjatîtaapî nisî gaatîhiraihoaanî nambî bime.

³⁵ Bimisamîhi kînyî tiworisai neti nîni kînyî auhîraapîhi asîmwaatîthemasanîhura kînyîhematîpî kiyai tipî gwaumbwî ipîhatimbî iwinjatîtaapo,” undatî Autaahaatîho Awaisîhoai kaundise,’ *Aunîhîhîrî 110:1*

tatî Daawitîho katisîhaare.

³⁶ Isî sahî nahatiyaatî Isîraherîhiyaate, kîmandî akîtinîhi baiwî mmonîwî gwînyaapîse. Jisaasiho so sahî Katauhî isîhiya usa tipî tipîmandaahohîhoai Autaahaatîho aimî neti koai Awaisîhoemasîhi amî ko noaipati komî Isîhiyai Japîhi Numwaitandîhoematataise.

Isîhiya Taahîthandî Nepemaitîwî Waapoho Newaayopo

³⁷ Pitaaho kiyai sata kaundihî atisawaawî kiyaami maariho owesoendaise. Owesoetihî kiya Pitaahoaisunî aposerihiya usaisunî

saundawaatopo. “Naisihiyaate, nyahi wani napitaitihaawe?” undawaatopo.

³⁸ Saundauh+ Pitaaho kiyai sata kaundataase, “Sahi n+naasonj+hi n+naasaamaanj+hi baiwi nepemait+wise. Iyawaawi is+hiyaisi aimi nepemait+haayo undiwi nunjitaatiwi Jisasi Kiraisihomi ambipataahi waapoho nepise. Nepemait+wi waapoho nesahi Autaahaatiho sami maip+haiwa nesamaitaise. Nesamatosati Autaahaatiho Iti+piho nehi nasam+taise.

³⁹ Iyataati jihura Autaahaatiho nyami Awaisiho sandaase, ‘Gandi numwaahohiy+hiyai Iti+piho akiti+nihi numw+to,’ ndaase. Iyataati siyai gandi numwaito tisaw+hiya sapuni sami simwaayaapuni is+hiya usa kaan+hi bimohiy+hiyaapise,” undataase.

⁴⁰ Saundatosa Pitaaho pi+w+ha wiwa pi+hi+thaiwa waapi+hunda kiyai sata kaundataase. “Sahi jaawo, is+hiya maip+handi kiyohiy+hiyaisawi wiwa ahoyawi naan+handi naitaawo,” undataase.

⁴¹ Undati kaundih+ komi pi+w+ha ati+wiwi baiwi nehohiy+hiya waapoho newaayopo. Newaawi suraan+hi is+hiya pi+hi+tw+ ambipa owehandi 3,000 kaiw+hiya nepemait+wi Jisaasihopi gi+wunyaahohiy+hiyaam+hat+hi niyawaayopo.

Jisaasihopi Giwunyaahohiy+hiya Gaahaiwa Kiyawaayopo

⁴² Aih+ is+hiya Jisaasihopi gi+wunyaahohiy+hiya aposerihiyaami pi+w+ha waati atisawaawi kiyaami maar+ho naasoh+tihi ahoyan+wi naas+kiyaimatiwi bindawaayopo. Bindawaawi

nahateweti nandapa nam+n+wi maasi
nanawaayopo. Aiw+ ami Awais+hom+ nandapa
biret+hand+ maasi nanawaayopo. Aiw+ ami
p+h+i+wi gaapundawaayopo.

⁴³ Aposer+hiya Autaahaat+hom+
wat+p+h+andaah+ wat+p+h+aiwa kahata-
mat+p+etahaiwa kaitaat+wi Autaahaat+ho
wat+p+h+and+ nunyataise. Numwih+ kiya
Autaahaat+hom+ wat+p+h+andaah+ wat+p+h+aiwa
kiyauh+ is+hiya nahatiya saiwa mmonawaaw+
kiyaami maar+ho noamap+ mang+r+ ikw+n+wi
yayawaayopo.

⁴⁴ Aih+ is+hiya Jisaasihop+ g+iwunyaahohiy+hiya
maar+ho naasoh+ti+ kiyaam+hapa
kahapaamap+paap+ nyah+ Jisaasihop+
g+iwunyaahohiy+hiyaani nahatiyaanam+hape
t+wi nam+n+wi nan+wi naas+kiyaimat+wi
bindawaayopo.

⁴⁵ Saiw+ bindawaaw+ kahapaamap+pa kiya
is+wasoh+p+ipa nunyaw+ naw+ho nehoh+ho ko
nesis+ is+hiya Jisaasihop+ g+iwunyaahohiy+hiya
naw+h+op+ nenoaah+tisaw+hiyai nunyaw+ gaa-
mawaayopo.

⁴⁶ Aiw+ asis+ nahateweti Autaahaat+hom+
an+ awaindahandaat+h+ maasi ahoyan+wi
Autaahaat+h+op+ gaapundawaayopo. Aiw+
kiya Jisaasihop+ g+iwunyaahohiy+hiya
sawanaami an+an+ kand+ kandaap+h+ maasi
ahoyan+wi sis+wi p+wan+wi nahoaiw+ nandapa
nanawaayopo. Aiw+ ami kiya maarit+wi b+pi
napaisaat+ nga nanawaayopo.

⁴⁷ Aiw+ kiya nahateweti Autaa-
haat+hom+ amb+pat+ n+wimaawaayopo.

Niwimaahauhi kiyaisi isihya usa maariho wiiwawaayopo. Aih Autaahaathiho isihya usaisi numwaataise. Numwaati Jisaasihopi giwunyaahohiyihiyaamihatihimati neti awaindemasihi taahiyihiya noaipawaayopo.

3

Pitaayi Joniya Utaaho Wo Auhiri Maipitahoai Autaahaathom Watipihanda Nepi Titihepumamaise

¹ Aih asisaha wehi Pitaayi Joniya asihataahura ipiho mihepemasihi Autaahaathopigaapunditaatiwihuraatih Autaahaathom anj awaindahandaathapi niyamaise.

² Naim anj awaindahandami maasomwaanj noaipamaise. Maasomwaanj samwaanjam ambipati ambihitawaawi maasomwaanj Sanahiwetihamwaanje tiwi ambihitiwihamwaanje. Isi kamwaanj utaaho wo auhiri maipitaho bimih kuri usonamaise. Sor auhiri maipitiso sanaati sikiyati auhiri maipitahoai namotaihore. Namotaihohosi asisi nahateweti isihya numwaasi nuwi samwaanj maasomwaanj ahewisawaayopo. Sandi kapih ahisohitimandi apaapimaah, ami isihya Autaahaathom anj awaindahandaathapi pinaisaihiyai nawho naninyawise undati ko itundi to tiwi ahewisawaayopo.

³ Aih Pitaayi Joniya naim noaipasih ko auhiri maipitisiho kurisi iwinjatosati saundataase. "Sahuraahi nawho naninyamise," undati itundataase.

4 Itundihĩ kuri koai baimĩ iwinjatamaamĩ Pitaaho sata koai kaundataase. “Kĩnyĩ yĩhoanyangi nyainjasapeme,” undataase.

5 Undihĩ ko kurapĩ nawĩho nanĩmĩtaatĩmiso tatĩ naingaati kuri winjataise.

6 Iwinjasihura Pitaaho koai sata kaundataase, “Nĩnĩ apĩpaahĩ nawĩho owehonĩne. Owehonĩnĩsĩ nĩnĩ isĩwasohĩtĩhandĩ gi nahĩmĩtaano. Isĩ Nasaretĩhandaaahapĩ Jisasi Kĩraisihomĩ watĩpĩhandaaahĩ kĩnyĩ dosi nutaapĩ kahĩtataatonĩ kĩnyĩ dosi numwe,” undataase.

7 Undatosa Pitaaho komĩ ikwĩrĩ gaatĩhĩraahĩ koai iwiwatĩ tĩtĩhĩwisĩhĩ ko dotaise. Dosĩhetĩ ketĩ kuraanĩhĩ komĩ auhĩrĩ maipĩtirĩhĩrĩ noaipatĩ gaatati watĩpĩndaise.

8 Watĩpĩtati gaatihĩ ko komĩ auhĩrĩ maipĩtiwaiwa mmonata gaatihĩ ko napwaatati dotĩ biyatĩ tĩtĩhĩ itĩpatĩ daayataise. Itĩpĩwatĩ daayati kuramĩhini notaise. Kiyamapĩ kurisati maasi anĩ awaindĩhandaatĩhapi niyataise. Niyataati ko asakiya maaritati naupwananati Autaahaatĩhomĩ ambĩpatĩ nĩwimaataise.

9 Nĩwimaasĩhĩ isĩhiya nahatiya anĩ awaindĩhandaatĩhĩ bimohiyĩhiya usonawaayopo.

10 Usonawaawi isĩhiya nahatiya satĩwĩ kopĩ gwĩnyapenawaayopo, so utaaso jinjapĩhĩ anĩ awaindĩhandamĩ maasomwaanĩ Sanahawetimumwaanĩ detĩ bindataati nawĩhopĩ naninyawise tatĩ itĩndoaatisĩhoe tĩwĩ usonawaawi komĩ auhĩrĩ noaipatĩ tĩtĩhĩtindĩhandapĩ kiya yaiwĩ kiyaamĩ maarĩho owesoendaise.

*Pitaaho Anj Awaindihandaatih Piwaha
Ausaati Kaundataase*

11 Aih ko Pitaay Joniyai isiwatih isihiya mmonawaawi maarho owesoetih naupwasi kingwaasami bitohohipipih nowaayopo. Kingwaasi bitohohipipih Soromonihomi Usaanjipati Parandaahande tiwihapihisi kapih nowaayopo.

12 Niyauhi Pitaaho sandi mmonataati kiya isihiyai satati kaundataase. “Sahi Isiraherhiyaate, sahi kmandapi napaapi sami maarho owesendaise? Kimoaisi yahuraanj titihemwahonih ko daindimandi yihoaanyami gaahandi watipihanda koai titihemwahaamaayo. Owetise. Isi sahi yahuraanyangisi baiwi maanyinjasawise.

13 Iyataati nyami asoya Abiraahamihomi Isaakhomi Jekopihomi Autaahaatho komi Mwaaho otipipatih biyati atiwisahoai noipati awaisihoematitandi watipihandi awaindihandi nunyataise. Aih sahi koai awaisawhiyaami ikwiraatih nunyawaayopo. Nunyauhi Pairotiho Jisaasihopi ko ainahiho gaahore tati gwinyaataati namihausoasitotataih sahi koai aaye mundiw Jisaasihopi posatih ahosumawaayopo.

14 Jisaasiho utaaho so ainahiho apipaahi titih gaaho maipihandami kip atiha oweho popitihopi posatih ahosumawaayopo. Ahosumaposawi utaaho wo isihiyai tiwamapi napwitishopi Pairotihoai nupusoase undiw kaahaatauhi Pairotiho sami piwaha atisati nuwausoasataise.

15 Iyataati Utaaho isihiya jinjap+hi bim+taatiw+handi numw+tanda+hoai sahi katauhi tunniwi yahw+nohiy+hiya tipi tipimandaahauhi napotaise. Napwih+ Autaahaatiho jap+hi jomaah+pataatihap+ ahowimati aimi numwaase. Numwaasihi yahuraan+ sandi mmon+haawi ausaaha kasatahaato.

16 AUSAHAAWI JISAASIHOMI WATIP+HANDAPI BIYAHA GWINYAACHAAYO. SIYAHA GWINYAACHAHURAN+TI+HAAWI JISAASIHOMI WATIP+HANDAHI UTAHO KI+MO AUH+RI MAIP+TIS+MOAI TITI+HI+WIHON+HI SAHI MMONAWAAYOPO. Iyataati sandi Jisaasiho sawaho yahuraanyami kopi giwunyaahohiti+handi neti ausaimanataise. Sandi y+hoan+ Jisaasihopi giwunyaahohiti+handi gaata watip+tihi yahuraan+ nahatiyaatami nd+heti giwunyaahohiti+handi kandaahi ki+mo utaamoai titi+hi+wihon+hi sahi mmonawaayopo.

17 Aisi naisihiyaate nini saindi gwinyaataayo, sahun+ ami sangisi jainjaawi bimohiy+hiyauni sahi Jisaasihoai kawisoh+waiwaap+ moniwi nan+haiwi kiyawaayopo.

18 Iyataati jihura Autaahaatiho komi Ah+wis+hopi yaawindi+handi neti napw+taise tati komi piw+ha atiwi nepi awusaahohiy+hiya nahatiya piropetihiyaami maahomwaan+api katisi+haare. Katisi+haasi sahi kiyoh+w+maiwa saiwa Autaahaatiho katimumwaan+ kiyawaayopo.

19 Isi sahi sami maipaiwi kiyoh+waiwa namapi nepemaiti+wise. Aiwi sahi Autaahaatihoenda nap+wise. Saiwi sahi nepemaitisaihi ami Autaa-

haatihō samī maipihaiwa nesamaitaise.

²⁰ Nesamatosa Awaisihō wanīhandī maarihō napaisaatita watipititandīhandī nasamitaise. Iyatī Autaahaatihō komī Isīhiyai Japīhī Numwaitandī Namīhanatī Ahīwisihō Mesaiyaahoai sapī natausaasonihī sangisenda napitaise. So Jisaasihopito.

²¹ Isī Jisaasihō wanīhī yamīhapataatīhī niyatī jaatī bindataise. Jīhī aimehura Autaahaatīhomī pīwīha atiwi nepī ausaahohiyīhiya pīropetīhiya katohīpatamatiyatī kiya katohīrīhīretī Autaahaatihō kahapaamapīpa nahataapai netī titīhematī sawanyīnjapwimanatī wanīhaiwemaitandīhura noaipahonīhapo.

²² Iyataatī Mosesihō satatī jīpatīpiyatī ahaisīhaare:

“Samī Awaisihō Autaahaatihō nīngisī nanīmīhainjīpatamatiyatī sahi sawanaatamī otīhatīhapī sawanaatamīhō utaaho woai Autaahaatīhomī pīwīha atisatī netī ausaitandīhō pīropetīhoai namīhandaise. Isī namīhanīhonīhī noaipatī ko nahataapa kasatonīhapa atiwi nepī japepīhīrīwī kaiwise.

²³ O so Autaahaatīhomī pīwīha atisatī netī ausaasihō pīropetīhomī pīwīha isīhiya usa atīhomaawiwi nepumahohiyīhiya siya komī isīhiyaisawī maasī wīndī mbīmimītaatīwī Autaahaatihō tipītapaatī nemaitaise,”
Wīnīhapīpa 18:15, 18-19

tatī Mosesihō kata ahaisīhaare.

²⁴ Iyataatī Autaahaatīhomī pīwīha atisatī netī ausaasihō Pīropetī Samwerīhoaapīhapī ipotī

noaipapɪ pɪropetihiya Autaahaatɪhomɪ pɪwɪha
atiwɪ nepɪ ausaahohiyɪhiyaisangi nahatiya wanɪ
taatɪ noaipasɪwɪmaiwaapɪ siyatɪ noaipaitaise
tɪwɪ naasɪka katiwɪ tɪmanɪwɪ jɪhɪ ahiyohɪhaare.

²⁵ Iyataatɪ Autaahaatɪho jɪhura komɪ pɪwɪha
atiwɪ nepɪ awusaahohiyɪhiyai akɪtɪnɪhɪ
kaundisɪha wanɪ noaipasɪhɪ sahɪ aimɪ mmonɪwɪ
Autaahaatɪhomɪ gaahaiwa nasamiwaiwa
newaayopo. Sandɪ jɪhura samɪ jasoyai gaahaiwa
akɪtɪnɪhɪ nasamɪto undatɪ kaundiwaiwa
aimɪ sahɪ newaayopo. Iyatɪ Autaahaatɪho
Abɪraahamɪhoai satatɪ kaundisɪhaare:

‘Kinyɪ kimwaaya kimaasɪhiyaamɪhetapɪ gaa-
handɪ isɪhiya yapɪhɪ nahatewaraahiyai
nɪnɪ kawindɪ numwɪto,’ *Wuwanihapɪhɪ*
22:18, 26:4

undatɪ kaundisɪhaare.

²⁶ Aihɪ Autaahaatɪho gwɪnyaataatɪ komɪ
otɪpɪpatɪho gaaho mwaaho biyatɪ atɪwisahoai
sapɪ jɪhɪ natausaasihɪ sangɪ gaahandɪ
kasisatɪ nasamɪtandɪ nasataise. Nasamɪtandɪ
napindɪhandɪ siyate, samɪ maarɪho omanɪtɪtɪhɪ
gwɪnyaahohɪtɪhandɪ netɪ nasepemailhonɪhɪ
nepemaitɪwɪ samɪ maipɪhandɪ namaitaatɪwɪ
nasataise,” undatɪ Pitaaho kiyai kaundataase.

4

Pitaayɪ Joniyai Napuwawaayopo

¹ Aihɪ Pitaayɪ Joniya taamɪ pɪwɪha isɪhiyai
ausaapɪ kaundihɪ pɪrisihiya usa isɪhiyaapɪ nan-
dapa tɪhɪwɪ Autaahaatɪhoai nunyohiyɪhiyaunɪ
amɪ anɪ awaindahandɪ jatohiyɪhiya tunnɪwɪ
yahwɪnohiyɪhiyaamɪ awaisɪhounɪ isɪhiya usa

Satiyusihiyauni nap+iwi kuraapihi noaipawaayo-
opo.

² Aih+ aposerihuri jhi piw+ha satimi
ausaamaise, “Jisaasiho napotati japihi
nepataise. Isi is+hiya napohiy+hiyaisangi japihi
nepaitaapo,” timi ausaamaise. Aih+ Satiyusihiya
napohiy+hiyaapi windi japihi namepaitaapo
tiwi gw+nyaapihiyaasi kurami piw+haapi
itihitawaatopo.

³ Itih+tiwi kuri isipi numwaasi niyauhi
aimi ip+ho naihiyawaawi namapi ipoti
piw+ha titihemaitaatiwi nehi numwaasisuwi
napuwawaayopo.

⁴ Aih+ ami sura is+hiya taahiy+hiya kurami
piw+ha baiwi atiwisawaayopo. Atiwiwi baiwi
kuri kiyai kaundiwaiwaapi gw+nyaawaayopo.
Aih+ is+hiya jhi piw+ha atiwi Jisaasihopi
g+wunyaahohiy+hiyauni wani piw+ha atiwi
g+wunyaahohiy+hiyauni pihitiwi ambipati
owehand+ 5,000 kaiwihiya noaipawaayopo.

*An+ Awaindihandami Awaisaw+hiya Pitaay+
Joniyai Piw+ha Nunjen+wi Kaundawaatopo*

⁵ Aih+ bowih+ Judaahiyaami awaisaw+hiya
jhiyauni ami gw+nyaahiya mit+hiyauni
ami winihap+pa katiwunjohiy+hiya
Jerusarem+handamaasi ahoyanawaayopo.

⁶ Ahoyan+hauhi ami utaaho wo p+risihiya
is+hiyaapi nandapa tih+wi Autaahaat+hoai
nunyohiy+hiyaami mit+hiyaami p+risiho
awais+ho Anaasihotih+ Kaiyapaasihotih+
Jon+hotih+ Arek+sandaahotih+ ami is+hiya usa
Anaasihom+hiyaatih+ maasi ahoyanawaayopo.

7 Ahoyan+iw+ bindawaawi aposerihuri nep+ kiyaa+ ndiheti ah+wisawosaw+ sat+iw+ nunjenawaayopo. “Sahuraah+ diyaam+ wat+i+hand+ nesi sand+ kiyamaise?” und+iw+ nunjenawaayopo.

8 Saundauh+ It+i+ho Pitaahom+ oman+i+t+i+h+ nga tisainj+h+ ko kiyai wihooan+h+ha sata kaundataase.

9 “Sah+ p+risihiyaati is+hiyaap+ nandapa t+i+w+ Autaahaat+hoai nunyohiy+hiyaam+ m+i+hiyaatun+ gw+nyaahiyaate, k+mo utaamoai iw+tatamana and+i+w+iw+ha t+i+h+iwihot+handap+ yahuraanyangi napitaim+ t+i+h+iwise t+iw+ sah+ nanyisendaat+iw+itowo?”

10 Nasaret+handaaahap+ Jisasi Kiraisihom+ wat+i+handaaah+ k+moai yahuraan+ t+i+h+iwihon+h+ nga t+i+h+ bitondaise. Bitondais+ sahun+ Is+raher+hiya usai maawi baiw+ k+mandap+ gw+nyaap+ise. Jisaasiso soai sah+ tip+ tip+mandaaahauh+ napwih+ Autaahaat+ho jap+h+ jomaah+pataat+hap+ ahowimat+ aim+ numwaase.

11 Iyataat+ Jisaasiso sop+ p+iw+ha sat+iw+ j+pat+i+paiw+ ahiyoh+haare:

‘Sah+ an+aan+ an+matohiy+hiyaati yas+ha* k+maap+ ponyase t+iw+ mmop+ nemap+ namahot+ha wan+ noaipat+ m+hot+risat+ is+hiya usa nyam+ yas+ha anaah+ha

* **4:11:** T+i+h+ p+iw+ha akaaha j+pat+pindis+ha “k+ma naw+ha sah+ an+aan+ an+matohiy+hiyaati ponyase t+iw+ mmop+ nemahoh+ha noaipat+ an+aan+ and+i+w+iw+and+ anaah+ha wat+i+ha yas+handaise,” tati katind+mand+ am+ Judaahiya an+aan+ naw+haara yas+ha m+hot+w+ an+mat+iw+hiyaasi kandap+ise. Iyataat+ Jisaasihop+ s+iw+ipat+ nam+hanat+ kandaase am+ ko kom+ is+hiyai iw+tatamanat+ and+i+w+iw+and+ an+aan+am+ yas+haamatiyahoso.

naw+haamatiyati ahominati wat+piha
 aundet+hopi yanat+haatane,' *Aun+h+h+i*
118:22

tawaatopo t+w+ ahiyoh+haare.

¹² Wo nyangi jap+h+ nanyamaitand+ho owetise. Jisaasiho naasoh+h+ nanyamaitand+ sawahoai gaap+pataah+ nunjend+haawe. Yap+pataap+h+ nahataap+p+h+ amb+pati w+ti kataah+ Autaahaat+ho is+hiyai jap+h+ numwaitand+hat+ ap+paah+ owetise. Neh+ Jisaasiho naasom+hat+h+he," undat+ Pitaaho kaundataase.

¹³ Saundih+ an+ awaind+handam+ awaisaw+hiya Pitaay+ Joniya p+waatind+hand+ uson+w+ atisawaaw+ kiya yayawaayopo. Sand+ yayoh+timand+ apaap+maah+e. Am+ kur+ sikur+ kamaim+ neh+hur+tamaahand+ kand+ nyap+ yamaim+ and+titim+ bitotama p+w+ha ausaamaiso t+w+ sandap+ Yayawaayopo. Yayawaaw+ kurap+ Jisaasihoaisam+ maasi ot+p+pat+ kaimb+m+hur+tamaame t+w+ kiya gw+nyaawaayopo.

¹⁴ Aih+ kiya utaaho auh+ri maip+tis+ho kurisa maasi kiyaami nd+het+ bitos+h+ p+w+ha wihoaan+ha kaund+tot+w+ha kamund+w+ b+pi nam+haawaayopo.

¹⁵ Nam+haaposaw+ b+pi bindawa kingwaasi sand+ an+nd+ bindawa p+waatoh+t+ndi namasi noaipap+ bitoaitaat+w+ kaundawaatopo. Kaundauh+ kingwaasi noaipasi niyauh+hura kiya sawanaah+h+ bindawaaw+ sat+w+ kanawaatopo.

¹⁶ "Nyah+ sur+ utaamuris+ napit+wit+haawe? Is+hiya nahatiya Jerusarem+hand+ bimohiy+hiya wat+p+hand+ awaind+hand+ kur+ kaih+ aim+

mmonihauhi ami nyangisangi mmonihaayoni kandapi windi namoaasitiwaato,” nnawaatopo.

17 Aiwī kiya awaisawahiya kurapi satimihure tiwi katawaatopo, “Yahuraanji Jisaasiho napotati nepasi niyati yamihapataatihī bindataati komi aposerihuraanyami ikwiraatihī watipihandī nanyamihī auhīri maipitahoai titihīwiwīhaayo timihure. Isi kurami katimī kaindahandī isihīya mmonawaawi kanīwinjamī nowaawi gwīnyaitaawi namawaati kuri apīpaahi Jisaasihopi isihīya usai kamundīmise undītihaawo,” tiwi piwīha katīwi ahiyawaayopo.

18 Aiwosawī kiya kuri japihī gaatiwi numwaapi kiya kuri saundawaatopo. “Sahuraahi isihīyai Jisaasihopi katimunjami wīndī ausaapi kamundīmise,” undīwi kuri waapihundīwī itihundawaatopo.

19 Itihundauhīhandī kandī Pitaayi Joniya wihoaanīha satimī kaundamaase, “Sahī satisaihi yahuraanji samīha atīsisaha Autaahaatīhomi piwīha amusaasaihi sandapi Autaahaatīho maaritati mmonataati gaare titāindīho? E samī piwīha atīsiha minjapepihīraha Autaahaatīhoai atīwisīha komī piwīha ausaasaihi kandapi ko maaritonīhi gaatiāindīho? Isi sahī saurami maahīwīndī titīhi gaahande tiwi sawanaati gwīnyaapise.

20 Amī yīhoaanji aposerihuraanīhi yīhoanyami ndīhaara mmonīha atisonīhi Jisaasiho katati kaiwaiwaapi wīndī namaamīha kandīnīhi jinjapihī ausaito,” undamaase.

21 Undihīhura isihīya anji awāindīhandamī

awaisawahiya satiwī gwinyaawaayopo,
 “Kīmandi watipimandapi ishiya nahatiya
 mmonawaawi Autaahaatihomī ambipati
 nīwimaapi Pitaayi Joniyai maarīho
 nunyawaayopo. Nunyawahiyaasi nyahi kuri
 newaati napusaihi wiwa kiya itihinyatitaawo
 tiwi Pitaayi Joniyai ipotihura saiwa japīhi
 kaisaihaahi nyahi nasapuwaapani kamaimise,”
 undiwī bīpi natiwusaasawaayopo.

²² Isihiya nahatiya Autaahaatihomī
 ambipati waati nīwimaahotimandi
 apaapiamahe. Amī utaaho wo komī
 kīnaungwīha ikwahwīmaindimwītihī jīhaati
 ikwahwīmaindimwītihī siyatī sanausohoi
 Autaahaatīho Pitaayi Joniyai watipīhandī
 numwīhi kuri koai tītīhiwisītīhandapi
 Autaahaatīho watipīho gaahoe tiwi komī
 ambipati nīwimaawaayopo.

*Jisaasihopī Gīwunyaahohiyīhiya Watipīhandī
 Nepī Yamaiwī Pīwīha Ausaitaatīwīhandapī Au-
 taahaatīhopī Gaapundawaayopo*

²³ Aihī Pitaayi Joniya japīhi Jisaasihopī
 gīwunyaahohiyīhiya ahoyanīwī bimohīpīpīhi
 numwī noaipamaise. Numwī noaipapi
 anī awaindīhandami awaisawahiya kuri
 kawisohīwaiwaapi ausaapi kaundamaase.

²⁴ Kaundihī atisawaawi nahatiya
 maarīho naasohītihī Autaahaatīhopī satiwī
 gaapundawaatopo. “Awaisīhōne, kīnyī
 yamīhapatunī yapīpatunī durīhīrunī nahatewa
 gīmunyainjīwaiwaunī Ahaingīhōne.

25 Iyataati nyami asiho Daawitihho kinyi otipipatiho kinyi piwaha biyati atingisahoai katitandi kinyi Itipihora kinyi kaundinhi komi maahomwaanqpi jihura satati katisihaare:

'Isihiya Judaahiyaamatipimetamiya Awaisihopi napaapi apousataise?

Napaapi apowih kiya nehihandi tiwitaatiwi piwaha kanwi timaninawaayopo?

26 Aiwi yapih nahatewaara jaawi bimohiyihiya nahatiya maasi ahoyanawaayopo?

Kimiya awaisawihiya ahoyanwi Awaisihho Autaahaatihhoaisuni komi Mwaaho Isihiyai Japihi Numwaitandi Ahiwisihhoaisuni ipihatiwimaitaatiwi sitiwatawaayopo,'

Aunihiri 2:1-2

tati Daawitihho katati ahaisihaare.

27 Iyataati Awaisihone, sa piwaha jihura katisiha akite. Erotihotih Pondiyaasi Pairothotih isihiya usa Judaahiyaamatipimetahiyaatih Judaahiyaatih maasi kimati aunahipimati Jerusaremhanda ahoyanawaayopo. Ahoyanwi kinyi kimwaaho kinyi piwaha biyati atingisaho kinyi otipipatiho gaaho Isihiyai Japihi Numwaitandi Ahiwingihho Mesaiyaahoai tiwitaatiwi piwaha kanwi timaninawaayopo.

28 Saiwi kiya kiyohitimandi sandi kinyi kinyi watipihandaahun am amitha gaahaaraahi jih nepi timanipi sapa noaipaitandi gwinyaahingimumwaan kamwaan kaiwi ahoyanwi Jisaasihoai kawiw tiwawaayopo.

29 Aisi Awaisihone, isihiya an awaindihandami awaisawihiya kanyatohiwaiwaapi gwinyaapi nyahi kinyi otipipatihyaanangi kinyi wani

nyatatamanipi anditinyaie. Anditinyaisamih andititaati ishiyaapi yamaayaati kinyi piwaha angusaitaano.

³⁰ Angusaasahi kinyi nyangi kinyi watipihandi awaindihanda anditinyaie. Anditinyaisamih nyah Jisaasiho kinyi otipipatihoga gaaho kinyi piwaha biyati atingisahomi ambipataahi ishiya timbipaisahiyai titihwiwaati watipihaiwa ishiyaami ndiheti kaitaano,” tiwi Autaahaatihopi gaapundawaayopo.

³¹ Gaapundawi owetih kiyaami anihandi bi-motihandi ahoainataise. Ahoainjihura Autaahaatihomi Itipihoga kiyaami omanititih tisaitataise. Tisainjihura Autaahaatihomi piwaha windi yamaiwi andititwi ausaawaayopo.

Jisaasihopi Ishiya Giwunyaahohiyihiya Maarho Naasohitih Bindawaayopo

³² Aih nahatiya Jisaasihopi giwunyaahohiyihiya kiyaami maarhouni kiyaami giwunyaahohitihanduni naasi kandindaise. Aih ishiya usa kiyaami otihatihapi kahapaamapi paapi nyamihape tiwi windi kamaatopo. Owetise. Kahapaamapi kiya isiwasihopi paapi nahatiyaanamihape tiwi namaninwi bindawaayopo.

³³ Aih aposerihiya Awaisihoga Jisaasiho napotati nepasitihandapi Autaahaatihomi watipihandaah piwaha ausaawaayopo. Ausapi satiw, “Wani Jisaasiho asohomatati bindataise,” tiwi piwaha ishiyai kaundawaatopo. Saiwi ausaahauhi Autaahaatihoga

kiyai gaahandi waati asakiyati nunyati kawisataise.

³⁴ Iyataati isihiya Jisaasihopi giwunyaahohiyihiyaami otihatihapi usa kahapaamapipaapi windi nenoaahimetopo. Kiyaami otihatihapihiya usa yapipati anaanisaataatisawihiya kapa isihiya usai nunyawinawitho newaayopo. Nawitho so nehohitho nesi nowaayopo.

³⁵ Nesi nuwi aposerihiyai nunyawaayopo. Nunyauhi aposerihiya so nawo nesi isihiya kahapaamapipaapi nenoaahitisawihiyai nunyawigaamawaayopo.

³⁶ Aihisuraanihi utaaho kahapaamapi nunyohiyihiyaami wo bindataise. Komiambipati Josephiho. Aihikoaisi aposerihiya ambipati witi Banapaasihone undiwi nusoasawaayopo. Sandi Banapaasihone undiwi kiyaamihara ambihundohitimandami tanyaaha siyate, "Isihiyai piwaha kaundati kiyaami maaritho omanititihineti anditwiwahore," tiwi katawaawi Banapaasihone tawaatopo. Iyataati Josephiho so isihiya Ripaihiyaamihore. Iyataati koaisi sanaati yapipati Saipiraasihanda namohore.

³⁷ Namohosi niyati Jerusaremihanda bindataati komi yapipati isihiyai nunyatinawitho netaise. Neti isisisi niyati aposerihiyai nunyataise.

5

Ananaiyaasiyi Sapairaayaapihaare

¹ Aihî suraanîhî ami utaaho wo bindataise, komî ambîpatî Ananaiyaasiho. Iyataatî komî apwaataatami ambîpatî Sapairaahaate. Aihî kasanyurî kasanyurami yapîpatî wihoanîhatî isîhiyai nunyamî nawîho nemaïse.

² Nepî ahiyamosami pîwîha kanîmi nawîho wihoanîho sawasanyurapî ahiyamaami wihoanîho Ananaiyaasiho nesi niyatî aposerihyai saundataase. “Nawîho kîmo yainjanyuraanyami yapîpatapî nehohîho kîmo konîhî isîsi nasataayo,” undatî kiyai jaiwundatî kaundataase.

³ Undatî numwihî Pitaaho Ananaiyaasihoai satatî kaundataase. “Kinyî napaapî Bwaasîrîhîri nehî iwinjahinîhî kirî netî kinyî maarîho gwînyaahingîtîhandî nangopîsasataise? Siyatî nangopîsasihî nawîho wihoanîho ahiyapaapî kîmo konîhe tîpî Autaahaatîhomî Itîpîhoai napaapî jaiwundîpî kaundapaase?

⁴ Jîhura yapîpatî isîhiya usaisî sangî nunyapî nawîho nepîhura yapîpatî tîtîhî kinyîhatîndaise. Aimbi nawîho nehingîhoaisangi kinyîhondaise. Kinyîhondaisî gi ahiyapî mbîmimaapî napaapî nyangi jaiwînyatîtaapî sandî gwînyapenapaise? Sandî jaiwînyatingîtîmandî nyangi jaiwînyatapaamaase. Owetise. Autaahaatîhoai jaiwundapaase,” undatî Pitaaho kaundataase.

⁵⁻⁶ Undatî Pitaaho kaundihî Ananaiyaasiho pîwîha sa atisamapî tîmahiyatî konîhî napomataise. Napomasîhî waimwaaya usa nandaapî apotîhîri nepî kiraapîhî napapotîmanîwî nesi noaipapî nuwî

jomaahi pataatihii ahiyawaayopo. Aihii sandapi isihiiya atisawaawi apipaahi awaindihandii yayawaayopo.

⁷ Aihii warihoi aimii ahaitaatiiwii nesii nuwii otihitihii Ananaiyaasihomii apwaataati warihopii napwihii nesii namaayopo tati nasatii anjihandii sandaatihii nandaataise.

⁸ Nandaasihura Pitaaho kaatisii sata kaundataase. “Sainjaahi yapipatapi nawiiho titihii nga kamwaanii nemaiso?” undatii nunjenataise. Nunjesihii kaatii saundataase, “Ye, nawiiho titihii nga kamwaanii nehaayo,” undataase.

⁹ Undihii Pitaaho kaatii sata kaundataase, “Awaisihomii Itipihoi napitaise timii nunjendaatimii saimburaahi saitihawo nnimii sandii napaapi kiyamaise? Saimii kaindihandaahi kiwiiho aimii napwihii nesuwii yamwaamapihiya aimii napiiwii maasomwaanii kimiya bitotawaayopo. Isii kinyii ketii kinyii kiwiihomataimbi wanii napwisamihii nangesi yangimwaitaatiiwii nutaatiiwiihiya detii maasomwaanii kimiyaare,” undataase.

¹⁰ Undihii kaatii atisamapii ketii kuraanihii Pitaahomii auhiraapiihii timahiya napomataise. Napwihii waimwaaya nandaapii mmonawa aimii kaatii napomasiihiyawa namapii kaatii nesii nuwii warihomii apetii ahiyawaayopo.

¹¹ Ahiyauhii sandapii Jisaasihopii giwunyaahohiyiihiyaunii amii isihiiya usai maawi atisawaawi apipaahi awaindihandii yayawaayopo.

Autaahaatihomii Watipihandunii Amii Siwipatii Kahatamatipetihaiwaunii Noaipataise

12 Aih+ aposer+hiya Autaahaat+homi wat+p+handi ami s+wipati kahatamat+pet+haiwa is+hiyaam+hat+hi kiyaami nd+het+ Autaahaat+ho kiyai and+ti+wiwati wat+p+handi numwih+ kandaahi kiyawaayopo. Kiyauhi Jisaasihop+ g+wunyaahohiy+hiya nahatiya maar+ho naasoh+tihi nahateweti an+ awaindi+handaat+hi naiwi Soromon+homi Usaanaipati Parandaahandain+ ahoyanawaayopo.

13 Ahoyan+hauhi is+hiya usa apet+hiya Jisaasihop+ g+munyaap+hiya kiyaisawi maasi ahoyandaat+wi yayawaayopo. Yayawaahandi kandi Jisaasihop+ g+wunyaahohiy+hiyaap+ is+hiya gaahiye tiwi maaritawaayopo.

14 Aih+ is+hiya us+hiya as+hiya asakaiwi taahiy+hiya Awais+hop+ g+wunyaawaayopo. Aiwi nap+wi kom+hiyaam+hat+hi nandaahauhi kiya nep+ awaindematawaayopo.

15 Aih+ aposer+hiya Autaahaat+homi wat+p+handaaahi wat+p+haiwa kiyoh+waiwaap+ is+hiya atisawaawi is+hiya timb+paisahiyai gw+ti+hot+ ahiyaw+ is+si nuwi daih+raam+hini ahiyawaayopo. Saiwi kiyoh+ti+mand+ sand+ Pitaaho daih+ra sanota ikwi+ ah+wito tiwi gw+nyaawaahandi kandi neh+ kom+ s+wipata s+wipumwahon+hi kiyaami timb+pa owesoeti+to tiwi ah+wisawaayopo.

16 Aih+ is+hiya taahiy+hiya det+ Jerusarem+handaa bimohiy+hiyaisangi is+hiya timb+paisahiyaisun+ ami it+p+ho maip+hapaisaw+hiyaisun+ is+si naiwi Jerusarem+handaa daih+raam+hini ah+wisawaayopo. Ah+wisauhi Pitaaho

kiya nahatiyai t#t#h#wis#h# kiya noaipap#
gaahiyaimatawaayopo.

*Aposer#hiyai Nep#Napuhauh#Autaahaat#hom#
Enjer#ho Ot#p#pat#ho It#p#ho Nasat# Jap#h# Kiyai
Nuwausoasataise*

¹⁷ Aih# aposer#hiya is#hiyai t#t#h#wihauh#
noaipap# gaahiyaimatauh# kandap# p#risihiya
is#hiyaap# nandapa t#h#w# Autaahaat#hoai
nunyohiy#hiyaam# p#risiho m#t#ho awais#hotih#
kom# nais#hiya Satiyusihyaam# usaatih#
aposer#hiya kiyoh#waiwa mmonawaaw# nyah#
metato t#w# m#maipaiw# gw#nyaap# kiyai
apousataise. Apowih# aposer#hiyai naan#hand#
numw#taat#w# gw#nyaawaayopo.

¹⁸ Saiw# gw#nyaawaaw# nap#w# aposer#hiyai
numwaasi nuw# is#hiya maip#haiwa
kiyohiy#hiyaisaw# napuhauh# bindawaayopo.

¹⁹ Napuhauh# m#hat#h# bimauh# suraan#h#
Autaahaat#hom# enjer#ho ot#p#pat#ho it#p#ho
apatind#t#h# nasat# napw#toh#t#handam#
maasomwaan# nuwatosat# nandaat#
aposer#hiyai numwaasi noaipatosat# an#an#am#
maasomwaan# jap#h# net# napuwatosat# kiyai
satat# kaundataase.

²⁰ "Sah# nuw# Autaahaat#hom# an#
awaind#handaat#h# nandaap# bitotawaaw#
wan#mand# k#mand# Jisaasihoai n#wipinjaw#
daiw# bitoaitaat#w#h#retap#mandap# nahatewa
ausaap# is#hiyai kaund#taat#w# nuw#ise,"
undataase.

²¹ Undih# aposer#hiya kom# p#w#ha
at#wiw#map# nowaayopo. Nuw#
bowih# asis#haat#h# kohokoaisaw# an#

awaindi+handaat+hi nandaap+ is+hiyai
 Autaahaat+hom+ pi+w+ha kati+wunjaw+ ausaap+
 kaundawaatopo.

Kiya taaw+ saiw+ kati+wunjaw+ kaundauh+
 p+risihiya is+hiyaap+ nandapa ti+h+w+
 Autaahaat+hoai di+puman+w+ nunyohiy+hiyaam+
 awais+ho mit+hotih+ kom+ nais+hiya
 Satiyusihyaam+ usaatih+ noaipap+ bindawaaw+
 Judaahiyaam+ is+hiya usa gw+nyaahiya
 Kaunjer+hiya San+het+ren+hiyaap+ pi+w+ha
 nusoaasaw+ gaatauh+ nap+w+ nahatiya
 ahoyanawaayopo. Ahoyan+w+ bindawaaw+
 saundawaatopo, “Nyah+ awaisaw+hiyaan+n+hi+hi
 aposer+hiyaap+ pi+w+ha pi+waat+ti+haawo,”
 ti+w+ kan+w+ nimb+maat+n+w+ bindawaayopo.
 Bindawaaw+ an+ awaindi+hand+ jatohiy+hiya
 tunni+w+ yahw+nohiy+hiyai aposer+hiyaap+
 noaipasi wi+nd+ namaayopo ti+w+ aposer+hiyai
 numwaasi nap+taat+w+ nat+wusaasauh+ kiya
 tunni+w+ yahw+nohiy+hiya nowaayopo.

²² Nuw+ noaipap+ an+hand+
 napw+tohit+handaat+hi mmonawa aposer+hiya
 usaametih+ namap+ jap+hi naiw+ awaisaw+hiya
 nat+wusaasohiy+hiyai sat+w+ kaundawaatopo.

²³ “Nyah+ napw+tot+handam+ maasomwaan+
 noaipawaati mmonahaaw+ an+tiw+ mbaahap+
 napuposaw+ is+hiya napw+tohit+handam+
 maasomwaan+ nahatewa an+tiw+ napuposaw+
 tunni+w+ yahw+nohiy+hiya jaaw+ bitohauh+ nyah+
 winj+haayo. Iyaati niyaati maasomwaan+ kiya
 nanyuposauh+ nandaahaayo. Nandaawaati
 mmon+ha am+ aposer+hiya usaametih+ am+ nyah+
 kiyai wi+nd+ mauson+haaw+ jah+ra nasi+haayo,”

und+iw+ tunn+iw+ yahw+nohiy+hiya awaisaw+hiyai
kaundawaatopo.

24 Undauhi an+ awaind+handam+
tunn+iw+ yahw+nohiy+hiyaam+ awais+houn+
p+risihiya is+hiyaap+ nandapa t+h+w+
Autaahaat+hoai nunyohiy+hiyaam+ j+hiya
awaisaw+hiya sa p+wa atisawaaw+ aposer+hiya
nap+taiw+ usaametih+topo t+w+ p+h+t+w+
gw+nyapenawaayopo.

25 Aih+ taaw+ gw+nyapen+hauhi utaaho
wo nasati nandaat+ awaisaw+hiyai satat+
kaundataase. “Atiw+se, siya isiya sahi
napuhohiy+hiya an+ awaind+handaat+h+
metaamiya bitotawa is+hiyai taaw+ p+w+ha
ausaap+ kaundawaayopo,” undataase.

26 Undih+ an+ awaind+handam+ tunn+iw+
yahw+nohiy+hiyaam+ awais+hoaisaw+ tunn+iw+
yahw+nohiy+hiya nowaayopo. Nuw+ is+hiyaap+
naw+haara nyaw+taawo t+w+ yayawaaw+
namap+ bipi aposer+hiyai napaisaat+ numwaasi
awaisaw+hiyaap+h+ niyawaayopo.

*Aposer+hiya An+ Awaind+handam+ Awai-
saw+hiyaap+ Yamaiw+ P+w+ha Ausaawaayopo*

27 Aih+ kiya aposer+hiyai numwaasi naiw+
an+an+ nandaap+ awaisaw+hiya kaunjer+hiya
San+het+ren+hiyaam+ nd+het+ ah+wisawaayopo.
Ah+wisauh+hura p+risihiya is+hiyaap+
Autaahaat+hoai nandapa t+h+w+ d+puman+w+
nunyohiy+hiyaam+ p+risiho m+t+ho aposer+hiyai
satat+ kaundataase.

28 “Nyahi sangisi aim+ newaat+ nasisapuwaat+
it+h+sataat+ Jisaasiho sop+ sahi p+w+ha

ausaapi isihiyai wɪndi kamundiwɪse sataati waati wapɪhisataati kasato. Siyaati kasatonihandi kandi sahi atihomiwi daahi mwɪtetɪwɪ sahi utaaso sopi pɪwɪha isihiyai katiwunjawi ausaahotiha isihiya nesi kapɪhi Jerusaremihanda kanɪwɪ gaamatawaayopo. Aiwɪ sahi nyapi Jisaasihoai tiwauhi napotaise tiwɪ pɪwɪha nehɪhiyaanapi nyamihetemapi kanyatitaatiwɪ sahi sandi kiyawaayopo,” undataase.

29 Undihi Pitaaho aposerihiya nahatiyaapi ahoyati satati kaundataase. “Nyahi Autaahaatihomi pɪwɪha biyaati japepihirɪto. O pɪwɪha nehɪ isihiyaamɪha wɪndi minjapepihirɪto.

30 Aihɪ sahi aimɪ Jisaasihoai tipi ipi tɪtihi atawihateti tipimandaahauhi napwihɪ nyami asoyaami Autaahaatiho kiya kopɪ gaapundiwɪ ambipati nɪwimaahohɪho Jisaasihoai japihi jomaahipataatihapi ahowimati numwaataise.

31 Iyati Autaahaatiho Jisaasihoai numwaasi mihaati autaahi yamihapataatihɪ niyataise. Numwaasi niyati Autaahaatiho koaisɪ netɪ nyangisɪ japihi nanyamaati ami jɪhimatati nyangi daihɪra nanyisɪtandihoematataise. Iyati Autaahaatiho koaisɪ netɪ autaahɪwɪwati awaisɪhoematitandi watipihandi nunyati komɪ ikwɪri gaatihɪraihoanɪ ahɪwihɪ bindataise. Iyati nyahi Isɪraherɪhiyaanamɪ maipɪhaiwa namawaati nepemaitɪthaawi ko nyatatamanati andɪtɪnyaiwɪtandɪhore. Iyati Autaahaatiho Jisaasihomɪhetapi nyami maipɪhaiwa nenyamaitandi koai namihanati ahɪwihɪ bindataise.

³² Aih# saiwa Autaahaat#ho Jisaasihop# kawiwaiwaap# akite taat# nyah# p#wi#ha ausaahaayo. Iyon#ih# am# Autaahaat#hom# It#p#hoaisangis# sikaiwaap# akite tati p#wi#ha naas#ka ausaataise. So It#po Kiraisihop# gi#wunyaap# kom# p#wi#ha iwinjapepih#rohiy#hiyai Autaahaat#ho neh# numwis#hore,” undat# Pitaaho awaisaw#hiyai kaundataase.

Gamariyer#ho Sasaahoyai Aposer#hiyaap# Nyah# Yaawat# Naan#hand# Namunyaat# Nam#hait#haawo Undataase

³³ Undat# Pitaaho kaundih# Judaahiyaam# awaisaw#hiya kaunjer#hiya San#het#ren#hiya atisawaawi# kiyaam# maar#ho w#ndot# am# kiyaam# mand#ha sis#ha tundat# ap#paah# apowih# kiya aposer#hiya siy#hiyai tiw#taat#w# gw#nyaawaayopo.

³⁴ Saiw# siy#hiyai timaitot#w# gw#nyaahauh# awaisaw#hiya kaunjer#hiya San#het#ren#hiyaam# wo kom# amb#pat# Gamariyer#ho bindataise. Iyat# ko Parisiho w#n#hap#pa kataunjis#hore. Aih# is#hiya kop# gaahoe t#w# kom# amb#pat# n#wimaap#hos# ko dotat# kaunjer#hiyai am# aposer#hiyai ipaahaap# goh# nat#wusaas#taat#w# kaundataase.

³⁵ Kaundih# aim# tunn#w# yahw#nohiy#hiya numwaasi ipaahaap# noaipahauh#hura ko awaisaw#hiya kaunjer#hiya sasaahoyai satat# kaundataase. “Sah# Is#raher#hiyaate, sah# k#miyai wapa wip#witaat#waah# sah# baiw# j#h# gw#nyaaposawe.

³⁶ Iyataati sah# aim# Tiyutaasihop# mmon#w# gw#nyaap#hiyaate. J#hura Tiyutaasiho dotat# sata

kandaase. “Nini apipaahi watipihandisahonine tih isihya ambipati owehandi 400 kaiwihya koai niwipinjauhi ami isihya usa koai tiwauhi napotaise. Napwih koai niwipinjohiyihya kihira nandiwirawaayopo. Ahi Tiyutaasihoai tiwauhi nehihandi kaiwinjaw namawaayopo.

³⁷ Ahi ami ipotinihi gamanihiya taawi isihyaami ambipati nepi utipihooatih jipatihiyohura utaaho wo Garirihandaahapi Judaasiho dotati isihyaami gwinyaahohiwaiwa neti nusopisatasi numwaataise. Numwaasih kiya komi piwaha atiwiwi koaisi iwinjapepihiriwi Romihyaami gamanihiyai tip nemaitotiwiyauhi koaisangi gamanihiya tiwauhi komihya nahatiya kihira yanhihmapi owetindihande.

³⁸ Siyati owetindihanditih nini kasatataato. Isi kiya aposerihyai naanhaiwa namunyaw kiyai kaiwi binyahi neh iwinjaawi bimaawise. Iyataati kimat otipimbatapi gwinyaahohitihanduni otipipati aposerihya neh sawanaamihatindaataahi keti kuraanihi timahaitaise.

³⁹ Autaahaatihomihatindaataahi sahi aposerihyai wandi ipihatiwimaamaitaapo. Iyawaawi sahi sandaahi Autaahaatihomi otipipati nasipamaitaatiwihaiwa kaitaapo,” undati Gamariyeriho kiyai kaundataase.

Aposerihiya Jisaasihopi Piwaha Ausaahauhi Mawindihandapi Maaritawaayopo

⁴⁰ Undati kaundih awaisawihya atiwisawaayopo. Atiwiwi tunniwi yahwinohiyihyai natiwusaasauhi ipaahaapi

noaipap+ aposer+hiyai numwaasi an+aan+ jap+h+ nandaawaayopo. Nandaahauh+ awaisaw+hiya tunniw+ yahw+nohiy+hiyai saundawaatopo, “Aposer+hiyai wir+h+ra dipap+se,” undauh+ kiya atiwi+ kiyawaayopo. Aih+ awaisaw+hiya aposer+hiyai saundawaatopo. “Sah+ Jisaasihop+ ausaap+ jihaati+ w+ndi+ kamundi+w+ise,” undi+w+ itihundi+w+ nati+wusaasauh+ nowaayopo.

41 Nowaawi+ Autaahaat+h+hop+ sati+w+ gw+nyaawaayopo, “Autaahaat+h+o nyap+ kiya naanjindi+handi+ naitaat+i+w+ gaahiyaasi+ nini+ kaundisan+h+ Jisaasihop+ pi+w+ha ausaitaapo. AUSAawaawi+ Jisaasihomi+ amb+patap+ kiya naanjindi+handi+ naitaapo tati+ katimumwaan+ kamwaan+ wani+ naanjindi+handi+ nehaayo,” ti+w+ gw+nyaawaawi+ maaritawaayopo.

42 Aih+ asis+ha nahatewet+ an+ awaindi+handaat+h+uni+ isi+hiya Jisaasihop+ gi+wunyaahohiy+hiyaam+ an+p+p+h+ w+ndi+ namaam+haap+ isi+hiyai Jisaasihop+ Autaahaat+h+o isi+hiyai jap+h+ Numwaitandi+ Ah+iwis+h+ore ti+w+ pi+w+ha ausaap+ kati+wunjawaayopo.

6

Aposer+hiyai And+i+wip+ Otip+ipati+ Maasi+ Kaitaat+i+w+hiya 7 Kaiw+hiyai Nam+han+i+w+ Ah+iwisawaayopo

1 Aih+ suraan+h+ isi+hiya Jisaasihop+ gi+wunyaahohiy+hiya noaipap+ taahiy+hiyaaimatawaayopo. Taahiy+hiyaataawaawi+ pi+w+ha Judaahiyaam+ha pi+w+aatohiy+hiyaaisaw+ Judaahiyaam+ha pi+w+amaatohiy+hiyaaisaw+

itihinnawaatopo. Itihnnihotimandi Judaahiyaami piwaha piwaamaatohiyihiya Judaahiyaaisawi sanawaatopo, “Sahi asisiha nahateweti ishiyai nandapa nunyawaawi nyami osinhiyai nandapa windi baiwi mmoniwu namunyopo,” nniwu itihinnawaatopo.

² Itihnnihauhi aposerihiya namapi ishiya giwunyaahohiyihiya nahatiyai gaatiwu numwaapi kiyaisi aposerihiya piwaha satiwu kaundawaatopo. “Nyahi aposerihiyaanini Autaahaatihomi piwaha ishiyai ausaawa kaundihaahandi namhaawaati nehi nandapaahih ishiyai numwutahaawi sandi titihimahe.

³ Isi naisihiyaati nyamataiwu Kiraisihopi giwunyaahohiyihiyaate, sahi sami otihatihapi usa ikwiri naasairami yahuritahiya 7 kaiwu amitiha gaaha mmoniwu nepi gwinyaapi ishiyaami ndiheti gaahiya noaipapi bitopi ami Autaahaatihomi Itipho kiyaami omanititihitisaitahiyaapi mmoniwu sahi daapi katitaatiwe. Katisaihi nyahi kiya osinhiyai iwinjaawu bimitaatiwu ahiwitaano.

⁴ Ahiwisaatosa nyahi yawanaanini Autaahaatihopi gaapundaatuni Autaahaatihomi piwaha ishiyai ausaawaati kaundaati katawaunjitaano,” undiwu aposerihiya kiyai kaundawaatopo.

⁵ Kaundauhi ishiya nahatiya piwaha sa atisawaawi gaare tiwu maaritawaayopo. Maaritawaawi utaaho wo Sitipenihomi Kiraisihopi giwunyaasitihandi apipaahi watipihandi awaindahandisaho ami Itipho

komi omanitihi tisaitahosi kopi katawaatopo. Aiwiri Piripihoisuni Pirokoraasihoisuni Naikenaahoisuni Timonihoisuni Pame-naasihoisuni Nikoraasihoisuni siyaapi ambihitiwi katawaatopo. Iyataati Nikoraasiho so aunahipati Andiyokihandaahapihore. Ko Judaahomendaahandi kandi jihura ko Judaahiyaamihireti kiyati aunihihiri katiwi gaapundohirihireti neti kiyati bimainjati Jerusaremhanda niyati Jisaasihomi piwaha biyati atisati bimainjahore.

⁶ Aihiri siya ambihitohiyihiyai numwaasi naiwi aposerihiyaami ndiheti ahewisawaayopo. Ahewisauhi aposerihiya kiyai Autaahaatihomi watipihandi numwitaatiwi ikwiri mitihoatihiri ahewisawi gaapundawaayopo.

⁷ Aihiri Autaahaatihomi piwaha isihiya nesi kanwinjawaawi isihiya taahiyihiya Jisaasihopi gwunyaawaayopo. Aihiri isihiya Jerusaremhandaahiyaisangi Jisaasihopi gwunyaahohiyihiya pihitiwi taahiyihiya noaipawaayopo. Noaipapi Jisaasihopi gwunyaahauhi ami prisihiya usa isihyaapi nandapa tihiri Autaahaatihoi nunyohiyihiyaami usa taahiyihiya Jisaasihopi gwunyaawaayopo.

Sitipenihoi Napuwitaatiwi Kaundawaatopo

⁸ Aihiri Sitipenihoi Autaahaatihoi gaahanduni watipihanduni numwihiri ko noaipati watipihondaise. Watipihondaati isihyaami ndiheti Autaahaatihomi watipihanda kahatamatipetihandi awaiwaiwa kiyataise.

9 Saiwa siyati Sɪtipenihoh kaihi apowihɪ isihɪya usa dopawɪ pɪwɪha watɪpɪha koai kaundawatopo. Aihɪ Sɪtipenihomɪha bɪpi napaisaatɪ kaundataase. Iyataatɪ isiya siya jɪhura isihɪya iwinjaawɪ bimauhɪ kiyaamɪ otɪpɪpatɪ kawiwɪ bimambɪwɪhiyaasi wanɪ namapɪ nehɪ kiyaamɪhatɪ otɪpɪpatɪ kaiwɪ bimambɪwɪhiyaatihɪ kandapɪ isihɪya kiyaapɪ nehɪhiye tawaatopo. Aihɪ kiyaamɪ anɪ awaindahandɪ satɪwɪ ambɪhɪtawaatopo, “Isihɪya nehɪhiyaamɪ ananɪ gwɪharaahaane,” tɪwɪ ambɪhɪtawaatopo. Aihɪ isihɪya nehɪhiyaamɪ usa Judaahiya aunahɪpatɪ Sairinihandaahapunɪ Arekisandɪriyaahandaahapunɪ napɪwɪhiyaare. Aihɪ kiyaisawunɪ isihɪya usa Judaahiya yapɪpatɪ Sirisiyaahandaahapunɪ Esiyaahandaahapɪhiyaunɪ maasi ahoyainji Sɪtipenihohaisawɪ itɪhɪnnawaatopo.

10 Aihɪ Autaahaatɪhomɪ Itɪpɪho amɪtɪha gaaha gwɪnyaitandɪhandɪ gaahandɪ Sɪtipenihohai numwihɪ kiyaarɪ koaisɪ windɪ ipɪhatiwɪmaamahopo.

11 Aihɪ koaisɪ ipɪhatitaatɪwɪhandɪ owetihɪ namapɪ pɪwɪha noasawɪ isihɪya usaisɪ saundawaatopo. “Sahɪ pɪwɪha jaiwɪtɪwɪha kopɪ katɪwɪse undɪwɪ kaundauhɪ kiya dopawɪ pɪwɪha wa kopɪ jaiwɪtɪwɪha satawaatopo. ‘Nyahɪ atisonɪhɪ so utaaso Mosesihopunɪ Autaahaatɪhopunɪ sisɪpɪhɪtahore,’ ” tawaatopo.

12 Satɪwɪ jaiwɪtɪwɪ katauhɪ isihɪya gwɪnyaahiyaunɪ wɪnɪhapɪpa katɪwunɪjohiyɪhiyaunɪ isihɪya nahatiyaunɪ sa pɪwɪha jaiwɪtɪwɪha atisawaawɪ kiyaamɪ

maariho wɪndotaise. Windosihi namapi kiya nuwi Sitipenihoai isipi numwaasi isihiya anji awaindihandami awaisawihyaapihi noaipawaayopo.

¹³ Numwaasisuwi ahɪwisawosawi piwɪha kopɪ jaipundiataatɪwɪhiyai kaundauhi kiya dopawɪ jaipitɪwɪ Sitipenihopɪ satɪwɪ katawaatopo. “Kimo utaamo jinjapihi nahatewetɪ anji awaindihandapunɪ winɪhapɪpa Autaahaatɪho Judaahiyaapi Mosesihoai numwimbɪpaapunɪ sisipɪhitatɪ katahore.

¹⁴ Iyataatɪ nyahi atisonɪhi ami wa sata katahore, “Nasaretihandaaahapi Jisaasihopɪ anji awaindihandunɪ Mosesiho asoyaisɪ nyapɪ winɪhapɪpa numwimbɪpaunɪ netɪ nopɪsasɪtaise,” tatɪ katahore tawaatopo.

¹⁵ Satɪwɪ katauhi isihiya nahatiya anjɪhandɪ kaunjerɪhiya (Sanɪhetɪrenɪhiya) piwaatohɪtihandaatɪhi bimohiyɪhiya Sitipenihoai baiwi usonawaayopo. Usonawaawi Sitipenihomɪ ndɪmaahomwaanɪ noaipatɪ nausaatataatɪ Autaahaatɪhomɪ enjerɪho otɪpɪpatɪho yamɪhapataatɪhi bimisɪhomatetihi usonawaayopo.

7

Sitipeniho Anji Awaindihandami Awaisawihiyai Komɪha Wihooanɪha Kaundataase

¹ Aihɪ utaaho wo pɪrisihiya isihiyaapi nandapa tɪhiwi Autaahaatɪhoai nunyohiyɪhiyaami mɪtihiyaami awaisɪho jiho pɪrisiho Sitipenihoai

sata nunjenataise. “Sa piwima kinyapi katohima akitatitowo?” undati nunjenataise.

² Saundati nunjeshi Sitipenhomha sata kaundataase, “Naisihiyaati Judaahiyaate, nisi piwaha atiniwise. Jihura nyami asho Abiraahamho aunahipati Eranihandaahapi sangi niyati yapipati Mesopotemiyaahanda bindataise. Bimihihura yamihapataatihapi Autaahaatho apipaahi watipihonau-sainjithandisaho koapithi noaipataise.

³ Noaipati Abiraahamhoai sata kaundataase:

‘Kinyi dosisi kinyi yapipatuni kinyhiyaisuni namasisi yapipati wanihati witi nangisitandiyohipataahapi nutaape,’

Wuwanihapihi 12:1

undati kaundataase.

⁴ Undihi Abiraahamho atisati sapihoisati yapipati Mesopotemiyaahandami Karitiyaahanda namasi niyati aunahipa Eranihanda noaipati bindataise. Abiraahamho Eranihanda bimainjati sapihonapwihihura Autaahaatho japih Abiraahamhoai kimati yapimati wani nyahi bimohimataahapi natausaasih nasataise.

⁵ Iyataati Autaahaatho Abiraahamhoai yapipati apipaahati titihikomihatimatitandihati apipaahi maipihonjisangi windi namumwise. Owetise. Iyataahandi kand Autaahaatho koaisuni komi satoya saisai sati yapipati numwitandi piwaha aimi katati ahaihahate. Aihisuraanhi Abiraahamho maaha oweho bimihisa piwima Autaahaatho katati ahaisihaare.

⁶ Iyataati Autaahaatho Abiraahamhoai sata

kaundisihaare:

'Kinyi gaasoya gaasisa yapipati usaamihata nuwi bimitaapo. Binyaihi isihiya kapihapihiya gaasoya gaasisai numwaasaihi kiya noaipapi kiyaami nehii otipipatihiyaimaitaapo. Kiyaami otipipatihiyaimatiwi binyaihi kiyaari kinyi gaasoya gaasisai maipihaiwa kawimi naisaihi kinaungwiha ambipa owehandi pihitati 400 kiyati sanawutaise.

⁷ Iyonihii isihiya kinyi gaasoya gaasisai otipipati awaiwaiwa naanihaiwa nunyohiyihiyai ninii wihooanhandi numwisanihihura kinyi gaasoya gaasisa yapipati kati namasi napiiwi yapimati kimata nisapi ginunyaapi gaapunditaapo, *Japihii Numwaasiiho 3:12; Wuwanihapihii 17:10-14* tati Autaahaatiiho Abiraahamiihoai kaundisihaare.

⁸ Undataati Autaahaatiiho ipotihiya isihiya mmonawaawi Autaahaatiiho akitiinihi piwiha katati ahaiihaare titotati ambipati namandipaitaatiwihandapi kaundati piwiha nunyataise. Aihii ipotihura Abiraahamiihomi apwaataati Isaakiihoai namwihii asisiha ikwiwihitititihii wihinihirami mairima 7 kiyati sanaiihura asisiha nambaahandi 8 hetii Abiraahamiiho mwaahomii ambipati nurimandipataise. Aihii Isaakiiho komii mwaaho Jekopiiho sangihonjitihihura ambipati nurimandipataise. Aihii Jekopiihoaisangi komii mwaaya nyamii asoyai ikwi maindimwitihi auhirami yahuritahiya 12 kaiwihiya sangihiyatihihura kiyaami ambipati nurimandipataise.

⁹ "Aihii ipotihura nyamii asoyaami saingiiho

Josephihoai maipaiwi usonawaawi namapi isihiya usai nunyawwi nawiho newaayopo. Nehauhi kiya Josephihoai numwaasi nuwi Isipihanda utaaho womi otipipati kawitandi jihara koai nunyawwi nawiho newaayopo. Aih Josephiho otipipati kiya bimih naanjhaiwa nusoaipasih Autaahaathi koaisatindaise.

¹⁰ Koaisatindaati biyati iwitatamanati iwinjaati bindataise. Winjaati bimih asisaha waara Peroho Isipihyaami awaisihomi ndiheti noaipataise. Noaipasih Peroho usonataati Josephihoai Autaahaathi gwinyaitandihandi gaahandi numwih gwinyaahotihiyataati namati Josephihoai Peroho ahwih noipati ko Isipihandaahiyaisuni Perohomihapauni awaisihoematati iwinjaati bindataise.

¹¹ “Bimih ipotihura jarho aungwohandi yapipati Isipihandaahun Kanaanhandahun noaipataise. Noaipasih nyami asoya nandapa nandaatiwihapa owetih naanjhandi nepi bindawaayopo.

¹² Owetih bindawaawi nandapa Isipihanda jihura ahiohipipaapi pihita ahotise tauhi Jekopho atisataise. Atisataati komi mwaaya nyami asoyai natausaasih Isipihandaahapi nowaayopo.

¹³ Nuwawi nasawaayopo. Ami jhaati niyauhi Josephiho kiyai saundataase. ‘Nini sami sunyihihonini Josephihone,’ undataase. Undih Peroho Josephihomihyaapi gwinyaati atisataise.

¹⁴ Aih Josephiho sapih Jekophopi nngisenda maasi kimwaayaisapi namme tati piwha nusoaasataise.

15 Nusoaasihi Jekopiho komihiya taahiyihiya
75 kaiwihiyaisawi maasi Isipihandaahapi
nowaayopo. Nuwi bimambwi Jekopihouni
komi mwaaya asoyauni kapih napowaayopo.

16 Napwauhi kiyaami ambipati isisi nuwi
Sekemihanda jihura Abiraahamihoni isihiya usa
Amorihomihiyami jomaahipati nawihoni nunya
nesipata ahiyawaayopo.

17 “Iyataati Autaahaatihoni piwihaha jihura
Abiraahamihoni sata kaundati ahaisihaare,
‘Kinyi gaasoyai yapipati Kanaanihandi
numwito,’ tati katisiha akaaha noaipaitandi
detitihoni nyami asoya taahitihandi namoyaatiwi
yapipati Isipihanda noaipawaayopo.

18 Aiwi bimauhi ipotihura awaisihoni wo
Josephiho jihura aimi napwisihoni windi
atihomisa gimunyaaho isihiyai iwinja
bimitandihoni noaipataise.

19 Noaipati bindataati nyami asoya asisai
jaipundati maipihandi kawisataise. Kawisati
kiyaami maaha sangihyaapi nehhaatimasaihi
napwito tati waapihunda kaundataise.

20 Kaundihoni suraanihi apopa waati metihonji
wonji apipaahi gaahonji Autaahaatihoni gaahandi
nunyahonji namotaise. Iyataati konjami
ambipati Mosesihoni. Namoti maasi saniyi
sapiya itatamanimi ahiyami anjipipihoni bimihoni
waatihoni murimo sanausotaise.

21 Sanawihoni saniyi sapiya metihonji konji
numwaasi numwi nehhaati ahiyamaise.
Ahaijihura Perohomi maataati konji numwaati
kaatami mwaahonjamatiyati itatamanati ahiya
bindataise.

22 Aihî Mosesiho sangihotihî isîhiya Isipîhiyaamî nahatewa gwînyaahohîwaiwaapî katîwunjawaayopo. Katîwunjauhî Mosesiho pîhîtatî gwînyaataatî pîwaatîtandîhandapunî komî otîpîpatî kaitandîhandapunî noaipatî watîpîhondaise.

23 “Aihî Mosesihomî kînaungwîha ikwauhwîmaindîmwîtihî jîhaatî ikwauhwîmaindîmwîtihî siyatî 40 kiyatî sanawihîhura komîhiya Isîraherîhiya nga bimowo tatî usondandî nutandî gwînyaataise.

24 Siyatî gwînyaataatî dosisî notaise. Notaatî daihîra mmonataatî utaaho wo Isipîhandaahapîho taatî Isîraherîhiyaamîhoai tiwihî Mosesiho Isîraherîhiyaamîhopî maarîho asîpiyataatî namatî Isipîhiyaamîho sohoai tiwamataise.

25 Sandî Mosesiho nisîhiya Isîraherîhiya Isipîhandaahiya nyangi yaasatî naanjîhandî nanyinyohîtîhandaatîhapî japîhî Mosesihomî ikwîraahi Autaahaatîho nanyamaitaiso tîwî nisapî gwînyaito tatî kaihîhandî kandî kiya wîndî saiwî gîmunyapenîhopo.

26 Aihî Mosesiho bowihî nepasi daayataatî utaahurî wurî Isîraherîhiyaamîhurî taamî tunjîhî notî kurî tîmunîmî namîhaitotatî tîwîpîndataatî Mosesiho kurî sata kaundataase. ‘Sahuraahe, sahuraahi Isîraherîhiyaamîhuraahe. Sahuraahi Isîraherîhiyaamîhuraahîsî napaapî ambîpa yaasîhandî namînîmî taamî tunnamaise?’ undataase.

27 Undihî sasaahoai tiwisîho Mosesihoai netî

nipinjati nematosati satati kaundataase.

‘Gisi ndi ahingisati kahitih kinyi noaipapi nyami awaisihonimatitaape?’

²⁸ Kinyi ningi wani bati Isiphiyaamihoho sohoai tiwingitihandamataimbi tipinimaitaapo?’ *Japih Numwaasihoho 2:14*
undataase.

²⁹ Undih Mosesiho atisataati ninu utaaahoi tiwonihuni ami kiya nyangi kinyi awaisihonimatipi nyainjaapi bimitaapo dowo tati gwinyaataati namati yanhima Isipihanda namasi noti yapipati usaamihati Midiyaanhiyaamihata bindataise. Bindataati apopaati neti wirati mwaahuri yahuri namoyataise.

³⁰ “Iyati kapih bimih kinaungwaha ikwauhwmaindumwutih jhaati ikwauhwmaindumwutih 40 kiyati sanawihihura Autaahaatihomi otipipatihoho yamihapataatih bimisihoho yapipati ishiya owehata Sisihoho Sainaihomihin nasati noaipataise. Aih Autaahaatihomi enjerihoho otipipatihoho ipati maipihonji mbwunati ahutihonjaatihapi sisihatihwitihirisha taati noaipasihatih bitondaise.

³¹ Bitosih Mosesiho sisihami tihwitihirih mmonataati sandapi phitati gwinyapenataise. Siyati gwinyapenataati deti bapiyati mmondo tati naih Awaisihoho piwaha saundati kaundih atisataise.

³² ‘Ninu kinyi gaasoya Abiraahamihoho Isaakihoho Jekopihoho siyaami Autaahaatihonine,’
Japih Numwaasihoho 3:6

undataase. Undihî Mosesiho namasatî awaindîhandî yayatî itiwataatî wîndî sa sisîhaapîhî minjase.

³³ Aihî Awaisîho jîhaatî sata kaundataase, 'Yapîpatî kîmata nîni bitohonîhî noaipatî nehî tîhî nisîhatîndaisî kinyî nepî nopîsasîtainî kinyî asuipatî nipaatingîmatî nausohaamape.

³⁴ Iyataatî nisîhiya isîhiyai Isipîhandâ ambîpatî yaawîhaiwa nunyawî mîmaipîwisauhî nîni aimî mmonataayo. Aihî nîni kiyamî gopa atîwisataayo. Atisataatî nîni kiyai numwaatî yandîhemaitandî napîtîhonîne. Napîtîhonînisî wanî gisî Isipîhandâahapî nandîhîsoasîtandiyonî japîhî nutaape,' *Japîhî Numwaasîho 3:5-10*

undatî Awaisîho Mosesihoai kaundataase.

³⁵ Aihî jîhuraarî Mosesihoai tipîndîwîmawosawî Isîraherîhiya satîwî kaundawaatopo, 'Kinyî gisî ndî ahîngisatî kahîtîhî nyamî awaisîhonîmatîpî bimîtaape?' undohîhoai Autaahaatîho natausaasihî awaisîhoematatî kiyai japîhî numwaitandî Isipîhandâahapî notaise. Naihî Autaahaatîho komî enjerîho otîpîpatîho yamîhapataatîhî bimisîho jîhura sisîha ipîhonîjaatîhapî tîhîhî bitosîhoraahî andîtîwiwataise.

³⁶ Andîtîwisîhî Mosesiho so Autaahaatîhomî watîpîhandâahî watîpîhaiwa kaiwa kaiwa kaihî Isipîhandâahiya mmonawaayopo. Kiyatî bimainja isîhiya Judaahiyai numwaasi Isipîhandâ namasi niyataise. Numwaasi niyatî Durîhirî Amatenîhîraatîhî amî watîpîhandî wîndî kaihî mmonawaayopo.

Siyati kaihi durihiri nasipainjhi isihiya Judaahiyai numwaasi niyati iw+wir+ho waapoho owehapihi noaipataise. Noipati bindata kinaungw+ha ikwauhw+maind+mw+tihi j+haati ikwauhw+maind+mw+tihi siy+haiwet+ Autaahaat+hom+ wat+p+handaa+ wat+p+haiwa kiyati bimih+ sanausotaise.

³⁷ Iyataati Mosesiho so Judaahiyai j+hura sata p+w+ha kaundis+haare,

‘Autaahaat+ho n+ng+ natanoaasih+ na-sot+handamatiyat+ utaaho woai Autaahaat+hom+ p+w+ha ausaitand+ho p+ropet+hoai sapi natausaason+hi+ s+hi nap+taise. Iyati ko sam+ j+ti+pati nohatam+ noaipaitaise,’ *W+n+hap+pa 18:15*

tati Mosesiho kaundis+haare.

³⁸ Aih+ isihiya Judaahiya yap+pati ir+wir+ho waapoho owehata ahoyan+w+ bimauh+ Mosesiho sawaho Autaahaat+hom+ p+w+ha atisataise. Iyataati Mosesiho maasi Autaahaat+hom+ enjer+ho ot+p+pat+ho yam+hapataat+hi+ bimisi+hoaisam+ sis+ho Sainaihoasin+ bindamaam+ Autaahaat+hom+ enjer+ho ot+p+pat+ho Mosesihoai p+w+ha nunyataise. Numwih+ Mosesiho not+ p+w+ha sa Is+raher+hiyai ausaati kaundataase. Iyataati p+w+ha sa jinjap+hi bim+taat+w+haasi Mosesiho j+hi nes+ha wan+ nyangisangi newaati atisahaayo,” undati Sitipen+ho awaisaw+hiyai kaundataase.

³⁹ Kaundatosati am+ p+w+ha wa sata kaundataase: “Nyami asoya asisa wind+ Mosesiho som+ p+w+ha baiwi at+homisopo. Koais+ tip+nd+w+map+ kiyaar+ Isip+handaa+hap+

japîhi nutaatiwi pîhitîwi gwînyapenawaayopo.

⁴⁰ Aiwî Mosesihomî saaho Aronîhoai saundawaatopo,

‘Nyapî autaahaatîho wo jaiwitaho kaime. Kaisamîhi ko awaisîhoematatî nanyamaasi japîhi Isipîhandaahapî nutando. Mosesiho Isipîhandaahapî nanyamaasi napisîho wihoanî naihetî wometihî nyahî woai mausohono,’ *Japîhi Numwaasîho 32:1*

undawaatopo.

⁴¹ Undauhi suraanîhi ko maasapîho wo kaihi kiyawaayopo. Kaiwî ahiyawosawî nyamî autahaatîhoe tîwi jaiwitîwi sawanaamî kaiwî ahiyohîthandi nandapa tîhîwi nunyawî maaritawaayopo.

⁴² Iyauhi Autahaatîho kiyaisî ahosumwati iwinjatîhi kiya waatîho ipîho kaumbwaatî saiwa nahatewa autahî ahotiwaiwaapî gaapundawaayopo. Aiwî jîhi saiwi kiyauhî ipotî Autahaatîhomî pîwîha ausaahohiyîhiya pîropetîhiya noaipîhauhi kiyaamî maahomwaanapî Autahaatîho Isîraherîhiyaapî sata kandaase

‘Sahî Isîraherîhiyaate, jîhura samî jasoya jasisa yapîpatî irîwirîho waapoho owehata kînaungwîha pîhitatî sanawihî bindawaayopo. Aiwî bindawaawî maasapîho kapa tipî tîhîwi gaapundîwi kiyohîwaiwa nisapî kiyawaamaayopo. Owetise.

⁴³ Kiya autahaatîho jaiwitîwiho komî ambîpatî Morekîhomî anîaanî serîhandî tîpwinjî daayawaayopo. Iyawaawî anîhonjî

maipihonji serihanda kaiwi sami autahaathiho jaiwitiwiho kaumbwaati Repanihomi siwipati otihatihahihiyawi tipwinji daayawaayopo. Saiwa kiyohiwaiwa gaapunditaatiwihaiwe. Aiwani sangi sahi kiyawaayowi Ninisangi Bapironihandami dawaapipihikaaninhi nandisoaasito,’ *Amosho 5:25-27* tati Autahaathihomipiwaha ausaahohiyihiya piropetihiyaami maahomwaanapi Autahaathiho kandaase.

⁴⁴ Aihinyami asoya asisa jihura yapipati iwawirihowaapoho owehata bindawaayopo. Bindawaawi suraaninhi anaanjiserihandisawahiye. Sandi anjiserindi isihiya Autahaathihopinyangisate tiwigiwinyapendaatiwihande. Iyataati Autahaathiho anaanjisiyhaanjanjimatiwise undati Mosesihoainunjimumwaanjikamwaanjimaasapihomiatitataahuniatiharaahunjanaanjigohihaanjanjimatawaayopo.

⁴⁵ Aihinyami asoya asisa ipotnamwiyaatohiyihya ipotihura Josuwaahoaisawi yapipati usaamihatinaitaatiwinasawaayopo. Aihisihiya kapihapihiyaisi Autahaathiho nyami asoya asisaami ndihetinemataise. Aihisuraaninhi nasawaawi nyami asoya asisaamisaisatoya kiyohitihandianjiserihandimaawi isisinasawaayopo. Isisipiwahihiyauhi kandininihi ahotimnoti Daawitihonoaipasurandaise.

⁴⁶ Aihiautahaathiho Daawitihoi gaahandi numwihidaawitihoa Autahaathihopisatagaapundataase, ‘Ninikinyapi Isiraherihya gaapundotihonyapi anaanjanjimatitaani gaaro?’

undati gaapundataase.

47 Aihî Soromoniho Autaahaatîhopî anjî awaindîhandî sandî anjîmatataise.

48 Iyataatî Autaahaatîho awaisîho watîpîhosî anjîanî isîhiya anjîmatauhîhaiwaapîhî windî mbîmimohoe. Iyataatî Autaahaatîhomî pîwîha ausaasîho sata katisîhe.

49 Awaisîho sata kandaase:

‘Yamîhapataatîhî nîni Isîhiyai iwinjaatî bimohîpîpîhe. Yamîhapataatîhî bindataatî yapîpataapîhî auhîrî itîpîwondaayo. Aisî sahî anjîanî nîni bimîtandîhaanî wîndî anjîmaamatîtaapo. Iyataatî anjîanî nîni ikîndandîhaanî sahî wîndî anjîmaamatîtaapo.

50 Iyataatî nîwahonisî ikwîra saiwa ahîmaayonîhîtowo?’ *Aisaiyaaho 60:1-2*
tati Autaahaatîho kandaase tati Autaahaatîhomî pîwîha atisatî netî ausaasîho satatî jîpatîpiyatî ahaisîhaare,” undatî Sitipenîho awaisawîhiyai kaundataase.

51 Kaundatosa kiyai amî wa saundataase, “Sahî baiwî atîhomiwî apîpaahî atîhomaahîpîhiyaate. Iyataatî samî atîhomwaanî baiwî Autaahaatîhomî pîwîha atîhomiwîhiyaate. Atîhomiwî Autaahaatîhopî baiwî gîmunyaahohiyîhiyaamataiwî gwînyaapîhiyaate. Iyawaawî samî jaasoyaamataiwî Autaahaatîhomî Itîpîho gaahandî gisunyaasîhî ponyase tîwî nahatewetî sahî nemapîhiyaate.

52 Aihî jîhura Autaahaatîhomî pîwîha atiwî nepî ausaahohiyîhiya bimauihî samî jasoya

maip#haiwa nahatiyai kawisawaayopo. Aiw# sam# jasoya j#hura Utaaho Wo Gaahop# nap#taise t#w# p#w#ha ausaahohiy#hiyai tiwawaayopo. Aih# kiya j#hura nap#taise t#w# katoh#hoai sahi wani is#hiyaami ikw#raat#h#mahauh# kiya aim# tiwauh# napotaise.

⁵³ Aih# sam# jasoya Autaahaat#hom# win#hap#pa Autaahaat#hom# enjer#hiya ot#p#pat#hiya yam#hapataat#h# bimohiy#hiyaami ikw#raat#hap# aim# newaahandi kandi win#hap#pa kapa sahi w#ndi baiw# atiw# minjapepih#ropo,” undati Sitipen#ho awaisaw#hiyai kaundataase.

Sitipen#hoai Naw#haara Yot#w# Yahw# Tiwauh# Napotaise

⁵⁴ Unda Sitipen#ho is#hiya an# awaind#handam# awaisaw#hiyai kaundih# kiya atisawaaw# kiyaami maar#hoaat#h# yaipatamatiya yahwih# kiyai kop# aungwohand# apowih# mang#r# ikwinawaayopo.

⁵⁵ Aih# Autaahaat#hom# It#p#ho Sitipen#hom# oman#t#t#h# tiwisaitahosi yam#hapataat#h# nain-gaat# jataise. Jataati Autaahaat#hom# nau-sainj#t#hand# jataise. Iyati Jisaasiho Autaa-haat#hom# ikw#r# gaat#h#raihoaan# bitos#h# iwin-jataise.

⁵⁶ Iwinjatosati Sitipen#ho kiyai satati kaun-dataase, “Atiw#se! Yam#hapati t#watas#h# nini wani k#mura jataati Nyami Taas#ho Awais#ho Autaahaat#hom# ikw#r# gaat#h#raihoaan# bitos#h# iwinjataayo,” undataase.

⁵⁷ Undati Sɪtipenɪho kiyai kaundihi kiya komi piwiha atisawaanipane tiwi waati kaahaatiwi kiyaami atihomwaanji ikwiraahi nisapuwawaayopo. Aiwasawi nahatiya naasikura maasi dosi nuwi Sɪtipenɪhoai isiwawaayopo.

⁵⁸ Aiwi Sɪtipenɪhoai isipi numwaasi nuwi aunahipatami mangirainimaposawi koai nepi nawihaara yahowaayopo. Aihiji hura Sɪtipenɪhoai jaiwundiwi piwiha kaundohiyihiya kiyaami apotihiri tiwathiathihi nausohaapi utaaho wo komi ambipati Sorihoaapihi ahiyawaayopo.

⁵⁹ Ahiyawosawi Sɪtipenɪhoai nawihaara yahowaayopo. Yahauhihura Sɪtipenɪho sata Autaahaathopigi gaapundataase, “Awaisihoniji Jisaasihone, nisi maaritho nepe,” tati gaapundataase.

⁶⁰ Iyatosa Sɪtipenɪho atotipiwesati bindataati waati satati gaapundataase. “Awaisihone, kimandi kiyaami maipimandi kiyohitmandapi wihoanjihandi namunypigi nehi nepumape,” tati Sɪtipenɪho gaapundamapi napotaise.

Aihiji Sɪtipenɪhoai tiwauhi napwihiji Sorihoniga tiwawaayowo tati maaritataise.

8

*Sorihoniga Isihiya Jisaasihopigi
Giwunyaahohiyihiyai Yaawihandigi Nunyataise*

¹⁻² Aihiji isihiya Awaisihoniga Kiraasihomigi isihiya Autaahaathopigi aunihihiri katiji gaapundohiyihiya Sɪtipenɪhomigi ambipati nesi nuwi pihitiji ngwiji yamwaawaayopo. Aihiji suraaniji Isihiya usa Sorihomataiwi

gwinyapeniwahiya ishiya Jisaasihopi
 giwunyaahohiyihiyai naanhandi awaindihandi
 nunyawaayopo. Siya naanhandi nehohiyihiya
 Jerusaremhanda bindawaayopo. Naanhandi
 newaawi yanhihmapi yapipati Judiyaahandami
 wihoaanuni Samariyaahandaahapuni nowaay-
 opo. Niyauhi neh sawana aposerihiyaahih
 wapihapi yamaanhihmapi Jerusaremhanda
 bindawaayopo.

³ Aih ishiya Jisaasihopi giwunyaahohiyihiya
 owetito tati Soriho komi otipipatihiyai
 natausaasih kiya an nahatewaapih nandaapi
 ushiya ashiyaimaawi numwaapi aisi nuwi
 napuwawaayopo.

*Autaahaatihomi Piwiha Samariyaahanda
 AUSAAWAAYOPO*

⁴ Saiwi kiyauhi ishiya Jisaasihopi
 giwunyaahohiyihiya yanhihmapi aunahipati
 kahati kahata nuwi Autaahaatihomi
 piwiha Jisaasiho kaiwaiwaapiha ausaapi
 kaundawaatopo.

⁵ Ausaapi kaundauhi Piripihoni aunahipati
 Samariyaahandaahapi notaise. Noti ishiyai
 Japihi Numwaitandi Autaahaatihoni Ahiwishopi
 ausaati kiyai kaundataase.

⁶ Kaundih ushiya ashiya taahitihandi
 komi piwihaapi baiwi atihiri ahiyaw
 atiwisawaayopo. Iyati Piripihoni Autaahaatihomi
 watipihandaahi watipihaiwa kaiwa kaiwa kaihi
 mmonawaayopo.

⁷ Iyataati itipihoni maipihapa ishiyaami
 omanititihini bimimbipaisangi nemwasih
 noaipasi kaahaatimi nowaayopo. Iyataati

isihiya usa auhiri maipitahiyaisuni isihya usa ikwauhiri namatahiyaisuni Piripihho Jisaasihomi watipihandaahi titihemwataise.

⁸ Aih Samariyaahandaahapihya mmonawaawi aungwohandi maaritawaayopo.

⁹ Aih suraanihi utaaho wo komi ambipati Saimonihho samariyaahanda bindataise. Iyataati utaaso so onaapipa kahapaamapipa kiyahore. Saiwa siya kaihi isihya usihya asihya komi kaiwaiwapi pihitiwi gwinyapenawaatawayopo. Iyataati ko satati katahore, “Nini apipaahi awaisihonine,” tahore.

¹⁰ Tati kaundih isihya usihya asihya awaisawihyaun nehihyaun Saimonihomi piwiha baiwi atiwisawaawi kiya satiw katawaatopo, “Autaahaathiho komi ambipati Watipihotohiho noipati Saimonihomihathi nandaati Saimonihomatataise,” tawaatopo.

¹¹ Tawaawi komi piwiha atitaatiwi andititawaayopo. Sandi apaapimaah. Ami Nahateweti ko kahatamatipetihaiwa gonipatamatiyahaiwa kaihi mmonawaawe. Mmonawaawi pihitiwi gwinyapenawaayopo.

¹² Aih ipotihura Piripihho Autaahaathiho isihyai iwinjaati bimindihandapun Jisaasiho Isihyaisi Japih Numwaitandi Autaahaathiho Ahiwisihopi ausaati piwiha kaundataise. Kaundih suraanihi baiwi gwinyaapi isihya usihya asihya nahatiya maasi nepemaitiwi waapoho newaayopo.

¹³ Nehauhi Saimonihoisangi biyati gwinyaati waapoho netaise. Iyati Saimonihho Piripihopi komi kaiwaiwa kiyonhi mmondando tati

nuwipinjataise. Nuwipinjataati Autaahaatihomi watipihanda Piripihho kaiwa kaiwa kaihi noaipasihi mmonataise. Mmonataati ko pihitati waati gwinyapenataise.

14 Aih aposerihiya Jerusaremihanda bindawaawi ishiya Samariyaahandaahapihiya Autaahaatihomi piwaha aimi nepi gwinyaahopo tauhi atisawaayopo. Atisawaawi Pitaayi Joniyai kiyaapihi natiwusaasauhi nomaise.

15-16 Aih Autaahaatihomi Itipihho ishiya Samariyaahandaahiyaapihi sangi napih waapohoaisangi neh Jisaasihomi ambipataahi nehauhi Pitaayi Joniya numwi noaipapi Autaahaatihomi Itipihho kiya naitaatiwi kiyaapi gaapundamaase.

17 Aimi kuri kiyaisi ikwiri ahiwimi uripihatih kiya Autaahaatihomi Itipihho newaayopo.

18 Aih Saimonihho kuri usonata kuri ikwiri ahiwih kiya Autaahaatihomi Itipihho nehauhiyata namati Saimonihho watipihandi naitandi komi nawihho nesi noti aposerihuri sata kaundataase:

19 “Sahuraahi sandi watipindi ningi naninyamise. Nanimisaihura ningisangi usai ikwiri ahiwindi uripihatisanhi kiyaari Autaahaatihomi Itipihho naitaatiwo,” undataase.

20 Aih Pitaahomaha sata kaundataase, “Autaahaatihho ishiyai neh numwimbipaapi nawihho nunyati naitaano tapani kinyuni kinyi nawihouni owetataise.

21 Iyataati kinyi saimbi gwinyaahingitihandi Autaahaatihomi ndiheti titihimetise. Isi Itipihouni komi watipihanduni saiwa

kinyi+haiwaamaahe. Owetise.

²² Awaisi+ho Autaahaati+ho kinyi+
kinyi+ maar+hoati+hapi+ mi+maipaimbi+
gw+nyaahing+iwaiwa neh+maso tip+ kinyi+
saiwa kaitaapaing+iwaiwa ahosumwap+ baimbi+
nepemaitipi+ Awaisi+hopi+ gaapunde.

²³ Iyataati+ kinyi+ kinyi+ oman+iti+hi+ api+paahi+
maip+haiwaisahon+tihi+ mmonataayo. Aimb+
kinyi+ maip+haiwaati+hi+ napw+tip+ bindapaise,”
undati+ Pitaaho koai kaundataase.

²⁴ Undihi+ Saimon+ho wihoaan+ha Pitaayi+
Joniyai satati+ kaundataase. “Si+hoahi+
saiwa katiwaiwa w+ndi+ nisi+heti+ namoaipaita
Autaahaati+hopi+ nisapi+ gaapundi+mise,” undati+
Saimon+ho kurisi+ kaundataase.

²⁵ Iyataati+ Pitaayi+ Jon+yaisuni+ isi+hiya
usaisuni+ Jisaasiho kawindi+handapi+ ausaapi+
kaundamaase. Aim+ ami+ Autaahaati+homi+
pi+w+haisangi+ ausaapi+ kaundamaase.
Kaundi+map+ Jerusarem+handaa+hap+ niyamaise.
Niyamaami+ yap+pati+ Samariyaahandami+
aunah+pi+haiwaara isi+hiyai Autaahaati+homi+
pi+w+ha ausaapi+ kaundi+mi+ niyamaise.

*Piripi+ho Utaaho Wo Yap+pati+ Itiyopiyaahan-
daahapi+hoai Autaahaati+homi+ Pi+w+ha Ausaati+
Kaundaase*

²⁶ Suraani+hi Autaahaati+homi+ enjeri+ho
oti+pi+pati+ho Yam+hapataati+hi+ bimisi+ho nasati+
Piripi+hoai satati+ kaundataase. “Kinyi+ dosis+
dai+hira Jerusarem+handaa+ namasi+ aunah+pati+
Gesaa+handaa+hap+ niyoh+r+hi+ra numwe,”
undataase. Iyataati+ si+ra dai+hira isi+hiya
owehi+hoan+hi+ ahendaise.

27-28 Aihî Piripîho atisamapî dosi notaise. Aihî sîra daahîra notaatî utaaho wo yapîpatî Itiyopiyaahandaahapîho taatî naihî Piripîho usonataise. Iyataatî so utaaso awaisîhore. Iyatî ko Itiyopiyaahandaahapî apopaatî awaisaamaatî isîhiyai iwinjaatî bimisaamaatami otîpîpatî awaipatî kiyatî nawîho kahapaamapîpa jaatî bindataahoe. Bindataahosi ko Jerusaremîhanda aimî niyatî Autaahaatîhopî aunîhîhîrî katatî gaapundamapî taatî komî anîpîpîhapî naihî Piripîho usonataise. Iyatî ko Itiyopiyaahandaahapîho komî karisihandî wekenîhandaasinî bimihî maasapîho osiho awaisîho isîhiyai awîtimaitandîho wekenîhandî aisî notaise. Aihî ko Autaahaatîhomî pîwîha atisatî netî ausaasîho pîropetî Aisaiyaahomî pîwîha jîpatîpaisîha taatî awîtimî notaise.

29 Aihî Autaahaatîhomî Itîpîho Piripîhoai satatî kaundataase, “Kînyî komîhinî detî numwe,” undataase.

30 Undihî Piripîho atisamapî detî komîhinî naupwasi notaise. Notî Piripîho atisata ko taatî Autaahaatîhomî pîwîha atisatî netî ausaasîho Aisaiyaahomî pîwîha jîpatîpaisîha awîtihî atisataise. Atisataatî Piripîho koai satatî nunjenataise, “Kînyî sa pîwîma awîtingîmaami tanyaaha mmonîpî gwînyaapîhoŋo?” undataase.

31 Undihî komîha sata kaundataase, “Utaaho wo pîwîha kîmaami tanyaahaapî biyatî ausaatî nanesîpa katonaahî pîwîha saapî bairîndî nîni gwînyaito,” undataase. Undatosatî wa Piripîhoai saundataase, “Kînyî nîngisapî maasî

wekenihandaasinì bimitaapì nasaamanime,” undataase.

³² Ko taatì Autaahaatìhomì pìwìha awìtisìha siyaha ahotihì awìndaase, “Isìhiya maasapìho sipìsipìhandì tiwìtaatìwì numwaasi nasauhì wìndì nehosisatì gamaatahande. Isì ko siya sipìsipìhandamatiyatì gamandaase. Aihì isìhiya sipìsipìhandamì mwaahoai atìha tisatauhì wìndì nehosisatì gamaatahande. Ko siyatì sipìsipìhandamatiyatì gamandaase.

³³ Aiwì koaisì sisìpundìwì mawìtandìhandì kawisawaayopo. Kawisauhì utaaho wo komìhihoaanapì pìwìha owehosi namìhaapìse undìtandìho owetise. Aihì isìhiya koai tiwawaayopo. Tiwauhì napwisì isìhiya komì saisatoyaapì usa namoaipahopo,” tìwì gwìnyaitaapo tatì Aisaiyaaho jìpatìpaisìha awaisìho Itiyopiyaahandaahapìho taatì awìtisìhaare.

³⁴ Aihì siya ahotihì ko awìtatosatì Piripìhoai satatì nunjenataise. “Autaahaatìhomì pìwìha atìsatì netì ausaasìho pìwìha kìma katatì ahaisìma sawahopì katatì ahaihìhaaro e diyaapì kata ahaihìhaare?” unda nunjenataise.

³⁵ Nunjesìhì Piripìhomìha koai satatì kaundataase, “Pìwìha sa Jisaasihopì katatì ahiyataise,” undataase. Iyatì Autaahaatìhomì pìwìha sa ahotisìhaapìhapì namasatì kaundìmì notì Jisaasiho kaiwaiwaapì ausaatì kaundataase.

³⁶ Aihì kurì taamì daihìra nomaamì waapìhì waapìhìwaataapìhì noaipamaise. Noaipamaamì ko Piripìhoai sata kaundataase, “Jasapeme! Kìmaatì waapìhaatì ahendaisì nìnì waapoho

naitando e namaitando?” unda nunjenataise.

³⁷ Undihî Piripîhomîha sata kaundataase, “Kînyî kinyî maarîhoatîhapî baimbî Jisaasihopî gîwunyaapaapaahî kinyîhande,” undataase. Undihî komîha saundataase, “Nîni Jisasî Kîraisihopî Autaahaatîhomî Mwaahe ndî kopî gîwunyaataayo,” undataase.

³⁸ Undatosatî wekenîhandî isîwisîhoai saundataase, “Kînyî wekenîhandî isîsi namumbwî namîhaape,” undataase. Undihî ko atisatî namîhaasîhî awaisîhoaisamî Piripîhoaisamî noaatîpasi numwî waapîhaatetî bitotamaise. Bitotamaamî Piripîho awaisîhoai baawusataise.

³⁹ Aihî kuri kaimîmapî waapîhaatî namasi ikatîhaatî nasaamanîmî ketî kuraanîhî Awaisîho Autaahaatîhomî Itîpîho Piripîhoai numwaasi naihî kapîhî ketî womendaise. Wometihî awaisîho Itiyopiyaahandaahapîho Piripîhoai jîhaatî wîndî mausose. Aihî ko Jisaasihopî gîwunyaataatî aundîhîra notaahetî awaindîhandî maaritataise.

⁴⁰ Aihî Piripîhohî Awaisîhomî Itîpîho koai numwaasi notî aunahîpatî Asîtotîhandaaahîmataise. Aihî Piripîho aunahîpa nahatewaara daayati Autaahaatîhomî pîwîha Jisaasiho kaiwaiwaapîha ausaataise. Ausaatî kaunda kaimî nunjatî aunahîpa Sisariyaahanda noaipataise.

9

Sorîho Nepemaitatî Jisaasihopî Gîwunyaataise

1 Aihî suraanîhî Sorîho isîhiya Awaisîhopî gîwunyaahohiyîhiyai tiwîtandî andîtitataise. Iyatî ko Sorîho tiwîtandî pîrisihiya isîhiyaapî nandapa tîhîwî Autaahaatîhoai nunyohiyîhiyaamî mitîhoaapîhî jîhî notaise.

2 Notî koai kaundihîhura ko awaisîho utîpîhandî windî jîpatîpiyatî Judaahiya aunahîpatî Damasîkaasihanda bimohiyîhiya anî awaindîhandamî awaisawîhiyaapî Sorîhoai nunyataise. Sandî utîpîndî ko sata jîpatîpiyataise, “Isîhiya usîhiya asîhiya Jisaasihomîhîretî japepîhîrohiyîhiyai Sorîho saundîtande, ‘Sahî napwîtîtaatîwo,’ undatî numwaasi Jerusaremîhanda nasatî napuwîtande,” tatî ko jîpatîpiyataise.

3 Jîpatîpiya Sorîhoai numwîhî ko isîsi notî detî Damasîkaasihanda noaipaitaahetîhî ketî kuraanîhî yamîhapataatîhapî nausainjîtîhandî aungwohandî nasatî nîwusaataataise.

4 Nîwusainjîhî Sorîho osihandaasinî bimainjahosî yapîpatetî mîhaapî nepandataise. Nepandatî ahonda pîwîha wa sataha atisataise, “Sorîhone, Sorîhone, kînyî nîngisî napaapî taapepî yaasîhandî naninyapî nîpî nanopîsasapaise?” undataase.

5 Undihî Sorîho atisataatî sandaase, “Awaisîhone, kînyî diyaamahonîse?” undataase. Undihî komîha saundataase, “Nînî Jisaasihonînî kînyî taapepî nîpî nanopîsasingîhonînîto.

6 Isî kînyî dosisî aunahîpataahapî numwe. Numbwî noaipasamîhî utaaho wo ipotîhura kînyî wapa kaitaapîhandapî kahîtîtaise,” undataase.

7 Saundati kaundihî isîhiya Sorîhoaisawî maasi niyohiyîhiya bipi pîwîha pîwaamaatiwî bitotawaayopo. Bitotawaawî pîwîha satati kaundihî atîwisawaahandî kandî utaaho pîwaatisîhoai wîndî mausonîhopo.

8 Aihî Sorîho nepati komî ndîha norîhaatihî jataahandî kandî komî ndîha apîpaahi asîhatamataise. Komî ndîha siyati asîhatamasîhî namapî isîhiya koaisawî maasi niyohiyîhiya komî ikwîrî iwisi nuwî Damasîkaasihanda noaipawaayopo.

9 Nuwî noaipapî Damasîkaasihanda bindawaayopo. Aihî kapîhî Sorîho Autaahaatihopî gwînyapenati gaapundîtandî nandapa waapoho onaayatî bindataise. Iyataatî komî ndîhaahî asîsîha mairî ma aimî sanawihîhandî kandî asîhatati kaanîhîndaise.

10 Aihî suraanîhî utaaho wo komî ambîpatî Ananaiyaasiho, Jisaasihopî gîwunyaaho aunahîpa Damasîkaasihanda bindataise. Aihî Ananaiyaasiho sîwîpatî wîtî noaipasîhî mmosîhî Awaisîho sandaase, “Ananaiyaasihone,” tati gaatihî Ananaiyaasiho komîha wîhoanî saundataase. “Awaisîhone kîmonîne,” undati woundataase.

11 Woundihî Awaisîho satati Ananaiyaasihoi kaundataase, “Kînyî dosi daihîra ambîhîtawaawî Tîtîhîraare tîwî ambîhîtohîrîhîra numwe. Numbwî utaaho wo Judaasihomî anîpîpîhî noaipape. Noaipapî utaaho wo aunahîpa taunîhandî Taasaasihandaahapîho komî ambîpatî Sorîhosî ko taati gaapundataisî koaisî iwinjase.

12 Iyataati nini koai siwipati nunjonhi siyahati aimi mmonataise, “Utaaho wo komi ambipati Ananaiyaasiho nasati nandaati komi ndiha asihatisiha japihi nga jaitandi koai ikwiri ah+wisataise. Ah+wih+hi siwipati siyahati aimi mmose,” undati Awaisiho Ananaiyaasihoi kaundataase.

13 Aih+hi Ananaiyaasihom+ha wihooan+ha sata kaundataase, “Awaisihon+hi Jisaasihone, nini somi kawaiwaap+hi is+hiya us+hiya as+hiya nahatiya katauhi atind+hore. Iyati ko kinyapi is+hiya g+hunyaahohiy+hiya Jerusarem+handanda bimohiy+hiyai maip+haiwa kawisataise tauhi atind+hore.

14 Iyati ko is+hiya nandapa t+h+w+hi Autaahaati+hoai nunyohiy+hiyaami m+ti+hiyaami p+w+ha nesi k+mati aunah+p+mata kinyapi g+wunyaahohiy+hiyai napuwitandi kiya-hotih+to,” undataase.

15 Undih+hi Awaisiho Jisaasiho saundataase. “So utaaso nisi ot+p+ipati niwati bindataati is+hiya Judaahiyaamat+p+metahiyaisuni kiyaami awaisaw+hiyaisuni Judaahiyaisuni p+w+ha anusaati kanunditandi nini aimi ah+wisataayoni gaasi yamaimbi koenda numwe.

16 Iyataati nisi ot+p+ipati kiyataati yaawitand+handuni naan+haiwauni ko naitand+handapi nini n+wahon+ni neti nunj+to,” undataase.

17 Undih+hi Ananaiyaasiho atisamapi not+hi anaan+hi nandaati Sor+hoai ikwiri ah+wisataati satati kaundataase, “Sor+hone, nisataimbi Jisaasihopi g+wunyaahing+hone, kinyi kimb+hapo t+pi taapi

napinihi daihira gi ginjasiho Awaisiho Jisaasiho ningi natanoaasih nasataayo. Natanoaasih nasotimandi kinyi kinyi ndiha asihatisiha japihi nga jaitape. Iyati ami Autaahaatihomi Itipihokinyi omanjitihi tingisaitande,” undataase.

¹⁸ Saundati Ananaiyaasiho kaundih komi ndihoti atitatamatetahaiwa keti kuraanihi owetihi Sorihomi ndiha japihi biya nausaataise. Siyati Sorihomi ndiha gandaise. Aih keti kuraanihi waapoho netaise.

¹⁹ Aih Sorihom nandapa waapoho onaayati ketinjahosi ipotihura nandapa waapoho nanataati andtitataise.

Sorihom Damasikaasihanda Autaahaatihomi Pwiha Ausaataise

Aih suraanihi Sorihom Damasikaasihanda Jisaasihop gwunyaahohiyhiyaisa asisihan naasanyaahi bindataise.

²⁰ Bindataati keti kihikihoanji Judaahiyaami ananji gwiharaahaiwa Autaahaatihop gaapundiwi ami isihiya wapa usipipaapi ahoyanohiwaiwaapihi notaise. Noti Autaahaatihomi pwiha ausaati sata kiyai kaundataase, “Jisaasiho so Autaahaatihomi mwaahore,” undati kaundataase.

²¹ Undih isihiya komi pwiha atiwisohiyhiya aungwohandi yayapwitawaayopo. Aiw kiya satiw katawaatopo, “Kimo utaamo Jerusaremihandasati ambhitapi gaapundohiyhiyai saiwa kamaiwise undati isihiya usihiya asihiyai numwaati napuwatuni neti nopisasisihotindiho? Iyati ko isihiyai napuwitandi pirihiya nandapa tihwi

Autaahaatihoai nunyohiyihiyaami p̄risihiya awaisawihya m̄itihiyaapihi numwaasi naitandi kimira napisihoko kimo kotindihoko?” tawaatopo.

22 Aih̄i suraanihi Sorihoko Autaahaatihomi p̄w̄iha ausaitandihand̄i noaipati wat̄ip̄ndaise. Wat̄ip̄t̄ih̄i isihya Judaahiya Damasikaasihanda bimohiyihiya kom̄i p̄w̄iha atisawaawi ap̄ipaahi awaindahand̄i yayawaayopo. Aih̄i Sorihoko Jisaasihopi satati, “Isihiyai Numwaitandi Autaahaatihomi Ah̄iwisihore,” undati biya nunjati kaundih̄i isihya p̄w̄iha wihoan̄iha w̄indi kamundopo. Owetise.

Sorihoko Judaahiya Tiw̄itot̄iw̄iyauhi Yan̄ih̄imataise

23 Aih̄i Sorihoko Damasikaasihanda p̄w̄iha ausaati bimih̄i asis̄iha p̄h̄it̄ihaiwa sanausotaise. Sanawih̄i Judaahiya Sorihoko tiw̄itaatiw̄i nahatiya ahoyaniw̄i bindawa p̄w̄iha kan̄iw̄i wisasawaayopo.

24 Aih̄i Sorihoko kiya koai tiw̄itaatiw̄i kan̄ihoh̄iwaiwa ket̄i atisataise. Atisataati wap̄ihapi yan̄ih̄imat̄i nuto tati gw̄inyaataahand̄i kand̄i Judaahiya otap̄ihaatun̄i apatihun̄i aunah̄ipatam̄i onepati nahatewaapihi Sorihoko tiw̄itot̄iw̄i jaaw̄i tindawaayopo.

25 Timauhi isihya usa Jisaasihopi gw̄unyaahohiyihiya Sorihokaisaiw̄i Damasikaasihanda ot̄ip̄ipati maasi kiyohiyihiya apatihi Sorihoko numwaasi naiw̄i matamb̄ipaam̄i m̄ihas̄inapi kiya Sorihoko ikihamataiw̄i numwaipap̄ihiha kip̄iw̄i w̄ir̄ih̄iri w̄iramapi k̄ireti m̄ihapaahi neh̄ihaat̄imawaayopo.

*Sor+ho Jap+hi Niyat+ Jerusarem+handanda
Bindataise*

²⁶ Neh+haat+mahauhi Sor+ho ikih+ numwaipan-dahihaat+hap+ niyainji Jerusarem+handaaahap+ niyataise. Niyat+ noaipa Jisaasihom+ ot+p+pat+hiyaisa maas+ kaito tataih+ kiya Sor+hop+ satawaatopo, “K+mo utaamo Jisaasihom+ ot+p+pat+homaah+,” tiw+ gw+nyapenawaaw+ kop+ yayawaayopo.

²⁷ Aih+ Banapaasiho Sor+hoai andit+wiwat+ numwaasi aposer+hiyaap+hi notaise. Numwaasi not+ Awais+ho Jisaasihoai Sor+ho daih+ra usosit+handapun+ Awais+ho p+w+ha kaundind+handapun+ ausaat+ kaundataase. Iyat+ am+ Damas+kaasihanda Sor+ho Jisaasihom+ wat+p+handaaah+ yamaayat+ Autaahaat+hom+ p+w+ha ausaat+ kaundind+handapimaaw+ Banapaasiho aposer+hiyai kaundataase.

²⁸ Aih+ kiya aposer+hiya Sor+hoai numwaa-hauhi maas+ ot+p+pat+hiyaisat+ bindataat+ aunah+pat+ Jerusarem+handami ot+hat+hi yamaayat+ Awais+hom+ wat+p+handaaah+ Autaahaat+hom+ p+w+ha ausaat+ kaunda daayataise.

²⁹ Iyat+ Judaahiya usa Judaahiyaam+ p+w+ha w+nd+ baiw+ p+waamaat+w+hiyaisatisangi p+wanataase. Iyat+ kiyais+ Sor+ho pw+si+pataahamatiyat+ p+w+haara tiwataise. Siyat+ kaundih+ kiya Sor+hoai tiw+taat+w+h+ra daih+raap+ mmonawaayopo.

³⁰ Aih+ sandapi is+hiya Jisaasihop+ g+wunyaaahohiy+hiya atisawaaw+ namap+ usa Sor+hoai numwaasi Sisariyaahandaahap+

nowaayopo. Nuwi noaipapi kapihapi Sorihoi komi aunahipati Taasaasihandaahapi natiwusaasauhi notaise.

³¹ Aihī yapipati nahatewa Judiyaahandi Garirihandi Samariyaahandi saiwa nahatewaaraahiya ishiya Jisaasihop+ g+wunyaahohiy+hiya wīndi namopisasin+wī napaisaati bindawaayopo. Aiwī Awaisihomi pīwīha atīwīwī komi otīthi bīniyauhi Itipīho kiyai iwītatananati anditīwīwataise. Anditīwisihī ishiya taahitihandi Jisaasihop+ aimi g+wunyaahohiy+hiyaam+hat+hi napīwī nandaawaayopo.

Pitaaho Iniyaasihoi Titihiwataise

³² Aihī Pitaaho aunahipa nahatewaara Jisaasihop+ g+wunyaahohiy+hiyai usonati dainjati waara noti aunahipati Ritaahanda noaipati ishiya Jisaasihop+ g+wunyaahohiy+hiyai usonati kiyaisati maasi bindataise.

³³ Iyati sati aunahipita Pitaaho bindata kapihī utaaho wo komi ambipati Iniyaasihoi usonataise. Iyataati Iniyaasiho so komi auhatimuri maindimwi namihatati nawatohore. Aihī ko wīndi dahomaayat+ konhi bisondaise. Siyati bisotihī komi kinaungwīha ikwiri naasairitihī wihīnīhīrami mairi ma 8 kiyahaiwa sanausohore.

³⁴ Aihī Pitaaho Iniyaasihoi satati kaundataase, “Iniyaasihone, wani Jisasi Kiraishiho kinyi auhatimuri biwateti namihatindihandi aimi titihemataisi wani kinyi nepapi kinyihapa gwaasiha nepi titihemape,” undataase. Undihī komi kaiwaiwa keti kuraanhi owetihī nepataise.

35 Aihî isîhiya Ritaahandaahiyaunî yapîpatî Seronîhandaahiyaunî nahatiya sandî mmonawaawî kiya nepemaitîwî Awaisîhopî gîwunyaawaayopo.

*Tapitaahaatî Aimî Napomasîhaati Pitaaho
Ahowimasîhî Japîhî Nepataise*

36 Aihî aunahîpa Jopaahanda apopaatî waatî Tapitaahaatî Jisaasihopî gîwunyaahaatî bindataise. Iyataatî kaatamî ambîpatî wîti Dokaasihaate tiwî piwîha Girikîhaara ambîhîtawaatopo. Iyataatî kaatî Tapitaaha nahatewetî isîhiya usîhiya asîhiyai gaahaiwa kawîsatî kahapaamapîpa nenoaahîtisawîhiyai iwîtatamanatî andîtiwiwatî nunyahaate.

37 Aihî Pitaaho aunahîpa Ritaahanda bimihî suraanîhî kaatî timbîpa timbiyatî napomataise. Napomasîhî isîhiya nepî kaatamî ambîpatî bausawî ganîho kaiwî koasîni anîhandamî yandîhîrotî ahiyawaayopo.

38 Iyataatî aunahîpatî Ritaahandî sandî detî Jopaahanda ahendaise. Aihî Jisaasihopî gîwunyaahohiyîhiya atisawaawî Pitaaho Ritaahanda binye tauhî namapî utaahurî yahuri piwîha nunyawî Pitaahopî natîwusaasawaayopo. Aihî kurî numwî saundîmî Pitaahoai kaundamaase, “Kînyî nyangisenda otîhî mbîmimaapî ketî namme,” undamaase.

39 Undihî Pitaaho dosi kurisa maasî notaise. Notî Pitaaho noaipasîhura Pitaahoai kiya numwaasi Tapitaaha ahotirîhîrotî nandaawaayopo. Nandaahauhî asîhiya osînihiya Pitaahomîhinî detî bindawa

Tapitaahaatami apotihiri jhura asaamaati bindataahura ngwinati numwiwaiwa kaiwa Pitaahoai nunjawi gowaayopo.

⁴⁰ Ngwauhi Pitaaho ishiya ushiya ashiya nahatiyai ipaahaapi natausaasataise. Natausaasatosa Pitaaho atotipwesa bindata Autaahaatihopi gaapundataise. Gaapundatosa nepemaitati apopaatami ambipati iwinjatata saundataase, “Tapitaahaane kinyi nepape,” undih kaati kaatami ndiha norihaati Pitaahoai usonataise. Usonamapi nepati titih bindataise.

⁴¹ Bimih Pitaaho kaatami ikwiri wiwati titihiwisih kaati dotaise. Iyati titih nanhiyati bindataise. Bimihhura ishiya Jisaasihopi gwunyaahohiyihiya osinhiyaisuni ishiya Jisaasihopi gwunyaahohiyihiya usaisuni Pitaaho gaata numwaati kiyai saundataase “Tapitaahaati kimaati japihi nepati asaamaatimatataise,” undati kiyai nunjataise.

⁴² Aih Tapitaahaati japihi nepasitihandapi ishiya ushiya ashiya aunahipa Jopaahanda bimohiyihiya taahiyihiya atisawaayopo. Atisawaawi namapi kiya Awaisihopi nepemaitiwi gwunyaawaayopo.

⁴³ Aih Pitaaho Jopaahanda utaaho wo komi ambipati Saimonhoaisati asisaha taahiwaiweti bindataise. Iyataati Saimonho so maasapihomi atitati kata ishiya usa khaiwa khaiwa kaitaatiwihatititihematit bindataahore.

10

*Autaahaatihomi Enjeriho Otikipatihohi
Yamihapataatihapihohi Nasati Koniriyaaasihohi*

Piwaha Kaundataase

¹ Aihî suraanîhî utaaho wo komî ambîpatî Koniriyaasiho aunahîpatî Sisariyaahanda bindataise. Iyataatî so Koniriyaasiso isihiya Romîhandaahiyaamî tunnîwî yahwînohiyîhiya taahiyîhiya 600 kaiwîhiyaasi tipîtapaatî 100 kaiwîhiyai ko iwinja bindataahore. Iyataatî tunnîwî yahwînohiyîhiya siya 600 kaiwîhiyaamî ambîpatî satîwî ambîhîtawaatopo, “Itaarihandaaahapîhiya tunnîwî yahwînohiyîhiye,” tîwî ambîhîtawaatopo.

² Iyatî so Koniriyaasiso Judaahiyaamatîpîmetahosî Judaahiyaamîhîretî japepihîra Autaahaatîhopî aunîhîhîrî katatî gaapundahore. Iyataatî kounî komîhiyaunî Autaahaatîhopî yaiwî Autaahaatîhomî piwîha atîwiwîhiyaare. Iyatî Koniriyaasiho ko nawîho Pîhîthaiwa Judaahiyaamî usa kahapaamapîpaapî nenoahîtisawîhiyai nunyahore. Siyatî nunyatî Autaahaatîhopî asisî nahatewetî gaapundahore.

³ Aihî asisîha waaraahî ipîho aimî mîhepîtihîhura Koniriyaasiho siwîpatî wîtî auta noaipasîhî siyahatî mmonataise. Autaahaatîhomî enjerîho otîpîpatîho Yamîhapataatîhî bimisîho nasatî anîtîtîhî nandaasîhî usonataise. Aihî ko Autaahaatîhomî enjerîho otîpîpatîho yamîhapataatîhî bimisîho nasatî, “Koniriyaasihone,” undataase.

⁴ Undihî Koniriyaasiho Autaahaatîhomî enjerîho otîpîpatîhoai usonataatî ko apîpaahî awaîndîhandî yayataise. Yayataatî Koniriyaasiho Autaahaatîhomî enjerîho otîpîpatîhoai saundataase, “Awaisîhone

napaape?” undataase. Undihi Autaahaatihomi Enjeriho sata kaundataase, “Kinyi gaapundingitihanduni kinyi nawho taahipipa isihiya kahapaamapipaapi nenoaahitauhi iwitatamanipi anditiwipi numwingitihanduni Autaahaatihomi ndiheti aimi noaipase. Noaipasihikandapi Autaahaatihogaare tati gwinyaati bindataise.

⁵ Aisi kinyi wani isihiya usaisi aunahipati Jopaahandaahapi natipusoasisamihinutaatiwe. Nuwi kiya utaaho wokomipati Saimonihoi numwaasi japihi napitaatiwe. Iyataati komipati witi Pitaahore.

⁶ Iyati Saimonihoga maasapihomiatitata isihiya usa wapa kahaiwa kahaiwa kaitaatiwihatititihemasihomianan detidurihiraini ahetihi kapihi Pitaahobinye,” undataase.

⁷ Undati Autaahaatihomienjeriho otipipatihokoniriyaasihoai sata piwihakaundamapi naihihura koniriyaasihokomipotipatihyaami yahurisaahihigaatanumwaataise. Iyati tunnati yahwinjihogokomipotipatihomatati bimohosi koaisi ahoyagaatanumwaataise. Aihiso tunnati yahwinjihogudaahiyaamatipimetahosi judaahiyaamihiretijapepihirati Autaahaatihopi aunihihirikatati gaapundahore.

⁸ Aihikoniriyaasihokingwaasi piwihautahaatihomienjerihogaundisiha ka biyati kaundatikingwaasi Jopaahandaahapi natausaasihinowaayopo.

Pitaaho Siwipati Witi Mmonataise

⁹ Aih+ kingwaasi Koniriyaasiho natausaasih+ nuwi+ otihap+hi+ nanopawi+ bowih+ pih+i+wi+ numb+wi+ aunah+pa Jopaahandam+ deti+ noaipawaayopo. Deti+ noaipap+ kingwaasi+ taaw+ niyauh+ Pitaaho ip+ho ot+has+n+i+ti+hi+ an+handam+ autaah+ an+taupwataas+n+ yamwaataise. Iyataat+ an+an+ nimaayandahaan+ an+mat+i+w+haan+is+ Pitaaho Autaahaat+hop+ gaapund+tand+ kas+n+ an+taupwataat+hi+ yamwaataise.

¹⁰ Yamwaat+ Autaahaat+hop+ gaapund+hi+ Pitaahoai nandapaap+ jaumanataise. Iyataat+ isi+hiya yat+hi+ m+haap+ bimohiy+hiya nandapa taaw+ ti+man+hauh+ Autaahaat+ho Pitaahoai siwipati+ witi+ siyahati+ nunjataise.

¹¹ Yam+hapati+ ti+watawamas+hi+ Pitaaho jataise. Jas+h+ wind+ apot+hi+ri+ taapw+i+n+hi+ramat+iyahand+ yam+hapataat+hi+raap+ nasataise. Iyataat+ apot+hi+ri+ si+ri+ otasaahaas+n+ wih+i+w+hoan+ isi+hiya isi+watawa kihura kihura b+pi ip+haahoh+patamat+iyati+ nasati+ yap+pateti+ ti+maamahiyati+ nasati+ neh+ ot+hamwaan+ ahondaise.

¹² Aih+ sand+ yam+hapataat+hap+ napind+ndaat+hi+ kohas+p+ho kahata-mat+petahoaisa akw+ran+ho Judaahiya namaan+hoh+p+pa ahondaise.

¹³ Ahoti+ pi+w+ha wa Pitaahoai sataha kaun-dataase, "Pitaahone, k+ny+ dop+ k+imba nand+imba tip+ nan+me," undataase.

¹⁴ Undih+ Pitaaho, "Awais+hone, n+n+ wind+ ak+i+n+hi+ saiwa titi namando. N+n+ j+hura wind+ Judaahiyaanam+ win+hap+pet+ ti+ti+hi+met+hapa

namandi+hon+ine,” undataise.

15 Undih+hura maahomwaanji j+haati wamwaanji satati Pitaahoai kaundataase, “Autaahaati+ho nandapaapi titi+hi gaahape tati katimb+pa sapaapi kinyi titi+hi+metati maip+hape maati+me,” undataase.

16 Aih+ sandi mairi maara noaipatati keti kuraani+hi yam+hapataati+hapi jap+hi niyataise.

17 Aih+ Pitaaho sati siwipiti mmos+pitapi pihi+tati gw+nyapenataati satati kandaase, “Nini sati siwipiti mmoni+hoh+matami tanyaaha napitiyate,” tati gw+nyaataise. Siyati taati gw+nyaati bimih+ Koniriyaa+siho is+hiyai natausaasih+ niyohiy+hiyai Saimon+homi an+ip+ipi+hi kimb+he undiwi is+hiya kaundauhi kiya kimb+hisu ti+w+ nuwi noaipapi Saimon+homi an+an+am+ maasomwaanji bitotawaayopo.

18 Noaipapi kiya bitotawa sat+wi gaatawaatopo, “Utaaho wo Saimon+ho komi amb+pati w+ti Pitaaho Saimon+ho kimb+hap+hoaisati maasi bindataiso, e owetiso?” ti+w+ gaatawaatopo.

19 Aih+ Pitaaho komi siwipati mmos+patapi taati gw+nyaasih+ kingwaasi Pitaahopi gaatawaatopo. Gaatauh+ Autaahaati+homi It+pi+ho satati Pitaahoai kaundataase. “Atime, itingingwaase k+mingwaasi nap+wi kinyapi taawi daawaayopo.

20 Isi kinyi dosis+ noaat+papi numbwi kingwaasi uson+me. Iyataati isiya siya nini ni+wahon+ni nandusaason+h+ kiya kinyapi nasawaayow+ kinyi kiyaisapi maasi nutaape. Iyapaapi kinyi is+hiya

siyaapi Judaahiyaamatipi metahiyaasi kiyaisa maasi nutando e namutando tipi kinyi maarihoatihapi pihitipi gimunyapenime,” undati Autaahaatihomi Itipihomika kaundataase.

²¹ Aihipi Pitaaho dosi noaatipati noti kiyai iwinjataise. Iwinjatosati kiyai satati kaundataase, “Sahi nisapi daahohihonini kimonine. Kimoninisi sahi napaapi napiwihiyaate?” undataase.

²² Undihipi kingwaasi Pitaahoi satiwipi kaundawaatopo, “Koniriyaasiho tunniwipi yahwinohiyihiya pihitiwihiyaami awaisihomika natanyoasihipi nasahaayo. Iyataati so utaaso gaaho ainhomika Autaahaatihomika gaapundahore. Aihipi isihiya Judaahiya kopipi utaaho gaahore tiwihore. Aihipi Autaahaatihomika enjerihomika otipipatihomika kinyapi kaundihisipi kinyipi komika anjipipihipi numbwipi noaipasamihura ko kinyipi piwihaha wa atitande. Atitandipi kinyapi natanyoasihipi daapi nasahaayo,” undawaatopo.

²³ Undauhipi Pitaaho kingwaasi kaundihipi nandaawaayopo. Aihipi Pitaaho kingwaasi apatihipi biyati iwinjaati bindataise. Aiwipi nanopawipi bowihipi Pitaaho kingwaasisa maasi notaise. Naihipi isihiya usa Jopaahandaahapihiya Jisaasihomika giwunyaapihiya maasi nowaayopo.

Pitaaho Noti Koniriyaasihomika Anjipipihipi Noaipataise

²⁴ Nuwipi asisihaha naasaahipi otihapihipi nanopawipi nuwipi aunahipa Sisariyaahanda noaipawaayopo. Aihipi Koniriyaasiho titihipi komihiyaisunipi usa komi

naisihiyaisuni numwaati napitaawo tiwi jaawi ahoyanwi bindawaayopo.

25 Bimauhi Pitaaho maasomwaanami deti naihi Koniriyaasiho Pitaahopi awaisihoso tati gwinyaataati Pitaahomi utatototi nasati atotipiwesati ikwiri mitiho yapipatetimati ahondaise.

26 Aih Pitaaho Koniriyaasihoai sata kaundataase, “Nini nehi utaahoninisi dope,” undati tithiwiwataise.

27 Kaundiमितhetapi Pitaaho ananji nandaati mmonata ishiya taahiyahiya ahoyanwi bimauhi usonataise.

28 Usonataati kiyai Pitaaho satati kaundataase, “Sahi aimi mmowihyaate, nyahi Judaahiyaanam winihapipeti ishiya Judaahiyaamatipimetahiyaisaati bimitihaawi apipaahi itihitaahiyaane. Iyahaawi ami Judaahiyaamatipimetahiyaamihini deti nutihaawihandapi apipaahi itihitaahiyaane. Ahihandi kandi nini ishiya Judaahiyaamatipimetahiyaapi tithimetahiye maatitandi Autaahaatitho nanisataise.

29 Iyataati sahi nisapi gaatauhi sami piwaha windi namemati atindi bipi nasataayo. Aisi sahi ningi napaapi gaatwi nanimahopo? Satiti nasisenataayo,” undataase.

30 Undih Koniriyaasihomihaha sata kaundataase, “Windi nisaapihi noaipataise. Iyati asisihaha mairi ma aimi sanaise. Iyataati kandi siyati noaipataise. Nini nisi anpipihi bindataati taati Autaahaatihopi gaapundonih wani ipimo mihepitipurimuraamatiyahura

utaaho wo nisi ndiheti nasati bitondaise. Iyataati komi apotihiri niyosipipa apipaahi nausaatahoe.

³¹ Aih ko nasati bitonda ningi sandataase, “Koniriyaasihone, Autaahaathiho kinyi gaapundingitihandi atingisatuni kinyi nawiho nahataapa ishiya kahapaamapipaapi nenoaahitauhihiyai iwitatamanipi anditiwipi numwingitihandapuni gwinyaati bindataise.

³² Aisi kinyi wani ishiya usai Jopaahandaahapi natipusoaasisamihikiya nuwi Saimonihoi numwaitaatiwe. Iyataati komi ambipati witi Pitaahoe. Pitaaho so utaaho wo Saimonihomi anjipipihiki binye. Iyataati Saimonihomi anaa deti durihiraini ahethi kapihiki binye. Iyataati Saimonihohi so maasapihomi atitata yamepati kaiwa kaiwa ishiya usa kaitaatiwihati titihemasihore,’ ndataase.

³³ Aih nini keti ishiya kinyapi nandusoasaataayo. Nandusaasonihiki kinyi gaahati kaimbiki keti nasapaise. Aih nyahi nahatiyaanini Autaahaathihomi ndiheti nasawaati bindahaayo Awaisihomi piwihaha kinyi nyangi kanyatisamihiki atitahaawo,” undati Koniriyaasiho Pitaahoi kaundataase

*Koniriyaasihomi Anjipipihiki Pitaaho
Autaahaathihomi Piwihaha Ausaataise*

³⁴ Sata Koniriyaasiho kaundihihura Pitaaho komiha namasati satati kaundataase. “Akithinihiki wani nini gwinyaataayo. Autaahaathiho windi ishiya usaaso tati waati gimunyapenahoe. Owestise.

35 Iyataati is^hhiya kahatamatⁱpetahiya komⁱ piwⁱha atⁱwiwi gaahandⁱ kiyohiy^hhiyaapi maarⁱitahore.

36 Aihⁱ sahⁱ aimⁱ mmonawaayopo, Autaahaat^hho komⁱ piwⁱha Judaahandaahiyaanangi nanyinyataise. Piwⁱha saami tanyaaha siyate. Jisasi Kⁱraisiho nahatiyaanamⁱ Awais^hhosⁱ nanyamaatⁱ Autaahaat^hhoaisaatⁱ maar^hho naasoh^htihⁱ netⁱ napaind^hhandaat^hhi ahⁱnyisataise.

37-38 Aihⁱ sahⁱ aimⁱ atiw^hhiyaate, j^hhura Jon^hho waapoho naitaat^hw^hhandapⁱ piwⁱha ausaataise. Iyatⁱ Jon^hho Jisaasihoai baawusihⁱ suraan^hhi Nasaret^hhandaahapⁱ Jisaasihoai Autaahaat^hho Itip^hhoaisa wat^hhandisa ahoyatⁱ nunyatⁱ ah^hwisataise. Iyatⁱ Autaahaat^hho Jisaasihoaisat^htihⁱ ko yap^hpatⁱ Garirihandaahapⁱ namasatesi yap^hpatⁱ Judiyaahandamⁱ aunah^hpi nahatewaara kap^hhi kap^hhi daayatⁱ is^hhiya us^hhiya as^hhiyai iw^htatamanatⁱ and^ht^hwiwataise. Iyatⁱ Bwaas^hr^hh^hramⁱ wat^hhandaat^hhi bimauh^hhiyai t^ht^hwiwatⁱ nemwataise.

39 Aihⁱ nyahⁱ aposer^hhiyaan^hni Jisaasiho nyamⁱ yap^hpatⁱ Judiyaahandaahunⁱ aunah^hpatⁱ Jerusarem^hhandⁱ Judiyaahanda ah^hetipata kaiwaiwa mmonahaaw^h ausaahohiy^hhiyaan^hne. Aihⁱ so utaasoai ipⁱ t^ht^h ataw^hhatetⁱ tip^hmandaawaayopo. Tip^hmandaahauhⁱ ko napotaise.

40 Napwihⁱ Autaahaat^hho asis^hha mairⁱ ma sanaih^hhura ahowimas^hhi jap^hhi jomaah^hpataat^hhapⁱ ausaimanatⁱ noaatihⁱ usonawaayopo.

41 Sandⁱ Jisaasiho ausaiman^hnatⁱ noaatind^hndⁱ

nɪwimahauhi Judaahiyaami usa baiwi Jisaasihopi gɪwunyaapɪhiya maasi Pitaahoaisawi napɪwɪhiya atisawaawi yaiwɪmawaayopo. Yaiwɪmawaawi satɪwɪ katawaatopo “Autaahaatɪho komi Itɪpɪho nehɪhandi isɪhiya Judaahiyaamatɪpɪmetahiyaimaawi nunyataise,” tawaatopo. Tɪwɪ katauhi Pitaaho isɪhiya maasi nasohiyɪhiyai sata kaundataase.

⁴⁷ “Isɪhiya kimiya Autaahaatɪhomɪ Itɪpɪho nyamataiwi newaayowi waapoho naitaatɪwɪhandapi ndɪnɪhi itɪhɪtɪtaise?” undataase.

⁴⁸ Undatosati Koniriyaaasihoisawɪhiyai saundataase, “Nɪni sangi Jisasi Kiraisihomɪ ambɪpataahi baasusataayo,” tati baawusataise. Aihɪ Koniriyaaasihoisawɪhiya Pitaahoai saundawaatopo, “Kɪnyɪ nyangisapi maasi asisɪha wanyaara bimɪtɪhaawo,” undauhi ko kiyaisati wonji bindataise.

11

Pitaaho Jerusaremɪhandaahiyai Pɪwɪha Ausaatɪ Kaundataase

¹ Aihɪ suraanɪhi aposerihiyaunɪ isɪhiya usa Jisaasihopi gɪwunyaahohiyɪhiya Judiyaahanda kapɪhi kapɪhi bimohiyɪhiya usɪhiya asɪhiya Judaahiyaamatɪpɪmetahiyaisangi aimɪ Autaahaatɪhomɪ pɪwɪha atiwɪ nepɪ Jisaasihopi gɪwunyaahopo tauhi atisawaayopo.

² Atisauhɪhura Pitaaho Jerusaremɪhandaahapɪ niyataise. Naihɪhura Judaahiya Jisaasihopi gɪwunyaahohiyɪhiyaami usa isɪhiya Judaahiyaamatɪpɪmetahiyaapi saiwi gwɪnyaawaayopo.

Judaahiyaamatimetahiya Jisaasihopi baiwi gwunyawaawaahi kiya nyamataiwi ambipati namandipatiwise tiwi gwinyaapahiya Pitaahoai satwi itihundawaatopo.

³ “Kinyi ishiya Judaahiyaamatimetahiya ambipati nahomaamandipatiwhiyaami anjipipihhi napaapi numbwi kiyaisapi bindapaapi nandapa maasi nanapaise?” undiw Pitaahoai itihundawaatopo.

⁴ Aih Pitaaho sawaho mmosihhi noaipaswaiwa nahatewaapi namasati ausaati sata kaundataase.

⁵ “Nini aunahipa Jopaahanda bindataati taati gaapundonihhi Autaahaathiho siwipati witi nanisataise. Nanisihhi mmonataati windi yamihapataatihapi apotihiri taapwinihiri awairihiramatiyahandi noatipataise. Noatipasihura mmonataati otasaahaasinii wihwihoanji ishiya isiwatawaaw bipi kihura kihura ipihaahohipatamatiyati nisahaasinii napihii mmonataayo.

⁶ Napihii nini sandapi napinde ndi mmondo ndi baidi apotihiraatihhi jata kimaapi yapipatambi kohasipihho akwiranihho bimiwaiwaami sirii apotihiraatihhi bimihii usonataayo.

⁷ Aihii nini taati mmonihonihhi maahomwaanji wamwaanji sandihii atisataayo. ‘Pitaahone, kinyi nepapi saiwa nandimaiwa tipii nanime,’ ” ndataase.

⁸ Ndhii nini saundataato, “Awaisihone, nini akitinihii saiwa titi namando. Nini jihura Judaahiyaanami winihapipeti titihimetihapa windi namandihonine,” undataato.

⁹ Undonihi piwaha wa yamihapataatihapi jihaati sata kandataase, “Autahaatho nandapa wapaapi titihitihape tonaaraahi sapaapi kinyi titihimetihape maatime,” ndataase.

¹⁰ Aih saiwa mairimaara noaipatati japihi yamihapataathi nahatewa niyataise.

¹¹ Aih suraanihi keti ishiya muri mingwaasi nini bimohipipih noaipawaayopo. Siya isiya utaaho wo aunahipa Sisariyaahanda bindataaho nisapi natausaasih daapi napiwihyaare.

¹² Nasauhihura Autahaathomi Itipho sata kandataase. “Kinyi sandapi maariho yiyahwi gimunyaapi singwaasi nasohingwaasisapi maasi numwe,” ndataase. Ndihi kimiya Jisaasihopi giwunyaahohiyimiya ikwiwihitritih wihinihirami 6 kaiwi naasohitisawimiya wani maasi bitohohiyimiya maasi ningisawi nowaayopo. Aih nowaati Sisariyaahanda Koniriyaasihomi anpipih noaipawaati komi anaanj nandaahaayo.

¹³ Noaipawaati komi anaanj nandaahonihura Koniriyaasiho Autahaathomi enjerho otipipatho yamihapataathi bimisihoi komi anititih usositihandapi kanyatataase. Iyataati Autahaathomi enjerho otipipatho koai sata kaundataase. “Kinyi ishiya usai Jopaahandaahapi natipusoaasisamih kiya nuwi Saimonihoi numwaapise. Iyataati komi ambipati witi Pitaahore.

¹⁴ Isi koai nuwi numwaasahi ko nasati piwaha wa kasatito. Kasatonih piwaha kaaraahi Autahaatho kinyi anaanj maasi biminginhiyaisa ahoyati japihi nangimaitaise,” undati so Autaa-

haatihomi enjeriho otipipatiho kaundataase.

¹⁵ Aihî nîni pîwîha taatî namasatî kaundonîhî Autaahaatîhomi Itîpîho nyapî jîhî napîndîhandamatiyatî noaatîpatî kiyaamîhetîndaise.

¹⁶ Aihî Awaisîhomi pîwîha jîhî katisîhaapî nîni gwînyapenataayo. Iyataatî Awaisîho sata kandaase, ‘Jonîho nehî waapohora isîhiyai baawusataisî ipotîhura nîni Itîpîho Gaahora baasusisanîhî sahî ko Itîpîho Gaaho naitaapo,’ tindîhandapî gwînyapenataayo.

¹⁷ Iyataatî jîhura Awaisîho Jisasi Kîraisîhopî gîwunyaahohiyîhiyaanangi nehîhandî nanyami-patamatiya isîhiya Judaahiyaamatîmetahiyaî nunyataise. Iyataatî Autaahaatîho isîhiya Judaahiyaamatîpîmetahiyaî numwaitandîhîra daihîra nîni napitetahonîndaatî netî nopîsasîtande,” unda Pitaaho kaundataase.

¹⁸ Undatî Pitaaho kaundîhîhura kiyaamîha itîhîtohîha namîhaaposawî Autaahaatîhomi ambîpatî nîwîmaapî kiya satawaatopo, “E akîtisî Autaahaatîho katîhî isîhiya Judaahiyaamatîmetahiya asîyîhiyaimatîtaatîwîhandî naitaatîwî nepemaitawaayopo,” tawaatopo.

Isîhiya Jisaasihopî Gîwunyaahohiyîhiya Aunahîpa Andiyokîhandaahapîhiya Dopî Otîpîpatî Kiyawaayopo

¹⁹ Jîhura Sîtipenîhoai nawîhaara tiwauhî napwîhîhura naanîhandî awaindîhandî noaipataise. Noaipasîhî isîhiya Judaahiya Jisaasihopî gîwunyaahohiyîhiya kihîkihoanî nandîwirawaayopo. Aiwî kiya nuwî yapîhaurî

Pinisiyaahandaahunì Saipiraasihandaahunì aunahipati Andiyokihandaahunì saiwaara bindawaayopo. Bindawaawi kiya nehi Judaahiya kapihì bimohiyihiyaisaahihì Autaahaatìhomì pìwìha Jisaasiho kaiwaiwaapìha ausaapì kaundawaatopo.

²⁰ Aihì Judaahiya usa Jisaasihopì gìwunyaahohiyìhiya yapipati Saipiraasihandaahunì aunahipati Sairinihandaahunì bimambìwìhiya Andiyokìhanda naiwì bindawaawi isìhiya Judaahiyaamatìmetahiyai Autaahaatìhomì pìwìha nunyawì Awaisìho Jisaasiho kaiwaiwaapì ausaapì kaundawaatopo.

²¹ Ausaahuhì Awaisìhomì watìpìhandì pìwìha ausaahowìhiyaisatìtihì isìhiya tìtaahiyìhiya kopì gìwunyaapì Awaisìhoenda nepemaitìwì nasawaayopo.

²² Aihì isìhiya Jisaasihopì gìwunyaapìhiya Jerusaremìhanda bimohiyìhiya sandapì atisawaawi Banapaasìhoai Andiyokìhandaahapì natìwusaasawaayopo.

²³ Natìwusaasauhì ko notì noaipatì mmonata isìhiya tìtaahiyìhiya Jisaasihopì gìwunyaahauhì Autaahaatìho gaahandì kawìsataiso tatì maaritataise. Maaritataatì isìhiyai saundataase, “Sahì samì maarìho andìtitìwì Awaisìhomì utatototì kiyaatìnìhì bimaawìse,” undatì andìtìwiwataise.

²⁴ Iyataatì so Banapaasìso utaaho gaahore. Gaahotihì Autaahaatìhomì Itìpìho komìhetì tisaitataise. Tisaitataatì Jisaasihopì komì gìwunyaasìtìhandì watìpìhandisahore. Aihì isìhiya tìtaahìtìhandì nepemaitatì Awaisìhopì gìwunyaawaayopo.

25 Aih+ Banapaasiho p+w+ha kaunda kiyamap+ Sor+hop+ daitand+ aunah+pa Taasaasihandaahap+ notaise.

26 Aih+ Taasaasihanda noaipat+ daat+ Sor+hoai numwaasi Andiyok+handaaahap+ jap+h+ notaise. Aih+ maisahw+ kap+h+ is+hiya Jisaasihop+ g+wunyaahohiy+hiyaisam+ maas+ k+naungw+ha naasaah+ bindamaise. Bindamaam+ is+hiya taahiy+hiyai Autaahaat+homi+ p+w+ha kat+munjamaise. Aih+ Andiyok+handaa is+hiya Jisaasihop+ baiw+ g+wunyaahohiy+hiyaap+ amb+pat+ K+raisihom+hiye tauh+ kat+ amb+pat+ jih+ wuwan+n+h+ newaayopo.

27 Aih+ suraan+h+ is+hiya usa Autaahaat+homi+ p+w+ha ausaahohiy+hiya Jerusarem+handaa na-masi daah+ Andiyok+handaaahap+ nowaayopo.

28 Aih+ kiyaam+ wo kom+ amb+pat+ Akapaasiho Autaahaat+homi+ It+p+ho g+wunyaas+h+ ko p+w+ha wa sata kandaase, “Jar+ho yap+h+ nahatewaara aungwohand+ noaipaitaise,” tat+ ausaat+ kandaase. Iyataat+ ipot+hura awais+ho K+rotiyaasiho is+hiyai iwinjaat+ bimih+hura jar+ho siyat+ awais+ho noaipataise.

29 Aih+ ko sata katih+hura is+hiya Jisaasihop+ g+wunyaahohiy+hiya is+hiya Judiyaahandaahiyai jar+ho noaipahon+hura naw+h+o and+t+wip+ numw+taat+w+hop+ bindawa p+w+ha p+waataawaatopo. P+waataawaaw+ satawaatopo, “Nyah+ n+naasiyaanam+ and+titaat+ gw+nyaahot+handaaah+ naw+h+o numw+t+haawo,” t+w+ p+waataawaayopo.

30 Kan+hoh+pat+ kati kaiwi Banapaasiy+ Soriyai naw+h+o nunyaw+ nusoasauh+ kur+ naw+h+o nesi

naimi Jerusaremihanda noaipamaise. Noaipapi Jisaasihopi giwunyaahohiyihiyai iwinjaawi bimohiyihiyai nawiho nunyamaise.

12

Erotiho Jemisihoai Tiwih Napwih Ami Pitaahoai Net Napuwataise

¹ Aih awaisiho Erotiho ishiya Judiyaahandaahapihiyai iwinja bimisihosuraanihi ishiya usa Jisaasihopi giwunyaahohiyihiyai yaawati naanhandi nunyataise.

² Yaawati naanhandi nunyataati komi tunnwi yahwinohiyihiyai kaundih kiya nuwi Jemisiho Jonihomi saahoai naihra nahutarihi namandipihauhi napotaise.

³ Napwih Erotiho Judaahiyaami awaisawihiyai usonataati Jemisihoai tiwih napwindihandapi kiya gaare tiwi maaritauhi namati ko komi tunnwi yahwinohiyihiyai natausaasih kiya nuwi Pitaahoai saundawaatopo, “Erotiho nangipuwitandise,” undwi numwawaayopo. Aih Erotiho sandi kaisura Judaahiyaami asisaha awaisaha nandapa birethandi nipitandhandi oweha nandaatiwihura kiyataise.

⁴ Aih Erotiho tunnwi yahwinohiyihiyai kaundih kiya atiwi Pitaahoai numwaa-sisuw napwitohitihandaatihimawaayopo. Aih Erotiho tunnwi yahwinohiyihiyai ikwimaindimwutih auhri wihinhihi kirinhihi auhri wihinhihi rami naasohita 16 kaiwihiyai ahwih kiya tusatipatiwi Pitaahoai iwinjaawi bitotawaayopo. Aih

sura Judaahiyaami nandapa biretihandi nipi-
tandihandi owehandi taawi nanawaahuraatihi
Erotiho gwinyapenataati namati asisihaiwa
biretihandi nipitandihandi owehandi
nanihohiwaiwa owetanihura ipoti Pitaahoai
numwaasi noti isihiyaami ndiheti ah+wisatosa,
“utaamo ki+moai nyahi napitiwitihaawe?” unda
nunjendo tati nehi napuwataise.

⁵ Aih+ Pitaaho napw+atati bimih+ tunni+w+
yahw+inohiy+hiya iwinjaawi bitotawaayopo.
Aih+ isihiya Jisaasihop+ giwunyaahohiy+hiya
Autaahaatiho Pitaahoai iw+tatamanati
andi+wiw+atandi gaapundawaatopo.

*Autaahaatihom+ Enjeriho Ot+ip+patiho
Yam+hapataatihi Bimis+ho Pitaaho Napw+atati
Bimih+ Not+ Numwaataise*

⁶ Erotiho Pitaahoai bouson+hi pi+w+ha
piwaatitaatiw+hap+hap+ numwaasi nutotati
gw+inyaati bindataise. Aih+ Pitaahoai sen+handi
wat+ip+handi komi ikw+hat+mureti w+rapesi
tingaat+haisahurami ikw+reti w+rawaayopo.
Saiw+ kiyauhi tingaat+haisahurami ot+hap+hi
nanoti bimainjahore. Aih+ ami tunni+w+
yahw+inohiy+hiya usa napw+tot+handami
maasomwaan+ jaawi bitotawaayopo.

⁷ Aih+ suraan+hi apati+hi Autaahaatihom+
enjeriho ot+ip+patiho yam+hapataatihi
bimis+ho napih+ komi nausainjiti+handi
Pitaaho bimir+hiroti mi+hat+hi nausaataise.
Nausaati+hura Autaahaatihom+ enjeriho
ot+ip+patiho Pitaahomi bopitain+ tiwati
ahowimataise. Ahowimati sata kaundataase,
“Ki+ny+ keti nepape,” undataase. Undih+hura

Pitaahomi ikwihatimureti senihauri
watipihauri wisasohiwauri sawi nesipandawa
yapipataapihi timahiyataise.

8 Aihī Autaahaatihomi enjeriho otipipatiho
Pitaahoai saundataase, “Kinyi yamepatuni
asuipatuni nepi wisanapi nipaate,” undataase.
Undihī Pitaaho atisa titihī kaundimumwaanī
kamwaanī kiyataise. Aihī Autaahaatihomi
enjeriho otipipatiho sata kaundataase, “Kinyi
apotihiri mbipaapihiri nepi nipaatihi ningi
nanipinjai namme,” undataase.

9 Undihī kati kiyati komi nanototirihiroti
namasi Autaahaatihomi enjeriho otipipatihoai
niwipinjai notaise. Notaati Pitaaho sandi Au-
taahaatihomi enjeriho otipipatiho akitinhi
auta kaihīhandi kandi kohi siwipati mmonataayo
tati gwinyaataise.

10 Aihī Pitaahotihī Autaahaatihomi enjeriho
otipipatihotihī kuri nomaise. Numwi
jaawi bitohohipihī jīhapihī nusatipapi
numwi otihapihī jaawi bitohohipihī
nusatipapi numwi matambipaami onepati
awaiyataapihi noaipamaise. Noaipasihī
onepati awaindīhandisi sawi nundīwihī kuri
noaipamaise. Noaipasi aunahipatami Otihatihī
daihaiwa daundiwaiwaami daihira wira
kuri nomaise. Aimī kuri maasi nomaaheti
Autaahaatihomi enjeriho otipipatiho Pitaahoai
namasi naihi keti womendaise.

11 Wometihī Pitaaho gwinyapenataati sata
kandaase, “Nini wani gwinyaataayo, Awaisiho
komi enjeriho otipipatihoai natausaasihī
nasati Erotihomi ikwiraatihapuni isihya

Judaahiya naanjihaiwa wiwa nanimitotiwiyauhi nanimaataise,” tati kandaase.

12 Siyati Pitaaho gwinyapenamapi apopaati waati Mariyaahaatisi kaatami anjipipihapi notaise. Iyataati Mariyaahaatami mwaaho Jonihoe. Iyataati komi ambipati witi Maakihoe. Aih sandi Mariyaahaatami anjindaatihisihiya titaahiyihiya ahoyaniwi bindawa taawi Autaahaatihopi gaapundawaayopo.

13 Taawi gaapundauhi Pitaaho noti ipaahaapi bitonda maasomwaanji totota tiwataise. Tiwih waati apopa otipipatihaati kaatami ambipati Rotaahaati maasomwaanji nuwitota nohaati, “Daje?” undataase.

14 Undih Pitaaho, “Nine,” undataase. Aih kaati Pitaahomi maahomwaanji atisataati Pitaahoso tati gwinyapenataise. Aih kaati atisataati Pitaahotih maaritataise. Maaritataati kaati windi keti maasomwaanji namuwati jahira mihatih niyati kiyai sata kaundataase. “Pitaaho yamo maasomwaanji bitondaise,” undataase.

15 Undih kiya kaati, “Kinyi naharitapaase,” undawaatopo. Aih kaati waati andititatisata kaundataase. “Nini naharindaamaato. Owetise. Akitinihi Pitaaho yamo maasomwaanji bitosihopito,” undataase. Undih kiya satawaatopo, “Wiwa Autaahaatihomi enjeriho otipipatiho yamihapataatih bimisiho Pitaahoaisatitishotitaise,” tawaatopo.

16 Kiya taawi sanihauhi Pitaaho konih bitonda maasomwaanji tiwataise. Tiwih kiya maasomwaanji nuposawi Pitaahoai usonawaawi kiya waati yaiwimawaayopo.

17 Aihî kiya piwaatitotiwihiyai, “piwaha namihaapise,” undati Pitaaho mitiho tunisaunjataise. Aihî Pitaahoai Awaisiho napw+tot+handaat+hapi numwaasi naindihandapi kaundataase. Iyatosati wa satati kaundataase, “Sahi baiwi Jemisihoaisuni isihiya usa Jisaasihopi giwuyaaahohiy+hiyaisuni kimandapi ausaapi kaund+wise,” undamapi Pitaaho noaipasi wihoanap+ notaise.

18 Siyati Pitaaho noti nanipimainjhi asis+haat+hi ipiho sangi noaipas+hi tunn+w+ yahw+nohiy+hiya mmonawa Pitaaho wometih+ yaiw+mawosawi Pitaaho maahira naise tiw+ nunaat+wi sawana kanawaatopo.

19 Aihî Erotiho tunn+w+ yahw+nohiy+hiyai natausaasih+ kiya pihitiwi Pitaahopi daawaahandi kandi ko wometih+ wind+ namumwaahopo. Aihî saiwi damb+w+ wometih+ Erotiho namati tunn+w+ yahw+nohiy+hiya mur+tih+ muritih+ Pitaahoai iwinjaawi bitohow+hiyai, “Sahi napitiyauhi Pitaaho womendaise?” undati Erotiho nunjenati itihundataase. Iyatosati tunn+w+ yahw+nohiy+hiya usai saundataase, “Tunn+w+ yahw+nohiy+hiya kimiyai numwaasi nuw+ tipise,” undih+ kiya numwaasi nuw+ tiwauhi napowaayopo. Aihî Erotiho sura Judiyaahanda namasi noti aunah+pa Sisariyaahanda gohi bindataise.

Erotiho Napotaise

20 Erotiho jihura isihiya aunah+pa Tayaa-handaahiyaapuni Saiton+handaaahiyaapuni ahoyati aungwohandi itih+tahore. Itih+tahotih+

Erotihoenda nutotiwahiya namapi Birasitaasiho Erotihomi anaanji ja bimisihoaapihi ko Erotihoai piwaha napaisiha kaunditotiwini nowaayopo. Aihini Birasitaasiho Erotihoapihi noti komi maariho napaisaatumwatiha piwaha kaundataase. Sandi kiya Erotiho itihitindihandi owetitotiwini kaundohitindi apaapimaahе, isihiya sati yapitaahapihiya nandapa Erotiho yapipati ja bimipataahapi nawiho nunyawini nepi naniwahiyaasi kandapi kaundawaatopo.

21 Aihini Birasitaasiho Erotihoai kaundihini Erotiho namati isihiyai jihura itihundisawahiyaipi waha kaunditandi asisaha ahiyataise. Aihini asisaha ahaisihetitihini ko apotihirini awaisawahiyaami nipaatiwini niyohohipipa neti niyoti nipaataise. Iyatosati awaisawahiyaami bimohipataasini autaahi bindataise. Bindataati kiyai piwaha awaisaha utariha kaundimini notaise.

22 Aihini isihiya Erotihomi maahomwaanini atisawaawini satiwini katawaatopo, “Maahomwaanini samwaanini utaaho womihamwaaninimaahе. Owe-tise autaahaatihoni womihamwaanе,” tawaatopo.

23 Tiwini katauhini Erotiho wini Autaahaatihomini ambipati namaawimaati isihiyai ninini nehini utaahoninisi nisi ambipati namaanimaapise maundihini keti kuraanini Awaisihomini enjerihoni otipipatihoni timbipa numwihini timbiyati pindipihoni omaaninini neti nusopisasihini napotaise.

24 Napwihihura Autaahaatihomini piwaha waatini noaipati aunahipa nahatewaara naihi isihiya baiwini atiwi Jisaasihopini giwunyaawaayopo.

25 Aih+ Banapaasiy+ Soriya is+hiya
 Andiyok+handaaahap+hiya kaundoh+r+h+r+
 kiret+ kaim+ naw+ho nandapaap+ho
 is+hiya Jisaasihop+ giwunyaahohiy+hiya
 Jerusarem+handaaahiyai nunyam+ owemamap+
 jap+h+ Andiyok+handaaahap+ nomaise. Nomaam+
 kur+ Jon+ho kom+ amb+pati witi Maak+hosi koai
 numwaasi maas+ nomaise.

13

*Banapaasiy+ Soriya Ot+ip+pati Kaitaat+m+
 Autaahaat+ho Ah+wih+ Is+hiya Nat+wusaasauh+
 Daayamaise. Daim+ Por+ho Namasat+
 Autaahaat+hom+ P+w+ha Ausaat+ Daayataise*

¹ Aih+ aunah+pati Andiyok+handaa is+hiya
 Jisaasihop+ giwunyaahohiy+hiyaam+ otihat+h+
 usa Autaahaat+hom+ p+w+ha ausaahohiy+hiyaun+
 kat+wunjohiy+hiyaun+ bindawaayopo. Iyataat+
 kiyaam+ amb+pati siyate: Banapaasihotih+
 Simiyon+hotih+ kom+ amb+pati witi
 As+hish+hosi kotih+ Rusiyaasiho aunah+pati
 Sairinihandaaahap+hotih+ Maneyen+ho Erot+hom+
 naisohosi kotih+ Sor+ho siya Andiyok+handaa
 bindawaayopo.

² Aih+ kiya Autaahaat+hom+ maaritimumwaan+
 gw+nyaap+ mmondaat+w+ nandapa onaiw+
 bindawaaw+ Awais+hop+ gaapundawaayopo.
 Aih+ Autaahaat+hom+ It+ip+ho saundataase, "Sah+
 baiw+ Banapaasiy+ Soriyai sat+ ot+ip+patap+
 ah+wisawise. Iyataat+ sat+ ot+ipiti kaitaat+m+
 nini aimi ah+wison+hure," undataase.

³ Undih+ kiya kiyaan+h+ nandapa onaiw+
 bindawaaw+ Autaahaat+hop+ gaapundawaayopo.

Gaapundiwī kuri Autaahaatīhomī watīpīhandī naitaatīmī kiya kuri ikwīrī ahīwisawī kuri natīwusaasauhī nomaise.

Kurī Numwī Yapīpa Saipīraasihanda Autaahaatīhomī Pīwīha Ausaamaise

⁴ Aihī kuri Autaahaatīhomī Itīpīho natausaasihī nomaise. Numwī aunahīpatī taunīhandī Serusiyaahanda noaipamaise. Aihī kapīhī Serusiyaahandaahapī kurī sipīhandotī yamwaamaise. Yamwaasihī sipīhandī numwaasi yapīpatī wītī durīhīramī otīhaatī ahetipatī Sapīraasihandaahapī notaise.

⁵ Aihī kuri numwī yapīpatī Saipīraasihandamī aunahīpatī Saramisihanda noaipamaise. Noaipapī kapīhī Saramisihanda Judaahiyaamī anʿanʿā gwharaahonya kapīhī ahoyanīwī Autaahaatīhopī gwīnyaapī gaapundīwī amī wapa kiyohīpīpīhī kurī nandaapī Autaahaatīhomī pīwīha ausaamaise. Aihī amī Jonīho Maakīho kuri andītīwiwītandīho maasi kurisa notī bindataise.

⁶ Aihī kingwaasi yapīpatī Saipīraasihandamī aunahīpīhaiwaara daimī numbīwī aunahīpa Pēposihanda noaipawaayopo. Noaipapī kingwaasi utaaho woai usonawaayopo. Utaaso so onaapīpa kaiwa kaiwa kiyahore. Iyataatī ko Judaahosī satahore, “Nīnī Autaahaatīhomī pīwīha atindī netī ausaataayo,” tatī jaiwītahaiwa katahore. Iyataatī komī ambīpatī Ba Jisaasihoe.

⁷ Iyataatī utaaho wo yapīpatī Saipīraasihanda ja bimisīho komī ambīpatī Sesiyasī Poraasihosī koaisa Ba Jisaasiho maasi bindataahore. Iyataatī Sesiyasī Poraasiho komī gwīnyaasītīhandī

awaindihandi gaahandisahore. Aih ko Bana-paasiyi Soriyai Autaahaatihomi piwaha atitandi gaata numwaataise.

⁸ Aih Ba Jisaasiho onaapi pa kaiwa kaiwa kaisihomi ambipati piwaha Grikahaara nepemaipi Erimasihone, undiwi nusoasawihosi ko siya gwinyaataise, awaisiho yapipati ja bimisihokurami piwaha atisataati nepemaitati Jisaasihopi gwunyaitaiso tati gwinyapenataati namati Banapaasiyi Soriyai iphatisamataise.

⁹ Aih Sorihoko komi ambipati witi Porihotiwihosi komi omanjitihi Autaahaatihomi Itipihowaati tisaitahore. Tisaitahosi waati biyati Erimaasihoai iwinjatataati saundataise.

¹⁰ “Kinyi Bwaasirihiram mwaahone. Iyapaapi Autaahaatihogaahaiwa nanyamihaiwanepi nopisapaise. Iyapaapi kinyi nahatewa jaiwitiataiwhaiwauni nahatewa maipihaiwauni kinyaapihi tisaitamataise. Aih jinjahira kinyi Awaisihomi piwaha akitihaapi nepemaipi jaiwitahe tapaase.

¹¹ Aisi atime. Wani kimura kuraanihi Awaisihonaanjihandi gi nahinyonihikinyi ndiha niyotataise. Niyotonihikinyi ipihoi windi maawinjapi otihiwonji bimitaise,” undati Porihokoai kaundataise. Kaundihiketikiuraanihi windi tiwipati asihatahatamatiyahandi nasati komi ndihainamaasamataise. Namaasamasihi ko naharisati asasihoaanji notaise. Iyataati koai isihiya ikwira iwipi daihira nepi nunjitaatiwhiyaapi daataise.

¹² Aih yapipati Saipiraasihandi ja bimisihosandi mmonataati Awaisihomi piwaha

atisihaapi akitihaare tati komi maariho windotaise. Aihiko Jisaasihopi giwunyaataise.

Poriyi Banapaasiya Aunahipa Andiyokihandi Windi Yapipati Pisitiyaahanda Ahetipata Otipipati Kiyamaise

¹³ Porihotihikoaisamimaasi naisururutihiaunahipati Peposihanda namasi sipihandinesi yapipati Pambiriyahandamiaunahipati Pegaahandaahapinowaayopo. Nuwinoaipapi Joniho Maakihokurikapihinamaasi japhiJerusaremihandaahapiniyataise.

¹⁴ Aihikuripegaahanda namasi numwi yapipati Pisitiyaahandamiaunahipati Andiyokihanda noaipamaise. Noaipapi Judaahiyaami Sapaatihandeti Judaahiyaami anigwiharaahandaatihisihiya ahoyanwi Autaahaatihopi gwinyaapi gaapundohipipihinandaapi bindamaise.

¹⁵ Bimihihura Autaahaatihomipiwihamosesihoi numwihiahaishihaamuni Autaahaatihomipiwihatiwi nepi ausaahohiyihiya piropetihiyaamihauni wihoaanaha ahoyawi awitawaayopo. Awitawi owetihihura ipoti anindami mitihiya piwihasiwi Poriyi Banapaasiyaapi nusoaasawaayopo. "Naisohuraahe, shoaahi piwihawa ishiya Jisaasihopi giwunyaahohitihandi anditwipi katitaatimaahi gaasi shoaahi ausaapi kanyatitaatime," undiwi piwihanusoaasawaayopo.

¹⁶ Aihikorihodotishiya piwihanamihapi komi piwihatiwitaatiwi

ikwiri autaaahi ahiyatosa sata kaundataase, “Sahi Isiraherhiyaatuni ami Isiraherhiyaamatimetahiyaati Autaahaatihopi aunihihiri katiw gaapundohiyhiyaatuni sahi nahatiyaati wani nisi piwaha atinjatiwise,” undataase. Undihi kiya atinjatauhi Porihosaundataase.

17 “Isiraherhiyaanini kimiyaanam Autaahaatihonyami asoyaapi nisihiyaimatitotati kiyai ahwisataise. Ahi kiya yapipati usaamihati Isipihanda bimauhi Autaahaatihonyai kiyaisatitihikiya noaipapi taahiyhiyaimatawaayopo. Ahi ipotihura komi watipihanda sati yapitanamihaati numwaasi niyataise.

18 Ahi sati yapipati ishiya owehataatihinumwaasi naihi kiya maipihaiwa kiyauhi Autaahaatihonyai poundataise. Ahi Autaahaatihonyai poundindihandihotimi naihi kinaungwhaiwa ikwauhw maindimwutih jhaati ikwauhw maindimwutih siyahaiwa 40 kiyati sanausotaise.

19 Ahi Kanaanihanda ishiya piwaha ikwiri naasairitih wiram yahuritahaiwa 7 kiyahaiwa piwaha yiyandih piwaatiwhiya taahiyhiya bindawaayopo. Bimauhi Autaahaatihonyai komi ishiya Isiraherhiyai watipihandinumwihikiya nuwi kiyai niyapi tipi owemapigaamawaayopo. Ahi Autaahaatihonyai Isiraherhiyai yapipati sati noaipati titihikiyaamhatimatitandinunyataise. Ahi kiya Isiraherhiya Isipihanda bimambiwami kapih namasi yapipati ishiya owehata naiwi bimambiwami kapih namasi naiwi Kanaanihanda noaipapi kapih bindawaawi ishiya Kanaanihandaahiyai tipi yapipati nepi

bindawaayopo. Saiwi kap^hi kap^hi bimaami nasau^hi kinaungw^hha p^hitat^hi 450 kiyat^hi sanausotaise.

²⁰ Sanawih^hi bimauh^hi ipot^hhura Is^hraher^hhiyai and^hi^hwiw^htaat^hw^hhiyai k^hhaara k^hhaara koai koai Autaahaat^hho ah^hwisataise. Ah^hwih^hi kiya Is^hraher^hhiyai iw^htataman^hw^hi and^hi^hwip^hi bimaami nuw^hi Autaahaat^hhom^hi p^hw^hha atisat^hi net^hi ausaas^hho p^hropet^hho Samwer^hho noaipas^hhura nam^hhaawaayopo.

²¹ Aih^hi suraan^hi Samwer^hho bimih^hi Is^hraher^hhiya nuw^hi kiyai winjaat^hi bim^htand^hhop^hi woai ah^hwise und^hw^hi Samwer^hhoai kaundawaayopo. Kaundauh^hi Samwer^hho Autaahaat^hhop^hi gaapundih^hi namat^hi Autaahaat^hho Is^hraher^hhiyai iwinjaat^hi bim^htand^hho awais^hho Kis^hhom^hi mwaaho Sor^hhoai ah^hwisataise. Iyataat^hi Sor^hho so is^hhiya Benjamin^hhom^hhiyaami namwiyaat^hw^hhiyaam^hhore. Aih^hi Sor^hho Is^hraher^hhiyai iwinjaat^hi bimih^hi kinaungw^hhaiwa p^hh^hitat^hi ikwauhw^hi maind^hmw^htih^hi j^hhaat^hi ikwauhw^hi maind^hmw^htih^hi 40 kiyat^hi siyahaiwa sanausotaise.

²² Aih^hi ipot^hhura Autaahaat^hho Sor^hhoai nemataise. Nematosa Daawit^hhoai ah^hwih^hi ko noaipat^hi awais^hhoematat^hi kiyai iwinjaat^hi bindataise. Aih^hi Autaahaat^hho Daawit^hhop^hi sata kandaase, 'Daawit^hho Jesihom^h mwaaho nis^hi maaritoh^hr^hh^hret^hi ninjapepih^hrat^hi kaitaih^hi n^hn^hi usonataat^hi kop^hi maaritataayo,' ndaase.

²³ Iyataat^hi j^hhura nyami asoyais^hi Autaahaat^hho kaitand^hi kaundind^hhand^hi kand^hi kiyat^hi Daawit^hhom^hi j^ht^hipati napipatetap^hi Is^hraher^hhiyaanangi jap^hh^hi nanyamaitand^hho

Jisaasihoai Autaahaatihō ahīwisataise.

²⁴ Jihura Jisaasiho otipipati sangi namasati kaihīhura Jonihō piwīha ausaati Isīraherihiya taahiyīhiyai kaundataase. Kaundataati sata kaundataase, ‘Sahi sami maipīhaiwa kiyohīwaiwa namapi nepemaitīwi waapoho nepise,’ undataase.

²⁵ Jonihō komi otipipati kiyati owemaitandi detitihī sata kaundataase, “Sahi nisapi diyaamahoe tīwi gwīnyawaayopo? Iyataati utaaho wopi napitaiso tīwi jaawi bimohīhonīnīmaahē owe. Aisi sahi atiwise. Wo utaaho nisi ipotī napitaise. Iyataati komi otipipatihonīnimatitī otipipatihiya kiyohīwaiwa wīndi kaīndi nambititī asuipati nausohaamaamaito.

²⁶ “Isi naisīhiyaate, sahi Abīraahamīhomīhiyaatitihī amī Isīraherīhiyaamatipīmetahiyaati Autaahaatīhopī aunīhīhīrī katiwi gaa-pundohiyīhiyaate, piwīha nyangi japihī nanyamaitandīhandapīha aimī Autaahaatīho nusoaasihī Isīraherīhiyaanapī napise.

²⁷ Napihīhandī kandī isīhiya Jerusaremīhandaahiyaunī Autaahaatīhomī anī awaīndīhandamī mitīhiyaunī wīndi baiwī Jisaasihopī nyangi japihī nanyamaitandīhoe tīwi gīmunyaahopo. Aiwī kiya Autaahaatīhomī piwīha jihura ausaahohiyīhiyaamī piwīha jipatihiyohīha kiyaamī Sapaatīhandī nahatewetī awītohihaapī wīndi baiwī gīmunyaahopo, owetise. Aiwī kiya Jisaasihopī napone tīwi katauhī Jisaasihoai tiwauhī napotaise. Aiwī kiya sandī kiyawaawī Autaahaatīhomī

pīwīha atiwi nepi ausaahohiyihiyaami pīwīha Jisaasihopi yaawati naanihandi naitaise tiwi katohimumwaanji kamwaanji titihi kiyahaayo tiwi wīndi baiwi gumunyaahopo, owetise.

²⁸ Aihī Jerusaremihandahiyauni anji awaindihandami mitihiyauni Jisaasihoi tiwitaatiwi komi maipihandī kaindihandī wīndi monihopo. Wīndi monawaahandī kandī Pairotiho Jisaasihoi nehīhandī kiyati tiwītotiwī kaundawaatopo.

²⁹ Iyataati jihura Autaahaatihomi pīwīha atiwi nepi ausaahohiyihiya pīwīha katīwī jipatihiyohimumwaanji kamwaanji kaiwi aimi owetihī Jisaasihoi ipi titihi atawihatetapi nepi jomaahipati witi ishiya kaiwihataatihī ahiyawaayopo.

³⁰ Ahiyauhihandī kandī Autaahaatīho ahowimasihī Jisaasīho japihī nepataise.

³¹ Nepasi yamihapataatihapi wīndi titihi keti namaise. Namaayati bimihī ishiya Garirihanda namasi Jerusaremihandā jihura daayawaasohiyihiya komi otipipatihya Jisaasihoi asisīha pihitiwīhaiwetī usonawaayopo. Aihī ishiya siya Jisaasihoi usonohohiyihiya komi kaiwaiwaapi ausaapī Judaahiyai taawī kaundawaatopo.

³²⁻³³ Aihī yīhoanji Autaahaatihomi pīwīha ishiya maaritītaatiwīha ausaaha kasatahaato. Pīwīha ishiya maaritītaatiwīha siyahaare, Autaahaatīho Jisaasihoi japihī ahowimatī numwaataise. Iyataati sandī jihura nyami asoyai akītinihī kaitandī pīwīha kaundisīha wani nyangisaapihī akītihandī kiyataise. Iyataati Daawitīhomī pīwīha Aunihīhīramī

utipihandî kasinîhandaatîhî Jisaasiho japîhî nepaitandîhandapî katatî ahaisîha satahaare:

“Nîni gi ahohimatî japîhî nangîmaahonîhî kinyî noaipapî nisî maasîhîhonî akohonîtinîhî nîni noaipatî gapîhonînimatataayo,”

Aunîhîhîrî 2:7

tatî Autaahaatîho katihî Daawitîho jîpatîpiyatî ahaisîhaare.

³⁴ Jisaasiho wîndî namaapwîtandî Autaahaatîho japîhî koai ahowimatî numwaataise. Aihî sandapî Autaahaatîho Jisaasihoai kaundîtandîhandapî Aisaiyaahoai Autaahaatîho netî giwunyaasîhî Aisaiyaaho sata ahaisîhaare:

“Nîni gaahaiwa nîwahonisîhaiwa jinjapîhî ahotîtandîhaiwaapî Daawitîhoai kaundohîwaiwa gisunî isîhiya kinyapî gi hunyaasaihîhiyaisunî nasamîto,”

Aisaiyaaho 55:3

tatî Autaahaatîho Aisaiyaahoai netî giwunyaasîhî ahaisîhaare.

³⁵ Iyataatî Aunîhîhîrî Samîhandî wîndaatîhî Daawitîho Autaahaatîhoai sata kaundatî ahaisîhaare:

“Kinyî kinyî otîpîpatîho pîwîha atingisatî kaisîhomî ambîpatî kiyatî namasaatîtandî wîndî namaamaitaise,” *Aunîhîhîrî 16:10*

undatî ahaisîhaare.

³⁶ Sa pîwîma sata ahaisîma Daawitîhopîhaamaahe. Daawitîho Autaahaatîhomî maaritîrîhîrî kîretî japepihîra isîhiyai andîtîwiwatî kiyataise. Kiyatî bimainjatî ipotîhura napwihî satoyai ahiyohîpîpîhî ahiyauhî namasaatataise.

37 Iyataati wani Autaahaatihho jomaahipataatihapí ahowimati japíhi numwaasihí so wíndí komí ambípati namaamasaatise.

38 Aisi naisíhiyaate, Jisaasiho so napotati japíhi nepasítíndaahi Autaahaatího samí maipíhaiwa nesamaitandíhandapíha píwíha yíhoaní ausaaha kasatahaato. Aisi sahi sandapi baiwi gwínyaapise.

39 Iyataati isíhiya Mosesihomí wíníhapípa japepíhírohiyíhiyaamí maipíhaiwa Autaahaatího wíndí nemwaamaitaise. Iyataati amí Autaahaatíhoaisangi kiyai wíndí isíhiyaatí títhí ainahiyíhiyaate mundítaise. Iyataati Jisaasiso sopí isíhiya nahatiya gíwunyaahohiyíhiyaamí maipíhaiwa Autaahaatího nemwaitaise. Nemwatosati Autaahaatího kiyaisí, “Sahí títhí ainahiyíhiyaate,” undítaise.

40-41 Iyataati Autaahaatíhomí píwíha atíwí nepí ausaahohiyíhiyai Autaahaatího netí gíwunyaasihí kiya píwíha wa satíwí jípatípiyohíhaare,

“Nisapí sisípítohiyíhiyaate, sahi atíwíse, sahi bimisaihí níní kaitandiyohítíhandí kaito. Kaisaníhí isíhiya usa sandapí ausapí baiwi kasatisaihaahi sahi wíndí gímunyaaitaapo. Aiwí sahi sandapí napinde tíwí baiwí gímunyaawaawí napwítaapo,” *Ibíruhiya 1:5*

tatí Autaahaatího kiyai netí gíwunyaasihí kiya ahiyohíhaare. Ahiyohíhaasi sahi jaawo. Wiwa Jisaasiho kaiwaiwaapí wíndí baiwí gímunyaapípano. Jíhura Autaahaatíhomí

p>wiha atiwi nepi ausaahohiyihiya katohiwimaiwa wiwa sangisaapihi napitaiso,” undati Porihho kaundataase.

42 Aih Porihho sata kiyai kaundamapi Banapaasihoaisami aimi noaipasi naihi isihiya kuri sat>wi kaundawaatopo, “Judaahiyaanam Sapaatihandi ipotihandeti japihi sishoaaahi nami sa p>wiha kanyatisihaami waati jahira ausaapi kanyatitaatime,” undawaatopo.

43 Aih isihiya usa anj awaindihandi namasi anj>p>p>hapi niyauhi usa taahiyihiya Judaahiyauni ami isihiya usa Judaahiyaamatimetahiya Autaahaatihopi aunihihiri kat>wi gaapundohiyihiyauni Poriyi Banapaasiyai nuwipinjai nowaayopo. Nuwipinjai niyauhi kiyai Porihho p>wiha anditi>wiwiha saundataase, “Autaahaatihho aimi gaahandi nasamih newaayowi kimandi gaamandi nehotimandeti anditit>wi bimaawise,” undataase.

44 Aih judaahiyaami Sapaatihandi ipotihandetapi kuri kaundohitihandi aimi noaipasih kandeti isihiya nahatiya sati aunahipitahapihiya Awaisihomi P>wiha atitaat>wi nap>wi ahoyanawaayopo.

45 Ahoyan+hauhi Judaahiyaami awaisawihiya mitihiya mmonawaawi isihiya nahatiya Poriyi Banapaasiya kaundirihireti japepihirauih sandapi kiya mi maipaiwi kuri usonawaayopo. Aiwi kiya Porihomi p>wiha kaundisahaapi jaiwitahe tiwi sisipitawaatopo.

46 Aih Poriyi Banapaasiya yamaimi p>wiha ausaapi satimi kaundamaase. “Jihura aposerihiyaanangi Autaahaatihho sanyatataase,

'Judaahiya ni nisi piwaha jhi ausaapi kaundiwise,' nyatih atisahaawi ami yihooanji tithi kireti kiyaha sangi ausaaha piwaha kasatahaato. Ausaaha kasatonhandi kandi sahi piwaha kaisi ahosumwawaayopo. Ahosumwawaawi sahi asiyihiyaatimatiwi kiyaatinihi bimitaatiwihandi windi namaito tiwi nanyisawaayopo. Aisi sahi atiwise, wani yihooanji sangi Autaahaatihomi piwaha ausaaha kamaasatito. Iyahaawi ishiya Judaahiyaamatimetahiya aunahipati kimate bimohiyihiyai ausaaha kaunditahaawe.

⁴⁷ Iyataati Awaisiho komi piwaha atiwi ausaahohiyihiya piropetihyaami maahomwaanapi katisiha aposerihiyaanangi sanyatataase:

'Nini ishiya Judaahiyaamatimetahiyaapihi sisaha nausaatahaamatiyahongi ahingisataayo. Isi kinyi ishiya yapihi nahatewaaraahiya nausainjithandi nunje. Nunjisamih Autaahaatih kiyai japihi numwaitaise,' tati Awaisiho piwaha atiwi nepi ausaahohiyihiya piropetihyaami maahomwaanapi katisiha kanyatataase," undimi kaundamaase.

⁴⁸ Ishiya Judaahiyaamatimetahiya sa piwaha atisawaawi kiya asakaiwi maaritawaayopo. Iyawaawi kiya Awaisihomi piwahaapi gaahaare tawaatopo. Ahi Autaahaatih ishiya jinjapihi bimitaatiw ahewisawihya kiya baiwi atiwi Jisaasihopi gwunyaawaayopo.

⁴⁹ Iyataati Awaisihomi piwaha sati yapitaahi gaamati noti noaipasih ishiya atiwi Jisaasihopi gwunyaawaayopo.

⁵⁰ Ahi ashiya usa Judaahiyaamatimetahiya

ikiþipa piþita ahusotahiya Autaahaatiþhopi
 auniþiþiriþi katiwþi gaapundawaayopo. Aihþi
 Judaahiyaami anþi gwiþharaahaiwaami
 miþiþiya dopawþi asþiya siyaisuni aunahþipati
 Andiyokþihandaahapþi awaisawþihiyaisuni
 Poriyþi Banapaasiyaapþi apousþihaiwa kiyai
 kaundawaatopo. Kaundauþi kiya Poriyþi
 Banapaasiyaapþi apowihþi kuri kiya maipþihaiwa
 kawiwþi kiyaami aunahþipataahapþi itþitiþiwþi
 natiwusaasauþi kuri kapþiþi namasi nomaise.

⁵¹ Aihþi kuri nomaami kurami auþireþi
 yapþipati ikwaatiþiþho ahusotimbþipa tiþwþhaapþi
 nemamaise. Sandi kuri kaindindþi
 kiya Autaahaatiþhopi wwindþi giþmunyaapþi
 ahosumwahauþi namþhanþimþi kiyamaise.
 Kaimþmapþi aunahþipati Aikoniyamþihandaahapþi
 nomaise.

⁵² Aihþi Andiyokþihandaahapþiþiya Jisaasihopþi
 giþwunyaahohiyþiþiya asakaiwþi maaritauþi Au-
 taahaatiþhomi Itþiþho kiyaapþiþi tisaitataise.

14

*Poriyþi Banapaasiya Aunahþipati
 Aikoniyamþihanda Otþiþipati Kiyamaise*

¹ Aihþi aunahþipati Aikoniyamþihandaahisangi
 kuri naasi kati kaimþi Judaahiyaami anþanþi
 gwiþharaahandaatiþi kapþiþi ahoyanþiwþi
 Autaahaatiþhopi gwþinyaapþi gaapundiþiwþi ami
 wapa wapa kiyohþiþiþiþi Poriyþi Banapaasiya
 nandaapþi Autaahaatiþhomi piþwþiha ausamaise.
 Saimþi baimþi piþwþiha ausaasiþi isþiya
 Judaahiyauni Judaahiyaamatþipþimetahiyauni
 Jisaasihopþi giþwunyaawaayopo.

2 Giwunyaahauhi Judaahiya usa Jisaasihopi wɪndi gɪmaawunyaapihiya isihya Judaahiyaa-matipimetahiyai kiya Poriyi Banapaasiyaapi apousihaiwa kaundawaatopo.

3 Aihɪ kuri asisɪha utaarɪhandetɪ Aikoniyamɪhandanda bindamaamɪ wɪndi yamaimɪ andɪtitɪmɪ Awaisɪho Jisaasiho kaiwaiwaapi ausaapi kiyai kaundamaase. Kaundihɪhura Awaisɪho kuri andɪtiwisɪhi kuri watipɪhaiwa kahatamatɪpetahaiwa kiyamaise. Iyataati sandaahɪ kuramɪ piwɪha Awaisɪho gaahandi nanyinyataise tohɪtihandɪ akɪtihande tito tati isihiyai nunjataise.

4 Aihɪ aunahɪpa satɪ Aikoniyamɪhandaaahapi isihya wihɪwihoaanɪ natapaatawaayopo. Nata-paatɪwɪ usa Judaahiya Poriyi Banapaasiyaapi apowisawɪhiyaamɪhiboaaɪɪ niyauhi usa aposerɪhuraamɪhihoaanɪ niyawaayopo.

5 Aihɪ saiwi bimauhi ipotɪhura isihya Judaahiyaatihɪ usa Judaahiyaa-matipimetahiyaatihɪ kiyaamɪ mɪtihiyaisawɪ nutasi Poriyi Banapaasiyai maipɪhandɪ kawiwɪ nawɪhaara sururi yahwɪto tiwɪ katawaatopo.

6 Saiwi katauhi kuri atimɪmapɪ yapɪpatɪ Rikoniyaaahandaahapi yanɪhɪmapɪ nomase. Iyataati yapɪpatɪ Rikoniyaaahanda aunahɪpahaurɪ Risɪtiiraahandunɪ Derɪbihandunɪ ahendaise.

7 Aihɪ Poriyi Banapaasiya saurɪ au-nahɪpahauraahunɪ kauramɪ detunɪ Autaa-haatɪhomɪ piwɪha Jisaasiho kaiwaiwaapiha daimɪ ausaamaise.

Poriyi Banapaasiya Risɪtiiraahanda OtɪpiPATɪ Kiyamaise

8 Aih+ aunah+pati+ Ris+ti+raahanda utaaho wo kom+ auhat+muri+ maindi+mw+ maip+itaho bindataise. Iyataati so auh+r+ maip+itiso sanaati sikiyati+ auh+r+ maip+itahoai namotaih+hore. Sikiyat+hoai namotaih+hosi w+ndi+ biyati+ dahomaayahore.

9 Aih+ waara auh+r+ maip+tis+hoai numwaasi Por+ho p+w+ha p+waatimb+p+h+ nowaayopo. Numwaasi nuw+ ah+wisauh+ bindata Por+homi+ p+w+ha atiwisataise. At+wih+ Por+ho koai biyati+ waati+ iwinjataise. Iwinjataati ko noaipati+ gaahoemat+itand+handapi+ gw+nyaataho bimih+ iwinjataati Por+ho gw+nyaataise.

10 Aih+ Por+ho gw+nyaataati waati+ sata koai kaundataase, “K+ny+ dop+ tit+h+ bitose,” undataase. Undih+ ko auh+r+ maip+tis+ho atisati+ keti+ kuraan+h+ doti+ nga it+pati+ daayataise.

11 Iyataati Rikoniyaahiya autaahaati+ho jaiw+ti+w+ho taah+hopi+ gw+nyaap+hiyaasi sand+ Por+ho kaindi+mandapi+ isi+hiya mmonawaaw+ Rikoniyaahiya sawanaam+ha p+w+haara Poriy+ Banapaasiyaapi+ sat+w+ katawaatopo, “Nyam+ autaahaati+ho neh+ isi+hiyaamatiyati+ nyam+hapi+h+ noat+pataise,” ti+w+ katawaatopo.

12 Aiw+ Banapaasihoai amb+pati+ Jeyusihone und+w+ nusoasaw+ Por+ho p+w+ha ausaati+ kaundahotih+ koai Er+misihone und+w+ nusoasawaayopo.

13 Iyataati autaahaati+ho jaiw+ti+w+ho Jeyusiho toh+homi+ an+handi+ kop+ gaapundoh+ti+hand+ aunah+pati+ Ris+ti+raahandam+ mang+rain+ ahendaise. Aih+ p+risiho wo isi+hiyaapi+ nandapa ti+hat+ autaahaati+ho Jeyusihoai numwis+hotih+

isihiyaisawi aposerihuri nandapa autahaatihō jaiwitiwihoai tihwi nunyohipatamataito tiwi maasapiho kauho sapihō boaindi anatiwi isisi aunahipati satami matambipaami onepataapihi niyawaayopo.

¹⁴ Isisi niyauhi Poriyi Banapaasiya sandi kuri kawitaatiwiyohitihandapi isihiya keti usoniwosawi nuwi kuri ausapi kaundawaatopo. Kaundauhi kuri atisamaami kiya Autahaatihopi sisipihitiwi katohitihandapi yayamaami kurami apotihiri niyosipipaami masihonji napwiramaise. Napwiriimi isihiyaamihatih niyamaami kiyai satimi waati kaundamaase:

¹⁵ “Sahi isimiyaate, yahuraanji nehi utaahuraanji samatiyahuraanji sahi saiwa yahuraanyangi napitinyitaatiwiyopo? Yahuraanji sangi Autahaatihomi piwaha Jisaasiho kaiwaiwaapiha ausaaha kasatitahaahuraane. Kasatisaihi sahi sami autahaatihō jaiwitiwiho nehiho namapi Autahaatihō akitihō jinjapihi bimisihopi nepemaitiwi giwunyaitaatiwe. Iyataati Autahaatihō akitihō so yamihapati yapipati durihiri nahatewa gimunyainjipipa ahaisihore.

¹⁶ Iyataati akite jihura Autahaatihō kiyaamihandisi kiyai kaito tati namihaasih niyaisunyaapihaiwa kiyawaayopo.

¹⁷ Iyataahandi kandih Autahaatihō sawahopi isihiya bindataise tiwi gwinyaito tati nyangi gaahandi kanyisataise. Kanyisati wipati nandapa noaipaitandi nanyinyataise. Nanyinyati ami nandapa nga biyati nanyamih ni maaritihayo,”

undamaase.

¹⁸ Undih+handi+ kandi+ kiya+ aimi+ autahaat+ho jaiw+ti+w+hoai+ nandapa+ isi+hiyaap+ ti+h+w+ nunyoh+patamataito+ ti+wi+yuhi+ kuri+ kamaiw+ise und+m+ ip+hatisamaise.

Por+hoai Naw+haara Yahowaayopo

¹⁹ Aih+ aunah+pahauri+ Andiyok+handuni+ Aikoniyam+handaa+puni+ Judaahiya+ usa+ nap+w+ isi+hiyai+ Poriy+ Banapaasiyaap+ apow+tand+ha p+w+ha+ kaundawaatopo. Kaundauhi+ kiya+ apowih+ Por+hoai+ naw+haara+ yahowaayopo. Yahauhi+ Por+ho+ ti+mahiyati+ kwaapan+maasasi+hi+ aimi+ napomataise+ ti+w+yawa+ nepi+ aimi+ aunah+patami+ neh+hapaah+mawaayopo.

²⁰ Aih+ Jisaasihopi+ isi+hiya+ gi+wunyaahohiy+hiya+ nap+w+ Por+hoai+ otaatemapi+ bitohauhi+ Por+ho+ japi+hi+ nepasi+ aunah+pata+ niyataise. Aih+ niyati+ nanotati+ bowih+ nepasi+ Banapaasihoaisam+ auna+hi+pa+ Der+bihandaahapi+ nomaise.

²¹ Numwi+ sati+ aunah+pita+ Autahaat+ihomi+ p+w+ha+ Jisaasiho+ kaiwaiwaapi+ha+ ausaamaise. Ausaasi+hi+ isi+hiya+ taahiy+hiya+ kurami+ p+w+ha+ baiw+ at+wiw+ nepemaitiw+ Jisaasihopi+ gi+wunyaawaayopo. Aih+ kuri+ ipoti+hura+ japi+hi+ Risi+iraahanda+ numwi+ noaipamaise. Aimi+ Risi+iraahanda+ bimambi+m+ kapi+hi+ namasi+ numwi+ Aikoniyam+handaa+ noaipamaise. Aimi+ am+ Aikoniyam+handaa+ bimambi+m+ kapi+hi+ namasi+ numw+ Pisitiyaahandami+ aunah+pati+ Andiyok+handaa+ noaipamaise.

²² Saimi+ saiwa+ aunah+p+haiwaara+ otip+ipati+ kaim+ daayamaami+ isi+hiya+ Jisaasihopi+

g>wunyaahohiy+hiyai and+i>wip+ha sat+i+m+
kaundamaase: “Usa sangi yaasati naan+haiwa
nasamisaihi gaasi and+itiwi Jisaasihopi
g>wunyaap+ise. Ami nyahi Autaahaat+ho nyainja
bim+tanda+handaat+hi nandait+haawi j+hi yaasati
naan+haiwa p+hi+taati nait+haawe,” undamaase.

²³ Aih+ aunah+pa nahatewaara kuri
ot+i+p+pat+ kaim+ daayamaam+ is+hiya
baiw+ Jisaasihopi g>wunyaahohiy+hiyai
iwinjaaw+ bim+taati+w+hiyai ah+wisamaise.
Ah+wisamosam+ kuram+ ah+wisaw+hiyai
Autaahaat+ho wat+i+hand+ numw+itand+
nandapa namaan+m+ bindamaam+ gaapund+m+
Awais+ho kiya g>wunyaahoh+hom+ ikw+raati+hi
ah+wisamaise.

*Poriy+ Banapaasiya Yap+pati Siriyaahandam+
Aunah+pati Andiyok+handaaahap+ Jap+hi
Niyamaise*

²⁴ Poriy+ Banapaasiya yap+pati Pisitiyaahanda
kaim+ daimb+m+ numw+ yap+pati Pambiriyaa-
handa noaipamaise.

²⁵ Noaipap+ sati yapitam+ aunah+pati Pegaa-
handa noaipap+ is+hiyai Jisaasihom+ p+w+ha
ausaap+ kaundamaase. AUSAAP+ kaund+map+ au-
nah+pa w+ti Atariyaahandaahap+ nomaise.

²⁶ Numw+ Atariyaahandaahap+ sip+handot+
yamwaas+hi sip+hand+ kuri numwaasi
yap+pati Siriyaahandam+ aunah+pati
Andiyok+handaaahap+ notaise. Sati aunah+pita
j+hura is+hiya Jisaasihopi g>wunyaahohiy+hiya
Autaahaat+ho biyati kuri iwinjaati bimon+hi kuri
ot+i+p+pat+ nga kaito tiw+ kuri Autaahaat+hom+

ikwiraatihī ahīwisohīpīpīhe. Ahīwisohīpīpīhisī
otīpīpatī kati kaimī owemamapī japīhī
nasamaise.

²⁷ Nammi Andiyokihanda noaipapī isīhiya
Jisaasihopī gīwunyaahohiyīhiyai numwaapī
ahoyamī Autaahaatīho kurisatī maasī bindata
otīpīpatī kaindahandapī ausapī kaundamaase.
Aimī kuri kiyai satīmī kaundamaase, “Autaa-
haatīho isīhiya Judaahiyaamatīpīmetahiya
iwinja bimītandīhandamī daihīra iwinjap-
waasīhī kiya nepemaitīwī Autaahaatīhopī
gīwunyaawaayopo,” undamaase.

²⁸ Aimī kuri kiyaisamī waatīho taahīwaiwa
nepī bindamaise.

15

Jerusaremihanda Isīhiya Jisaasihopī
Gīwunyaahohiyīhiya Ahoyanīwī Pīwīha
Tītīhemapī Pīwaataawaayopo

¹ Aihī isīhiya usa Judiyaahandaa-
hapīhiya Jisaasihopī gīwunyaahohiyīhiya
aunahīpatī Andiyokihanda napīwī
Judaahiyaamatīpīmetahiya Jisaasihopī
gīwunyaahohiyīhiyai pīwīha nunyawaawī
satīwī kaundawaatopo. “Sahī winīhapīpa
Autahaatīho Mosesihoai numwimbīpa
minjapēpīhīrīwī ambīpatī nahomaamandi-
pawaawaahī Autahaatīho sangī wīndī japīhī
namaasamaitaise,” undīwī kaundawaatopo.

² Aihī kiya satīwī kaundauhī Poriyī
Banapaasiya atisamaamī kuri apīpaahī
awaindīhandī itīhītamaase. Itīhītīmī
kiyaisamī pīwīhaara pwīsīpatahamataiwī

tunnawaayopo. Aih+ sandap+ namap+ Jisaasihop+ g+wunyaahohiy+hiya Poriy+ Banapaasiyaisuni+ is+hiya Jisaasihop+ g+wunyaahohiy+hiya usaisuni+ naiw+ Jerusarem+handa aposer+hiyaisawuni+ Jisaasihop+ gw+nyaahohiy+hiyai iwinjaaw+ bimohiy+hiyaisaw+ p+w+ha sa tit+hemaitaat+w+ kaundawaatopo.

3 Kaundi+w+ nat+wusaasauh+ yap+pat+ Pinisiyaahandaahun+ samariyaahanda nowaaw+ Jisaasihop+ g+wunyaahohiy+hiya sap+hap+hiyai sat+w+ kaundawaatopo. “Is+hiya Judaahiyaa-mat+metahiya kiyaam+ maip+haiwa kiyoh+waiwa namap+ nepemait+w+ Autaahaat+hoaap+hi nuw+ Jisaasihop+ g+wunyaawaayopo,” und+w+ kaundawaatopo. Kaundauh+ sandap+ is+hiya Jisaasihop+ g+wunyaahohiy+hiya awaind+hand+ maaritawaayopo.

4 Aih+ kiya Andiyok+handaaahap+ niy-ohiy+hiya aim+ nuw+ Jerusarem+handa noaip+hauh+ Jisaasihop+ g+wunyaahohiy+hiyauni+ aposer+hiyauni+ am+ g+wunyaahohiy+hiyai iwinjaaw+ bimohiy+hiya kiyai gaan+h+ nasawaayopo,” undawaatopo. Aih+ Poriy+ Banapaasiya Autaahaat+ho kurisat+ maasi+ nahatewa kaiwaiwaap+ kiyai kaundamaase.

5 Kaundih+ is+hiya usa Parisihiyaam+hiya Jisaasihop+ g+wunyaahohiy+hiya dopaw+ satawaatopo, “Judaahiyaamat+metahiya Jisaasihop+ g+wunyaahohiy+hiyaam+ amb+pat+ namandipat+taat+we. Aiw+ kiya p+w+ha Autaahaat+ho Mosesihoai numwis+ha japepih+r+taat+we t+w+ katawaatopo.

6 Aih+ asis+ha wet+ sandap+ aposer+hiyauni+

Jisaasihopî gîwunyaahohiyîhiyai winjaawî bi-mohiyîhiyaunî sa pîwîha tîtîhemaitaatîwî ahoy-anawaayopo.

⁷ Aihî kiya pîhîtiwî pîwaatîmbîwî Pitaaho dotatî kiyai sata kaundataase. “Naisîhiyaate, sahî aimî gwînyaapîhiyaate. Jîhura Autaahaatîho otîpîpatî naninyataise. Naninyatî nîngî Autaahaatîhomî pîwîha Jisaasiho kaiwai-waapîha isîhiya Judaahiyaamatîpîmetahiyaî ausaatî kaundisanîhî kiya atiwi Jisaasihopî gîwunyaitaatîwî ahînihîhonîne.

⁸ Iyatî Autaahaatîho isîhiyaami omanîtîtîhî usonahore. Usonahosî komî Itîpîho nanyamindîhandamatiyatî kiyai nunyataise. Sandaahî isîhiya Judaahiyaamatîmetahiyaîsangi Jisaasihopî gîwunyaito tatî nanyisataise.

⁹ Iyataatî Autaahaatîho kiyaisî wipiyahandî nunjataatî nyangi wipiyahandî nanyisataamaise. Owetise. Judaahiyaamatîmetahiya Jisaasihopî gîwunyaahauhî Autaahaatîho nyamî maipîhaiwa nenyamasîtîhandamatiya amî kiyaamîhaiwa nemwataise.

¹⁰ Isîhiya Judaahiyaamatîpîmetahiya Jisaasihopî gîwunyaahohiyîhiyaapî ambîpatî namandipatîtaatîwîhandapunî Mosesihomî pîwîha japepîhîrîtaatîwîhandapunî winîhapîpa kîmaurî baiwî japepîhîrîwise undîtîhaawo tîwî sahî napaapî satîwî katopo? O satîwî katawawaahî sandîhî Jisaasiho isîhiyai japîhî numwaasîtîhandapî sandî nehîhandî nehî kiyataise tîwî sisîpîtohipatamataiwî kaitaapo. Saiwî kaisaihî Autaahaatîhoai apowîtaise. Iyataatî Mosesihomî winîhapîpa nahatewa

nyami asoyauni nyahuni andititaati windi minjapepihiraahiyaane. Isi kiya napitaiwi anditititwi japepihiritauihito?

11 Aih nyahi siyaati gwinyaahaayo, nyami Awaisiho Jisaasiho gaahandi nehhandi nyahi gaahandi windi kamaayaahandi kaindhandi ko nyap napotaise. Ko nyap napwindihandaahi Autaahaathiho Judaahiyaanangi japhi nanyamaitaise. Nanyamaataisi sikiyati Judaahiyaamatimetahiyai japhi numwaitaise,” undati Pitaaho kaundataase.

12 Pitaaho kiyai sata kaundih kiya piwaha wihoanaha kamundopo. Kamundwi neh Banapaasiyi Poriyaamihapai atihiri ahiyaw atinjatawaayopo. Atinjatauih Autaahaathiho kurami ikwiraatihapi gonipati ami otipipati watipihaiwa kahatamatipetihaiwa ishiya Judaahiyaamatimetahiyaami otihaphi kaiwaiwaapi ausaapi kuri kiyai kaundamaase.

13 Aih kuramihai aimi katimi owetih Jemsihomihai satati kaundataase. “Sahi Jisaasihopi ningisawi gwunyaahohiyhiyaate, nisi piwama kima atininjatwise.

14 Saimonihai aimi Autaahaathiho ishiya Judaahiyaamatimetahiyai iwitatamanataati kiyaami otihatihapi komihiyaimatitaatiwi japhi numwaasitihandapi ausaati kanyatataase.

15 Iyataati Autaahaathiho kaindhandapi Saimonihai kanyatisiha Autaahaathom piwaha ausaahohiyhiyaamihai katohhaisangi kimaamatiya naasi ka ahondaise. Iyawaawi kiya satitwi katitwi jipatihiyawaayopo:

16 'Nini Awaisihonini ipotihura japihi napito. Napiti Daawitihomi anaanji aimi niyasaanjanji nini neti japihi anjimatito. Aindi sandi anjindami kahapaamapi pa nopisasinjipipa neti wanihapemati kaito. Kaindi titihiwito.

17 Saisanihi isihiya Judaahiyaamatimetahiya nisihiyaimatitaatiwi aimi katonihiyaasi ningi nisondaatiwi daitaapo.

18 Awaisiho saiwa jihura isihiyai nunjisiho wani sata kandaase,' *Amosiho 9:11, 12* tiwi jipati piyawaayopo.

19 Aihini nisi gwinyaahohitihandi siyate. Isihiya Judaahiyaamatimetahiya nepemaitiwi Autaahaatihopi giwunyaawaawi nyahi kiyaisi naanjihandi namumwitihaawo? Owetise.

20 Naanjihandi namunyaati namawa nyahi biyaati kiyaapi utipihho jipati piya nusoaasahaawi sataati kaunditihaawo, 'Sahi nandapa autaahaatihho jaiwitiwihoi isihiya nunyohipipaami nawipipa nepi windi namaanwise. Aiwuni sahi usihiya asihiya kihiyaisawi windi kamaiwise. Iyawaawi kohasipihho jitiipati noaati asaketihapa windi namaanwise. Aiwi kohasipihomi jitiipati windi namaanwise,' undaati kaunditihaawo.

21 Iyataati kinaungwiha taahiwaiwetis isihiya Mosesihomi winihapipa aunahipi awaiwaiwa nahatewaaraahunimi anjhaiwa nyahi Judaahiyaanini ahoyanohiwaiwaatihhi Sapaatihaiwa nahatewetis ausaapi awitawaayopo. Isi nyahi piwihha wa jihatia ausaawaati kamunditihaawo," tati kiyai

Jem+siho kaundataase.

Is+hiya Judaahiyaamat+ip+metahiya
Jisaasihop+ G+wunyaahohiy+hiyaap+ Ut+ip+hand+
Nusoaasawaayopo

²² Aih+ aposer+hiyaun+ is+hiya usa
 Jisaasihop+ g+wunyaahohiy+hiyai winjaaw+
 bimohiy+hiyaun+ am+ is+hiya usa Jisaasihop+
 g+wunyaahohiy+hiyaun+ maas+ ahoyan+w+
 p+w+ha kat+w+ kiyaam+ utaahur+ yahuri
 nam+han+w+ ah+wisawaayopo. Aih+ kuram+
 wom+ amb+pati+ yat+mw+sahore. Wit+
 Judaasihotat+ wit+ Basapaasihotate. Aih+ am+
 wom+ amb+pati+ Sairaasihore. Iyataat+ sur+
 Jisaasihop+ g+wunyaahohiy+hiyaam+ j+hure.
 Is+ kur+ Poriy+ Banapaasiyaisam+ maas+
 aunah+pati+ Andiyok+handaaahap+ nutaat+m+
 ah+wisawaayopo.

²³ Aih+ kur+ Poriy+ Banapaasiyaisam+ aim+
 maas+ nai+ ut+ip+hand+ wind+ j+pat+paiw+hand+
 kuri nunyawaayopo. Iyataat+ ut+ip+nd+ sand+
 satahande. “Nyah+ samatiyaat+ Jisaasihop+
 g+wunyaahohiy+hiyaan+n+ aposer+hiyaan+nun+
 Jisaasihop+ g+wunyaahohiy+hiyai iwinjaaw+
 bimohiy+hiyaan+nun+ ut+ip+hand+ k+mand+ sap+
 j+pat+piyaat+ nusoaasahaayo. Sah+ Judaahiya-
 amat+ip+metahiyaat+ Jisaasihop+ g+wunyaap+
 aunah+pati+ Andiyok+handaaahun+ yap+haur+
 Siriyaahandaahun+ Sirisiyaahandaahun+
 bimohiy+hiyaatangi ip+h+rete satahaato.

²⁴ Nyah+ Judaahiyaanam+ is+hiya usa
 nap+w+ amb+pati+ namandipat+w+se sat+w+
 kasatoh+it+handap+ sah+ m+maipaiw+

gwinyapenawaayopo. Aiwî kiyaami pîwîha kasatohîhaapi pîhîtiwî waati gwinyapenîhauhi sandapi nyahî aimî atisahaayo. Iyataati saiwa kiya kasatohîwiwa nyahî kaundonîhi kasatawaamaatopo. Owetise. Kiyaisî gwînyaahohîtihanda kasatawaatopo.

²⁵ Aihî nyahî sandapi pîwîha atisahaawi bîpi napaisaati pîwîha pîwaataati utaahurî yahurî Poriyî Banapaasiyaisaati maasi natawausoasîhaayo. Iyataati Poriyî Banapaasiyai nyahî nyami maarîho biyaati nunyaahure.

²⁶ Iyataati surî Poriyî Banapaasiya nyami Awaisîho Jisasî Kîraisihomî otîpîpati kiyamaami naanjîhandî nepî napwîtaatîmîhandapî windî yamaimîhure.

²⁷ Aihî nyahî Judaasiyî Sairaasiyai sapi natawausoasîhaayo. Aisî kurî pîwîha kîma jîpatîpiyohîma kuramî maahomwaanapî ausaapî kasatîtaise.

²⁸ Iyataati Autaahaatîhomî Itîpîhounî nyahunî aimî pîwîha sa kasatîhaatonî windî jîhaatî kamaasatîto. Isî pîwîha kîma sataatî kasatîtihaawiyo:

²⁹ Sahî autaahaatîho jaiwîtiwîhoai nandapa isîhiya nunyohîpîpaami nawîpîpa nepî windî namaanîwise. Aiwî kohasîpîhomî jîtipatîhihi nepî windî namaanîwise. Aiwî kohasîpîho jîtipatî asaketatî jîtipatî noatî asaketîhapa windî namaanîwise. Aiwî sahî isîhiya usîhiya ami asîhiya kîhiyaisawî windî irîmunîwise. Isî sahî saiwa baiwî atiwî nepî japepîhirawaawaahi nga itatamanîniwî bimîtaapo. Sa kaanîhîsî

ipihirete,” tiwi jipatipaiwi Judaasiyi Sairaasiyai nunyawaayopo.

³⁰ Aih+ Judaasiho Sairaasiho Por+ho Banapaasiho siyais+ utipihandi nunyaw+ natiwusaasauhi Andiyokihandaahap+ nowaayopo. Nuw+ noaipap+ ishiya Jisaasihop+ g+wunyaahohiy+hiyai gaatiwi namwaahauhi kiya ahoyan+hauhi utipihandi sand+ niyaap+ nunyawaayopo.

³¹ Nunyauhi kiya nep+ awitiwi mmonawaaw+ piw+ha gaaha anditiwiwitandihatihi asakaiwi maaritawaayopo.

³² Judaasiyi Sairaasiya piw+ha ausaap+hur+s+ ishiya Jisaasihop+ g+wunyaahohiy+hiyai baim+ ausaap+ anditiwipi+ pihiti+mi+ kaundamaase.

³³ Aim+ kuri Andiyokihanda bimih+ asis+ha taah+waiwa sanausotaise. Sanawih+hura ishiya Andiyokihandaahap+hiya Jisaasihop+ g+wunyaahohiy+hiya kuri saundawaatopo: “Autaahaat+hom+ gaahandi shoaasangi nasanyane,” undiwi kuri iwinjapusoasauhi ami+ kuri+ kuri natiwusaasohiy+hiyenda napimbipihap+ japihi+ natiwusaasawaayopo.

³⁴ (Aih+ Sairaasiho kom+ maar+ho gw+nyaa+shora Andiyokihanda bindataise.)*

³⁵ Aih+ Poriy+ Banapaasiya Andiyokihanda bindamaami+ ishiya kapihap+hiyaisami+ Awais+hom+ piw+ha ausaap+ ishiyai katimunjamaise.

Poriy+ Banapaasiya Yiyand+hi+ Natapaatamaise

* **15:34:** Giriki+haami+ utipihaiwa jihaiwaatihi+ kima piw+ma w+ndi+ ah+motise.

36 Saimi kuri piwaha ausaapi bimihisi asisaha waiwa sanausotaise. Sanawihisi Porihoni Banapaasihoi saundataase, “Jihura yahuraanisi daayaha Awaisihomisi piwaha ausaaha kaundohitihandapisi Jisaasihopisi giwunyaahohiyihiya nga baiwisi bindawaayowo taha aunahipisi nahatewaara daayihaha babiyihaha usondihawo,” undataase.

37 Undatisi kaundihisi Banapaasihoni Jonihoisawisi maasisi nutandaatiwisi giwinyapenataise. Iyataatisi Jonihomisi ambipatisi witisisi Maakihore.

38 Aihisi Porihoni Banapaasihoi saundataase, “Kimo Jonimo jihura yahuraanyangisatisi otipipatisi kamaayatisi yahuraanyangi aunahipatisi Pambiriyaahandaahinyamapisi naisihosisi yahuraanisi windisi koaisisi numwaasisi maasisi namuto,” undataase.

39 Undihisi kandapisi itihinnamaase. Itihinnimapisii yiyandihisi natapaatamaise. Natapaatimisi Banapaasihoni Maakihoi numwaasisi yapipatisi Saipiraasihandaahapisi notaise.

40 Aihisi Porihoni amisi Sairaasihoi numwaasisi naihisi isihiyaha Jisaasihopisi giwunyaahohiyihiya satiwisi kaundawaatopo, “Awaisihomisi napaindihandisi sahuraasangisatitane,” undawaatopo.

41 Undauhisi Porihoni Sairaasihoisatisi yapihaurisi Siriyaahandamunisi Sirisiyaahandamunisi otihapihisi notaatisi isihiyahisi anditiwihatisi piwaha ausaatisi kaundimisi notaise.

16

Porihoni Otipipatisi Kasinihatisi Kiyatisi Daitandisi

Timotehoai Numwaataise

1 Aihî Porîho notî aunahîpîhaurî Derîbihandaahunî Risîtiraaahandaahunî noaipataise. Iyataatî satî aunahîpatî Risîtiraaahanda Utaaho wo Jisaasihopî biyatî gîwunyaaho bindataise. So utaasomî ambîpatî Timotehore. Iyataatî Timotehomî sanaatî isîhiya Judaahiyaamî namoyaataahaate. Iyatî kaatî amî Jisaasihopî gîwunyaahaate. Aihî komî sapîho isîhiya Gîrikîhiyaamî namoyaatahore.

2 Aihî Timotehopî isîhiya Jisaasihopî gîwunyaahohiyîhiya Risîtiraaahandaahunî Aikoniyaamîhandaaahunî bimohiyîhiya ko kaiwaiwaapî gaatihî mmonawaawî satîwî katawaatopo, “Timoteho utaaho gaahore,” tawaatopo.

3 Katauhî Porîho atisataatî Timotehoai numwaasi nutandî gwînyapenataise. Gwînyapenataatî namatî Timotehoai numwaatî komî ambîpatî nurîmandipataise. Iyataatî sandî kaindîmandî Timotehomî sapîho Gîrikîhondaatî mwaahomî ambîpatî nahomaamandipandahosî Autaahaatîhomî pîwîha ausaahonîhî Judaahiya komî pîwîha atîhomaawitauhî sandapî komî ambîpatî nurîmandipataise. Iyataatî Judaahiya sapîhî bimohiyîhiya Timotehomî sapîhopî Gîrikîhoe tîwî aimî gwînyaapîhiyaare.

4 Aihî kingwaasi aunahîpîhaiwaara nowaawî pîwîha Jerusaremîhandaa aposerîhiyaunî isîhiya usa Jisaasihopî gîwunyaahohiyîhiyai iwinjaawî bimohiyîhiyaunî sataatî kaundîtîhaawo tîwî wîsasawî isîsî niyotîha ka isîhiya Jisaasihopî gîwunyaahohiyîhiyai kaundawaatopo. Aiwî

kiyai saundawaatopo, “Piwaha kima kasatohima baiwi atiwi japepihiriwi bimaawise,” undawi Jisaasihopi giwunyaahohiyihiyai kaundawaatopo.

5 Aih Jisaasihomi ishiya kop giwunyaahohitihandi noipati watipindaise. Aih ishiya titaahiyihiya ishiya Jisaasihopi giwunyaahohiyihiyaamhatih asisi nahateweti nasawaayopo.

*Porho Utaaho Wo Yapipati Masetoniyaahan-
daahapihomi Siwipati Mmonataise*

6 Aih kingwaasi yapipati Esiyaahanda Autaahaatihomi piwaha ausaito tiwi nuto tiwiyauhi Autaahaatihomi Itipho namuwise undati niwisapuwataise. Niwisapusih namapi yapihauri Pirisiyaahandaahuni Garesiyaahandaahuni daiwi piwaha ausaawaayopo.

7 Aih kingwaasi nuwi deti yapipati Misiyaahanda noaipawaayopo. Noipapi yapipati Bitiniyaahandaahapi nuto tiwiyauhi Jisaasihomi Itipho owe namuwise undati niwisapuwataise.

8 Aih kingwaasi namapi yapipati Misiyaahandaahira nuwi aunahipati Tiroaasihanda noaipawaayopo.

9 Noaipapi Tiroaasihanda nanopotawaawi apatih Porho siwipati witi siyahati mmonataise. Utaaho wo Masetoniyaahan-daahapihom bitondaati satati, “Porihonye, nyangi anditinyaipi piwaha kanyatita Masetoniyaahandihapi durihiraatihira

namme,” tati tariwitati gaatihî Porîho mmonataise

¹⁰ Aihî Porîho siyati siwipati mmosihî mandihî Autaahaatîhomî piwîha kapihî ausaitîhaawi nanyisataiso taati gwînyaahaawi ninî Rukîhonînitihî kingwaasîtihî daihîra Masetoniyaahandaahapî nutîhaahîraapî ketî ketî daawaati sipîhandî wîndî mmonîhaayo.

*Apopaati Ritiyaahaati Jisaasihopi
Giwunyaataise*

¹¹ Aihî sipîhandoti yamwaawaati aunahîpa Tîroaasihanda namasi tîtihî nowaati yapîpati wîti durîhîramî otîhaati aheti pati Samotîresihandisî kanda noaipahaayo. Aihî kapihî nanowaatati bowihî sipîhandî nanyamaasi niyati aunahîpati Niyaporisîhanda noaipataise.

¹² Aihî sati aunahîpati Niyaporisîhandî namasi nehî yapîpataapîhî niyaati aunahîpa Piripaihanda noaipahaayo. Sati aunahîpati Piripaihândî jîhura isîhiya Romîhandaahapîhiya napîwi anîmatîwi bimohîpate. Iyataati aunahîpati sati yapîpati Masetoniyaahandamî taunîhandî aunahîpati awainaahoetahate. Aihî sati aunahîpita nyahî bimonîhî asisîha wanya sanyanyotaise.

¹³ Aihî asisîha Judaahiyaami Sapaatîhandeti aunahîpatami onepataapîhî noaipasi nohaayo. Nowaati opaininî wiwa Judaahiya Autaahaatîhopî gaapundohîpîhîitîtaiso taati mmonîhaayo. Mmonahaawi asîhiya usa ahoyanîwi bimauhî namawaati kiyaisaati maasi bindahaawi piwaatîhaayo.

14 Iyataati asihya sapihi bimohiyihiyaami waati kaatami ambipati Ritiyaahaate. Iyataati saati Autaahaatihopi giwunyaati aunihihiri katati gaapundahaate. Aih Porihomi piwaha katisihaapi biyati atinjatataise. Sandi biyati Porihomi piwahaapi atinjatindimandi Awaisiho kaatami maariho neti nusepemaahaasihi biyati atinjatataise. Iyataati saati apopaati aunahipati Taiyatairaahandaahapihaatisi apotihiri amatenihiri isihiyai nunyati kirapi nawiho aungwohandi neti bindataahaate.

15 Isi kaati kaatamihiyaisati waapoho maasi netaise. Iyatosi kaati Ritiyaahaati sata kanyatataase. “Nini akitinhi Awaisihopi giwunyaataayoni, sahi nisapi kaati Awaisihopi giwunyaataise, tiwi gwinyaawaawaahi nisi anjipipih napiwise,” nyatati andititataise. Andititamasihiyihaawi namawaati kaatami piwaha atiwisaati nohaayo.

*Poriyi Sairaasiya Aunahipa Piripaihanda
Napwitamaise*

16 Aih asisaha waara nyahi Autaahaatihopi gaapunditihaawihapihapi nohaawi apopaati waati usonahaayo. Saati apopaati kaatami omanjitihi itipihoho wo bimohaate. Isi itipihoho ko kaati wiwa ipoti noaipaitandaihihaiwaapi kaundauhi kaati netati ausaati katahaate. Aih kandapi nawiho aungwohaiwa kaati iwinjaawi bimohiyihiyai nunyawaayopo. Iyataati saati apopaati kaati ausaati katahaatimaahae, isihiya nuwi nunjenihauhi ausaati kaundahaate.

17 Isi kaati Porihoisuni nyangisuni nanyipinjai notaati waati kaahaata sandaase, “Kimiya isimiya Autaahaatiho Akitiho nahatewaami Awaisiho Tanyaahomi Otipipatihiyaare. Iyawaawi kiya Autaahaatiho nyangi japihhi nanyamaitandihandapi ausaapi kanyatiwihiyaare,” tati kaahaatati kandaase.

18 Iyati asisi nahatewetii kaatinihi satati kaahandoaatihi Porihoo mmonataati apipaahi poundihhi nepemaitatosati itapaati saateti itipihoo bimisihooi saundataase. “Nini Jisasi Kiraisihomi ambipataahi itipihonhi itapi maati namasi numwe hitataatonii numwe,” undataase. Undihhi keti kuraanhihi itipihoo kaati namasi notaise.

19 Aihhi itipihoo namasi naihi sandapi isihiya kaati iwinjaawi bimohiyihiya mmonawa kiyaami nawihoo nehohitihandami tanyaahandi aimi owetihiyawaawi namapi Poriyhi Sairaasiyai nepi isipi aisi nuwii isihiya ahoyanwii piwaatohipihhi awaisawhiyai nunyawaayopo.

20 Nunyawaawi piwihha mmonwii tipitapaahohiyhiyai saundawaatopo, “Kimurii utaamurii Judaahure. Judaahurisi nyami aunahipati maati maatihi nepi nanyopisasihe.

21 Aimi kurii nyahii Romihiyaanamii winihapipa ahotihihandi kandi winihapipa kuramihapa nyamihapai ipihatimimapi ausaapi kanyatamaase,” undiwi kaundawaatopo.

22 Saundwii kaundauhi isihiya nahatiya ahoyainji piwihha wiwa jaiwitiwihaisawi ahoyawii kurapi kaundawaatopo. Kaundauhi isihiya piwihha mmonwii tipitapaahohiyhiyai kuramii

apotihiri niyopi nipaaticbipa nausohaamapi
gupwata tiwitaatiwi tunniwi yahwinohiyahiya
kaundawaatopo.

²³ Kaundauhi Poriyi Sairaasiyai gupwata
tunniwi yahwinohiyahiya pihitiwi tiwawaay-
opo. Tipi napwitohitihandaatih numwaasisuw
kuri napuwawaayopo. Napuhauhi ishiya
piwaha mmoniwi tipitapaahohiyahiya utaaho
wo napwitohitihandi jaati bimisihoi
saundawaatopo, “Kinyi k+muri mihaanemapi
kimbaahapi anitimbipi napupwi itatamanipi
jaapi bime,” undawaatopo.

²⁴ Aihiko napwitohiyahiyai iwinjaati bimisihoi
sa piwaha watipihakaundauhi atisataati namati
kuri numwaasi maasomwaanji taahiwaiwa
nusatipa nainja otasaahaapihroti ah+wisataise.
Ah+wisatosati ipati neti witi nyepepi witi
tiwatahaati ahiyatosati kurami auhirisati
namahiwati anitisiati wisasati ah+wisataise.

²⁵ Ah+wihibi bindamaami Poriyi Sairaasiya
apatihipi apwiteteti Autaahaatihopi gaapundimi
aunihihiri aunihitimi Autaahaatihomi ambipati
niwimaamaise. Aihisasaahoya kapihi
napwitiwi bimohiyahiya at+wisawaayopo.

²⁶ Aihiketiki kuraanhipi ipipatipati
aungwohandi ipipatipinataise. Iyataati
anjanji napwitiataatiwihanji nawihara
animat+whaanjisi ipipatipinata nawiha mihaapi
yapipateti mwitipisohaha naumbwind+wataise.
Naumbwind+wihiami maasom+haiwaisangji
nund+wataise. Iyataati ami naasikura
napwitohiyahiaami wirihiri watipihiri
senihandi nahatewa nesipand+wataise.

27 Aihihura napw+tohiy+hiyai iwinjaat+ bimisiho nepataise. Nepat+ mmonata maasom+haiwa nahatewa nundih+ mmonataise. Mmonataat+ miyat+ gw+nyapenataise, mandih+ is+hiya napw+tohiy+hiya aim+ noaipasi yan+h+map+ niyauhetiso tat+ gw+nyapenataise. Gw+nyapenataat+ sawaho namatanaata tizat+ndo tat+ namatanaat+ niyaataise.

28 Niyaasih+ Por+ho koai waat+ kaahaata saundataase, “Nahatiyaan+n+ k+miyaan+n+ bimon+ k+wahon+ kiny+ amb+pat+ nop+sas+n+p+ t+mun+me,” tat+ Por+ho kaahaatat+ kaundataase.

29 Saundat+ kaundih+ napw+tohiy+hiyai iwinjaat+ bimisiho sis+ha nesi nap+taat+w+ is+hiyaap+ kaahaatamap+ naupwasi niyat+ it+h+raap+h+ nandaataise. Nandaat+ awaind+h+hand+ yayat+ itiwat+ Poriy+ Sairaasiyaam+ utatotot+ t+mahiyataise.

30 Iyat+ ko Poriy+ Sairaasiyai numwaasi noaipataise. Noaipat+ kuri saundataase, “Awaisururaahе, n+n+ napitaisan+h+ Autaahaat+ho ningi jap+h+ nan+maitaise?” undat+ kuri nunjenataise.

31 Nunjes+h+ kuram+ha saundamaase, “K+nyun+ k+waamaatun+ kimwaaya kimaas+hiyaun+ nepemait+w+ Awais+ho Jisaasihop+ g+wunyaasaih+ Autaahaat+ho jap+h+ nasamaitaise. Nasamaahon+h+ noaipap+ Autaahaat+h+om+h+iyaatimat+taapo,” undamaase.

32 Und+m+ Awais+ho ot+p+pat+ awaipat+ kiyat+ naan+h+hand+ net+ napotat+ jap+h+ nepas+t+h+andap+ kusasisun+ kap+h+ maas+ bimohiy+hiyaisun+ kaundamaase.

33 Aih+ sura apat+h+ napw+toh+t+h+hand+ jaat+

bimisihō kuri numwaati kurami asaaha baawusamataise. Iyati napwītohitihandi jaati bimisihouni mausasi sura apatīhi waapoho newaayopo.

³⁴ Aihī napwītohitihandi jaati bimisihō komi anīpīpīhi Poriyi Sairaasiyai numwaasi niyataise. Niyati nandapa kuri numwihī nanamaise. Aihī napwītohitihandi jaati bimisihouni mwaaya maatiyauni apwaataatuni Autaahaatihopi aimi nepemaitiwi giwunyaawaawi awaindihandi maaritawaayopo.

³⁵ Aihī aimi bowihihura awaisawīhiya tunniwi yahwīnohiyīhiyai satīwi natīwusaasawaayopo, “Utaahuri suri napwītohitihandi jaati bimisihō nuwausoasita kaundi nuwise,” undīwi natīwusaasawaayopo. Aihī nuwi napwītohitihandi jaati bimisihoi piwīha ka tīhi kaundawaatopo.

³⁶ Kaundauhi ko atisamapi niyati Poriyi Sairaasiyai saundataase, “Sahuraasangi aimi nutisi-soasitandi piwīha aimi awaisawīhiya nusoaasauhi nasataise. Isi sahuraahi napwītohitihandi namasisi maariho napaisaatitanīhi numwise,” undataase.

³⁷ Undihī Porīho kiya tunniwi yahwīnohiyīhiyai saundataase, “Yahuraanī isīhiya Romīhiyaamīhuraane. Aihī yahuraanī maipihandi wīndī kaisaihaahī baiwi awaisawīhiya piwīha tipītapaapi mohopo. Aiwī kiya wīndī Romīhiyaamīhure maatiwi nehīhandi isīhiyaami ndīheti nyawawaayopo. Nyapi nanyamaasi napiwi nanyapuwawaayopo. Aisi wani yahuraanyangi noasawi bipi

natiwinyoasititaatwitowo? Owetise. Sawana napiwī natiwinyoasito,” undataase Porīho.

³⁸ Aihī tunnīwī yahwīnohiyīhiya piwīha sa nesi nuwī awaisawīhiyai kaundawaatopo. Aihī kiya atisawaawī kurapī Romīhiyaamīhure undauhī atisawaawī kiya yayawaayopo.

³⁹ Yayawaawī kiya bīpi napiwī Poriyī Sairaasiyai satīwī kaundawaatopo. “Nyahī maipīhandī kasisaatī nasapuwīhaayono,” undīwī napaisaatī bīpi nupusoasawaayopo. Aiwī aunahīpa kurī napwinjīpati namasi nutaatīmī kaundawaatopo.

⁴⁰ Kaundauhī kurī napwītohipīpīhī namasi tītīhī apopaatī Ritiyaahaatamī anīpīpīhapī nomaise. Numwī noaipapī isīhiya Jisaasihopī gīwunyaahohiyīhiyai usonīmī kiyai piwīha kiyaamī gīwunyaahohītīhandī amī omanītītīhī andītīwipīha kaundamaase. Kaundīmī kaimīmapī kiyai Piripaihanda namasi nomaise.

17

Poriyī Sairaasiyai Isīhiya Tesaronaikaahan- daahapīhiya Tiwītaatīwiyawaayopo

¹ Aimī Poriyī Sairaasiya numwī aunahīpati Ambiporisihanda noaipamaise. Aimī katī aunahīpiti namasi numwī aunahīpa wītī Aporoniyaahanda noaipamaise. Noaipapī kapīhī namasi numwī aunahīpati Tesaronaikaahanda noaipamaise. Iyataatī satī aunahīpita Judaahiyaamī anḡanḡ kiya ahoyanohaanaḡanḡ waanḡ ahendaise.

2 Porho wapiwapihi daayataahura titihi Judaahiyaami anjanji piwaha wapaapuni Autaahaatihopi gwinyaapi gaapunditaatiwi ahoyanohiwaiwaapihi nohosu kati kiyati Judaahiyaami anjanji ahoyanohitihandaatiji maasi kiyaisati nandaataise. Iyati Porho Judaahiyaami asisiha Sapaatihandi mairi manyeti kiyai Autaahaatihomi piwahaapi kaundataase.

3 Kaundataati Autaahaatihomi piwaha ahotisihaapi ausaati nesipa sata kaundataase. “Nyangi Japihi Nanyamaitandi Autaahaatihohi Ahiwisihopi naanjihandi neti napotati japihi nepaitaise tati piwaha aimi ahotisihore,” undataase. Undatosati wa piwaha saundataase, “So Jisaasimopi kasatohimo Nyangi Japihi Nanyamaitandi Ahiwisihore,” undataase.

4 Undihi kurami piwaha atiwisohiyihiyaami Judaahiya usa Poriyi Sairaasiyaami piwahaapi satawaatopo, “Poriyi Sairaasiyaami piwaha akitinhi akaahaaso,” tiwi kurami piwaha iwinjapepihiririwi giwunyaawaayopo. Aihisi usa Judaahiyaamatipimetahiya Autaahaatihopi aunihihiri katiwi gaapundiwihiya bindawaayopo. Aiwisi kiyami usa taahiyihiya kurami piwaha atiwiri iwinjapepihirawaayopo. Aihisi amisihiya awaisawihiyaami apwaatiyaisangi naasi kati kiyawaayopo.

5 Aihisi Judaahiya usa sandapi mmonawaawisi mimaipaiwisi gwinyapenawaayopo. Gwinyapenawaawisihiya titahiyihiya ahoyanohohipipihisi nuwisihiya maatiimaatiwisi wirititiwihiyai mmoniwisi numwaapi

ahoyawaayopo. Aihî maatiimaatiwi wîretîtohiyîhiyaunî Judaahiya Jisaasihopî gîmunyaahohiyîhiyaunî maasi ahoyainji isîhiya kapîhî aunahîpitaahapîhiya Poriyî Sairaasiyaapî atisawaawi kurapî apowitandîha ñuñaatîwî katawaatopo. Aihî sati aunahîpitaahapîhiya ñuñaatîwî katohiyîhiyai nîwipinjawi maasi katawaatopo. Aiwî kiya nahatiya naiwî utaaho wo Jesonîhomî anîpîpîhî Poriyî Sairaasiya binye tîwî anaanî nimbîpupwî maasomwaanî nawatapî mmonawaayopo.

⁶ Mmonawaawi Poriyî Sairaasiya owetihî namapî Jesonîhoaisunî isîhiya usa Jisaasihopî gîwunyaahohiyîhiyaisunî nepî aisi nuwî isîhiya awaisawîhiya satî aunahîpitaahapîhiyai satîwî kaundawaatopo. “Utaahurî wurî maipîhaiwa kaimî aunahîpa nahatewaara daimbîmî wanî nyamî aunahîpataahî nammî noaipamaise.

⁷ Noaipasîhî Jesonîho kuri numwaatî maasi bindataise. Iyataatî utaahurî kurunî isîhiya kîmiyaunî nyamî awaisîho Sisaahomî wînhapîpa nemapî satîwîhiyaare, ‘Awaisîho wo isîhiyai iwinjaatî bimîtandîhopî Jisaasihore’ tîwî katawaatopo, undîwî awaisawîhiyai kaundawaatopo.”

⁸ Saundîwî kaundauhî isîhiya usîhiya asîhiyaunî amî mitîhiya awaisawîhiya aunahîpa satî jaawî bimohiyîhiyaunî sa pîwîha atisawaawi kiyaamî maarîho wîndotaise.

⁹ Aihî Jesonîhoaisunî isîhiya koaisawî maasi niyohiyîhiyaisunî awaisawîhiyaami pîwîha atiwi nawîho tîmaitaatîwî kaundauhî kiya Jesonîhoaisawîhiya atiwi nawîho tîmawaayopo.

Aiwî nawîho nunyauhiyawaawî namapî kiyai natîwusaasauhî nowaayopo.

Poriyî Sairaasiya Aunahîpa Beriyaahanda Autaahaatîhomî Pîwîha AUSAAMAISE

¹⁰ Aihî sura apatîhî isîhiya Jisaasihopî gîwunyaahohiyîhiya Poriyî Sairaasiyai ketî nepî aunahîpatî Beriyaahandaahapî natîwusaasawaayopo. Natîwusaasauhî kurî numwî Beriyaahanda noaipamaise. Noaipapî Judaahiyaamî anjanî ahoyanohîtîhandaatîhapî niyamaise.

¹¹ Iyataatî Judaahiya Beriyaahanda bimohiyîhiya Tesaronaikaahandaahiyaamataiwî Poriyî Sairaasiyaamî pîwîha atitaatîwî poundataamaise. Owetise. Kiyai kurî Autaahaatîhomî pîwîha kaundisaihî atitaatîwî maaritawaayopo. Iyawaawî Porîhomî pîwîha kaundisîhaapî akîtîhaaro e jaiwitaha kanyatiso tîwî gwînyaapî mmondaatîwî asisî nahatewetî Autaahaatîhomî pîwîha utîpîhandaatîhî ahotisîha awîtawaayopo.

¹² Aihî Judaahiya taahiyîhiya Jisaasihopî gîwunyaawaayopo. Aihî amî isîhiya Judaahiyaamatîpîmetahiya usîhiya amî asîhiya nehî isîhiyaunî amî ambîpatî awaipatî nepî awaisawîhiyaimatîwîhiyaisangi Jisaasihopî gîwunyaawaayopo.

¹³ Aihî ipotîhura Judaahiya Tesaronaikaahanda bimohiyîhiya atisawaawî Porîho Beriyaahanda Autaahaatîhomî pîwîha ausaase tauhî namapî Judaahiya Beriyaahanda mmondaatîwî nowaayopo. Nuwî noaipapî

Poriyi Sairaasiyaapi apowitandihā piwihā kaundiwi isihiya usihiya asihiyaami gwinyaahohitihandi nepi nusopisawayaoyo. Aihī nahatiya ahoyaniwi nūṇaatawaatopo.

14 Saiwi nūṇaatiwi isihiya Jisaasihopi gwunyaahohiyihiya keti kuraanihi Porihoi numwaasi nutaatiwihiyai kaundauhi kiya yanihimapi Porihoi numwaasi durihiraini nowaayoyo. Aihī Sairaasiyi Timoteya kapihi aunahipa Beriyaahanda maisahwi bindamaise.

15 Aihī isihiya Porihoi watiwiwi numwaasi niyohiyihiya Porihoi numwaasisuwi aunahipa Atenjihandaahimawaayoyo. Atenjihandaahimapi japihi kiya Beriyaahandaahapi nasawaayoyo. Nasauhi Porihoi Sairaasiyi Timoteyaapi sata kaundataase. “Sairaasiyi Timoteya nīngisenda keti napita nuwi kaundiwise,” undataase. Undihī kiya napīwi kuri kaundawaatopo.

Porihoi Autaahaatihomi Piwihā Aunahipati Atenjihanda Ausaataise

16 Aihī Porihoi Sairaasiyi Timoteyaapi Atenjihanda jaati bindataise. Bindataati isihiya sati aunahipitaahapihiya autaahaatihoi jaiwitiwihoi taahihoi sawanaami ikwiraahi kaiwi ahiyawihopi pihitiwi gwinyaapi bimauhi usonataise. Usonataati komi maarihoi nusopisadataise.

17 Aihī Porihoi aṇaṇi ahoyanohitihandaatihī nandaati Judaahiyaisatuni isihiya usa Autaahaatihopi aunihihiri katiwi gaapundohiyihiyaisatuni Jisaasihopi piwaatataise. Iyati

asisi nahateweti isihiya ahoyanohipipihini noti amisihiyaisi Jisaasihopi kaundataase.

18 Aihisihiya usa gwinyaitaatiwihaiwa pihitiwi naitaatiwipiwaatohiyihiya kiyaami ambipati Epikuriyanihiyaatihiami usa Sitohikihiyaatihiporihoisawi kiya pihitiwipiwaatawaayopo. Piwaatawaawikiya Porihopisatawaatopo, “Kimo utaamo piwihanopisasinihakatisinapititakatitande?” tawaatopo. Aihiami usa satawaatopo, “Kimo utaamo autahaatihotaahihoyapihiya usaamihataahapihopikanyatataatindihota?” tawaatopo. Sandikatohitimandijisaasihopunisihiyajapihi Jisaasihomataiwinepaitaatiwihandapuniusaati kaundihikatawaatopo.

19 Aiwi isihiya ahoyanowi piwaatohipipihini Ariyopakaasihandaasiniporihoi numwaasi niyawaayopo. Numwaasi naiwi porihoi saundawaatopo, “Nyahikinyi piwihawanihaisihiyai kaundingiha gwinyaitaanijihaitikanyatitaape.

20 Iyataati sa piwihakanyatinihiatishawiwipiyihakanyatinihikaamitanyaahaapi kinyikanyatisamihinyahiatisaatimmondihawe,” undawaatopo.

21 Aiwi isihiya Atenjihandaahapihiyauniami isihiya usa wapihapihiyakapihi Atenjihanda bimohiyihiyauninahatiya wapa kamaiwi nehi kiya bindawaawipiwihawanihapaahihipiwaatowi mmoniwi atisawaayopo.

22 Aihisihiya sisihoyariyopakaasihandaasiniahoyanowi bimohiyihiyaami ndihetiporihoyariyopakaasihandaasiniahoyanowi

doti bitondaati kiyai saundataase. “Sahi Atenjihandaaahapimiyaate, sahi autaahaati+hore tiwi wapa taahipiipaapi gwinyaapi gaapundi+taatiwi pihitiwi gwinyaamihauhi nini aimi jasonataayo.

²³ Aindi nini aimi sami aunahipata daindi mmonata sami autaahaatiho taahihopi gaapundiwi kiyohipipihi mmonataayo. Aindi nini sami autaahaatihopi nandapa tihwi numwitaatiwi nawiha tiwatinyepaiwi nopi notihohitihandeti piwihaha satiwihaha jipati+piyauhi mmonataayo, ‘ki+mandi autaahaatiho wo monaahopihande,’ tiwi kandeti jipati+piyauhi mmonataayo. Aiwahi sahi autaahaatiho ko windi moniwihopi nehihandi gaapundawaayopo. Aisi Autaahaatiho windi moniwihopi Akitihopi nini wani ausaati kasaitaano.

²⁴ Autaahaatiho yapipatuni nahatewa yapipataapihi gimunyainjipi+pa ahotimbipauni ahiyataise. Iyataati saiwa ahaisiho yamihapatamuni yapipatamuni Awaisihore. Iyataati Autaahaatiho Awaisihosi sami autaahaatihopi siwipati kihaiwa kaiwi anjitihihi ahiyauhi ahotipatamatiyati Autaahaatiho windi katihi siyati bimimitaise.

²⁵ Iyataati Autaahaatiho wapaapi nenoaahimetahore. Isi isihiya Autaahaatihoaisi wapa namumwitaapo. Owetise. Autaahaatiho sawaho nahatewaami tanyaahosi isihiya nahatiyaisi asi+hiya bimitaatiwihanduni nahatewauni nunyahore.

²⁶ Iyataati asihio Adaamiho naasomaahihii Autaahaatiho neti isihiyai awaindemasihii

isihiya kahatamatipetahiya noaipawaayopo. Iyati Autaahaatihoni neti isihiyai yatipiyati yiyandihini yapi nahatewaara ahewisataise. Iyataati isihiya bimitaatiwihura namihanati ahiyati ami yapipati yatihiri kiyati kapihi nehi kiyaamihapihi bimitaatiwi ahewisataise.

²⁷ Autaahaatihoni isihiyai kiyati ahwindimandi ami kiya Autaahaatihopi daapi koai usondaatiwi kiyataise. Iyataati Autaahaatihoni nyami windi kaanini bimimise. Deti bindataise.

²⁸ Aihini Autaahaatihoni nyangi watipihandini nanyamihini komi watipihandaahini nyahini maarisaiti ditihirini newaati ami daayaati bindahaayo. Iyataati sami usa amiti haisawihiya piwaha jipati piyohiyihiyaami wo satati jipati paisihaare. 'Nyahini nyangisangi komi manyinyaanine,' tati jipati paisihaare.

²⁹ Isi akite, nyahini Autaahaatihonini mwaayaanini maatiyaanine. Iyataati isihiya kiyaami gwinyaahohitihandaahini kiyaami ikwiraahini ipati nawaha autaahaatihore tiwi kiyohiwaiwaapi Autaahaatihopi setahore maatihaawo.

³⁰ Iyataati jihura isihiya windi gimunyaapi nanihaiwi bimauhi Autaahaatihoni kura kiyaami maipihaiwa kiyohiwaiwaapi saiwa kamaiwise undati naanjihandini nunyataamaise. Owetise. Nehi bipi iwinjaati bindataise komi Mwaahoni noatipati titihemaitando. O wanihini Autaahaatihoni sahi baiwi nepemaitiwi nisapi ginunyaapise undati isihiya nahatiyai aunahipa nahatewaara kaundataase.

³¹ Iyataati isihiya yapihi nahatewaara

bimohiyihiyai Autaahaatihō neti tithi biyati tipitapaati usondandihā asisihā wa aimi namihanati ahaise. Iyati Utaaho Wo isihiyai tithi tipitapaati usondandihoi aimi ahwise. Isi Komihetapi Autaahaatihō isihiyai tithi biyati tipitapaati usondaise. Iyataati Autaahaatihō isihiyai Utaaho So tithi biyati tipitapaati usondandihoe tati nahatiyai nunjati jomaahipataatihapi Koai ahowimati japihi numwaataise,” undati Porihō isihiya Atenjihandaahapihiyai kaundataase.

³² Kaundihī kiyaami usa Jisaasiho napotati japihi jomaahipataatihapi nepasitihandapi atisawaawi sisipihitawaayopo. Aihī amī usa Porihoi saundawaatopo. “Sandapi ipoti jihaati kanyatisamihī japihi atitaano,” undiwī Porihoi kaundawaatopo.

³³ Undauhi Porihō atisamapi kiyai namasi no-taise.

³⁴ Naihi isihiya usa naasiyaahihī Porihomī piwihā kaundisihāapi akaahaaso tiwī Porihomīhihoanī nuwī Jisaasihopi gwunyaawaayopo. Aiwī siyaami wo komi ambipati Daiyonisiyaasihore. Iyataati so utaaso isihiya awaisawihya sisihō Ariyopakaasihandaasinī ahoyanohiyihyaamihore. Aihī amī apopaati waati kaatami ambipati Damarisihaatunī amī isihiya usaimaawunī Jisaasihopi gwunyaawaayopo.

18

Porihō Aunahipati Korindahanda Autaahaatihomī Piwihā Ausaataise

¹ Aihî Porîho ipotîhura aunahîpa Atenjîhanda namasi aunahîpa Korindîhandaaahapî notaise.

² Notî Korindîhanda noaipatî utaaho wo komî ambîpatî Akwiraahoai usonataise. Akwiraaho so Judaahiyaamîhore. Iyataatî so utaasomî aunahîpatî Pondaasihande. Akwiraahounî apwaataatî Pîrisiraahaatunî yapîpatî Itarihandamî aunahîpatî Romîhanda bimambîmîhasanyure. Bimambîmîhasanyurisi awaisîho Kîrotiyaasiho Judaahiya nahatiya Romîhandî namasi nutaatîwî katihî kandapî kasanyurî Korindîhandaaahapî nammîhasanyure. Aihî kasanyuri Porîho usondandî notaise.

³ Iyataatî Akwiraayî Pîrisiraaya maasapîhomî atîtatî* anḡanḡî anḡmatîtaatîwîhatî gwînimî isîhiyai nunyamî nawîho nepîhasanyure. Aihî Porîhoaisangi sîkiyatî maasapîhomî atîtatî gwînahosî kasanyuri notî nîwipaati maasî bindataise. Bindataatî kasanyurisiatî maasî maasapîhomî atîtatî gwînataise.

⁴ Aihî Porîho kapîhî kasanyurisiatî bindataatî Judaahiyaamî asisîha Sapaatîhandî nahatewetî Judaahiyaamî anḡanḡî ahoyanohîtîhandaatîhî niyataise. Niyatî Judaahiyaisunî Judaahiyaa-matîpîmetahiyaisunî Porîhomî pîwîha akaahaare tîwî gwînyaitaatîwî biyatî andîtitatî waatî kaundataase.

⁵ Aihî Sairaasiyî Timoteya yapîpatî Mase-toniyaahanda namasi aimî napihî Porîho na-

* **18:3:** Sandî usa maasapîho akoho nyahî Anḡatîhiyaanamî maasapîhomî atîtatapîmaatopo. Owe. Kauho amî osiho amî sipîsipîhandî siyahapaamî atîtatapîtopo.

mati asisi nahateweti piwiha Jisaasiho katati kaiwaiwaapiha ausaataise. Iyati Porihoni piwiha ausaataati saundataase. “Nyangi Japihi nanyamaitandi Autaahaatiho Ahiwisiho Jisaasihore,” undati waati andititati kaundataase.

⁶ Saundati kaundihini kiya Porihonipiwiha nemapi koai sisipihundawaayopo. Sisipihundauhi kiya kiyohitihandapi Porihoni namihanati siyati kiyataise komi apotihiriniyosirihireti ikwaatipihoni ahotimbipatiwihaamatosati saundataase, “Sahisisiha namaayotati kaanini tihisihaapihinuwi naanhandi newaawaahi sandi nisihandaahimaahe. Sawanaatamihandaaheni. Isi nini piwiha kimbihini amusaati namati isihiyi Judaahiyaamatipimetahiyai piwiha ausaati kaunditandi nutaano,” undataase.

⁷ Undamapi Porihoni Judaahiyaamini anaanini ahoyanohitihandini namasi notaise. Noti utaahoni wo Judaahiyaamatipimetahoni Autaahaatihopini aunihihirini katati gaapundahoaapihini notaise. Iyataati komi ambipati Titiyaasi Jasiitaasihore. Iyati komi anaanini Judaahiyaamini anaanini ahoyanohitihandini deti ahendaise.

⁸ Aihini anaanini ahoyanohitihandini sandini mitihoni awaisihoni Kirisipaasihore. Aihini kusasini Kirisipaasisusasini Porihonipiwiha atiwi Awaisihopini giwunyaawaayopo. Aihini amini isihiyi usa titaahiyihiyi Korindihandaahapihiyaisangini Porihonipiwiha baiwi atiwiwi Awaisihopini giwunyaapi waapohoni newaayopo.

⁹⁻¹⁰ Aihini asisiha waara apatihini Porihoni siwipatini witi awaisihoni kaundihini siyahatini mmonataise.

“Nini gi baindi ginjaati bindataayoni kinyi isihyaapi yamaimbi andititipi nisi piwaha namaamihaapi koninhi anusaape. Iyataati isihya kimatii aunahipimataahapihiya nisapi ginunyaapi nisihyaimatitaatiwihya titaahiyihiya bindawaayopo. Bindawaayowi ami usa dopi gi windi timaahiwitaapo,” undati Awaisiho Porihoi kaundihii mmonataise.

¹¹ Aihii Porihoi kapihii Korindhanda bimihii kinaungwaha naasaahitihii waatihoo ikwarii naasairitihii wirami naasohii sanausotaise. Sanawihii bindataati Autaahaatihomii piwaha isihiyai kataunjataise.

¹² Aihii ipotihura utaaho komii ambipati Gariyoho noaipati yapipati Akaiyaahanda jaati bindataise. Aihii suraanihii Judaahiya nahatiya dosisii naiwi Porihoi isiwawaayopo. Isipi piwaha piwaatiwi titihemahohipipihapi numwaasi niyawaayopo.

¹³ Naiwi awaisihoo Gariyohoi saundawaatopo, “Kimo utaamo isihiyai Autaahaatihopii gaapundiwi yaitaatiwi nyami winihapipeti windi biyati titihimetihandi kataunjataise,” undawaatopo.

¹⁴ Undiwi kaundauhi Porihomiiha wihooanaha kaundi totataihii Gariyoho kiya Judaahiyai saundataase. “Judaahiyaate, kimo utaamo gamanhiyaanamii winihapipa netii nopisatami maipihandi awaindihandi windi ko kiyonihii sahi napiiwi katisaihaahii nini samii piwaha nga atisito.

¹⁵ O sahi napiiwi piwahaapuni ambipati wiwaapuni winihapipa sawanaatamapauni ningi

kandisaihaahi nini windi atihomaasito. Nehi sawanaati titihemapise. Nini piwaha siyahaiwa mmoniti tipitapaitandi pondise,” undataase.

¹⁶ Undatosati tunnwi yahwinohiyihiyai kaundih kiya nepi ishiya piwahaapi ahoyanohiyihiyai natiwusaasawaayopo.

¹⁷ Aih ishiya piwahaapi ahoyanohiyihiyai utaaho wo anaanj ahoyanohitihandami awaisiho komi ambipati Sositenesihoai isiwatawaayopo. Isiwatawa anjhandi ahoyanwi piwaatohitihandami masapihihi tiwawaayopo. Tiwauhi kandapi awaisiho Gariyoho nehi nanhiyati iwinjataise.

Porho Yapipati Siriyaahandami Aunahipati Andiyokihandaahapi Japih Notaise

¹⁸ Aih Porho Korindihanda asisaha taahiwaiwaara ketinjati notaati ishiya Jisaasihopi gwunyaahohiyihiyai ipihrete undataase. Undamapi Porho aunahipati Sengiriyahandi detitih kataahapi notaise. Noti Sengiriyahanda bindataati komi misisaha tisatinataise. Porho misisaha tisatinjati mand jihura Porho Autaahaatihomi ndiheti piwaha wa katati wisasa ahiyatatihaasi kaapi misisaha tisatinataise. Tisatinamapi Akwiraayi Pirisiraayaisati maasi sipihandi nesi yapipati Siriyaahandaahapi niyataise.

¹⁹ Aih kiya naiwi aunahipati Epesaasihanda noaipawaayopo. Noaipapi sipihandotapi timahiyawi Porho kapih kasanyuri ahewisamapi sawahohih Judaahiyaami anaanj ahoyanohitihandaatihapi niyataise. Niyati

Judaahiyai Poriho piwaha kaundih maasi piwaatawaayopo.

²⁰ Aih Judaahiya usa Porihomi piwaha baiwi atisohiyihiya Porihoai saundawaatopo. “Kinyi nyangisapi wonji bimambipi naitaapo,” undawaatopo. Aih Poriho kiyaamha windi atihomaawise.

²¹ Atihomaawisati kiyai Poriho saundataase, “Autaahaatihomihandisi ko katonaahi japihi napiti jainjaito,” undataase. Undatosati saundataase, “Ipihirete,” undamapi Poriho sawahohihi Epesaasihanda namasi sipihandoti yamwaati niyataise.

²² Niyati Sisariyaahanda noaipataise. Noipati sipihandotapi tihahiyati Jerusaremihandahapi niyataise. Niyati isihiya Jisaasihopi giwunyaahohiyihiyai usonati ipihirete undataase. Undati kapih nanotaise. Nanotati bowihi nepasi daahi Andiyokihandahapi notaise.

Poriho Mairi Maara Daayati Autaahaatihomi Piwaha Ausaataase

²³ Noti Andiyokihanda nehi masihonji bimainjati japihi Andiyokihanda namasi noti yapihauri Garesiyaahandamuni Pirisiyaahandamuni aunahipihaiwaara daayataise. Daayati isihiya Jisaasihopi giwunyaahohiyihiyai piwaha kaundati anditiwiwati daayataise.

²⁴ Aih suraanhi utaaho wo Judaahiyaamho komi ambipati Aporosiho nasati Epesaasihanda bindataise. Iyataati komi aunahipati Arekisandiriyaahande. Iyati Aporosiho so

maahomwaanj̄i naahomaan̄ij̄i biyati itatamanati p̄iwaatahore. Iyati so utaaso Autaahaat̄ihomi p̄iw̄iha utip̄ihandaat̄ih̄i ahotisiha biyati mmonati gw̄inyaahore.

25 Aih̄i is̄ihiya koai j̄ihura Awais̄ihom̄ih̄ireti japep̄ih̄ir̄iw̄i kaitaat̄iw̄ihandap̄i kaundauhi aimi gw̄inyaahore. Iyataati so Aporosiso Jisaasiho kaiwaiwaap̄i maaritati t̄it̄ih̄i ausaati kaundahore. Iyati ko Jon̄iho is̄ihiyai neh̄i waapohora baawusind̄ihandap̄i gw̄inyaahore.

26 Aih̄i Aporosiso Judaahiyaami aṅaan̄i ahoyanoh̄it̄ihandaat̄ih̄i yamaayat̄i bitonda p̄iw̄iha ausaataise. Aih̄i Akwiraaȳi P̄irisiraaya koais̄i atiwiimi usonamaise. Uson̄imi kasanyurami aṅip̄ip̄ih̄i numwaasi maasi nomaise. Aimi kasanyuri ko Aporosisoai Autaahaat̄ihom̄ih̄iwaap̄i baimi daih̄ira nuses̄ipap̄i ausaap̄i kaundamaase.

27 Aih̄i Aporosiso aunah̄ipati Epesaasihanda namasi yap̄ipati Akaiyaahandaahap̄i nutandaihi is̄ihiya Jisaasihop̄i ḡiwunyaahohiȳihiya Epesaasihanda bimohiȳihiya Aporosiso Akaiyaahanda niyon̄ih̄i Jisaasihop̄i ḡiwunyaahohiȳihiya maarit̄iw̄i keti p̄iwaund̄iw̄i numwaitaat̄iw̄i utip̄ihand̄i j̄ipati paiw̄i nusoaasawaayopo. Aih̄i Aporosiso not̄i yap̄ipati Akaiyaahanda noaipataise. Noaipati Autaahaat̄iho gaahati kaw̄isati ami sawahop̄i ḡiwunyaitaat̄iw̄ihandun̄i numwih̄i kop̄i nga ḡiwunyaahohiȳihiyai Aporosiso p̄iw̄iha kaundati biyati aungwohand̄i and̄it̄iw̄iwataise.

28 Siyati and̄it̄iw̄iwataati is̄ihiya nahatiyaami nd̄iheti Judaahiya sawanaami p̄iw̄iha

m+maipaiwi gw+inyaapi kaundoh+haapi
 m+maip+i+wi katowo undati kiyaam+ha
 ip+hatisamataise. Ip+hatisamataat+ satat+
 kaundataase, “Nyangi Jap+hi Nanyamaitand+
 Autaahaat+ho Ah+wis+ho so Jisaasihore,” undat+
 Autaahaat+hom+ pi+w+ha ut+pi+handaat+hi aim+
 ahot+handis+ ausaat+ kaundataat+ kiyaam+
 pi+w+hai ip+hatisamataise.

19

Por+ho Aunah+pat+ Epesaasihanda Autaahaat+hom+ Pi+w+ha Ausaataise

¹ Aih+ Aporosiho aunah+pat+ Korind+handa
 bindataise. Bimih+ sura Por+ho yap+ipataap+hi
 nunjati aunah+pat+ Epesaasihanda noaipataise.
 Noaipat+ kap+hi Epesaasihanda is+hiya usa
 Jisaasihop+ gi+wunyaahohiy+hiyai usonataise.

² Usonataat+ kiyai Por+ho sata nunjenataise,
 “Sah+ j+hura Jisaasihop+ gi+wunyaahauh+
 Autaahaat+hom+ It+pi+ho nasat+ sam+hat+hi
 nandaataiso?” undat+ nunjenataise.
 Nunjes+hi kiya Por+hoai saundawaatopo,
 “Nyah+ Autaahaat+hom+ It+pi+ho sop+ wind+
 at+homisaahiyaane,” undawaatopo.

³ Aih+ Por+ho kiyai sata nunjenataise, “Sah+
 waapoho ni+napitiyaho newaayopo?” undataase.
 Und+hi kiyaam+ha wihoaan+ha saundawaatopo,
 “Jon+ho is+hiyai baawusis+homatiyaho nehaayo,”
 undawaatopo.

⁴ Undauh+ Por+ho kiyai saundataase,
 “J+hura is+hiya maip+haiwa namap+ jap+hi
 nepemaitawaayopo. Aih+ Jon+ho kiya

nepemaitohiyihiyai saundataase, ‘Nyahi Autaahaathihoenda nasaati aimi nepemaitihaayo undiwi isihiyai nunjitaatiwi waapoho nepise,’ undati Joniho kiyai waapohora baawusataise. Baawusataati kiyai satati kaundataase, ‘Utaaho wo nisi ipoti napitaise. Isi kopi giwunyaapise,’ undataase,” Undati Joniho isihiyai utaaho nisi ipoti napitaise undisihho Jisaasihopi kaundataase undati Porihho kiyai kaundataase.

⁵ Kaundihikiya Epesaasihandaahiya piwiha sa atisawaawi Awaisihho Jisaasihomi ambipataahi waapoho newaayopo.

⁶ Nehauhi ami Porihho kiyaami mitihaatihikiwihi ahewisataise. Ahiwihiki Autaahaatihomi Itipihho nasati kiyaamihatihiki nandaataise. Nandaasihiki kiya Autaahaatihomi Itipihoraahi keti kuraanihiki piwiha waniha kiha kiha katiwi piwaatawaayopo. Aihiki Autaahaatihomi Itipihho ko Autaahaatihomi piwiha ausaitaatiwi giwunyaasihiki piwiha sawanaamiharaa keti kuraanihiki ausaawaayopo.

⁷ Iyataati isihiya siya 12 kaiwihiyaare.

⁸ Aihiki Porihho kapihiki Epesaasihanda bindataati Judaahiyaami anaaniki ahoy-anohitihandaatihiki nandaati Autaahaatihomi piwiha yamaayati andititati Autaahaatihho iwinjaati bimitandihandapi ausaati kaundihiki maasi kanawaatopo. Siyati Porihho kapihiki Epesaasihanda piwiha kaundati ausaati bimihiki waatihho muri mo sanausotaise.

⁹ Aihiki isihiya usa Porihho piwiha ausaati kaundisihapi ponyatisiki kinyiki piwiha wihiki atihomaahito undiwi wihiki baiwi

gimunyaahopo. Aiwi Awaisihomihaiwaapi maipiha katiwisihiyaami ndihetisihiphitawaayopo. Aih Porihonamat isihiya Jisaasihopi gwunyaahohiyihiyaisaahihinumwaasi notaise. Numwaasi noti Tairanaasihomi anjhandi kataunjindihandaatihinandaataise. Iyati Autaahaatihomi piwihasisi nahateweti ausaati kaundihiami isihiya usai maawi atisawaawi maasi Porihoisawipiwaatawayayopo.

10 Siyati Porihokapihipiwiha ausaati kaundati bimihikinaungwiha yatimwisanausotaise. Aih Judaahiyauni Judaahiyamatipimetahiyauni yapipati Esiyaahanda bimohiyihiya Awaisihomi piwihatisawaayopo.

Utaaho Wo Sikepaahomi Mwaayaapihaare

11 Aih Autaahaatihomi watipihandaahi Porihogonipati watipihaiwa kahatamatipetahaiwa kiyataise.

12 Aih isihiya apotihiri nesi nuwi Porihomi ambipateti ahiyawinepi isisi nuwi isihiya timbipaisahiyaamiheti ahiyauhi kiyaamitimbipauni itipihomaipihapauni keti owesuendaise.

13 Aih Judaahiya usa kapi kapihidaiwitipihomaipihapa isihiyaamihetibimimbipainemawaayopo. Nemapi amigaaromaipo tiwi Awaisiho Jisaasihomi ambipati ambihitawaatopo. Ambihitiwi itipihomaipihoisihiyaamihetibimisihoi saundawaatopo. "Porihopiwiha ausaataati Jisaasihoretati ambihitisho komi ambipataahi ninini

kasatataatonì sahi isìhiyaamìhetì bimimaawì namasi nuwìse,” undawaatopo.

14 Aihì utaaho wo komì ambìpatì Sikepaahomì mwaaya ikwìrì naasairìtihì auhìramì yahurì 7 kaiwìhiyaare. Iyataatì so Sikepaaso Judaahiyaamì nandapa tìhìwì Autaahaatìhoai nunyohiyìhiya pìrisihiyaamì awaisìhore. Aihì komì mwaaya katì kaiwì itìpìho maipìhapa isìhiyaamìhetì bimimbìpai nemaitotìwì kiyawaayopo.

15 Saiwì kiyauhì itìpìho maipìhapa utaaho womìhetì bimimbìpa kiyai saundawaatopo, “Nyahì Jisaasihoaisaahì aimì usonaatì atisaahiyaanìne. Iyaatì amì Porìhoaisangi aimì usonaatì atisaahiyaanìne. Isì sahi nehìhiyaatisì napitetahiyaatìtawaawìtopo?” undawaatopo.

16 Undauhì utaaho ko itìpìho komìhetì bimisìho napwaatatì kiyai asakiyatì pìhìta kohimatatì tiwataise. Iyatì kiyaamì ambìpatì netì nusopìsasatì amì kiyaamì apotìhìrì niyohohìpìpa netì napwìratì kaihì namapì somaahiyìhiya sandì anìndì namasi yanìhìmapì nowaayopo.

17 Aihì isìhiya Epesaasihanda bimohiyìhiya Judaahiyaunì Judaahiyaamatìpìmetahiyaunì sandapì atisawaawì isìhiya nahatiya awaindìhandì yayawaayopo. Yayawaawì Awaisìho Jisaasihomì ambìpatì asakaiwì waatì nìwimaawaayopo.

18 Aiwi jìhì aimì gìwunyaahohiyìhiyaamì usa napìwì kiyaamì onaapìpa kiyohìwaiwa isìhiya taahiyìhiyaamì ndìhetì ausaapì kaundìwì namawaayopo.

19 Aiwi amì isìhiya gaapìpatunì onaapìpaunì

kaitaat+iwi utipi+haiwa ahotiwaiwa nepi nahatewa isihiyaami ndiheti t'hoawaayopo. Iyataati saiwa utipiwa nawiho aungwohaiwa ambipati owehaiwa jihura nunyawipi nepihaiwaare.

²⁰ Saiwa siyati noaipataati Awaisiho Autaahaat'homi piw'haami watipi+handi auta noaipataise. Aih+ isihiya nahatiya piw'ha ka atisawaayopo.

*Porihopi Isihiya Epesaasihandaahiya
Ahoyan+iwi Itihitawaatopo*

²¹ Aih+ saiwa noipas+ihi ipotihura Autaahaat'homi Itip'ho Por'hoai kaundih+ Por'ho yap'hauri Masetoniyaahandaahapuni Akaiyaahandaahapuni notati japihi Jerusarem'handaaahapi naitandi gwinyaataise. Iyataati ami Por'ho sandaase, "Nini Jerusarem'handaaahapi naindati ipotihura nundi isihiya Rom'handaaahiyai usondaano," tati kandaase.

²² Aih+ Por'ho satati kata gwinyaataati utaahuri wuri Por'hoai anditiwipi maasi daisururi Timoteyi Irasitaasiyai jhi Masetoniyaahandaahapi natausaasataise. Natausaasatosati Por'ho masihonji yapipati Esiyaahanda bindataise.

²³ Bimih+ suraan'hi isihiya Epesaasihandaahapihiya Awaisiho Jisaasihom'hi+retapi ahoyan+iwi itihitiwi nunaataawaayopo.

²⁴ Aih+ utaaho wo komi ambipati Dimitiriyaas'ho bindataise. Iyati so utaaso naw'ho gorhandi tihih+ noipati

napainditati ipasananihi kandaahi siwipati kiyahore. Iyati ami gorihandi kandaahi autaahaathiho jaipitahomi anj awaindihandi Epesaasihanda ahetindihandami siwipati titaahipati kiyamataise. Iyataati sandi anj awaindimandi apopaati waati jaiwitihaati Atemisihaatamihande tawaatopo. Tiwi kaatapi autaahaathihore tiwi katawaatopo. Iyati Dimitiriyaasihomi otipipati siwipati kiyohipati ishiya titaahiyihiya kaiwi nawiho aungwohaiwa newaayopo.

²⁵ Aih Dimitiriyaasiho komi otipipatihiyaisuni ishiya usa otipipati Dimitiriyaasihomihatamatiyahati witi kiyohiyihiyaisuni gaata numwaati ahoyataise. Ahoyati kiyai sata kaundataise. "Sahi isimiyaate, nyami otipipati kimati kiyohimatapi nawiho aungwohaiwa noaipasih nehohtihandapi aimi mmoniw gwinyaapihyaate.

²⁶ Iyataati Porihho so autaahaathiho nyami ikwiraahi kiyaati ahiyohihopi so autaahaathiho akithomaathe tati kandaase. Satati kandaati ishiyaami gwinyaahohitihandi neti nopisatasaise. Iyati Porihho sandi siyati kaindimandi kimbihih kiyataamaise. Owetise. Yapipati Esiyaahandami aunahiphaiwa nahatewaara kiyati daayataahore. Aih sahi sawanaati aimi usoniwi gwinyaapihyaate.

²⁷ Aisi Porihomi piwaha saaraahi nyami otipipati nawiho aungwohaiwa nehohipatami ambipati neti nasipanyamataise. Iyataati nyami otipipati nawiho aungwohaiwa

nehohipatihihī neti nasipanyamaamaitaise. Owetise. Nyami apopaati Atemisihaatapi autaahaatihoe taati katohaamaatami anī awaindahandi maawi ahoyati neti ambipati nopisatasi namandipamaitaise. Iyataati isihya yapipati Esiyaahandaahapihyaunī ami yapipati nahatewaraahapihyaunī apopaati Atemisihaatapi nyami autaahaatihore taati katohaamaatapi gwinyaapi gaapundiwhiyaare. Isi Porihō neti namandipamaitaise. Iyonihī nyami autaahaatihomī ambipati owetati kiyonihī isihya wīndi kopī gīmunyaitaapo,” undati Dimitiriyaasiho kaundataase.

28 Undati kaundihī kiya piwīha sa atisawaawi apowihī namapi waati kaahaatiwī satawaatopo, “Nyami apopaati Atemisihaatapi autaahaatihore taati katohaamaati nyahī Epesaasihandaahiyaanamī awaisaamaate,” tiwī kaahaatawaatopo.

29 Aihī sati aunahipitaahī gaamapi isihya nahatiya itihītiwī ṅṅaatiwī kaahaatawaayopo. Aiwī kiya utaahurī wurī Porihōaisamī maasi otipipa kaimī daisururī Gaiyaasiyī Arisitakaasiyai isipi numwaasi keti isihya taahiyihya ahoyanīhohipipihī nowaayopo.

30 Aihī Porihō isihya ahoyanīwī piwaatiwī ṅṅaatohiyihyaamī ndiheti noti piwīha kaundiṭotati nutotataihī isihya Jisaasihopi gīwunnyaahohiyihya Porihōai namumwe undiwī ipatisawaayopo.

31 Aihī ami Porihomī naisihya usa awaisawihya Porihopi piwīha satiwī nusoasawaayopo. “Kinyī isihya nahatiya ahoyanohipipihī

namumwe,” undiwi waati kaundawaatopo.

³² Aihisihiya ahoyanwi bimohiyihiyaami gwinyaahohitihandi neti nusopisasinamasihi usa dopawikiyai wireti piwaatiwi nunaatauhi ami usa dopawi kati kaiwi wireti nunaatiwi piwaatiwi kaahaataawaatopo. Aiwi kiya nahatiya napwi ahoyanohitihandami tanyaahaapi windi baiwi gimunyapimenhopo.

³³ Aihisihiya judaahiya utaaho wo Arekisandaaho piwiha wa katitotwi isihiyaami ndiheti otihapihi ahisawawaayopo. Aihisihiya usa piwiha satipi katime undwi Arekisandaahoai kaundawaatopo. Aihisihiya Arekisandaahoai piwiha satipi katime undwi isihiya usa kaundohiha ka isihiya nahatiyaami ndiheti ausaati katitotati isihiya ahoyanohohiyihiyai piwiha namahaapise undataase.

³⁴ Undihikiya ahoyanohohiyihiya koai usonawaawijudaahotihisatiwi gwinyapenawaayopo kimo nyami autaahaatihopi autaahaatihohi akitihomaathe tiwi itihitohiyihiyaamihore tiwi gwinyapenawaayopo. Saiwi gwinyapenawaawinamapi nahatiya maahomwaaninaasaamapi satiwikaahaataawaatopo, “Nyami apopaati Atemisihaatapi autaahaatihore taati katohaamaati nyahi Epesaasihandaahiyaanamai awaisaamaate,” tiwi pihitiwi utarihandi kaahaataawaayopo.

³⁵ Aihisati aunahipati Epesaasihandaahapi awaisiho ipoti dotati kiya namahaapise undati kiyaami piwiha ipatisatosati sata kaundataase. “Sahi Epesaasihiyaate, nyahi Epesaasihandaahiyaanini nyami apopaati

Atemisihaatapi autahaatitho awaisihore taati katohaamaatami anji awaindihanduni nawiha piwaha itihapipaisiha yamihapataatihapi timihaihi kaapi gaapundohihauni nyahi jaawaati bindahaayo. Aih sandapi ishiya nahatiya yapih nahatewaraahiya aimi gwinyaapishiyaare.

³⁶ Aisi utaaho wo sa piwa nemaitandihore owe-tise. Owetisi sahi bipi namihapise. Aiwi sahi sami wani nahiriwi kiyohimatamataiwi jhara kamaiwise.

³⁷ Aih utaahuri kimuri anji awai-waiwaatihhi nandaapi kahapaamapi-pa piwaha itihapipaisihapa windi ikomaanimi-huritihihandi kandi sahi numwaasi nehihandi nasawaayopo. Aimi kuri nyami apopaati Atemisihaatapi windi sisipihimaati-mihure.

³⁸ Iyataati Dimitriyaasihouni ishiya usa Dimitriyaasihomataiwi otipipati kiyohiyihiyauni ishiya usaapi piwaha ahotanaahi asisaha piwaati-taati-wiheti titihi keti piwaha atiwi tipitapaahohiyihiyaisawi kiyai sawana piwaatiwi titihemaitaapo.

³⁹ Iyawaawi ami sami piwaha wiwa naanji-haiwa ahotanaahi asisaha titihi piwaha piwaati-taati-wihura noaipapi ahoyanwi kura piwaatiwise.

⁴⁰ Aih wani asisima kimetih nyahi ahoyanaati nunaata piwaatohiti-mandapi nyangi nyainjaawi bimohiyihiya Romihiya napaape tiwi nyangi nanyisesaihi ami nyahi ahapaapi piwaatihaayo undaati kaami tanyaahaapi windi biyaati ka-

mundito. Windi biyaati piwaha akaaha kamundisaihi nyangi kiya itihinyatisaihi nyahi naanjhandi naito,” undati Epesaasihandaahapi awaisiho kaundataase.

⁴¹ Kaundati awaisiho sami anjipipihapi keti nandiwirapise undihi kiya nunaaha namihamapi kihira nandiwirawaayopo.

20

*Porho Yapihauri Masetoniyaahandaahun
Akaiyaahandaahun Autaahaathom Pwaha
Ausaataise*

¹ Aih kiyaami itihitiwi nunaatohiwaiwa aimi owetihihura ishiya Jisaasihopi gwunyaahohiyhiyai Porho gaata numwaati naasaimbipihimatosati kiyaami gwunyaahohitihandi anditiwiwitandaha kiyai piwaha kaundataase. Kaunda kiyatosati Porho kiyai ipihiretis bimaawise undamapi yapipati Masetoniyaahandaahapi notaise.

² Porho noti Masetoniyaahanda noipati kapihi aunahipihaiwaara daayati ishiya Jisaasihopi gwunyaahohiyhiyai kiyaami gwunyaahohitihandi anditiwiwitandaha piwaha kaundataase. Kaunda kiyamapi Porho yapipati Akaiyaahandaahapi notaise.

³ Noti bimih waatihonya muri mingwaasi sanausotaise. Sanawih yapipati Siriyahandaahapi naitotati timaninataise. Siyati naitotati timaninat bimih Judaahiya Porhoai tiwitotiw bipi kanwi noasauhi Porho atisataise. Siyati Porho atisataati sipihandoti Siriyahandaahapi naisanihi ishiya niwitaawo

tati Porihō gwinyapenataati namati japihi yapipati Masetoniyaahandaahira naitandi gwinyaataise.

⁴ Aihī Porihō Akaiyaahanda namasi yapipati Masetoniyaahandaahira naihi maasi niyohiyihiyaami ambipati sate. Aunahipati Beriyaahandaahapi utaaho wo Piraasihomi mwaaho Sopataahotihī ami aunahipati Tesaronaikaahandaahapi Arisitakaasiyi Sekandayaatihī ami aunahipati Deribihandaahapi Gaiyaasihotihī ami Timotehotihī ami yapipati Esiyaahandaahapi Tikikaasiyi Tiropimaasiyaatihī siya maasi Porihōaisawi niyohiyihiyaare.

⁵ Aihī siyaami usa jihī keti nuwi aunahipati Tiroyaasihanda nyapi jaawi bindawaayopo.

⁶ Aihī Judaahiyaami kimbapihō Pasopaa-handami asisīha awaiwaiwa nandapa bīretihandi nipitandihandi ahīmaayandīha nandaatwīhaiwa aimi sanoti owetihī nyahī aunahipati Piripaihanda namasi sipihandoti niyahaayo. Sipihandoti niyahoasonihī asisīha ikwiri naasairihī 5 kiyati sananyihihura aunahipa Tiroyaasihanda noaipīhaayo. Noaipawaati isīhiya jihī naiwi nyapi jaawi bimohiyihiyai usonīhaayo. Iyaati kapihī Tiroyaasihanda nahatiyaanini bimonihī Saararehiri naasairihī sananyotaise.

Porihō Tiroyaasihanda Utaaho Wo Yutikaasiho Napomasihī Ahowimasihī Japihī Nepataise

⁷ Aihī Sandehura asihataahura isīhiya usa Tiroyaasihandaahapihiya Jisaasihopi

g#wunyaahohiy+hiyaisaati maasi gwiti+tiho (biretihandi nambowaati) nandiwaati anj+handi windaatihi maasi ahoyan+haayo. Aih+ Por+ho bouson+hi kap+hi Tiroaasihanda namasi naitand+huraatihiyataati namati sura asihataahura piw+ha namasati kaundataase. Siyati piw+ha utaar+handi is+hiyai kaundi+m+ nahi noti apwitet+ndaise.

⁸ Aih+ nyahi ahoyanaati bimoh+pi+pihi sis+ha titaah+waiwa nimandataati nausaatataise.

⁹ Aih+ utaaho wo waimwaaho kom+ ambipati Yutikaasiho winduwaahandaasin+ bindataise. Bimih+ Por+ho kiyai piw+ha utaar+handi kaundi+m+ nahi Yutikaasiho naaninanin+jati winduwaahandi kandaasin+ apipaahi nanomataise. Nanomataati apatihi nepandati mihaap+ sohoai tiwamataise. Iyataati saanj+ anjaanj+ autaahi niwaataati bipinjaw+ anjimat+w+haanjisi autaahi mihas+nap+ mihaap+ nepandamati sohoai tiwati ahiyamataise. Aih+ is+hiya koai numwaitot+w+ anj+handaa+sin+ap+ mihaap+ noat+pap+ nuwi mmonawa ko aim+ napomas+h+ usonawaayopo.

¹⁰ Aih+ ami Por+hoaisangi mihaap+ noat+pati not+ Yutikaasihoai namaahatataati is+hiyai sata kaundataase. "Sah+ utaamop+ aim+ napomataise tiwi yaiwi pih+ti+w+ gwinyaawaawi sami maar+ho owesetind+handi nam+haap+se utaaho kimo japihi nepati aim+ asohoematataiso," undati Por+ho kiyai kaundataase.

¹¹ Undamapi Por+ho jah+ra anj+handaa+sin+ niyati mihas+ni noaipati biretihandi neti naumboti is+hiyaisati maasi nanataise.

Nanatosati piwaha utarihandi kaundimi naihi noti bouriwataise. Bouriwati ipiho yaurutaasihini Poriho isihiyai piwaha kaundisawihiyai kapihini namasi niyataise.

¹² Aihini isihiya Yutikaasiho asohoaisawimaasi anipipihapi nowaawi kiyaami maaritho wiwitataise.

Porihoni Aunahipati Tiraaasihanda Namasi Aunahipati Mairitaasihandaahapi Notaise

¹³ Aihini nyahini Porihonisa maasi niyohiyihyaanangi Porihoni sanyatataise. “Nini aunahipati Asosihandaahapi yapipataapihini naitaani sahinini sipihandini nesi jihini naiwini kapihini Asosihanda nisapini jaawini bimitaatini wini naiwise,” nyatataise. Satatini kanyatihini nyahini jihini niyaatini Asosihanda Porihonipini jaawaatini bindahaayo.

¹⁴ Aihini nyahini jaawa bimonihini Porihoni yapipataapihini niyatini Asosihanda nyangini nyainjasihini nutasini sipihandini nesi aunahipatinini taunihandini Mitirinihandaahapini niyahaayo.

¹⁵ Niyaatini Mitirinihanda noaipahaayo. Noaipawaatini kapihini Mitirinihanda namasini sipihandini kandotini niyaatini yapipatinini witi Kaiyosihandini durihiramini otihaatini ahetipata noaipahaayo. Aihini kapihini nanowaatatini bowihini yapipatinini Kaiyosihanda namasini niyaatini yapipatinini Samosihandini durihiramini otihaatini ahetipata noaipahaayo. Noaipawaatini kapihini Samosihanda nanowaatatini bowihini kapihini Samosihanda namasini sipihandini kandotini niyaatini aunahipatinini Mairitaasihanda noaipahaayo.

16 Aihî aunahîpati Epesaasihanda isîhiya bimohiyîhiyai wîndî mausondaano tatî Porîho gwînyaasîtihandaaahî kapîhî nusatipatî Mairîtaasihandaahapî niyataise. Sandî apaapîmaahe. Porîho Jerusaremîhanda asisîha Pendikosihandî maasî mmondandîhondaatî yapîpatî Esiyaahanda otîhî wonjî bimimotî ketî notaise.

*Porîho Epesaasihanda Isîhiya Jisaasihopî
Gîwunyaahohiyîhiyai Iwinjatohiyîhiyai
Pîwaundataase*

17 Aihî nyahî niyaatî Mairîtaasihanda noaipawaatî bindîhaayo. Bindîhaawî isîhiya Jisaasihopî gîwunyaahohiyîhiyai iwinjaawî bimohiyîhiyaapî Porîho Epesaasihanda pîwîha nusoaasataise. Pîwîha nusoaasihî kiya awaisawîhiya napîwî Porîhoai iwinjawaayopo.

18 Aihî kiya napîwî Porîhoai winjîhauhî Porîho kiya awaisawîhiyai pîwîha sata kaundataase, “Nisî kiyohîtihandî sahî aimî gwînyaapî mmonîwîhiyaate. Nîni jîhî wuwanîhura kîmatî yapîpatî Esiyaamanda napîti sangisatî maasî pîhîndîhaiwaara bimônîhî aimî nisonîwîhiyaate.

19 Iyataatî Judaahiya nahatewetî ningî nîpîhatitotîwî pîwîha kîhaiwa kîhaiwa katîwî kiyauhî kiyaamî saiwaaraahî nîni naanjîhaiwa pîhîndî netaatî gotaayo. Saindî naanjîhaiwa netaahandî kandî bîpi ipatisandî Awaisîhomî otîpîpatî kiyaataayo.

20 Aindî nîni amî Pîwîha sangî andîtisaiwitandîha wîndî yamaindî ausaatî kasatataayo. Iyataatî nîni isîhiya pîhîtiwî

ahoyanohiyihiyaami dihehuni ami sami anjipipihuni Autaahaatihomi piwaha ausaati kandisasonihi sahi sandapi aimi mmoniwi gwinyAAPihiyaate.

21 Aindi nini Judaahiyaisuni Judaahiyaa-matipimetahiyaisuni piwaha naaska waati anditititi saunditi kaundataayo. “Nyami maipihaiwa namasi Autaahaatihonda nepemaititahaawo. Iyaati nyahi biyaati nyami Awaisiho Jisaasihopi gwunyaitihaawo undataato,” undati kaundataase.

22 Undatosati wa saundataase, “Wani atinjatiwase! Autaahaatihomi Itipihoginunyaasitihandi kandeti titihi kaindi Jerusaremihandahapi nutandiyo. Aindi nini naanjihaiwa Jerusaremihandanaitandihaiwaapi windi baindi moniho.

23 Iyataati aunahipati nahatewaara nini daayonihi Autaahaatihomi Itipihopiwaha biyati ausaati sata kandataase. “Kinyi naanjihaiwapihitipi nepi ami napwitiitaise,” ndataase.

24 Aihini isititamanindi bimitandihandapi awaindihandisoni anitindi isiwatataamaayo. Owetise. Bipi namataayo. Namati Autaahaatihonyangi gaahandi kanyisati bimindihandapi piwaha ausaitandi Awaisiho Jisaasiho otipipatinanimipati kaindi owemaitandi anditindi kiyataayo,” undataase.

25 Undatosati wa sata kaundataase. “Sahi baiwi atinjatiwase, nini Autaahaatihonyainjaati bimindihandapi sami otihatihidaindi jihipiwaha aimi ausaati kasatataato. Aihipiwaha nini kasatiti kiyonihi atiniwi

nisonihohiyihiyaati japihini ngi windi manisondauhi nini aimi gwinyapenataayo.

²⁶⁻²⁷ Aisi nini wani asisima kimehi piwaha sangi waati sandi kasatataato, Autaahaatihonihiyaimatohiyihiyai saindi iwinjaati bimitaano tati gwinyaasitihandi nini yamaindi aimi ausaati sangi kasatataato. Aisi sami usa sisaha namaayotati kaanhi tihisihaapihi nuwi naanhandi newaawaahi nisihandimaahe. Owetise. Sawanaamihandahe.

²⁸ Iyataati sahi Autaahaatihomi sipisipihonyai iwinjaawi bimitaatiwi Autaahaatihomi Itipihoni aimi ahisihihyaate. Isi sahi sawanaati awaisawihyaati baiwi itatamaninipiwi jatinipiwi bimaawise. Itatamaninipiwi bindawaawi Autaahaatihomi isihiya Jisaasiho jitiipati nuhaati japihini numwaasawihiya sipisipihandamataiwihiyaasi sahi baiwi itatamanipiwi winjatiwise.

²⁹ Ami nini sangi nasamasi naisanhi isihiya usa piwaha jaiwitiwihaiwa katiwunjawidaayohiyihiya napipiwi Autaahaatihomi sipisipihonyaatami gwinyaahohitihandi nepi nasopisasitaapo. Iyataati isihiya siya nepi nasopisasitaatiwihiya suhiri ainjihirihiramataiwihiyaare.

³⁰ Iyataati ami sahi iwinjaawi bimo-hiyihiyaami usa dopawi isihiya Jisaasihopi gwunyaahohiyihiya kiyai nipipinjai nutaatiwipiwaha jaiwitiwihaiwa katitaapo.

³¹ Aisi sahi baiwi itatamaninipiwi jaawi bimaawise. Iyataati nini kinaungwiha mairi manyeti sangisati bindataati apatihuni

otapíhaatuní píwíha sangi andítisaiwítandíha waatí andítindí ausaatí kasatataayo. Aindí amí níní samí naanjíwaiwa jasonataatí maarího asípínihí asísíha waiwaara gotaayo. Aihí níní saindí kiyohítíhandapí gwínyaapíse.

³² Aihí waní níní Autaahaatíhomí ikwíraatíhí ahísísataayo. Iyataatí níní píwíha jíhí kasatohíha Autaahaatího gaahandí kanyisatí bimindíhandapíhaasí ka netí gísunyaitaise. Gísunyaatí andítisaiwítaise. Iyatí Autaahaatího gaahaiwa nahatewa komíhiyaimatohiyíhiyai numwíwaiwa amí sangi nasamítaise.

³³ Iyataatí níní isíhiyaamí nawího apotíhírapí nanímítondí píhíndí gwínyapenataamaayo. Owetise.

³⁴ Níwahonisí ikwíraahí otípípatí kaindí kahapaamapípa nínuní isíhiya maasí daayohiyíhiyauní nenoaahítimbípa netaayo. Aihí níní saindí kiyoníhí aimí nisoníwí gwínyaapíhiyaate.

³⁵ Níní otípípatí nawíhopíhatí píhíndí waatí kiyataayo. Waatí kiyohítímandí sandí sangi nasisataayo nyahí otípípatí nawíhopíhatí waatí kiyaatí isíhiya nawíhopí nenoaahítisawíhiyai andítíwíwítandí nawího numwítíhaawe. Aihí níní sandí saiwí kaitaatíwí sangi nasisataayo. Iyataatí píwíha wa Awaisího Jisaasiho sawaho sata katisíhaare. ‘Utaaho wo kahapaamapípa nunyataatí nga nunyataayono tatí maaritataataahí sandí komí ikípípa taahípípa netaatí maarítindíhandí ípíhátisamaitaise tatí Jisaasiho katisíhaasí biyaatí kaapí gwínyaitíhaawe,’ undatí Porího

isihiya awaisawihiya Epesaasihandaahapihiyai kaundataase.

³⁶ Aihî Porîho piwîha sa kaunda owematosati atotipiwesati bindataati awaisawihiya kiyaisati maasi gaapundataase.

³⁷ Aihî Porîho nutandaihî kiya Porîhoai iwiwatawa pihitiwi giwusepi pihitiwi gerundawaayopo.

³⁸ Iyati Porîho nisi ndimaahomwaanî windî japîhî manisondaapo undati kaundishiapi waati aungwohandî gwinyapenawaawi kiyaami maarîho awaindihandî tundataise. Aihî saiwi kiya gwîwi Porîhoai numwaasi sipîhandotapi nowaayopo.

21

Porîho Jerusaremihandaahapî Sipîhandî Nesi Niyataise

¹ Aihî Porîhoaisaati nyahî isihiyai namasi sipîhandoti yamwaawaati niyahaayo. Niyaati titîhî yapîpati durîhîramî otîhaati ahethîhata noaipîhaayo. Sati yapitamî ambîpati Kosihande. Aihî nyahî aunahîpati Kosihanda nanowaatati bowihî kapîhî namasi niyaati yapîpati witi durîhîramî otîhaati ahethîhata noaipîhaayo. Iy-ataati sati yapitamî ambîpati Rosihande. Aihî nyahî kati yapîpati Rosîhandamî aunahîpati Rosîhanda nanohaayo. Nanowaatati bowihî Rosîhanda namasi niyaati yapîpati witi Risiyaa-handamî aunahîpati Pataraahanda noaipîhaayo. Noaipawaati kapîhî Pataaraahanda nanohaayo.

² Nanowaatati bowihî sipîhandî windî yapîpati Pinisiyaahandaahapî naitandîhandî

ahotihî mmonaati kandoti yamwaawaati niyahaayo.

³ Niyaati yapipati witi Saipiraasihandi ikwiri konaamohiraihoanî ahetihi nehî usonaati nusatipawa niyahaayo. Niyawaati yapipati Siriyaahandamî aunahipati Taiyaahanda sipihandi ikipipa ahaitandi notî ahotihî nyahî kapihî timahiyihaayo.

⁴ Timahiyaati ishiya Jisaasihopi gwunyaahohiyihiyaapi daahaayo. Daawaati kiyai usonihayo. Usonaati kiya Jisaasihopi gwunyaahohiyihiyaisaati bimonihî Saararehîri naasairihî sananyotaise. Aihî Autaahaatihomî Itipihô Jisaasihopi gwunyaahohiyihiyai netî gwunyaasihî kiya Porihoi saundawaatopo, “Kinî Jerusaremihandaahapî namaime,” undawaatopo.

⁵ Undiwî Porihoi kaundauhîhandî kandî nyamî asishâ aimî naitihaahuraatihî namawaati kapihî namasi niyahaayo. Niyonihî ishiya Jisaasihopi gwunyaahohiyihiya nahatiya ushiya kiyaamî apwaatiya mwaaya maatiyaunî nanyamaasi nowaayopo. Aihî maasi nowaati aunahipatamî mangîrainî durîhiramî aripataatihî noaipihayo. Noaipawaati aripataatihî nahatiyaanîni atotipiwesati bindihaawi Autaahaatihopi gaapundihayo.

⁶ Gaapunda kiyaatosati kiyai ipihirete undawaamapi sipihandoti yamwaahaayo. Yamwaahonihî kiya nyangi nyainjamapi kiyaamî anipihapî japihî niyawaayopo.

Porihoi Utaaho Wo Autaahaatihomî

*Piwaha Ausaasiho Akapaasiho Aunahipati
Sisariyaahanda Piwaundataase*

⁷ Aih+ nyah+ aunah+pat+ Taiyaahanda namasi sip+handoti+ kiyaan+n+hi+ niyaati+ aunah+pat+ Toremesihanda noaip+haayo. Noaipawaati+ kap+h+ is+hiya Jisaasihop+ g+wunyaahohiy+hiyai usonaati+ piwaundihaayo. Aih+ kap+h+ kiyaisaati+ Toremesihanda asis+ha naasaah+ bind+haayo.

⁸ Bimainjaati+ nanowaatat+ bowih+ kap+h+ Toremesihanda namasi niyaati+ aunah+pa Sisariyaahanda noaip+haayo. Noaipawaati+ utaaho wo Pirip+ho Epenjerisiho Jisaasiho katati+ kaiwaiwaapi+ piw+ha ausaasihom+ an+p+p+h+ maasi+ koaisaati+ bind+haayo. Iyataati+ so Piripo jihura aposerihiyai and+i+wipi+ ot+p+pat+ maasi+ kaitoti+w+ Jerusaremi+handanda ⁷ kaiw+hiyai ah+iwisohiy+hiyaam+ wore.

⁹ Iyataati+ so Pirip+hom+ maatiya sang+ namaati+w+hiya ⁴ kaiw+hiya bindawaayopo. Iyataati+ Pirip+hom+ maatiya siya Autaa-haati+hom+ It+p+ho keti+ g+wunyaasi+hura Autaa-haati+hom+ piw+ha is+hiyai and+i+wiw+itand+ha ausaap+hiyaare.

¹⁰ Aih+ nyah+ Por+hoaisaati+ aunah+pa Sisariyaahanda asis+ha taahonyonyeh+ bind+haayo. Bimon+h+ utaaho Autaahaati+hom+ piw+ha ati-sati+ neti+ ausaasiho kom+ amb+pat+ Akapaasiho yap+ipati+ Judiyaahanda namasi nasataise.

¹¹ Nasati+ kap+h+ Sisariyaahanda nyangi nyainjataise. Aih+ ko Akapaasiho Por+hom+ apoti+h+i+ gw+haraah+i+ yamepatamatiyati+ wisasainj+i+r+i+ netaise. Neti+ sawahom+ ikwauh+i+ namawati+ wisasanataise.

Wisasanataati sata kanyatataase, “Autaa-haatihomi Itipihho sandaase, ‘Isihiya Judaahiya Jerusaremihandanda bimohiyihiya kimiri+ apotimiri+ yamepatamatiyahira wisasan+hohiri+mirami+ satihoai saiwi+ wisasitaapo. Wisasawi isihiya usa Judaahiyaamatipi+metahiyai numwitaapo tati+ Autaahaatihomi Itipihho kandaase,” tati+ Akapaasiho nyangi kanyatataase.

¹² Satati kanyatih+ nyahi+ atisihaawi+ nyahi+ Porihoa isa maasi+ niyohiyihiyaan+nuni+ isihiya kapihapihiyauni+ nahatiyaan+ni+ Porihoi Jerusaremihandaa hapi+ namaime undaati+ ipihatisahaayo.

¹³ Ipihatisonihihandi+ kandi+ Porihomiha piwiha+ wihoanjiha+ satati+ kanyatataase, “Sahi+ saiwi+ gowaawi+ Jerusaremihandaa hapi+ naitondi+ nisi+ gwinyaahohitihandi+ na-paapi+ nepi+ nipi+hatisopo? Iyataati+ nini+ napwiti+tandi+handapaahihi+ timanindi+ jatataamaayo. Owetise. Nini+ Awaisiho Jisaasihomihandapi+ napwiti+tandi+handapi+ Jerusaremihandanda+ timanindi+ jatataayo,” tati+ nyangi Porihomiha kanyatataase.

¹⁴ Satati+ Porihho+ kanyatih+ nyahi+ koai+ ipihatitihaahandi+ owetih+ bipi+ namihaawaatosati+ koai+ sataati+ kaundihaato, “Gaasi+ Awaisihomihandisi+ kaitandaahi+ koai+ kiyati+ kiyane,” undihaato.

Porihho Jerusaremihandanda Niyati+ Isihiya Awaisawihiya Jisaasihopi+ Gwunyaahohiyihiyai Iwin-jatohiyihiyai Pihaha Kaundaase

15 Aihî nyahî kapîhî Sisariyaahanda bimonîhî asisîha wanya sananyihî nyamî ikîpîpa tîmanînaatî bîmainjaatî kapîhî namasi Jerusaremîhandaahapî niyahaayo.

16 Niyonîhî isîhiya usa aunahîpa Sisariyaahan-daahapîhiya Jisaasihopî gîwunyaahohiyîhiya nyangi nanyamaasi niyawaayopo. Nanyamaasi naiwî utaaho wo nyahî koaisaatî maasî bimîtîhaahomî anîpîpîhînyamawaayopo. Iyataatî so utaasomî ambîpatî Nesonîhore. Iyatî ko yapîpatî Saipîraasihandaahapîhore. Iyatî ko Nesonîho jîhura aimî nepemaitatî Jisaasihopî gîwunyaahosî konîhî andîtitatî gîwunyaatî bindataise. Aihî koaisaatî nyahî maasî bindîhaayo.

17 Bîmainja niyaatî Jerusaremîhanda noaipîhaayo. Noaipahonîhî isîhiya Jisaasihopî gîwunyaahohiyîhiya nyangi maaritîwî nanyamaawaayopo.

18 Nanyamaahauhî maasî nanowaatatî bowihî nepasi Porîhoaisaatî Jemîsihoai usonaatî pîwaundîtîhaawî nohaayo. Nowaatî Jemîsihomî anîpîpîhî mmonîha isîhiya Jisaasihopî gîwunyaahohiyîhiyai iwinjaawî bimohiyîhiya awaisawîhiya nahatiya ahoyanîwî bimauhî usonahaayo.

19 Usonîhaawî Porîho kiyaisî ipîhîrete undataase. Undatî Porîho sawahomî otîpîpatî isîhiya Judaahiyaamatîpîmetahiyaapîhî kaimî naihî amî komîhetapî nahatapa Autaahaatîho kaimbîpaapî awaisawîhiyai ausaatî kaundataase.

*Poriho Awaisawahiya Mitihyaami
Piwaha Atisamapi Autaahaatihomi Anj
Awaindihandaatihapi Notaise*

²⁰ Kaundihi kiya piwaha sa atisawaawi
Autaahaatihomi ambipati maaritiwi
niwimaawaayopo. Niwimaawaawi
Porihoi kiya saundawaatopo, “Naisohone,
Judaahiya Jerusaremihandaahiya ambipati
owehandi titaahiyihiya nepemaitiwi
Jisaasihopi giwunyaawaayopo. Aiwi kiya
giwunyaahohiyihiya nahatiya Mosesihomi
winihapipa japepihirauhi kinyi aimi
gwinyaapihone.

²¹ Iyataati ishiya Jisaasihopi
giwunyaahohiyihiya kimbihapihiyai ishiya
usa kinyapi piwaha satiwaha kaundawaayopo.
‘Judaahiyaanamisa nuwi ishiya Judaahiya
matipimetahiyaisawi maasi bimohiyihiyaisi
Poriho saundataase, “Sahi Mosesihomi
winihapipa namapise. Aiwi maaha wohonya
sangihonyaami ambipati nahomaamandipapi
namihaapise. Aiwi nyahi jihura nahatewa
kiyohiwaiwa namapise,” undati Poriho kaundati
daayataise,’ tiwi ishiya kimbihapihiyai
kaundawaatopo.

²² Isi kinyapi Poriho aimi napise tiwi
gwinyaapi atitaawi kiya piwaha satiwaha kinyapi
katohihaapi jaiwitiwaha katawaatopo taati
nunjitihawahi nyahi napitiyaati kaitihaawe?

²³ Aisi nyahi wani saimbi kaime hitaati
kahitisaahi titihi kiyaapi baimbi kaitaape.
Nyami ishiya usa muritihimuritihipiwiwaha
wa Autaahaatihomi ndiheti katiwi wisasawi

ahiyawahiya yaihiya bindawaayopo.

²⁴ Isi kiya yaihiyaasi kinyi numwaasi naima. Naimbi maasi kiyaisapi nyahi Judaahiyaanini noaipawaati gaahiyaaninimatitahaawi titihi kiyohirihireti baimbi maasi kiyaisapi kaime. Aiwi kiya sandi kaiwi misisiha tisatindaatiwi nawiho Autaahaatihomi anj awaindihandami awaisawahiya nuniye. Saimbi titihi kamwaanj kasamaahi kiya nahatiya kinyapi piwaha katohiha jaiwitwihaaso tiwi gwinyaitaapo. Aiwi ami kiyaisangi kinyapi koaisangi Mosesihomi winihapi biyati japepihirahore tiwi gwinyaitaapo.

²⁵ Aih nyahi ishiya Judaahiyaamatipimetahiya Jisaasihopi gwunyaahohiyihiyaapi utipho aimi jipati piyaati nusoaso. Nusoasihaawi nyahi piwaha sata kataati nusoaasohihare: "Autaahaatoho jaiwitwihoai ishiya nandapa ami kohasipho tipi tihwi nunyohipipaami nawipipa sahi nepi windi namaanwise. Aiwi kohasipho asipipa biyati tihomaatati jiti pati noahapa windi namaanwise. Aiwi sahi ishiya ushiya ami ashiya kihiyaisawi irimuniwise taati aimi nusoaasohihare," tiwi Porihoi awaisawahiya kaundawaatopo.

²⁶ Kaundauhi nanotati bowihi Porihoi isiya siyai numwaasi niyataise. Numwaasi niyati titihi kaundohirihireti japepihirat kiyaisati noipati gaahomatitandihireti kiyataise. Kiyamapi Autaahaatihomi anj awaindihandaatih niyati nandaataise. Nandaati prisihiya usa ishiyaapi nandapa tihwi Autaahaatihoi nunyohiyihyai

sata kaundataase, “Saararehiri naasairihi saniyonihi isihiya muri muri noaipapi aimi gaahiyaatawaahura kiya nandapa nesi napisaihi sahi kapa nandapa nepi kiyaapi tihwi Autaahaatihoi numwitaatiwi napitaapo,” undamapi Porihho japihi notaise.

Judaahiya Porihhoi Tiwitotiwu Anj Awaindihandaatih Isiwauhi Tunnwuw Yahwinohiyihiyam Mitho Koi Numwaataise

²⁷ Ahi asisaha saniyonihi isihiya sura kuraapi nandapa tihwi Autaahaatihoi numwitaatiwi ahiyohaha aimi detindaise. Detitih Porihho niyati anj awaindihandaatih nandaati bindataise. Bimih Judaahiya usa yapipati Esiyaahandaahapihiya napiwu Porihhoi usonawaayopo. Usonawaawu isihiya kapihi ahoyanohiyihiyai Porihopi apowitandaha piwaha katiwi Porihhoi isiwawaayopo.

²⁸ Isiwatawaawu satiwu kaahaatawaatopo, “Isiraherihyaate, utaaho kimoai itihundihaawu nyangisenda napwise,” tawaatopo. Tiwosawu satawaatopo, “Utaamo kimo nyahi Isiraherihyaanam kiyohiwaiwauni Mosesihom winihapipauni nyami anj awaindihanduni neti nopisasati ipihatisamaitandi nahataapihi daayati isihiyai kaundishore. Iyataati utaamo kimo ami windi siya kiyahore isihiya usa Judaahiyaamatipimetahiyai numwaasi anj awaindihandi kimandaatih nasahore. Iyataati isihiya usa Judaahiyaamatipimetahiya nyami anj awaindihandaatih nanyapitaatiwi itihitaahapihitihandi kandi Porihho kimo

isihya kiyai numwaasi nasataati sandaahi
 Autaahaatiho sawahopi namihainjipipihini neti
 Autaahaatihomi ndiheti kipati atiha ahiyati
 nanyopisatasaise,” tiwi katawaatopo.

²⁹ Iyataati sandi isihya Judaahiyaa-
 matipimetahiyaapi katohitimandi utaaho
 wo aunahipati Epesaasihandaahapiho
 komi ambipati Tiropimaasiho Porihoisati
 maasi daayati bimihini usoniwihyaare.
 Usoniwihyaasi Porihokoai numwaasi maasi
 anjii awaindihandaatihini nandaataise tiwi
 gwinyaawaawi sandi katawaatopo.

³⁰ Satiwi kaahaatiwi katauhi isihya
 atisawaawi piwaha ka nesi sati aunahipiti
 Jerusaremihandaketi kaniwigaamatawaayopo.
 Aihini isihya apowihini nunaatiwini itihitiwi
 nahatiya naupwasi napiwii ahoyanawaayopo.
 Aiwini Porihoi nepi anjii awaindihandaatihapi
 aisi nehahaati noaipawaayopo. Noaipihauhi
 isihya usa anjii awaindihandamini maasomwaanini
 nahatewa keti kuraanini nepi napuwawaayopo.
 Sandi maasomwaanini nahatewa keti nepi
 napuhohitimandi apaapimaaheni, isihya isihyaini
 anjii awaindihandaatihini tiwitaatiwihandapi
 itihitiwihanditihini Porihoi katihini tiwitaawo
 tiwi gwinyapenawaawini mihaapemapi
 napuwawaayopo.

³¹ Aihini isihya ahoyanohiyihya Porihoi
 tiwitaatiwiyauhi isihya usa Romihya
 tunniwini yahwinohiyihyaamini mitihopi
 piwaha satiwi nusoaasawaayopo, “Ishya
 Jerusaremihandahiya nahatiya piwaha
 nunaatiwini piwaatiwini ahoyanawaayopo,” tiwi

pɪwɪha nusoasawaayopo.

³² Satiwɪ pɪwɪha nusoasauhi Romɪhiya tunniwɪ yahwɪnohiyɪhiyaami mitiho sa pɪwɪha atisataati isɪhiya usa yatɪhi awai-sawɪhiyaimatiwɪ bimohiyɪhiyaisuni tunniwɪ yahwɪnohiyɪhiyaisuni numwaasi isɪhiya ahoyaniwɪ ɲɲaatohipɪpɪhi notaise. Naihi isɪhiya ahoyaniwɪ Porɪhoai tiwɪtaahiyohiyɪhiya kiyai usonawaawi Porɪhoai timapi bɪpi namihaawaayopo.

³³ Aihɪ tunniwɪ yahwɪnohiyɪhiyaami mitiho notɪ Porɪhoai isɪwatataati nangɪpuwɪtande undataase. Undatosati ko mitiho tunniwɪ yawɪnohiyɪhiyai saundataase, “Utaaho kɪmomi ikwɪhatimuri maindɪmureti wɪrihiri senɪhandɪ wɪreti wɪndɪ wɪreti wɪndɪ wɪrapise,” undati kaundataase. Kaundihɪ kiya Porɪhomi ikwɪhatimuri maindɪmureti wɪrawaayopo. Aihɪ tunniwɪ yahwɪnohiyɪhiyaami mitiho isɪhiya kapɪhi ahoyanohiyɪhiyai satati nunjenataise, “Kɪmo diyaamahore? Iyati kɪmo napitaihe?” undati kiyai nunjenataise.

³⁴ Nunjesɪhi isɪhiya kapɪhi ahoyanohiyɪhiya utaaho kɪmo siyɪhandɪ wɪndɪ kaihe undɪwɪ tunniwɪ yahwɪnohiyɪhiyaami mitihoai wɪndɪ kamundopo. Kamundɪwɪ usa wɪreti ɲɲaatiwɪ pɪwaatauhɪ ami usa naasɪkati kaiwɪ kiyai wɪreti ɲɲaatiwɪ pɪwaatawaayopo. Aihɪ tunniwɪ yahwɪnohiyɪhiyaami mitiho pɪwɪha kaami akaaha biyati nusesɪpatitandɪ namese. Nametaati ko namati Porɪhoai numwaasi tunniwɪ yahwɪnohiyɪhiyaami aɲaɲɲɪ watɪpɪhandaatɪhi naitaatiwɪ tunniwɪ

yahwinohiyihiyai kaundataase.

³⁵ Kaundihî kiya tunnîwî yahwinohiyihiya Porîhoai numwaasi naiwî detî maasomwaanî noaipaitaahetihîhura isîhiya Porîhoai tiwîtaatiwî asakiyawaayopo. Asakaimî pîniyauhî namapî tunnîwî yawinohiyihiya Porîhoai nepî autaahî isîsi niyawaayopo.

³⁶ Aihî isîhiya nahatiya ipotî itîhîtiwî njanatîmî niyohiyihiya satawaatopo, “Porîho napwîta sohoai tiwîtihaawo,” tiwî kaahaatîmî ipotî niyawaayopo.

Porîho Sawahopî Isîhiya Wirîsandîhiyai Pîwaundataase

³⁷ Aihî tunnîwî yahwinohiyihiya Porîhoai aimî isîsi kiyaamî anîhandî watîpîhandaatîhî nandaitotîwiyauhî Porîho tunnîwî yahwinohiyihiyaamî mitîhoai pîwîha Gîrikîhaara saundataase, “Nînî gisî pîwîha wa kahîtiitaano,” undatî nunjenataise. Nunjesîhî ko tunnîwî yahwinohiyihiyaamî mitîho Porîhoai saundataase, “Kînyî pîwîha Gîrikîha atimbî pîwaatîpîhoŋo?” undatî nunjenataise.

³⁸ Iyatosatî Porîhoai ko saundataase, “Utaaho wo Isipîhandaaahapîho isîhiya maatîmaatîwî tundaatiwîhiya taahiyîhiya 4,000 kaiwîhiyai ko numwaatî ahoyataise. Ahoyatî kiyaisatî maasî isîhiya nyangi nyainjaawî bimohiyîhiyai tiwatî nemaitotatî tiwataise. Tiwamapî isîhiya numwaatî ahoaisawîhiyaisatî maasî yanîhîmatî yapîpatî isîhiya owehataahapî notaise. Aihî nînî kinyapî kore diyataayo,” undataase.

39 Undihî Porîhomîha piwîha saundataase, “Ninî Isipîhandaahapîhonînimaahe. Owetise. Ninî Judaahiyaamîhonîne. Iyataatî nisî aunahîpatî yapîpatî Sirisiyaahanda ahendaise. Iyataatî nisî aunahîpatî awaipatamî ambîpatî Taasaasihande. Aisi ninî isîhiya kîmiyai piwîha kaundîtaanî gaaro?” undatî tunnîwî yahwînohiyîhiyaamî mitîhoai nunjenataise.

40 Nunjesîhî tunnîwî yahwînohiyîhiyaamî mitîho gaasî piwîha kaunde undihî Porîho anaanî utaarîhaanîmbwîtihi-retî bitondaise. Bitondaatî piwîha kaundîtandî isîhiyaamî nûnaaha namîhaitaatîwî Porîho ikwîrî autaaahî ahiyataise. Ahaihî isîhiya nahatiya piwîha namîhaawaayopo. Namîhaahauhî piwîha Judaahiyaamîha Ipîruhaara kiyai sata kaundataase.

22

1 “Nisahuraahiyaatunî amî gwînyaahiyaate, nisapî ko siyatî kaiwa kaiwa kiyahoe tiwî sahî katohîhaapî wihoaanîha saiwa wiwa kamaindîhonîne satîtaanî atinjatîwise,” undataase.

2 Undatî Porîho piwîha sa Judaahiya sawanaamîha Ipîruhaara kaundihî kiya atisawaayopo. Atisawaawî kiya satîwî gwînyaawaayopo, “Utaamo kîmo piwîha nyamîhaara katiso,” tiwî gwînyaawaawî komî piwîha atitaatîwî nûnaaha apîpaahî maipîhonîjisangi nûnaamaatîwî apîpaahî namîhamawaayopo. Namîhamîhauhî Porîho komî piwîha namasatî kiyai sata kaundataase.

3 “Nini Judaahiyaamihonine. Iyataati ningi nisi naati yapipati Sirisiyaahandami aunahipati Taasaasihanda nanimohonine. Aindi nini kimbihhi Jerusaremhanda kaiwinisitaatiwi jihura metihonini nasataayo. Nasonihi utaaho wo ningi kiyansisihho Gamariyerihore. Aih ko Gamariyerihho Mosesihomi winihapipa nyami asoya asisai numwimbipaapi biyati katanisataise. Katanisihhi nini kimbihhi kapihapi noaipati gwinyandi awaisihonindi bimambitihonine. Aindi nini Autaahaatihomihireti sahi wani komihireti andititihhi japepihirihhi bimohimatamataindi nisangi saindi anditindi japepihirihhi bimambitihonine.

4 Aih jihura ishiya usa Jisaasihopi gwunyaapi komihireti japepihrohiihiya ishiya nahatiyai naanhandi nunyati napwitaatiwi tiwataayo. Aindi ishiyai nasapuwitaano unditosati tunnihhi yahwinohiihiyai nusepaahonihhi kiyai nesuwihhi kiyai napuwawaayopo.

5 Iyataati nisi piwihha kima kasatohimaapi prisihiya usa ishiyaapi nandapa tihihhi Autaahaatihoi nunyohiihiyaami prisiho mitihho awaisihouni ishiya usa gwinyaahiya awaisawhiyauni sa piwihha akaaha kasatataase satitaapo. Sandi apaapimaato, awaisawhiya siya utipihandi windi Damasikaasihanda bimohiihiya Judaahiyaapi jipatipaiwi satihhandi naninyawaayopo, ‘Porihho kimo ishiya usa Jisaasihopi gwunyaahohiihiyai naanhandi nunyati napuwitandi nasataisi sahi Judaahiyaati awaisawhiyaati koai anditihhi

maasi kaiwise, 'tiwihandi ningi jipati paiwi
 naninyawaayopo. Naninyauhi nini nesis
 isihya usa Jisaasihopi giwunyaapthiya
 Damasikaasihanda bimohiythiyai numwaasi
 japihi napiti kimbhi Jerusaremihanda
 naanhandi nunyati napuwitondi notaayo.

*Porho Japthi Nepemaitati Jisaasihopi
 Giwunyaataise*

⁶ Nundi Damasikaasihanda noaipaitaahetih
 ipho otihasinindaise. Aih sura ipho
 otihasinisura yamihapataathapi windi
 nausainjithandi awaindhandi keti nasati
 nanusaataise.

⁷ Nanusainjithi nini osihandi
 awaindhandasini bimambithoninisi mthaapi
 yapipataapthi nepanditi ahondaayo. Ahondaati
 piwaha wa nisapi gaatati satati kandih
 atisataayo. 'Sorihone, Sorihone, kinyi napaapi
 ningisi nepi nanopisapaise?' ndataase.

⁸ Ndih nini wihoaanaha saundataato,
 "Awaisihone, kinyi diyaamahonise," undataato.
 Undonhi ko ningisi sandataase, 'Nini
 Nasarethandaahapi Jisaasihonngi kinyi
 taapepi nanopisapaise. Aih saimbi ningi
 nanopisingihonini kahitataato,' ndataase.

⁹ Aih isihya ningisawi maasi niyohiythiyaahi
 nausainjithandi baiwi mmonawaayopo.
 Mmonawaahandi kandi utaaho so ningisi
 piwandindhandi kiya windi baiwi atihomisopo.

¹⁰ Aih nini Jisaasihoi saunditi nunjenataayo,
 "Awaisihone, nini wani napitaitande?"
 undataato. Undonhi Awaisiho ningi

sandataase, 'Kinyi dosisi sati aunahipati Damasikaasihandaahapi numwe. Numbwi sati aunahipita noaipasamihii utaaho wo otipipati ninii gi nahimitandi kandi timaniti ahiyohipatapi ko gi kahititaise,' ndati Awaisiho kandataase.

¹¹ Iyataati sandi awaindihandi nau-sainjitihandaaahi nisi ndiha asisnirati apipaahi asihatamataise. Apipaahi asihatamasihii kahapaamapipa windi baindi moniho. Aihii ishiya nngisawi maasi niyohiyihiya namapi ikwiraahi nisisi aunahipa Damaasikaasihandaahapi nowaayopo.

¹² Iyataati sati aunahipati Damasikaasihanda utaaho wo komi ambipati Ananaiyaasiho bindataise. Iyataati so Ananaiyaasiso Mosesihomi winihapipa biyati japepihirafore. Aihii Judaahiya kapihii Damasikaasihanda bimohiyihiya nahatiya utaaho gaahore tiwi maaritiwihore.

¹³ Isi ko nasati nisihini deti bitonda ningi sandataase, 'Naisohonii Sorihone, kinyi ndiha japihii nausaatonihii jase,' ndataase. Ndihi keti suraanihii nisi ndiha asihanetindihandi owetihii japihii nga baindi jataayo. Jataati koai baindi iwinjataayo.

¹⁴ Aihii ko Ananaiyaasiho sandataase, 'Nyami asoyaami Autaahaatho komi gwinyaati maaritindihandi mmondaapi ahngisataise. Aihii kinyi daihira nasapaapi Utaaho ainahihoi usonapaise. Usohnihii Jisaasiho ko komi maa-homwaanapi piwaha kahitihii atimbi mmonapaise.

15 Autaahaatiho sandi kahindi mandi kinyi komi piwaha ausaitape. Aimbini kinyi mmoni pi atingiwaiwaapi ausaapi isihiyai kaunditaape.

16 Aisi kinyi otihi wonji mbimime. Kinyi Awaisihoai nini maipihaiwa kiyohiwaiwa nepinimape undiposapi waapoho nesamihini kinyi maipihaiwa nehimaitaise,' ” ndati Ananaiyaasiho kandataase.

Autaahaatiho Porihoi Natausaasihini Noti Isihiya Judaahiyaamatipimetahiyai Piwaha Ausaati Kaundataase

17 “Aihini nini kimbihini Jerusaremi mandaahapi japihi nasataayo. Napiti anjii awaindihandaatihini Autaahaatihopi gaapundataayo. Gaapundataati siwipati witi Autaahaatiho piwanditandihati noaipasihini mmonataayo.

18 Mmonataati sati siwipitaatihini Awaisihoai usonataayo. Ushonihini ko ningi sandataase, ‘Kinyi Jerusaremi manda kimbihini namasi keti wapihapi numwe. O kimbihini bindapaapi nisi kiyohiwaiwaapiha piwaha ausaapi isihiya kimbihapi miyai kaundisamaahi kiya windi baiwi atihomaahitaapo,’ ndataase.

19 Ndihi nini Awaisihoai saundataato, ‘Awaisihone, nini jihura anjii gwiharaahaiwa isihiya ahoyanohiwaiwa nahatewaapihi daindini isihiya kinyapi ghunyaahohiyihiyai mmonititii naputihonine. Aihini sandapi isihiya kimiya aimi baiwi mmoniwi gwinyaapihiyaare.

20 Iyataati kinyi kaingiwaiwaapiha piwaha ausaasiho Sitipenihoi jihura tiwauhi napotaise. Aihini sura ningimaawi bitotihawwi tiwauhisi koai tiwotihandapi nini gaare ndaato. Aihini isihiya

Sitipenihoai nawihaara tiwitaatiwi apotihiri tiwatihaiti niyohohipipa nausohaapi naninyauhi nini kaiwa jaati bitondaayo. Isi saindi kimbihini namasati isihiya kinyapi ghunyaahohiyihiyai neti nopisashohipihini namati piwaha japihi gaaha kaunditi kinyi kaingiwaiwaapiha piwaha ausaitaano,' unditi Awaisihoai kaundataato.

²¹ Kaundonihandi kandi Awaisihomihani ngi sandataase, 'Kinyi isihiya Judaahiyaamatipimetahiyenda kaanhi nutaapi kahitataatoni numwe,' ndataase," undati Porihoho isihiya kapihini ahoyanohiyihiyai kaundataase.

*Porihoi Romihiya Tunnwi
Yahwinohihiyaami Mitihoho Iwinjatataise*

²² Aihini kiya nga baiwi atinisauihandi kandi isihiya Judaahiyaamatipimetahiyenda numwe ndati Autaahaatihoho kandataase, undati Porihoho kaundisiha kaapi apipaahi apousataise. Apowihini kiya waati kaahaatiwi satawaatopo. "Utaaho siyati kiyaho nyangisati wihini mbimimita sohoai timapise," tiwi kaahaatawaatopo.

²³ Kaahaatiwi Porihoho Autaahaatihopi sisipihindaase tiwi kiyaami apotihirini niyohohipipaami tiwatihaitihapa nesipapi autaahi moti timawaayopo. Aiwini yapipatami waatihirini ikwaatipihoho nepi moti autaahi yotawaayopo.

²⁴ Aihini tunnwi yahwinohihiyaami mitihoho tunnwi yahwinohihiyai kaundihini kiya Porihohoi tunnwi yahwinohihiyaami anaanini numwaasi nandaawaayopo. Nandaahauhi tunnwi yahwinohihiyaami mitihoho kiyai

saundataase, “Porihoai tiwisaihi yayataati maipihandi saindi kiyonihe tati katiso kamaatiso tiwi tipu nunjeniwise,” undataase. Sandi isihyaami nunaatohitihandami tanyaahaapi gwinyaitandi kaundataase.

25 Aiwu Porihoai tiwitaatiwi nepi wasasawu ahiyawaayopo. Aihu tunniwi yahwinohiyihiyaami mitihomi yatih awaisihoematati bimisiho Porihomihini deti bitosihi koai Poriho saundataase. “Utaaho wo Romihiyaamihoi saiwi kawiwu tiwitaatiwi winihapipa ahondaindihohi? Aiwu piwaha atisati tipitapaitandihoaapihi sangi piwaatiwihandi keti tiwitaatiwi sandi gaatindihohi?” undataase.

26 Undihuh ko awaisiho notu tunniwi yahwinohiyihiyaami mitihoh awaisihohi saundataase. “Utaamo kimo isihya Romihiyaamihohi kinyu koai napindapi saiwa kawisapaise?” undataase.

27 Undihuh tunniwi yahwinohiyihiyaami mitihoh Porihohenda nasataise. Nasati Porihohi sata nunjenataise, “Nyahu Romihiyaanamihohitapaapaahi kinyu ningu titihuh kande,” undataase. Undihuh Porihohiha saundataase. “Ye, ninu akitinihuh Romihiyaamihohine,” undataase.

28 Undihuh tunniwi yahwinohiyihiyaami mitihoh Porihohi saundataase. “Ninu noaipati Romihiyaamihohimatitandihandapi nawihoh aungwohandi awaisawuhiya gamanhiyai nunyataayo,” undataase. Undihuh Porihohiha wihoanaha saundataase, “O ninuhuh niyu apiya Romihiyaamihohanyurisu nanimwihuh ninu titihuh

Romihyaamihonine,” undataase.

²⁹ Undati Porihho tunniwi yahwinohiyhiyaami mitihoai kaundataase. Aih tunniwi yahwinohiyhiya Porihhoai tip nunjendotiwihyaasi sa Porihom piwaha atisawaawi namapi keti bipi namahaawaayopo. Aih tunniwi yahwinohiyhiyaami mitihoaisangi atisataati Porihho Romihyaamihotih saiwa aimi kawisono tati gwinyaataati yayataise.

*Porihho Judaahiyaami Awaisawhiyaami
Ndiheti Pihaha Ausaati Kaundataase*

³⁰ Iyataati Judaahiya Porihopi siyati maiphandi sandi kaihe tiwi kasaihi atitandi tunniwi yahwinohiyhiyaami mitiho bowihihura Porihomi wirihiri senihandi nesipamatase. Iyati tunniwi yahwinohiyhiyaami mitiho ishiya Autaahaatihoai nandapa tihwi ishiyaapi nunyohiyhiyaami mitihiyaapun ishiya usa gwinyaahiya awaisawhiyaapun napwi kiya ahoyandaatiwi piwaha nusoaasataise. Aih kiya napwi aimi ahoyanihauhi tunniwi yahwinohiyhiyaami mitiho Porihhoai numwaasi nasati kiyaami ndiheti ahiwih bitondaise.

23

¹ Aih Porihho kiya awaisawhiya ahoyanwi bimohiyhiyai biyati winjatataati kiyai sata kaundataase, “Naisihiyaate, nisi daindi bimohitihandi Autaahaatihom ndiheti titih kiyataayo. Kiyataati sandapi nisi maarho gandaise. Aindi nin itatamanindi bimaami

napiti wani asisima kimetindaise,” undati kiyai kaundataase.

² Undati Poriho kiyai kaundihihura Ananaiyaasiho pirisiho mitiho isihya usa Porihomihini deti bitohohiyihyai saundataase “Sami wonji Porihomi mipati jhaapise,” undataase.

³ Undihi Porihomaha Ananaiyaasihoai sata kaundataase. “Matoaatipati tiwatiheti ngandaati otihatih kahiho nanati maipitindihandamatetishone, kinyi kimbih bindapaapi winihapipa japepiliripi titih kireti kanditaape. Aihhandi kandi kinyi winihapipa nopisapi isihya ningi niwitaatiwi kaundapaase. Isi Autaahaatihom akitinih gisi tihwitaise,” undati Poriho Ananaiyaasihoai kaundataase.

⁴ Sata kaundih isihya Porihomihini deti bitohohiyihya Porihomai saundawaatopo. “Kinyi Autaahaatihom pirisiho otipipatihomai satipi maipihand napaapi kaundise?” undiwi Porihomai itihundawaatopo.

⁵ Aih Porihomaha wihoanaha kiyai saundataase. “Naisihyaate, nin sopi Autaahaatihom Pirisiho mitiho awaisihoe ndi windi bairi gimunyaaho. Iyataati Autaahaatihom piwaha utipihomai satati ahotishaapaah nin aimi gwinyaatihomine. ‘Kinyi kinyi mitiho isihyai iwinjatisihopi maipihand windi kamaatime,’ tati ahotishaapaah nin gwinyaatihomine,” undati Porihomai kiyai kaundataase.

⁶ Aih isihya Judaahiyaami awaisawihya

ahoyanohiyihiyaami usa Satiyusihiyaatih
 ami usa Parisihiyaatih bimauhi usonataati
 gwinyaataise. Siyati gwinyaataati
 awaisawihiyai piwaha waapihitati sata
 kaundataase. “Nisi naisihiyaate, nini
 ishiya Parisihiyaamihone. Aihisi niy
 apiyaisangi Parisihiyaamihanyure. Aihisi nini
 ishiya napowawi akitinhi japhi nepaitaapo
 ndi gwinyaataati sandapi piwaha ausaati
 kaundonhi kandapi piwaha netaayo,” undati
 kiyai kaundataase.

⁷ Undati kiyai piwaha sataha kaundihikaapi
 ishiya Parisihiya wihooanjitih Satiyusihiya wi-
 hooanjitih itihinnawaatopo.

⁸ Kiyaitihinihohitmandi tanyaaha siyhaape.
 Satiyusihiya satiwihyaare, ‘Ishiya napohiyi-
 hiya japhi animwaahipatombi windi namepaitaapo.
 Iyataati kiyaami maarho wapihapi windi
 noaipasi namaayat nehi owetise. Iyataati
 Autaahaatihomi otipipatihya yamihapataatih
 windi bimitaatiwihandi apipaahi owetise
 tiwihyaare. Aihisi ami ishiya Parisihiya
 satiwihyaare, ishiya napohiyihiya japhi
 nepaitaapo tiwi ami maarhopi yaiho
 bindataise tiwi gwinyaapihiyaare. Aiw
 Autaahaatihomi enjerihiya otipipatihya
 yamihapataatihapihiya yaihiya bindawaayopo,’
 tiwi gwinyaapihiyaare. Isi sandapi Porho
 kiyai kaundihisi Parisihiyauni Satiyusihiyauni
 atisawaawi kandapi itihinnawaatopo.

⁹ Saiwi waapihinwi itihinnawaawi
 Parisihiya kiyaami usa Mosesihomi piwaha
 baiwi gwinyaapi katiwunjohiyihiya dopawi

satawaatopo. “Nyahi mmonihonihī kimo utaamo ainahihosī Autaahaatihomī enjeriho otipipatihō yamihapataatihī bimisihō koai kaundiho,” tawaatopo.

10 Aihī kiya waati awaindihandī itihinnawaatopo. Itihinnihauhī tunnīwī yahwīnohiyīhiyaamī mitihō siyatī gwīnyapenataise, Porīhoai wihīwihōaanapī ahīwawaawī komī ambīpatī nepī nurīsipasaihī napwītaiso tati gwīnyaataatī yayataise. Siyatī gwīnyaataatī tunnīwī yahwīnohiyīhiyaamī mitihō tunnīwī yahwīnohiyīhiyai saundataase. “Sahī nuwī Porīhoai numwaasi tunnīwī yahwīnohiyīhiyaatamī anjhandaatihī maasi nandaapise,” undataase.

11 Aihī tunnīwī yahwīnohiyīhiya Porīhoai numwaasi naiwī anāanīmihauhī bindataise. Bimihī apatihī Awaisihō Jisaasiho Porīhomihini detī akohī bitondaatī Porīhoai saundataase. “Kīnyī wīndī yamaimbī andītītipī bime. Aimbī nīnī kiyohīwaiwaapīha pīwīha kimbihī Jerusaremīhandaahī aimī andītītipī ausaapī kaundapaise. Aimbī Romīhanda nopaapīsangisī naasīkatī kaimbī nīnī kiyohīwaiwaapīha pīwīha baimbī andītītipī anusaape,” undatī Awaisihō Jisaasiho kaundataase.

Porīho Sohoai Tīwītaatīwī Judaahiya Pīwīha Kanīwī Wīsasawaayopo

12 Aihī bowihīhura isīhiya Judaahiya ahoyanawaayopo. Ahoyanīwī bindawaawī satīwī katawaatopo, “Akītīnīhī Porīho sohoai tiwītīhaawī Autaahaatihomī ndīhetī katītīhaawo tīwī satawaatopo. ‘Nyahi nandapa

waapoho namaanaati japarî bimainjaati Porîho sohoai tiwîhaawaahi sura nandapa waapoho nandîhaawe. O ami Porîhoai timaawîhaawaahi Autaahaatîhomî ndîhetî aimî kataahandîsî naanjîhandî ko nanyamîtaise,'” tiwî pîwîha wisasawaayopo.

13 Siya Porîhoai tiwîtaatîwî pîwîha wisasohiyîhiya 40 kaiwîhandî waatî nusatipîhaapîhiyaare.

14 Isî kiya nuwî pîrisihiyaami mitîhiya pîrisihiyaisunî isîhiya usa awaisawîhiya gwînyaahiyaisunî satîwî kaundawaatopo. “Nyahî Porîho sohoai tiwîtihaawi Autaahaatîhomî ndîhetî pîwîha sataatî katahaayo. ‘Nyahî nandapa waapoho namaanaati bimainjaati Porîho sohoai tiwîhaahura sura nandîhaawo,’ taatî kataatî wisasa ahîyîhaayo.

15 Isî sahunî isîhiya usa awaisawîhiyaunî tunnîwî yahwînohiyîhiyaami mitîhopî pîwîha satîwî nusoaasîtaatîwe. ‘Porîhomî pîwîha japîhî biyaatî atitaani kînyî tunnîwî yahwînohiyîhiya usaisapî Porîho nyangisenda ahoyana bimîtaani kapîhî napîta natîpusoaase,’ undîwî jaiwîtiwî pîwîha nusoaasîtaatîwe. Aisaihî nyahî Porîhoai tiwîtihaahiyaanî daihîra otîhapîhî timanînaatî jaawa timîtihaawe. Timainjaatî sangisenda sangî nasonîhî otîhapîhî ketî sohoai tiwîtaano,” undawaatopo.

16 Saiwî kiya Porîhoai otîhapîhî bimambîwî tiwîtaatîwî pîwîha kanîhauhî utaaho waimwaaho wo Porîhomî sanaamaatami mwaaho atîwisataise. Atîwisamapî ko waimwaaho tunnîwî yahwînohiyîhiyaami

anipipihī niyatī nandaatī Porihoi tiwitaatiwi katohiha ka Porihō saanihoi tīhī kaundataase.

17 Kaundihī Porihō aimī atisatosatī tunnīwi yahwīnohiyīhiyaamī mīthomī yatīhī awaisawīhiyaimatīwi bimohiyīhiyaamī woai gaata numwaataise. Numwaatī koai saundataase. “Kimo waimwaamo tunnīwi yahwīnohiyīhiyaamī mīthoi pīwīha wa kaundīta numwaasi naime,” undataase.

18 Undihī ko awaisihō waimwaaho koai numwaasi niyataise. Niyatī tunnīwi yahwīnohiyīhiyaamī mīthoi saundataase. “Napwītatī bimisihō Porihō gaatihī nundī iwinjahonihī kimo waimwaamo pīwīha wa isīsihosī mīthoi kaundīta numwaasi naime ndihī numwaasi nasataayo,” undataase.

19 Undihī tunnīwi yahwīnohiyīhiyaamī mītho waimwaaho pīwīha kaundonihī isīhiya atīwitauhī namatī waimaaho koai ikwīra iwisi notī yandīhī maasī bitotamaamī saundatī, “Nīngi pīwīha napitīpīha kandītaape?” undatī nunjenataise.

20 Undatī nunjesihī waimwaahomīha saundataase, “Judaahiyaamī awaisawīhiya Porihoi numwaasi bousonihī ahoyanīwi pīwīha pīwaatohīpīhī namme hītītaatiwi pīwīha aimī katīwi wīsasawaayopo. Sandī Porihoi tiwitaatiwi jaiwaiwi Porihomī pīwīha japīhī biyaatī tanyaahaapī atitaanī numwaasi namme hītītaapo.

21 Iyataatī isīhiya taahiyīhiya kiyaamī usa 40 kaiwīhiyai nusatīpīhaapī taahiyīhiya satawaatopo. ‘Nyahī nandapa waapoho namaanaatī bimainjaatī Porihō sohoai

tiwihaahura nandihaawe,' tiwi Autaahaatihomi ndiheti katwi ahiyawaayopo. Aiw kinyi Porihoi natipusoaasisamhi niyonhi otihapihi timambwi sohoai tiwitaatiwi tmaninwi jatawaayopo. Isi Judaahiyaami awaisawhiya piwaha sa kahitisihi kiyaami piwaha windi atihomaawime," undati waimwaaho tunniwi yahwinohiyihiyaami mitihoai kaundataase.

²² Kaundih tunniwi yahwinohiyihiyaami mitiho atisatosati waimwaaho koai saundataase. "Kima piwima kinyi nngi kandingimaapi saindi tunniwi yahwinohiyihiyaami mitihoai nini kaundo undipi ishiya usaisi windi kamundi me," undati waimwaahoi waati kaundati natausaasataise.

Porihoi Tunniwi Yahwinohiyihiyaami Mitiho Awaisiho Gamaniho Pirikisihooapihapi Natausaasataise

²³ Aih tunniwi yahwinohiyihiyaami mitiho komi yathi awaisawhiyaimatiwi bimohiyihiyaami utaahuri yahuri gaata numwaataise. Numwaati kuri saundataase, "Sahuraahi tunniwi yahwinohiyihiya naihi isipi matoaatipati niwowi yapipataapihi daayohiyihiyaami taahiyihiya pihitimi 200 kaiwhiyai numwaapise. Aimi tunniwi yahwinohiyihiya yaipati utaarhataahi yapipataapihi dindaahaiwi ikwiraahi yahwinohiyihiyaami taahiyihiya pihitimi 200 kaiwhiyai numwaapise. Aimi tunniwi yahwinohiyihiya osihandi awaindihandaasinipi pwisipi yaipati isipi daayohiyihiyaami taahiyihiya 70 kaimhiyai numwaapise.

Saimi numwaapi ahoaimi apatihi Porihoi numwaasi aunahipati Sisariyaahandaahapi maasi nutaatiwo.

²⁴ Aimi ami Porihopi osihauri yatimwi numwaapi turimanimise. Aisaihi Porihosi hauri kaurami wuwoaasini niyonihi sahi baiwi numwaasi nuwi awaisiho gamaniho Pirikisihoapahi noaipaitaatiwe,” undati tunniwi yahwinohiyhiyaami mitiho awaisururi kuri kaundataase.

²⁵ Kaundatosati tunniwi yahwinohiyhiyaami mitiho piwaha wa satiha jipatiyataise.

²⁶ “Nini Kirotiyaasi Risiyaasihonini kimandi utipimandi kinyi awaisihoni gamanihoni Perikisihonyapi jipatipaindi nusoasataayo.

²⁷ Isihiya Judaahiya utaamo kimoai isipi numwaapi sohoai tiwitotwiyauhi nini atisataati kopu Romihiyaamihoe tauhi nini nisi tunniwi yahwinohiyhiyauni nowa kiyaami ikwiraatihapi numwaasi nasahaayo.

²⁸ Aihai saiwi Judaahiya koai tiwitaahiyohithandami tanyaahaapi nini bairidi atindi mmondondi koai numwaasi ishiya Judaahiyaami awaisawahiya ahoyanohipipihini notaayo.

²⁹ Numwaasi nundi kiyaami piwaha atisata sawana Judaahiyaami winihapipaapi ko neti nanyopisataise tiwi nehihandi kaundawaatopo. Iyataati kiyaari siyahandi kaihe tisaihi nyahi ko sohoai tiwaatisangi ami napuwawaatisangi kaito taati mmonaati atisonihi piwaha akaaha wa wundi atihomiso.

³⁰ Aihai Judaahiyaami usa kimo utaamo

sohoai tiwito tiwi nisapi noasawi piwaha kanwi wisasawaayopo. Aih piwaha ka nini keti atisataati namati koai kinyapi nandusoasataayo. Aindi nini ishiya kimoai piwaha kaundiwi tiwitaahiyohiyhiyai kinyapi komi ndiheti siyahandi kaihe undwi ausapi piwaha kaunditaatiwo unditi aimi kaundo. Isi kiya sawana kahitisaihi kinyi baimbi atimbi gwinyaitaape,” tati tunniwi yahwinohiyhiyaami mitiho jipatihiyati awaisururi isisi nutaatimi nunyataise.

³¹ Aih tunniwi yahwinohiyhiya kiyaami mitihomi piwaha kaundishihi atiwivi Porihoi numwaasi aunahipati Sisariyaahandaahapi apatihhi nowaayopo. Nuwi aunahipati witi otihapihi ahetihihata noaipawaayopo. Katami ambipati Andipatirisihande.

³² Aiw aunahipati Andipatirisihanda noaipahauhi bouriwataise. Bouriwihhi tunniwi yahwinohiyhiya nehhi yapipataapihi kiyaami auhira niyohiyhiya nahatiya kapihapi jhara kiyaami anipipihapi nasawaayopo. Aih tunniwi yahwinohiyhiya usa osihaiwaasini niyohiyhiyaahihhi Porihoi numwaasi Sisariyaahandaahapi nowaayopo.

³³ Nuwi Sisariyaahanda noaipawaayopo. Noaipapi utipihandi isisi niyohitihandi awaisiho Perikisihoi nunyawaayopo. Aiw Porihoi awaisiho Perikisihomi ikwiraatihimawaayopo.

³⁴ Aiwimapi kiya tunniwi yahwinohiyhiya japihi nyauhi gamaniho Perikisihoi utipihandi kandi awindaaise. Awindaati

Porihopi Romihiyaamihore tati gwinyaataise. Gwinyaataati Porihoi satati nunjenataise. “Romihyaanin+ yapipati taahiwaiwa jaawa bindihaayoni kiny+ kaiwaami yapipati maahiwitaahapihone?” undati nunjenataise. Nunjesihi Porihomihaha piwihaha wihoanaha saundataase. “Nini yapipati Sirisiyaahandaahapihonine,” undataase.

³⁵ Undihi awaisiho Perikisihomihaha Porihoi saundataase. “Gaasi gi piwihaha kahitiwi+ tihwi+taahiyohiyihiya napisaihi+ nin+ kinyihauni kiyaamihau+ bairi+ atindi tipitapaitaano,” undati Porihoi kaundataase. Kaundatosati komi tunniwi+ yahwinohiyihiyai saundataase, “Sahi Porihoi numwaasi nuwi+ awaisiho Erotihomi anihandi awairihandaatih+ napupwise,” undataase.

24

Porihopi Isihiya Judaahiyaami Mitihiya Siyati Kiyahore Undiwi Perikisihoi Kaundawaayopo

¹ Aih+ Porihoi anihandi kandaatih+ napwitat+ bimih+ asisihaha 5 kiyati sanausotaise. Sanawih+ prisihiyaami prisiho mitihotih+ ami isihiya awaisawihiya gwinyaahiyaatih+ ami utaaho wo komi ambipati Tetaraasihotih+ Sisariyaahandaahap+ nasawaayopo. Iyataati Tetaraasiho so Romihiyaami winihapipaapi biyati gwinyaahosi kapa winihapipa japepih+rat+ Porihopi siyahore siyahore undati awaisiho Perikisihoi neti kaundi to tiwi+ koai kiya numwaasi maasi nasawaayopo. Aih+ kiya nap+wi+ awaisiho Perikisihoaapihi+ noaipapi

Porihopi siyahore siyahore undiwi awaisiho ko Perikisihoi kaundawaayopo.

² Aih i awaisiho Perikisihoi Porihoi gaata numwaasih ko nasataise. Aimi napih utaa ho wo Judaahiyaami mitihiyaami piwaha neti kaunditandihoi Tetaraasiho piwaha Porihopihaha satati ausaati kaundataase “Awaisihonji Perikisihonye, kinyi nyangisi baimbi itatamanipi nyainjaapi biminhi nyahi biyaati bindihaayo. Aimb kinyi nyainjaapi biminhi pwisipati kihaiwa kihaiwa naanjihaiwa windi namoaipase. Iyataati kinyi gwinyaahingitihandi gaahandaahi nyami isihiyaisi iwitatamanipi aunahipati nahatewaara naanjihaiwa kihaiwa kihaiwa noaipasihihaiwa iphatimbihone.

³ Aih kinyi saimbi kaingitihandapi nyahi mmonahaawi apipaahi aungwohandi asakiyaati gaare taati maaritahaayo.

⁴ Aisi nyami piwaha nini windi utaaraha kamaahititani maipihonji kahitisihi gaahati kanyimbi napaisaati nyami piwaha atinyime.

⁵ Kimo utaamoai nyahi usonihonhi maipihaiwa pihitati kiyahore. Iyataati ko Judaahiya yapih nahatewaara bimohiyihiyaami otihapih daayati ndiheti itihinnwi kaitaatwihaiwa kiyati ami isihiya tundaatwihaiwa kiyahore. Iyataati sor nyami isihiya usa natapaatiwi yandih utaa ho Nasaretihandahapihomihireti japepihrohiyihyaami awaisihore.

⁶ Iyataati ko nyami anji awaindahandaatih utaa ho wo Judaahiyaamatipimetahoi numwaasi nandaataise. Iyataati sandaahi

nyami anj awaindihandi neti maipiyati nanyopisastotataihi nyahi koai napuwitotaati isiwahaayo. Iyaati nyahi nyami winihapipaapi koaisi kinyi nepi nopisapaise unditotaati isiwahaayo.

⁷ Siyaati koai kaunditotaati isiwonihandi kandi tunnwi yahwinohiyihiyaami mitiho Risiyaasiho nasati apihimaanyatati nyami ikwiraatihapi Porihoi andititati ahwati numwaataise.

⁸ Iyati ko Risiyaasiho nyahi Porihoi isiwati piwiha kaundohiyihiyaanangi awaisiho Perikisihoaapihi piwiha titihemaitatiwi komi ndiheti noaipapise nyatataase. Noaipapise nyatih nasahaayo. Isi kinyi kiwahonj koaisi nunjesamih ko sawahom maahomwaanapi biyati nyami piwiha kaundaati isihohitihandapi kahitonih kinyi baimbi atimbi gwinyaitape,” undati Tetaraasiho Perikisihoi kaundataase.

⁹ Satati Tetaraasiho Perikisihoi Porihopi siya siya kiyahoe undisihapi Judaahiya nahatiya sa piwiha akaahaare undiwi Perikisihoi kaundawatopo.

Porihoi Perikisihoi Komihai Ausaati Kaundataase

¹⁰ Aiw kiyaamihai kaundiwi owetih Perikisihoi Porihoi kinyiha piwiha wani katime undataase. Undih Porihoi komihai Perikisihoi saundataase, “Kinyi kinaungwihai taahiwaiweti Judaahiyaanangi nyainjaapi bindapaapi nyangi titihepinyamapi biminih kinyi saimbi kaingiwaiwaapaahi aimi gwinyaiti mmonitihonine. Isi kimiya nisapi siyahoe

siyahoe tiwi kahitohihaapi ami nisaha ausaati kahititandi maaritataayo.

11 Aisi Jerusaremihandanda Autaahaatihopi gaapunditondi nisi nasohitihandapi kimitiyai nunjesamaahi akitatise tisaihi kinyi kiwahonji baimbi atimbi gwinyaitaise. Iyataati asisaha windi taahaha pihitai sanamaise. Nehi ikwimwaindimwitihi auhirami yahuri 12 kiyahanya aimi sanotaise.

12 Aindi nini isihiya usaisati anji awaindihandaatih windi itihimanihonihimi ami Judaahiya windi maanisonihopo. Iyataati Jerusaremihandanda anji awaindihandaatihuni aunahipati katami otihatihimi isihiyai apowitandihapiwiha windi kamaatonihimi isihiya windi nunaatiwi timunihauhi Judaahiya ningi maanisonihopo.

13 Isi kiama piwima Judaahiya ningi jaiwindiwi kandohimaapi kiya piwiha siyahaape hitiwi kamaahitisaishi kinyi kiyaami piwiha kaami tanyaaha windi baimbi atihomimbi gimunyaitaise.

14 Iyataati nisapi kiya Nasaretihandaaahapihomihireti daiwi bitopi japepihirohiyihiyaamihore tohitimandihimi akite. Nini Nasaretihandaaahapihomihireti japepihirohitimandimi nyami asoyaami Autaahaatihomihireti japepihirataayo. Aihimi sandapi titihimaahetiwi Judaahiya katawaatopo. Aindi nini Autaahaatihomihimi winihapipa Mosesihoai numwimbipaapuni Autaahaatihomihimi piwiha atiwi nepi ausaahohiyihiya piropetihiyaami piwiha

nahatewa jipati*paiwi* ahiyoh*waiwaapuni* baidi gwinyaat*ihoni*ne.

15 Aindi nini ishiya gaahyauni maip*haiwa* kiyohiy*hiyauni* napowaw*i* akiti*nhi* Autaahaat*ho* katon*hi* japi*hi* nepaitaapo ndi Judaahiya kimiyaamataindi naas*kat*i kaindi baidi gwinyataayo.

16 Aindi nini Autaahaat*ihomuni* ishiyaamuni ndiheti nahateweti anditit*i* tit*hi* nga kaindi bindataayo. Ahi sandapi nisi maar*ho* gandaise.

17 “Ahi nini nundi aunah*pati* wiwaara bimon*hi* kinaungw*ha* waiwa sanani*hi* japi*hi* nisi nais*hiyenda* Jerusarem*handa* nasataayo. Nasataati naw*ho* ishiya nenoaah*tisaw*hiyai numw*tandi* isisi nasataayo. Aindi aimi napit*i* bindataati nandapa an*j* awaind*handaat*hi nesi naindi p*risi*hiya ishiyaapi nandapa t*hi*wi Autaahaat*hoai* nunyohiy*hiya* p*risi*hiyai nunyon*hi* kiya nandapa t*hi*wi Autaahaat*hoai* nisapi nunyawaayopo. Sauri yatimw*i* kaitandi japi*hi* napit*ihoni*ne.

18 Ahi nini noaipati gaahoninimat*tandi*handi aimi kaindi oweti*hi* gaahonini an*j* awaind*handaat*hi nandaati p*risi*hiya ishiyaapi nandapa t*hi*wi Autaahaat*hoai* nunyohiy*hiya* nisapi nandapa t*hi*wi Autaahaat*hoai* numw*taati*wi nunyati bimon*hi* suraan*hi* ningi n*w*itaat*wi*hiya nisonawaayopo. Iyataati sura ishiya n*ngisaw*i taahiy*hiya* w*ndi* b*mim*opo. Iyataati ami sura ishiya w*ndi* p*w*ha n*u*naat*w*hihaiwa kamaatopo.

19 Iyataati yap*pati* Esiyaahandaahapi

Judaahiya ningi nipi piwaha kandohiyahiya piwaha wa ahotanaaraahi nisapi ko sisaihe tiwi gi kiya kahititaatiwi kimbihhi aimi napitahiyaasi windi namaasopo.

²⁰ Namaapiwi owetisi nini jhi Judaahiyaami awaisawahiya kimiyaami ndiheti bitondaati maipihandi windi kaisanihi nisonawaawaahi gi ausaapi kahitito.

²¹ O ninihhi piwaha owetisi nehi piwaha wa ishiya kimiyaami ndiheti bitondaati jhi saundi kaundataayo, 'Autaahaatho ishiya napohiyahiyai ahowimahonihhi japihi nepaitaapo ndi nini baindi gwinyaataati ishiyai ausaati kaundonihhi sandapi sahi wani kimura piwaha kandawaatopo,' unditi awaisawahiyai jhi kaundataayo," undati Porihho Perikisihoi kaundataase.

²² Iyataati awaisihho Perikisihho Jisaasihopi gwunyaahohiyahiyaami kiyohiwaiwaapi aimi gwinyaahore. Aihhi ko Perikisihho namati Porihhoaisuni Judaahiyaami awaisawahiyaisuni saundataase, "Tunniwi yahwinohiyahiyaami mitihho Risiyaasiho nasonihura shhi sami piwaha atindi tipitapaati mmondaani shhap jatiwise," undataase.

²³ Undatosati komi tunniwi yahwinohiyahiyaami awaisihoi saundataase. "Kinyi Porihoi numwaasi numbwi awaisihho Erotihomhi anjihandaathhi ahwise. Ahwisamihhi tunniwi yahwinohiyahiyaami wo iwinjaati bimone. Bimonihhi Porihho deti masapihihi daayati bimone. Iyati ami Porihho wapaapi nenoahitanaahi komi naisihiya

pɪwaundɪwɪ nandapauni ami kahapaamapɪpa numwɪtaatiwɪ gaare ndaato,” undati tunniwɪ yahwɪnohiyɪhiyaami awaisɪhoai Perikɪsɪho kaundataase.

Perikɪsɪho Porɪhoai Kɪnaungwɪha Yatairapɪ Napuwataise

²⁴ Aihɪ Perikɪsɪho bimainjati asisɪha waiwa aimɪ sanaihi Perikɪsɪhounɪ komɪ apwaataati Dirusiraahaatunɪ mainjanyurɪ nasamaise. Iyataati komɪ apwaataati Dirusiraahaati isɪhiya Judaahiyaamɪhaate. Aihɪ kasanyurɪ namɪ bindamaami Perikɪsɪho Porɪhopɪ nasane tati gaatihɪ Porɪho niyatɪ koai iwinjataise. Iyataati Porɪho isɪhiya Jisasi Kɪraisihopɪ gɪwunyaahohɪtɪhandamɪ tanyaahaapi ausaati biyatɪ kaundataase.

²⁵ Iyataati Porɪhomɪ pɪwɪha Perikɪsɪhoai kaundisɪha isɪhiya titɪhɪ gaahaiwa kaiwɪ bimɪtaatiwɪhandapunɪ ami isɪhiya ipatisaniwɪ baiwɪ bimɪtaatiwɪhandapunɪ kaundataase. Iyatɪ Porɪho ami Autaahaatiho ipotɪhura maipɪhaiwa kiyohiyɪhiyai netɪ tipɪtapaati yandɪhemaitandɪhandapunɪ ahoyati kaundataase. Kaundihɪ Perikɪsɪho pɪwɪha sanya atisataati yayataise. Yayataati Porɪhoai saundataase, “Gaasi kɪnyɪ japihi numwe. Sɪhi asisɪha wa nehɪhaara japihi kɪnyɪ pɪwɪha atitandɪ gaati,” undataase.

²⁶ Iyataati Perikɪsɪho Porɪhopɪ nawɪho naninyonɪhi bɪpi nandusoasɪtando tati gwɪnyaataati nahatewetɪ Porɪhoai gaata numwaasɪhi naihi pɪhitɪmɪ pɪwaatamaise.

27 Aihî ipotihura Porihô napwîtatî bimihî kinaungwîha yatairî aimî sanawihîhura utaaho wo komî ambîpatî Posiyasî Pesîtaasiho Perikîsîhomî aunahîpatî netî awaisîho gamanîhoematatî bindataise. Aihî Perikîsîho Judaahiyaapi nyamî pîwîha atînyisatî kiyataiso tîwî maaritîtota Porîhoai daahî ipîhatihî napwîtatî bindataise.

25

Porîho Komî Pîwîha Utaaho Wo Romîhiyaamî Mîtîho Sisaaho Atîwitandî Nutandî Pesîtaasihoai Kaundataase

¹ Aihî Pesîtaasiho Perikîsîhomî aunahîpatî netî otîpîpatî kiya Sisariyaahanda bimihî asisîha mairî manya sanausotaise. Sanawihî Jerusaremîhandaaahapî niyataise.

² Niyatî Pesîtaasiho noaipasîhî pîrisihiyaamî mîtîhiya pîrisihiyaunî Judaahiyaamî awaisawîhiya gwînyaahiyaunî nutasi nuwî Pesîtaasihoai Porîhopî winîhapîpa netî nopîsasatî siya siya kiyahore undîwî Pesîtaasihoai kaundawaatopo. Aiwî kiya Pesîtaasihoai andîtitîwî saundawaatopo.

³ “Kinyî nyangi gaahatî kanyimbî Porîho Jerusaremîhandaaahapî napîta nepî natîpusoase,” undawaatopo. Sandî kaundohîtîmandî Porîhoai natausaasonîhî niyonîhî kiya otîhapîhî timambîwî Porîho sohoai tiwîtotîwî jaiwaiwî kaundawaatopo.

⁴ Kaundauhî Pesîtaasiho komîha pîwîha saundataase, “Porîho Sisariyaahanda napwîtatî

bindataise. Bimisî nîni masihonji kimbîhi bimambiti japihi Sisariyaahandaahapi nuto.

5 Aisi sahi awaisawahiyaatami usaati ningisawaati maasi Sisariyaahandaahapi nutawaato. Nowaati ko Porîho wiwa maipihaiwa kiyonaaraahi siya siya kaihe tiwi katisaihi nîni atitaano,” undataase.

6 Aihî Pesitaasiho Jerusaremihandâ bimihî asisîha 8 kiyatisangi amî 10 kiyatisangi sanawihî japihi Sisariyaahandaahapi notaise. Naihi isîhiya Judaahiyaami awaisawahiya maasi koaisawî nowaayopo. Nuwî nanopawî bowihî Pesitaasiho niyati anihandî piwîha piwaatiwi titihemahohitihandaatihî bindataise. Bindataati Porîhoai tunnîwi yahwînohiyîhiya numwaasi kapihi napitaatiwi kaundataase.

7 Aihî Porîho kapihi aimî napihî isîhiya maasi Pesitaasihoaisawî niyohiyîhiya Porîhoai otîhaatemapi nesîwesipi bitotawaawî Porîhopî siyati maipihaiwa pîhitati kiyahore tiwi katawaatopo. Iyawaawî kiyaami piwîha Pesitaasihoai kaundohîha siyahaape undîwi Pesitaasihoai baiwi kamundopo.

8 Aihî Porîhomîha wihoaanîha sata kaundataase. “Nîni Judaahiyaami winîhapîpa Autaahaatho Mosesihoai numwimbîpaunî anî awaindîhandunî netî namopîsasîtihonîne. Aindî amî nîni Romîhiyaami awaisawîhiya gamanîhiyai maipihaiwa apîpaahi windî kamaawindîhonîne,” undati Porîho Pesitaasihoai kaundataase.

9 Aihî Pesitaasiho siyati gwînyapenataise nyami piwîha atînyisati kiyataiso tiwi

Judaahiyaami awaisawahiya maarinititotati Porihoi sata nunjenataise. “Kinyapi Judaahiyaami awaisawahiya siyahore, siyahore tiwi kahitohihaapi piwaha Jerusaremihanda japihi nini atitaani Jerusaremihandahapi naitaino?” undati nunjenataise.

¹⁰ Aih Porihomiha wihooanaha Pesitaasihoai saundataase. “Romhiya awaisawahiya piwaha piwaatiwi titihemahohitihandi anhandi kimande. Isi nisi piwaha atitaatiwihapihi kimbhe. Iyataati nini ishiya Judaahiyaisi maipihaiwa wiwa kamaawindihonine hitonhi kinyi aimi atimbi gwinyaapihone.

¹¹ Iyataati nini Romhiyaatami winihapipa neti nopisati maipihandi windi kaisanihi nisonawaawi sohoai tiwitaano tawaawaahi gaasi kaiwi niwitaatiwe. O kimiyaami piwaha kandohima akithaametati jaiwitanahaahi ishiya usa nangi nanimaapi Judaahiyaami awaisawahiyaamihetini maitaatiwi owetise. Iyataati nisi piwaha Romhiyaami awaisiho mitiho Sisaaho atisati titihemaitandi aunahipati Romihandahapi nutaano,” undati Porihoi Pesitaasihoai kaundataase.

¹² Undihi ishiya usa Pesitaasihomi yatih bindawaawi otipipati kaiwi Pesitaasiho koaisawi piwaha atiwi maasi titihemahohiyihiyaisati Porihoi Romihandahapi nutandihandapi maasi kiyaisati piwandaase. Piwaata kiyatosati Porihoi Pesitaasiho saundataase. “Kinyi awaisiho Sisaahopi nisi piwaha atinisiati titihenimaita Romihanda nutaano tapaani gaasi kinyi awaisiho Sisaahoaapihi nutaapo,” undati

Pesitaasiho Porihoi kaundataase.

*Pesitaasiho Akiripaahoi Porihop
Kaundataase*

¹³ Aihⁱ asisⁱha wiwa pⁱhⁱtahaiwa aimⁱ sanaihⁱhura awaisⁱho wo Akⁱripaahounⁱ komⁱ sanaamaatⁱ Benaisihaatunⁱ Pesitaasihoai usondaatⁱmⁱ Sisariyaahanda nomaise.

¹⁴ Numwⁱ Pesitaasihoaisamⁱ Sisariyaahanda bimihⁱ asisⁱha pⁱhⁱtatⁱ utaarⁱhandⁱ sanausotaise. Aihⁱ sura bindawaawⁱ Pesitaasiho awaisⁱho Akⁱripaahoi Porihopⁱ saundataase. “Utaaho woi Perikⁱsⁱho nuwamusoaasatⁱ daahⁱ ipⁱhatisatⁱ netⁱ napusⁱhⁱ napwⁱtatⁱ yaiho bindataise.

¹⁵ Aihⁱ nⁱnⁱ jⁱhura Jerusaremⁱhanda naindⁱ bimonⁱhⁱ pⁱrisihiya mⁱtⁱhiyaunⁱ Judaahiyaamⁱ awaisawⁱhiya gwⁱnyaahiyaunⁱ Porihopⁱ wⁱnⁱhapⁱpa nopⁱsasatⁱ siyahore siyahore,” tⁱwⁱ kandawaatopo. Aiwⁱ kiya nⁱngi sandawaatopo. “Kⁱnyⁱ utaamo kⁱmoai kⁱnyⁱ maipⁱhaiwa kiyapainⁱ nyahⁱ tⁱhusaiⁱ napwⁱtaapo undⁱpⁱ kaunde,” ndⁱwⁱ kandawaatopo.

¹⁶ Aihⁱ nⁱnⁱ kiyai wihoanⁱha saundⁱtⁱ kaundataayo. “Nyahⁱ Romⁱhiyaanⁱnⁱ utaaho wopⁱ siyahoe siyahoe tisaiⁱ ketⁱ kuraanⁱhⁱ naanⁱhandⁱ numwⁱtⁱhaawⁱ siyhandⁱ wⁱndⁱ ahⁱmotise. Owetise. Utaaho maipⁱhandⁱ kaise tohⁱhounⁱ isⁱhiya kopⁱ siyahoe siyahoe tⁱwⁱ katohiyⁱhiyaunⁱ ahoyanⁱwⁱ bitotawaawⁱ maipⁱhandⁱ kaise tohⁱho tipⁱtapaapⁱ atitaatⁱwⁱhiyaamⁱ ndⁱhetⁱ bitondaatⁱ siyate tatⁱ katⁱtandⁱ siyatⁱ ahondaise,” undⁱtⁱ kaundataato.

17 Aihî isîhiya kiya Porîhopî siyahoe siyahoe tîwî katohiyîhiya ningisawî maasî kîmbîhapî nasawaayopo. Aihî ninî otîhî wîndî minjatîti bowihî ketî kuraanîhî anîhandî pîwîha pîwaatîwî tîtîhemaitaatîwîhandaatîhî bindataatî Porîhoai tunnîwî yahwînohiyîhiya numwaasi napîtaatîwî gandaato. Gaatonîhî kiya Porîhoai numwaasi nasawaayopo.

18 Aihî isîhiya ko siyahore, siyahore tîwî katohiyîhiyaunî maasî nisî ndîhetî dopî bitotawaawî Porîhopî siya siya maipîhandî awaindîhandî kaihe tîwî katîtaawo ndî atinjasonîhî pîwîha naanjîhaapî wîndî kamaatopo. Owetise.

19 Nehî Autaahaatîhopî kiyaami gîwunyaahohîtîhandapunî utaaho wo Jisaasiho aimî napwisî kopî Porîho japîhî nepatî asoهماتatî bindataise tatî katihî kandapunî Porîhoai itîhundawaayopo.

20 Aihî ninî pîwîha ka atindî tipîtapaitandîhandapî naanjîhî namatî Porîhoai saundataato. “Kînyî Jerusaremîhandaahapî naitaino? Naisamîhî kînyî pîwîha kapîhî Jerusaremîhanda atindî tipîtapaitaano,” undataato.

21 Undonîhî Porîho sandataase, “Ninî pîwîha mîtîho Sisaaho atînisatî tîtîhemaitandî Romîhandaahapî nutandî kîmbîhî bimisanîhî tunnîwî yahwînohiyîhiya ninjaawî bimîto,” ndataase. Ndhî ninî saundataato. “Gaasî sîhî ninî nandîhîsoaasisanîhî Romîhanda Sisaahoapîhî naisamîhuraapî tunnîwî yahwînohiyîhiya ginjaawî kîmbîhî bimîto undîti kaundonîhosî yaiho bindataise,” undatî

Pesitaasiho Akiripaahoai kaundataase.

²² Kaundihī Akiripaaho Pesitaasihoai saundataase. “Kiyonaahī nisangi komī pīwīha katonihī atitandito,” undataase. Undihī Pesitaasiho Akiripaahoai saundataase. “Gaasī bousonihī kīnyī komī pīwīha atiwitaapo,” undataase.

Porīhoai Tunnīwī Yahwīnohiyīhiya Numwaasi Naiwī Akiripaayī Benaisiyaamī Ndīhetī Ahīwisawaayopo

²³ Aihī bowihī Akiripaayī Benaisiya nasamaise. Napihī isīhiya usa utīhīrī apotīhīrī naasīketīhapa gaahapa niwī niyopī naahīpīwī apwītīhīrī gaahīrī ipopī kasanyuri numwaasi nasawaayopo. Aihī kasanyurisawī maasī isīhiya tunnīwī yahwīnohiyīhiyaamī mitīhiyaunī satī aunahīpa Sisariyaahandaahapī awaisawīhiya usaunī anjīhandī isīhiya ahoyanīwī pīwaatītaatīwīhandaatīhī nandaawaayopo. Aihī Pesitaasiho tunnīwī yahwīnohiyīhiyai kaundihī kiya Porīhoai numwaasi napīwī nandaawaayopo.

²⁴ Numwaasi nandaahauhī Porīho anjītītīhī bimihī Pesitaasiho isīhiyai saundataase. “Kīnyī awaisīhonjī Akiripaahonunī isīhiyaatī nahatiyaatī kīmbīhī bimohiyīmiyaate. Kīmo utaamoai usowīse. Isīhiya Jūdaahiya Jerusaremihandaahapīhiyaunī kīmbīhapīhiyaunī utaamo kīmopī maipīhaiwa siya siya kaise tīwī katohīhore. Aiwī kiya nahatiya waapīhītīwī, ‘Utaaho so asohomatātī bimimone. Sohoai tipe,’ tīwī katohīhore.

25 Aihî nîni ko maipîhandî windî kiyonîhî mmonataataahî komî maipîhandî kaindîhandapî napwîtondî pîwîha atindî tipîtapaatî mmonataatî apîpaahî owetise. Aihî Porîho kîmo sawaho nîngi sandataase. 'Nisî pîwîha mîtiho Sisaaho atisatî tipîtapaatî mmondandî Romîhandaahapî nutaano,' ndataase. Aihî nîni saundataato, 'gaasi mîtiho ko Sisaahoapîhî nandîhîsoaasisanîhî nutaapo,' undataato.

26 Iyataahandî kandî nîni Sisaahoai pîwîha sisîyîha ahotahotihî kîmoai kinyapî nandusoasataayo undîti nyamî awaisîho Sisaahopî utaahoaisatî ahoya nusoaasîtondî pîwîha baindî atindî mmonîhonîhî owetise. Aihî kînyî Akîripaahonî awaisîhonîtîhiyataatî kinyî ndîhetunî amî sahî isîhiyaatî kîmiyaatamî ndîhetunî numwaasi Porîhoai nasataayo. Aisî ko katonîhî nyahî nahatiyaanîni biyaatî atitîhaawo. Atisîhaawî Sisaahoai Porîhopî pîwîha siyîhaape undîti jîpatîpaitandîha atindî nîni naitaano.

27 Pîwîha atindî naitaano tohîtimandî apaapîmaato. Utaaho napwîtitandîhoai nandusoasataatî pîwîha wa sisîyîhaape undîti jîpatîpaindî koaisatî ahoya namusoasataataahî sandî tîtihiamaahe ndî gwînyaataatî kandaato," undatî Pesîtaasiho isîhiya sandî anîhandaatîhî ahoyanohiyîhiyaisunî Akîripaahoaisunî kaundataase.

26

Porîho Akîripaahoai Komî Pîwîha Ausaatî Kaundataase

1 Undati Pesitaasiho kaunda namihaasihi Akiripaaho Porihoi saundataase. “Kinyi piwaha atitaani wani katime,” undataase. Undihi Porihoi doti bitondaati kiyai saundataase. “Nisi piwaha wani namasati ausa kasatitaani atinjatwise,” undataase. Undatosati piwaha namasati sata kaundataase.

2 “Awaisihonji Akiripaahone, nini awaindihandi maaritataayo, Judaahiya nisapi siyahore, siyahore tiwi jaiwindohitihandapi kinyi ndiheti kahititando.

3 Iyataati nyahi Judaahiyaanam nahatewa kiyohiwaiwaapuni nyahi wapaapi maariho kiho kiho gwinyaawaati kiyohiwaiwaapuni kinyi aimi mmoniipi gwinyaapihone. Saimbi mmoniipi gwinyaapihonitih piwaha nini kahititandi apipaahi maaritataayo. Isi nisi piwaha kahitisanhi kinyi bipi napisaati atinitaape.

4 “Aindi nini sangihoninhura nisihiyaisati nisi yapipata bimambiti Jerusaremihandi napiti bindataayo. Saindi metihoninhuraapimaawi daindi bimaami napiti wani kimirandaise. Aih Judaahiya nahatiya sandapi aimi baiwi nisonwi gwinyaapihiye.

5 Iyataati ishiya Judaahiyaami usa Parisihiyo tiwi ambihitohiyihiyaamihonine. Iyataati Parisihiya Autaahaatihopi gwunyaapi kiyohitihandi siyate, Autaahaatihomi winihapipauni ami winihapipa sawanaamihapauni nepi timaamaipi ahoyawi japepihirawaawi apipaahi naanjhande. Iyati naanjhandisi ishiya Judaahiya usaami

gwinyaapɪ kiyohiwaiwaisɪ ipɪhatisamahande. Iyataatɪ nɪnɪ kiyaamɪhɪretɪ japepihɪrɪtɪ kiyonɪhɪ Judaahiya nisonɪwɪhonɪnisɪ kandapɪ katitaatɪwaahɪ ausaapɪ sawana katito.

⁶ Iyataatɪ jɪhura nyamɪ asoyai Autaahaatɪho saundataase, 'Isɪhiya napohiyɪhiyai nɪnɪ ahowimasanɪhɪ japɪhɪ nepaitaapo,' undatɪ kaundataase. Kaundatɪ wɪsabatɪ ahaisɪhaapɪ akɪtɪhandɪ akɪtɪnɪhɪ noaipaitaiso ndɪ waatɪ gwinyaataayo. Saindɪ gwinyaahonɪhɪ kandapɪ pɪwɪha nanesɪhɪ wanɪ kɪmbɪhɪ pɪwɪha tɪtɪhemapɪ tipɪtapaahohɪpɪpɪhɪ bitondaayo.

⁷ Iyataatɪ nyamɪ asoya 12 kaiwɪhiyaamɪ saisatoya wanɪ bimohiyɪmiya kɪmiyaisangi Autaahaatɪho isɪhiya napohiyɪhiyai ahowimatɪ japɪhɪ numwaito tatɪ katindɪhandapɪ akɪtɪhandɪ noaipaitaiso tɪwɪ andɪtɪtɪwɪ watɪpɪtɪwɪ gwinyaawaayopo. Aiwɪ Autaahaatɪhomɪhɪretɪ nahatewetɪ japepihɪrɪwɪ gaapundɪwɪ bindawaayopo. Saiwɪ kiya gwinyaapɪ bimauhɪ amɪ nisangi naasɪkatɪ kaindɪ gwinyaatɪ bindataatɪ Jisaasihopɪ Autaahaatɪho ahowimatɪ japɪhɪ numwaase undɪtɪ isɪhiyai kaundonɪhɪ kandapɪ kɪnyɪ maipɪhandɪ katapaase ndɪwɪ pɪwɪha nehɪhandɪ awaisɪhone kandawaatopo.

⁸ Iyataatɪ sahɪ Judaahiyaamɪ awaisawɪhiyaate, Autaahaatɪho isɪhiya napohiyɪhiyai japɪhɪ ahowimatɪ numwaitandɪhandapɪ gwɪnyaitɪhaawɪ naanataamaise. Owetise.

⁹ Iyataatɪ nisangi jɪhura naasɪkatɪ kaindɪ isɪhiya usa Jisaasiho Nasaretɪhandaaahapɪhomɪhɪretɪ japepihɪrɪwɪ gwinyaapɪ bimohiyɪhiyai netɪ nopɪsasɪtaano ndɪ

gwinyaataayo.

¹⁰ Saindi gwinyaataati Jerusaremihanda kiyohitihandapi kahititaano. Pirihiyaami awaisawahiya mitihiya pirihiyaami piwaha kandauhi nesi nini kapihi Jerusaremihanda daindi ishiya Jisaasihopi gwunyaapi komihireti japepihirohiihiyai isiti numwaasi nundi napuwataayo. Iyataati ishiya Jisaasihopi gwunyaahohiihiya tiwitaatiwi piwaha katauhaahi ningi maasi gaasi tipise unditihonine.

¹¹ Aindi nini pihindihaiwaara anj gwiharaahaiwa ishiya ahoyanohiwaiwa nahatewaapihi daindi ishiya Jisaasihopi gwunyaahohiihiyai ambipati yaawhandi nunyataayo. Sandi nini kiyohitimandi ishiya kiya Jisaasihopi gwunyaahauhi kiya kopi windi gimaawunyaitondi kiyaapi aponyihinaanjhandi nunyataayo. Iyataati kiya Jisaasihopi gwunyaahohitihandapi api paahi aungwohandi aponyataise. Aponyihinaunahipati wiwaraahimaawi daindi kiyai naanjhandi nunyataayo.

*Porihonepemaitati Jisaasihopi
Gwunyaasitihandapi Awaisihon Akri paahoi
Kaundataase*

¹² “Aihirihiyaami awaisawahiya mitihiya pirihiyaami piwaha kandauhi asisaha waara ishiya Jisaasihopi gwunyaahohiihiyai naanjhandi numwitondi aunahipati Damasikaasihandaahapi notaayo.

¹³ Aihirihiyaami ipihonotihasinitihidaihiranotihapihi nini taati niyonihi nausainjitihandi

awaindihandi windi ipihoai apipaahi nusatipahaahandi yamihapataatihapi napihimmonataayo. Aihikandi nausainjithandi ningisuni ishiya maasi ningisawi niyohiyihiaisuni yanyutaataise.

¹⁴ Yanyutaasihinahatiyaanini sandinausainjithandi awaindindapi nyahiyayaati yapipateti timahiyahaayo. Timahiyaatihahatiyaanini ahotihaawi Judaahiyaanamipiwihapiruhaara piwihawa sataha noaipasihinini niwahoninini atisataayo: 'Sorihone, Sorihone, kinyi napaapi ningi taapepnanopisasisi? Kinyi nisi gwinyaahohirihiretikamaimbi gi wireti saimbi kiyapaapi kiwahoninepi nopisasinapaise,' ndataase.

¹⁵ Aihinisiha piwihawihooanaha saundataato, 'Awaisihone, kinyi diyaamahonise?' undataato. Undonihikomaha wihooanaha ningisandataase, 'Kinyi taapepnanopisasingihoninijisaasihoninito.

¹⁶ Kinyi nisi otipipati nipi bindapaapi wankimandi mmonhingitimandapuni ami wiwapiotihura nangisitaani kaiwaapuni ausaapi ishiyai kaunditaape. Aihinini sandapi kahititihingitandi nasonihiwani nisonapaise. Isi kinyinepaapi titihi bitose.

¹⁷ Aisi nini ishiya kinyihiya Judaahiyaapuni ishiya usa samidawaapipihapihiya Judaahiyaamatipimetahiyaapuni nandihisoaasisanihinutaape. Naisamihikiya naanihaiwanahimisaihaahi nini gisi anditihitiginjaatibitoaito.

¹⁸ Ginjaati nini bitosanihiki kinyikiyaapihini

numbwi kiyaami ndiha nepi nusorihaitaape. Nusorihahasamihi kiya gaahandi mmonawaawi asihatindihandaatih namasi nepemaitiwi nausainjitihandetapi napitaatiwe. Aiw kiya Bwaasirihihi ram watipihandaatih namasi Autaahaatihomi watipihandi gaahandetapi napitaatiwi kaitaape. Saimbi kaisamih kiya nisapi ginunyaasaihi nini kiyaami maipihaiwa kiyohiwaiwa nemwaitande. Nemwasanihi kiya noaipapi ishiya usa nisapi baiwi ginunyaahohiyhiyaisawi timaamaitiwi maasi bindawaawi Autaahaatihomi gaahaiwa naitaatiwe, ndati Jisaasiho kandataase” undati Porih Akiripaahoi kaundataase.

Porih Akiripaahoi Autaahaatihomi Piwih Ausaati Daindihandapi Kaundataase

¹⁹ Akiripaahoi sata kaundatosati jihaati ami saundataase “Awaisihoni Akiripaahone, Awaisiho Jisaasiho satati kandih atindi mmonihohitihandi windi namaamaho. Owetise.

²⁰ Windi namaamati aunahipati Damasikaasihanda wuwanihihi Autaahaatihomi piwih ausaataayo. Aindi kasini ishiya Jerusaremihandi bimohiyhiyai ausaati piwih kaundataayo. Aindi yapipati Judiyaahandami aunahipihaiwa nahatewaara ishiyai piwih ausaati kaundataayo. Aindi ami ishiya Judaahiyaamatipimetahiyaapihi kaanihi nundi Autaahaatihomi piwih ausaati ishiyai kaundataayo. Aindi nini piwih ausaataati ishiyai saunditi kaundataayo: Sahi sami maipihaiwa kiyohiwaiwa namamapi Autaahaatihoienda napwi nepemaitiwise.

Aiwi sami nepemaitohitihandi kandeti titihi japepihiriwi gaahandi kaiwi bimaawise unditi isihiyai kaundataayo.

21 Saindi piwiha Autaahaatihomi ausaati kaundonihikandapi Judaahiya ningi niwitotiwani awaindihandaatihini niwawaayopo.

22 Iyataati Autaahaatihoni ningi anditiniwati ninjaati bimihini nini bimaami napiti wani asisima kimehi kimurandaise. Aihini wani nini kimbihini bitondaati Jisaasiho katati kaiwaiwaapi sahi nahatiyaati awaisawihiyaatangisuni nehiyaatangisuni ausaati kasatataato. Iyataati nisi piwiha sa kasatohima ningi gwinyapeniti piwiha wa nehaha kasatataamaato. Owetise. Jihura Mosesihouni isihiya usa Autaahaatihomi piwiha atiwini nepi ausaahohiyihiya piropetihiyauni siyati ipotihura noaipaitaise tiwi katohaha naasika nini kasatataato.

23 Iyataati Mosesihouni Autaahaatihomi piwiha atiwini nepi ausaahohiyihiyauni satawaatopo. Isihiyai Japihini Numwaitandi Autaahaatihoni Ahiwisihoni yaawihandi neti napwitaise. Napotati isihiya napohiyihiya japihini nepaitaatiwihandapi ko jihini kiyaunjati nepaitaise. Siyati nepataati isihiya Judaahiyaisuni Judaahiyaamatipimetahiyaisuni saundataise, 'Nini sangisi kaindisasiti jihini nepataayo. Nepataayoni sahi nisapi ginunyaawaawaahi nini sangi japihini asihatindihandaatihapi nasamaasanihini nausainjitihandi naitaapo,' tati ausaati piwiha kaunditaise tiwi katohihaare. Iyataati kiyaami piwiha satiwini katohihaapi aimi noaipase satiti kasatataato," undati Porihoni

Akiriipaahoai kaundataase.

Poriho Akiriipaahoai Jisaasihop+
Giwunyaitandi Kaundataase

²⁴ Satati Poriho taati kaundih+i awaisiho Pesitaasiho waati kaahaatati Porihoi saundataase. “Porihonye, kinyi apipaahi naharitapaase. Kinyi pihitipi gwinyaitaapihaiwa nehinihi kinyi gwinyaahingitihandi awaindahandi kandaahi neti nahopisasihi kinyi naharitapaase,” undataase.

²⁵ Undih+i Porihomaha wihooanaha Pesitaasihoai saundataase. “Awaisihone, nini naharindaamaato. Owetise. Nini titihi gwinyaataati akitinhi kahitataato.

²⁶ Iyataati saiwaapi awaisiho Akiriipaaho aimi mmonati gwinyaahotih+i yamaindi nini ausaati kaundataato. Iyataati saiwa noasati noaipahaiwaamaahe. Owetise. Auta isihiyaami ndiheti noaipasih+i aimi mmonati gwinyaahotih+i nini gwinyaataati kandaato,” undataase.

²⁷ Undatosati awaisiho Akiriipaahoai Porihoi saundataase. “Awaisihone, kinyapi nini isihiya Autaahaatihomi piwaha atiwi nepi ausaahohiyihiyaami piwaha katohahaapi aimi gwinyaapihonjitihi gisonataayo,” undaase.

²⁸ Undih+i Akiriipaaho Porihoi saundataase. “Wani kimura ningi piwaha masimonji kandingonyimonjapi nepemaititi keti Jisaasihop+ giwunyaitaanihino,” undati Akiriipaaho Porihoi kaundataase.

²⁹ Kaundih+i Porihomaha Akiriipaahoai saundataase. “Masihonji atimbosapi nepemaita-

paapaahi gaare. O utarihandi atimbipihura nepemaitapaapaahi gaare. Isi kinyuni isihiya nahatiya wani bimohiyimiyauni nisataiw+ nepemaitiw+ Jisaasihop+ giwunyaitaatiw+ Autaahaatihop+ gaapundito. Iyataahandi kandi nisataiw+ naan+haiwa pihitiwi nepi napwiti+taatiw+handapi pondise,” undati Por+ho kaundataase.

³⁰ Undati Por+ho kaundih+ awais+ho Ak+ripaahouni gaman+ho Pes+taasihouni Benaisihaatuni isihiya kap+hi maasi bimohiy+hiyauni dowaayopo.

³¹ Dosis+ ipaahaap+ nowaayopo. Aiw+ usa aim+ niyauh+ Pes+taasihouni Ak+ripaahouni Benaisihaatuni sawanaahi yand+hi bitotawaaw+ sanawaatopo. “Utaamo kimoai tiwaatuni ami napuwaatisangi kait+hat+ kati maip+handi w+ndi kamaise,” nnawaatopo.

³² Sani+wosawi Ak+ripaaho Pes+taasihoi saundataase. “Kimo utaamo Sisaahop+ nisi p+w+ha atisati tit+hen+maita nutaano tati kamaatonaahi nuwausoasiti+hat+ kati aim+ Sisaahoaapi+hi nutaano tati kandaase,” undati kaundataase.

27

Por+ho Rom+handaaahap+ Sip+handoti Notaise

¹ Aih+ isihiya napw+tohiy+hiya aunah+pati Rom+handaaahap+ sip+handoti nutaat+w+ha asis+haap+ awaisaw+hiya katawaatopo. Aih+ asis+ha keh+ Por+hoaisuni isihiya napw+tohiy+hiya usaisuni numwaap+ utaaho wo tunn+wi yahw+nohiy+hiyaami awais+ho iwinjaati bitoaitandi kom+ ikw+raat+hi ah+wisawaayopo.

Iyataati komi ambipati Juriyaasore. Iyataati so Juriyaasiso tunn>wi yahw^wnohiy^whiya awais^who Sisaahom^whiyaare tohiy^whiyaam^w usais^w winjaati bindataahore.

² Aih^w sip^whandi w^wndi aunah^wpati At^wramitiyaam^whandaaahap^whandi yap^wpati Esiyaahandami aunah^wp^whaiwaaraahap^w nutand^whandi kap^whi ahondaise. Iyataati sip^whandi sandi mb^wpa nasataati mb^wpa kapaaraah^w neti is^wsi nutand^w apot^whi^wri^w autaah^w ipateti w^wramap^whande. Aih^w kandoti n^wni Ruk^whon^wn^whimaawi nahatiyaan^wni yamwaahaayo. Aih^w sip^whandi kand^w nanyamaasi notaise. Aih^w am^w Aris^wtakaasiho yap^wpati Masetoniyaahandami aunah^wpati Tesaronaikaahandaahap^whoisaati maasi nohaayo.

³ Nowaati bowih^w aunah^wpati Saiton^whanda noaip^whaayo. Noaipawaati kap^whi sip^whandi ahotih^w bind^whaawi Juriyaasiho Por^whoai gaahati kawisati kiny^w nais^whiya wapa nenoah^wtisam^whapaapi nah^wmitaat^wwi daimbi uson^wime undataase.

⁴ Aih^w nyah^w Saiton^whanda namasi sip^whandi kandoti nohaayo. Niyon^whi^w mb^wpa waati nasataati neti sip^whandi ik^wp^wndih^w namati sip^whandi nanyamaasi yap^wpati Saip^wraasihandami dawaap^wp^whi mb^wpa owehihoan^w notaise.

⁵ Aih^w sip^whandi siyati nanyamaasi naihi nowaati yap^whaur^w Sirisiyaahandamuni Pambiriyaahandamuni deti dur^whi^wri^w awair^whi^wri^w nimandir^whi^wraat^whi^w nohaayo. Nowaati yap^wpati

Risiyaahandami aunahipati Mairaahanda noaipihaayo.

⁶ Noaipawaati tunniwi yahwinohiyhiyaami awaisiho nyangi nanyamaasi naisiho sati aunahipita sipihandi windi aunahipati Arekisandiriyaahandaahapihandi ahotihi ko mmonataise. Iyataati sandi sipindi Romihandaahapi nutandi ahotihi mmonataise. Mmonatosati nyangi nanyamaasi sipihandi kandoti yamwaataise.

⁷ Aihisi sipihandi kandoti yamwaawaati nohaayo. Niyonihimbi pa neti sipihandi mitaahiwati ikipindihisi sipihandi namati bipi nanyamaasi naihi bipi nohoaasonihisi asisihataahiwaiwa sananyotaise. Sananyihisi nowaati aunahipa Naitaasihandami deti noaipihaayo. Aihisi sura nyami nutihaahihooanapi mbipa aungwohandi nasataati nanyisapuwataise. Nanyisapusihisi namati sipihandi nanyamaasi wira notaise. Noti yapipati witi durihirami otihaati aheti pati katami ambipati Kiritihandisikandami dawaapipihisi mbipa owehihooanapi nanyamaasi notaise. Nanyamaasi naihi Sarimonihandi nusatipawaati nohaayo.

⁸ Iyaati yapipati kati Kiritihandami deti kinisi nohaayo. Iyataati nyahisi keti nutihaahandapi naanihisi bipi nunjaati wapihisi noaipihaayo. Iyataati kapihisi noaipahohipihapisi ambipati satiwisi ambihitiwihapithe: Sipihandi Ahotitandihapihisi Gaahapithe tiwisi ambihitohipihisi noaipihaayo. Iyataati sapihisi aunahipati Resiyaahandami dete.

⁹ Aihisi kapihisi bimonihisi asisihata pihitati

sananyotaise. Aihî amî Judaahiyaamî asisiha wa Autaahaatiho kiyaamî maipihaiwa nemwaitandihandapî gwinyaitaatiwî nandapa namaanîhohîha aimî sanotaise. Iyataati sura mbîpa aungwohandî noaipaitandihuraasî mbîpa aungwohandî noaipataati durîhirî waati tiwayaataise. Aihî Porîho kiyaisî saundataase.

¹⁰ “Isîmiyaate, nîni saindî gwînyaataayo nyahî wanî nohaawaahî otîhapîhî naanjîhandî naito. Iyaati ikîpîpa durîhîraatihi nawatitaise. Iyataati ikîpîpaahîhî wîndî owemetitaise. Nyahî isîhiyaanangimaawi ahoyaati naanjîhandî naito,” undataase.

¹¹ Undihî tunnîwî yahwînohiyîhiyaamî awaisîho Porîho pîwîha kaundisiha wîndî atîhomaawise. Atîhomaawisati sipîhandî isîwisîhomîhaunî sipîhandamî satîhomîhaunî atîwisataise.

¹² Iyataati nyahî nowaati bimohîpîpîhî durîhirî tiwayaahonîhura biyati sipîhandî ahotîtandîhapîhîmetati maipîtihî namapî kapîhî namasi nutaatiwî isîhiya sipîhandotî bimohiyîhiya nahatiya katawaatopo. Sandî kiyaamî katotîmandî mbîpa owetanîhapîhî nuwî Pinikîsîhandî bimitaatiwî katawaatopo. Iyataati Pinikîsihandî sandî sipîhandî notî ahotimbîpîhapî ambîpate. Iyataati Pinikîsihandî sandî yapîpati Kîritîhandî ahendaise. Iyati sapîhî mbîpaapi sipîhandî noaatati ahotîtandî gaahapîhe.

Mbîpa Aungwohandî Nasataati Durîhirî Waati Tiwayaataise

13 Aihî itipîho gotî itipiyataatî durîhîrî wîndî waatî timipiyaasîhî kiya satawaatopo. “Aimî gaasî nyamî katohîpîpîhapî nutîhaawo,” tawaatopo. Aiwî kiya nga nutotîwî kapîhî namasi niyauhî yapîpatî Kîritîhandamîhinî durîhîraatîhî nohaayo.

14 Nowaatî otîhîtîhî ketî itipîho wo ipîho noaipasîhihoanapîhore tîwî ambîhîtohîho aungwohandî nasataise. Iyataatî so itipîho yapîpatî Kîritîhandaihoanapî nasataise.

15 Aihî nyahî itipîho napîhihoanî kihooanî nutotaatîyonîhî mbîpa waatî nasataatî nyaipîndîhî namawaatî mbîpa naihihoanî kihooanî nanyamaasi naihî nohaayo.

16 Aihî nowaatî yapîpatî wîtî maipîhonî durîhîramî otîhaatî ahetsî konjamî daawaapîpîhî mbîpaapî noataatî nohaayo. Iyataatî sonjî yaponjamî ambîpatî Kotaahande. Aihî kapîhî yapîpatî katamîhinî nohaawî kopuho wo sipîhandamî otasaahaasînî wîraposauhî sipîhandî notaatî aisi naisîho nesîpawaatî naitîhaahandapî naanataise.*

17 Aihî kiya bîpî kaimbîwî aipî nepî sipîhandaasînî ahiyawaayopo. Ahiyawosawî wîrîhîrî wîrî nepî kîraahî sipîhandî anîtiwî otîhapîhî wîsasawaayopo. Sandî wîsasotîmandî mbîpaaraahî durîhîrî waatî tiwayaataatî kwîtiwatî tiwatatîtaihî kandapî wîsasawaayopo. Aihî kiya saiwî gwînyapenawaayopo sipîhandî naupwasi yapîpatî Apîrikaahandamîhinî

* **27:16:** So kopuso sipîhandî maipîtatî nawatisonîhura isîhiya koaasînî yamwaapî nehîhaatî mangîrainîhî notîtaatîwîhore.

niyataati aripatisi numwihatati ahotanihi durihiri neti kwitiwonhi sipihandi maipititaiso tiwi gwinyapenawaawi yayawaayopo. Yayawaawi apotihiri autaahi mbipa nasataati sipihandi nesis nutandi wiraohihiri nesipapi yatih ahiyawaayopo. Aih mbipaaraahi neti nyaipindati nanyamaasi naihi nohaayo.

18 Aih mbipaaraahi durihiri waati tiwayaataati sipihandi neti kwitiwati kisihisisataise. Aih bowihi sipihandami otipipatihiya ikipipa sipihandoti ahotimbipa wapa nepi durihiraatih yotawaayopo.

19 Yotiwawi ami bowihi jhara sipihandami apotihiri mbipaapihiruni ipati apotihiri mbipaapi wiraohipatuni wirihiruni wapa ahotihi wihoanjhapa kiyaami gwinyaahohitihanda nepi durihiraatih yotawaayopo.

20 Aih itipihoni windi namaamihati kandinhi itipiyataati neti kisihisinyisataise. Siyati kisihisinyisatoatih asisaha taahiwaiwa sananyotaise. Aih asisaha saiweti tiwipati napapihih ipihouni kaumbwaatuni apipaahi maipihonjisangi windi minjaho. Aih nyahi waati siyaati gwinyaahaayo. Nyahi wapihi nowaati windi biyaati namoaipaito kimbih durihiraatih kiyaaninhi owetito taati waati aungwohandi gwinyaahaayo.

21 Iyataati asisaha taahiwaiweti kiya nandapa windi namaanwi bindawaayopo. Aih Porihoni kiyaami ndiheti doti otihapihi bitondaati kiyai saundataase. "Isimiyate, nisi piwaha

j̄h̄i kasatoh̄iha atiwi yap̄ipati Kirit̄ihanda bindawaaw̄isi kahapaamap̄ipa w̄indi nep̄i dur̄ih̄iraat̄ih̄i t̄imaamaitauhe. Iyataat̄i Am̄i nyah̄i is̄ihiyaan̄in̄isangi naan̄j̄hand̄i k̄imiyaat̄i w̄indi namaitaan̄ihe.

²² Is̄i wan̄i sam̄i maar̄iho w̄indi owemaasetane satataato. Iyataat̄i nyam̄i usa naan̄j̄hand̄i nep̄i owemet̄itaapo. Owetise. Neh̄i sip̄ih̄andisaah̄ih̄i dur̄ih̄iri net̄i nawatison̄ih̄i owet̄itaise.

²³ Iyataat̄i n̄in̄i kasatoh̄it̄imand̄i sand̄i Autaa-haat̄iho ak̄it̄ihop̄i gaapund̄it̄i japepih̄iroh̄ihom̄i enjer̄iho ot̄ip̄ipat̄iho yamahapataat̄ih̄i bimis̄iho wan̄i apat̄ih̄i nis̄i det̄i nasat̄i bitondaise.

²⁴ Nasat̄i bitondaat̄i n̄ingi sandataase, 'Por̄ihone, n̄in̄i dur̄ih̄iraat̄ih̄i owet̄ito t̄ip̄i yaimbi waat̄i ḡimunyaape. Autaaahaat̄iho katih̄i nopain̄i numbw̄i Sisaahoaap̄ih̄i noaipaitaise. Is̄i k̄inȳi Sisaahoenda naisam̄ih̄i Autaaahaat̄ihom̄i maaritind̄ihandaah̄i gi ginjaat̄i bimon̄ih̄i is̄ihiya k̄imiya kinyap̄i and̄it̄it̄itaapo. Aiw̄i w̄indi naan̄j̄hand̄i nep̄i namaapw̄itaapo. Owetise,' ndat̄i kandataase.

²⁵ Satat̄i kandataasi sah̄i is̄imiyaate, w̄indi waat̄i yamaiw̄ise. Iyataat̄i Autaaahaat̄iho kandi-mumwaan̄j̄ kamwaan̄j̄ t̄it̄ih̄i noaipaitaise nd̄i gw̄inyaataayo.

²⁶ Iyataahand̄i kand̄i nyah̄i nowaat̄i yap̄ipati w̄it̄i dur̄ih̄iram̄i ot̄ihaat̄i ahetiapatam̄i aripataat̄ih̄i sip̄ih̄and̄i not̄i numw̄ihat̄itaise. Numw̄ihatataat̄i sip̄ih̄and̄i maip̄it̄itaise," undat̄i Por̄iho is̄ihiya kiyai kaundataase.

²⁷ Aih̄i Saarareh̄ir̄i yat̄imw̄i sananyih̄ihura mb̄ipa mbwaat̄i dur̄ih̄ir̄i tiwayaataat̄i

nanyamaasi notaise. Nanyamaasi naihi nowaati durihiri kiram ambipati Metitereniyanihandaatih nahaayo. Nohaawi apatih apwiteteti ipho otihasinisura sipihandoti otipipati kiyohiyhiya saiwi gwinyapenawaayopo. “Nyahi aimi yapipati witami deti nasahaayono,” tiwi gwinyaawaayopo.

28 Aiw kiya saiwi gwinyaawaawi namapi wirihiri wiri nawiha wirandahiri durihiri namihandaatiwi mihaapi durihiraatih nusoasauhi mihaapi notaise. Naihi mmonawa durihiram mihaapi tonjindihandami mitaahandi 40 kiyatitih mmonawaawi mandih aripataini sangiso tiwi gwinyaawaayopo. Aiw nuwi wonji otihitih wirihiri kiri durihiraatih jihaati nusoasawaayopo.

29 Mmonawaawi kiya saiwi gwinyapenawaayopo wiwa sipihandi nawiha ahetanihapih notaati nawihaara kwitunati kaitaiso tiwi gwinyapenawaawi yayawaayopo. Yayawaawi namapi wiwa nawihaamatiya naanati nangisandihaiwa wirihiri senihandami otasaahaasini wirandihaiwa mauritih mauritih siyihaiwa sipihandami otasaahaasinapi durihiraatih nusoasawaayopo. Sandi naanihaiwa durihiraatih nusoasohitimandi sipihandi namoti kapih ahotitandi kiyawaayopo. Aiw kiya saiwi kaiwosawi bindawaawi keti bowati ipho noaipane tiwi katawaatopo.

30 Aih kiya sipihandoti otipipati kiyohiyhiya sipihandi kapihimapi

nutaatiwi kopuho jhi nepi sipihandoti
 ahiyohiho nepi durihiraatihimawaayopo.
 Durihiraatihimawaawi sipihandami
 mandihaasinapi senihaiwa sipihandi
 namutandi durihiraatih nusoasahaayo tiwi
 jaiwaiwi isiwemanawaayopo.

³¹ Aih Porihio kiyaisi usonatosati tunniwi
 yahwinohiyihiyaami awaisihoaisuni tunniwi
 yahwinohiyihiyaisuni saundataase. “Isihiya
 kimiya nutaatiwiyohiyimiya naisaihaahi sahi
 windi asihihiyaatimetitaapo napwitaapo,”
 undataase.

³² Undati kiyai kaundih kiyi tunniwi
 yahwinohiyihiya kopuhomi wirihihi naihira
 otipamawaayopo. Otipamihauhi mihapai
 durihiraatih kopuho timahiyataise.

³³ Aih ami bowitandi detitih isihiya nandapa
 nandaatiwi Porihio piwaha satati kaundataase.
 “Saararehirihi yatimweti nandapa baiwi windi
 namaaniwi nasawaayopo.

³⁴ Isi wani nini kasatataatoni nandapa wapa
 naniwise. Nanawaawi baiwi anditititaatiwo.
 Iyataati sahi naanhandi nepi windi
 owemetitaapo. Owetise. Isi sahi sandapi
 pihitiwi waati gimunyaapi bipi nandapa
 naniwise,” undati Porihio kiyai kaundataase.

³⁵ Kiyai sata kaundatosati Porihio nandapa
 birethandi netaise. Neti isiwatataati kiyami
 ndiheti Autaahaatihoai nandapaapi, “Kinyi
 gaahone gaare,” undati gaapundataise.
 Gaapundatosati birethandi kandi naumboti
 nanataise.

³⁶ Nainjhi isihiya nahatiya Porihioai iwin-

jawaayopo. Iwinjawaawî kiya baiwî maarîho witîwî kiyaisangi amî nandapa wapa nanawaayopo.

³⁷ Iyataati nyahi sipîhandî sandotî niyohiyîhiyaanîni tîtaahiyîhiyaanîni 276 kiyaahiyaanîne.

³⁸ Isî isîhiya kiya nahatiya nandapa nga nanawaayopo. Nga nanîwosawî sipîhandî usaayataati autaahî durîhiramîhaati nutotîwî witîhandî aripîhomatiyahandisî kandî nepî durîhîraatîhî yotawaayopo.

Sipîhandî Maipîndaise

³⁹ Aihî aimî bowihî sipîhandotî otîpîpatî kiyohiyîhiya yapîpatî witî ahetihi jawaayopo. Jawaahandî kandî yapîpatî maahîwîtetîwî wîndî baiwî gîmunyaahopo. Aihî nehî gotîrîhîrotî aripatî gaahandî ahetihi jawaayopo. Jawaawî sipîhandî kapîhî nesi niyaati nga ahaito tîwî gwînyaawaayopo.

⁴⁰ Saiwî gwînyaawaawî namapî wirîhaiwa nawîhamatiya naanîhaiwa wirandîhaiwa sipîhandî wîndî namutandî durîhîraatîhî jîhî tîmahohîwaiwaamî wirîhaiwa kiya nepî namainjamawaayopo. Namainjamîhauhî kaiwa mîhatîhî durîhîraatîhî notîwataise. Aiwî amî sipîhandamî saihîrî jîhura nepî wisasohîrîhîrî sipîhandî kiraahi nepî aripataihoanemaitaatîwî nesîpawaayopo. Aiwî amî apotîhîrî mbîpaapîhîrî sipîhandamî mandîhaasinî ahotîrîhîrî nepî autaahî wirawaayopo. Wirîhauhî mbîpa nasataati sipîhandî nesi yapîpatî ahetihihoanî aripataatîhapî notaise.

41 Notaati aripati witi durihiraatihii yamatihii tiwanyapanati ahetihihata sipihandii niyati kandamii mandihaara anitisiati namihatataise. Aihii durihirii waati tiwayaataati sipihandamii ahosihaasinii waati netii kwitiiwataise. Kwitasihura sipihandii tiwatatataise.

42 Aihii tunniwii yahwinohiyihiya satiwii gwinyapenawaayopo “Napwii tohiyihiya durihiraatihii naahimanimii nuwii mangirainii noaipapi yamaaniihimaata tiwitihaawo,” tiwii gwinyapenawaayopo.

43 Aihii tunniwii yahwinohiyihiyaamii awaisiiho sa piwiiha atisataati Poriihoai maawii tiwitaawo tati gwinyaataati Poriihoai anditiwiwitandii kiyaisii saiwii kamaiwise undataase. Undatosati isiihiya durihiraatihii nga naahimaniihohiyihiyai tunniwii yahwinohiyihiyaamii awaisiiho saundataase. “Sahii baiwii naahimaniihohiyihiyaati durihiraatihii naupwaatiwii naahimanimii miihinii mangirainii aripataatihii noaipaitaatiwii nuwise,” undataase.

44 Undatosati isiihiya durihiraatihii windii naahimaamaniiwiihiyai saundataase. “Sahii nahatiyaatii sipihandamii tiwatatimbii pa ipatii kapa nepise. Nepii kapa anitiwii isipii durihiraatihii naahimanimii miihinii mangirainii aripataatihii noaipaitaatiwii nuwise,” undataase. Aihii nyahii komii piwiiha atisaatii katii kiyahaayo. Kiyaatii naahimanimii nowaati miihinii mangirainii aripataatihii nahatiyaaninii nga notahaayo.

Poriho Yapipati Maipihonji Moritaahanda Bindataise

1 Nga notawaati mihini mangiraini bindihaayo. Bimonihisihiya kapihapihiya sati yapiti durihiramotihaati ahetihinyahi kata noaipahohipatapi Moritaahande nyatawaatopo.

2 Aihisihiya kapihapihiya nyangi gaahati kanyiwinyanyamaawaayopo. Aihiwipati wipiwataati aungwohandimbyamanataise. Aihisihiya kapihapihiya sisihatihoahauhi nyahitihwindihaayo.

3 AihPoriho dapipati taahiwaiwa asakiyati netaise. Netinahatewa namasati tihoataise. Tihoasihikwiraniho wo isihiyai ikwitandihosisundihinoaipataise. Noipati Porihomikwireti ikotaise.

4 Ikoti Porihomikwireti wirandataise. Wirandihisihiya kapihapihiya usonawaayopo. Usonawaawi kiya sanawaatopo, "Utaho kimo isihiyai tiwamahore. Tiwamahondaahandikandidurihiraatihiwindi owemetati nasataise," tawaatopo. Aiwikiyaami autaahaatihojaiwitiwihopi satawaatopo. "autaahaatihowanikomikaindihandapi wihoaanjhandi nunyataisi napwitaise," tiwikiya kanawaatopo.

5 Aihikwiraniho koai Poriho tipindatisihaapihitihoataise. Aihikandapi Porihowindi naanjhandi namese. Owetise.

6 Aihisihiya sati yapita bimohiyihiya Poriho akwiraniho ikwindihandapi ketinahaapanatuniami keti napwitaistiwPorihoai kiyaanihiwinjatawaayopo. Utaarihandeti pihitiwi iwinjasauhi Porihoai

akwiranaho ikwindihandapi windi naanhandi namese. Aihikiya pihitiwi gwinyapenimbwi namapi satawaatopo. “Kimo utaamo autaahaatoho wore,” tawaatopo. Sandi Porihopi katohitimandi autaahaatoho jaiwitiwihopi gwinyaapihiyaasi kandapi kore tiwi Porihopi katawaatopo.

⁷ Iyataati nyami bimohipipihapi deti yapipati sati utaaho womihate. Iyataati utaaho somi ambipati Papiriyaasihore. Papiriyaasiho so yapipati nyahi nowa noaipahohipati Moritaahandi jaati awaisihoematati bindataahore. Isi ko Papiriyaasiho nyangi nanyamaasi komi anipipihapi notaise. Nanyamaasi noti gaahati kanyisati nyainjaati biyati bimihisi asisaha mairi manya sananyotaise.

⁸ Aihikiya Papiriyaasihomi sapihosi sisihanusoaipati gwihihosi jitiipatisa gwihiyataati ananji nanotondaise. Nanototihisi Porihosi koapihisi notaise. Noti kopisi gaapundataise. Gaapundatisi ikwiri ahisatasaise. Ahisatasisi komi timbipa Jisaasihomi watipihanda nemwataise.

⁹ Siyati Porihosi kaihisi mmonwi atisawaawi sati yapitaahapihiya nahatiya timbipaisahiya Porihoaapihisi nasawaayopo. Nasauhi naasikati kiyati Porihosi kiyaami timbipa Jisaasihomi watipihanda nemwataise.

¹⁰ Aihisihiya kapihapihiya nyapi gaahiyaare tiwi maaritawaawi ikipipa maaritiwi nehisi nanyinyawaayopo. Aihisi nyahi kapihisi Moritaahanda bimonihisi waatihosi murisi mingwaasi sananyotaise. Sananyihisi bimainjaati sipihandi windotisi nutihaawiyonihura ikipipa

wapa nyahi nenoaahitimbipaapi nesi nuwi sipihandi kandoti ahiyawaayopo.

Porihō Moritaahanda Namasi Noti Romihanda Noaipataise

¹¹ Aihī nyahī sipihandi wīndoti yamwaahaayo. Iyataati sipihandi nyahī yamwaahohitimandi mbipa mbwaati durihiri tiwayaasihī namati owetanihuraapo tati ahotinjahande. Iyataati sandi sipihandi aunahipati taunihandi Arekisandiriyaahandaahapihande. Iyataati sipihandi sandami mandihasinī autaahaatihuri jaiwitihuramī siwipati kaiwi ahiyawihande.

¹² Aihī kandoti nyahī nohaayo. Nowaati aunahipati Sirakiyusihanda noaipahaayo. Noaipawaati kapihī bimonihī asisīha mairī manya sananyotaise.

¹³ Sananyihī kapihī Sirakiyusihanda namasi nowaati aunahipati witi Risiyamihanda noaipahaayo. Aihī kapihī nanowaatati bowihihura mbipa goti mbwaataise. Aihī mbipa kapa asisīha yataireti mbwaataati nanyamaasi naihi nowaati aunahipati witi Putiyorihanda noaipahaayo. Noaipawaati kapihī sipihandi namasi timahiyahaayo.

¹⁴ Timahiyaati kapihī isīhiya usa Jisaasihopī gīwunyaahohiyīhiyai usonīhaayo. Aihī kiya Jisaasihopī gīwunyaahohiyīhiya wonji maasi bimitīhaawo nyatawaatopo. Aihī nyahī kiyaisaati kapihī bimonihī Saaraherī naasairihī sananyotaise. Sananyihī kapihī

Putiyorihanda namasi yapipataapihi aunahipati Romihandaahapi nohaayo.

¹⁵ Siyaati taawaati niyonihi isihiya usa Jisaasihopi giwunyaahohiyihiya Romihandaahapihiya nyapi taawi nasopo tauhi atisawaayopo. Atisawaawi nyangisaati nutanaati piwaatindihawwi japi wihooanji nasawaayopo. Napiwu anjhaiwa nawiho nunyawu nanoaitaatiwihaiwa mauri maiwa ahetimbihihi usa napiwu jaawi bindawaayopo. Aihhi ami usa kiyai nusatipapi mitaahi nasawaayopo. Napiwu kahapaamapihi ahiyawu nawiho nehohipihhi Apiyaasihanda nyapi jaawi bindawaayopo. Aihhi nyahi nowaati noaipahonihihi kiya nyangi nyasonawaayopo. Aihhi ami Porihho kiyaisi usonataati maariho witati andtitataise. Iyati sandapi Porihho Autaahaatihoai gaare undati gaapundataise.

¹⁶ Aihhi kiyaisaati nutasi maasi nowaati aunahipati Romihanda noaipahaayo. Noaipahonihi Romihiyaami awaisawuhiya satawaatopo. “Gaasi Porihho anjhandi wihhi yandihandi neti bimonihhi tunniwuhhi yahwuhhihiyaami wo naasohi iwinjaati bimito,” tawaatopo.

Porihho Romihanda Autaahaatihomi Piwihha Ausaataise

¹⁷ Aihhi Porihho Romihanda noaipati bimihhi asisihha mairi ma sanausotaise. Sanawihhi Judaahiyaami awaisawuhiya kapihhi Romihanda bimohiyihiyaapi gandaase. Gaatihhi kiya napiwu ahoyanawaayopo. Napiwu ahoyanihauhi kiyai Porihho saundataase. “Nisi naisihiyaate,

nyami isihiyai nini maipihandi windi kawindi itihundi titi windi kamaawiso. Aindi nini nyami asoyaami gaahaiwa nyahi newaati isiwasohiwaiwa windi neti namopisaso. Owetise. Owetihihandi kandi nehi Jerusaremihanda nanipuwawaayopo. Aiwi kiya Romihiyaami ikwiraatihinimawaayopo.

¹⁸ Aih Romihiya nisi piwaha atiw titihemapi mmonawaayopo. Mmonawaawi kiya satawaatopo, “Kimo utaamo maipihandi windi kiyonih tiwaati naanihandi numwitihaawo,” tawaatopo. Aiwi kiya ningi bipi natiwinoasito tiwi katawaatopo.

¹⁹ Satiwi katauhihandi kandi Ju-daahiyaami awaisawhiya piwaha sa baiwi atihomiwi nemapi satawaatopo, “Porihoi natipimusoaasawise konih napwindane,” tawaatopo. Aih nisi piwaha awaisiho Sisaaho atisati titihenimaitandi nasataayo. Iyataati nisi nasohitmandi nyami isihiya naisihyaapi maipihaiwa saiwi saiwi kiyawaayopo titandi nasataamaayo, owetise.

²⁰ Aih sandapi nini sangi jasoniti piwaha kasatitandi gandi nasamaataayo. Isiraherhiya utaaho wop nyangi japihi nanyamaitandi napitaise tiwi waati gwinyaapi jaawi bindawaayopo. Aih nini kop aimi nasati nyangi nanyamaase ndi komihireti japepihirataayo. Saindi komihireti japepihironih kandapi ningi nanipuwawaayopo,” undati Porihoi kiyai kaundataase.

²¹ Aih kiyaamiha Porihoi saundawaatopo, “Kinyapi siyahore, siyahore, tiwi utipihandi

Judiyaahandaahapî namaapihî wîndî atîhomiso. Iyataatî amî isîhiya usa Judiyaahandaahapîhiya kimbîhapî nasawaahandî kandî kinyapî siyahore, siyahore, tîwî wîndî atîhomisawaawî wîndî kamaanyatauhî atîhomiso.

²² Iyataatî aunahîpa nahatewaaara isîhiya Jisaasihomîhîretî japepihîrohiyîhiyaapî maipîhaiwa katîwî itîhîtauhi nyahî aimî mmonaatî gwînyaawaahiyaane. Isî sandapî wanî kîwahonî kînyî kînyî gwînyaahingîtîhandapî kanyatîtaape,” undîwî Porîhoai kaundawaatopo.

²³ Aiwî kiya pîwîha pîwaatîtaatîwî asîsha wa katîwî Porîhoaisawî ahiyawaayopo. Aihî asîsha kiyaamî ahiyohîhetî isîhiya taahiyîhiya anîpîpîhî Porîho bimimbîpîhî ahoyanawaayopo. Ahoyanîhauhî Porîho asîshaatîhapî pîwîha namasatî Autaahaatîho iwinja bimindîhandapî ausaatî kaundataase. Aiwî kiya Jisaasiho katatî kaiwaiwaapî akîte tîwî kopî gîwunyaitaatîwî Porîho Mosesihomî pîwîha ahotîshaapunî isîhiya usa Autaahaatîhomî pîwîha atîwî nepî ausaahohiyîhiyaamî katohîhaapunî tanyaaha biyatî ausaatî kaundataase. Siyatî kaundîmî naihî ipîho notî namaatîpataise.

²⁴ Kaundîhî isîhiya usa komî pîwîha atîsawaawî pîwîha akîtîhaare tawaatopo. Aihî amî usa komî pîwîha atîsawaahandî kandî akaahaare tîwî wîndî baiwî gîmunyaahopo. Owetise.

²⁵ Aihî Porîho pîwîha wa sataha kaundataase. “Autaahaatîhomî Itîpîho jîhura samî jaasoyaisî Aisaiyaahomî maahomwaanapî kaundîsha sa samî jaasoyaapunî sapunî tîtîhî kandaase.

26 Iyati Autaahaatiho Aisaiyaahoai saundataase. “Kinyi numbwi isihiya siyai satipi kaunde.

‘Sahi pihitiwi jawaahandi kandi akitihandi windi mondaapo. Aiwahi sahi pihitiwi atisawaahandi kandi kaami tanyaahaapi windi gimunyaitaapo unde.

27 Iyataati satipi kaunde hitohitimandi apaap+maahe. Isihiya siya ndiha aimi namaimapihiyaare. Aiwahi ami kiyaami atihomwaanji aimi napwitiw+hiyaare. Aiwahi kiya gwinyaitaat+wi+handi atiwi naitaat+wi+handapi poundahiyaare. O kiya saiwa kamaiwi baiwi mmoniwi baiwi atiwi baiwi itataman+wi gwinyaapi ningisenda nepemait+wi napisaihaahi nini kiyaami maipihaiwa nemwati ami kiyaami naanjiwawai maawi nemwaitaan+he,’ *Aisaiyaaho 6:9-10*

undati Aisaiyaahoai Autaahaatiho kaundataase. Satati kaundihahi Aisaiyaaho katati ahaisihaare.

28 Iyataati Autaahaatihomi piw+ha nyangi japihi nanyamaasiti+handapiha sahi windi baiwi atihomisopo. Atihomisauhi isihiya Judaahiyaamatipi+metahiyaapi Autaahaatiho aimi nusoaaasise. Isi kiya Judaahiyaamatipi+metahiyaapi nini piw+ha ka kaundisan+hi baiwi atitaapo,” undati Por+ho Judaahiyaami awaisaw+hiyai kaundataase.

29 Undati Por+ho piw+ha saiwa kaundihahi isihiya usa baiwi komi piw+haapi akitihaare tiwi gwinyaahohiy+hiyauni gimunyaahohiy+hiyauni nowaawi piw+ha kiha kiha kan+wi sawana

itihinnawaatopo.

³⁰ Iyati Porihō anjhandi windaapihi bindataise. Bindataati kihaara kihaara anjhandi komi bimindihandapi nawihō timateise. Iyati kandi anjhandapihi bimihī kinaungwiha yatimwi sanausotaise. Iyati kinaungwiha saureti Porihō kapihī bimihī ishiya napīwi koai iwinjahauhīhiyai gaahati kawisati numwaataise.

³¹ Gaahati kawisati iwinjaati Autaahaatihō bimindihandapi ausaati ishiyaisi kaundataase. Iyati Porihō Awaisihō Jisasi Kiraishiho katati kaiwaiwaapiha wīndi yamaayati andititapiwiha ausaati kaundataase. Kaundihī Porihō koai saiwa kamaime undiwi ishiya usa wīndi itihimundopo. Owetise. (Aposerihiyaami kiyohiwaiwaapi Rukiho jipatipaisiha nasati kimbihindaise.)

ccxxxi

Autahaatihomi Piwaha Gaaha Waniha
The New Testament in the Angaataha language of
Papua New Guinea
Nupela Testamen long tokples Angaataha long Niugini
copyright © 2004 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Angaataha

Translation by: PNG Bible Translation Association

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0. You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures. Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2012-11-17

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 18 Apr 2025 from source files dated 31 Aug 2023

b83b4d2c-30be-5f11-8fb0-fa04e4808bad